architectureweek Praha 2011

Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky

Architecture and Urbanism of Visegrad Four

Praha 10. – 23. 10. 2011

www.architectureweek.cz

Organizátoři: Správa Pražského hradu; architectureweek

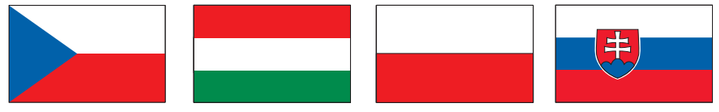
Spoluorganizátor: PRAHA PRAGUE PRAG

Záštita: Visegrad Fund

Hlavní partner AW: Raiffeisen LEASING REAL ESTATE

Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky

Architecture and Urbanism of Visegrad Four

10. – 23. 10. 2011

Letohrádek královny Anny, Pražský hrad

Royal Summer Palace of Queen Anne, Prague Castle

Visegrad Fund

Obsah/Content

Úvodníky/Editorials **3**
- Petr Ivanov, Czech Architecture Week 3
- Petr Vágner, Mezinárodní Visegrádský Fond/International Visegrad Fund 4
- Kamil Jankovský, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR/Ministry of Regional Development of CR 5
- Jiří Besser, Ministerstvo kultury České republiky/Ministry of Culture of the Czech Republic 6

Česká republika/Czech Republic **8**
- Praha/City of Prague 9
- Brno/City of Brno 14
- Hradec Králové/City of Hradec Králové 22
- Kutná Hora/City of Kutná Hora 32
- Ostrava/City of Ostrava 36
- Plzeň/City of Pilsen 44
- Zlín/City of Zlín 46
- Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR/Czech Association for Urban and Regional Planning 52
- Obec architektů České Republiky/Association of Czech Architects 58
- ČVUT, Fakulta architektury Praha/Faculty of Architecture CTU in Prague 60

Maďarsko/Hungary **71**
- László Szőke, Velvyslanectví Maďarské republiky/Embassy of the Republic of Hungary 72
- Pécs/City of Pécs 73
- Asociace maďarských architektů (AHA)/Association of Hungarian Architects 74
- Debrecínská univerzita/University of Debrecen 78

Polsko/Poland **87**
- Bogdan Zdrojewski, ministr kultury a národního dědictví/Ministr of Culture and National Heritage 88
- Jan Pastwa, velvyslanec Polska v Praze/Ambassador of the Republic of Poland in Prague 89
- Varšava/City of Warsaw 90
- Gdyně/City of Gdynia 96
- Vratislav/City of Wrocław 104
- Katovice/City of Katowice 109
- Krakov/City of Krakow 112
- Asociace polských architektů SARP Varšava/The Association of Polish Architectes SARP Warzsaw 114
- Slezská technická univerzita/Silesian University of Technology 117

Slovensko/Slovakia **125**
- Daniel Krajcer, ministr kultury Slovenské republiky/Minister of Culture of the Slovak Republic 126
- Peter Brňo, velvyslanectví Slovenské republiky v Praze/The Embassy of Slovak Republic in Prague 128
- Bratislava/City of Bratislava 130
- Košice/City of Košice 138
- Prešov/City of Prešov 146
- Trenčín/City of Trenčín 152
- Žilina/City of Žilina 160
- Inštitút urbánneho rozvoja/The Institute of Urban Development 168
- Spolok Architektov Slovenska/The Slovak Architects Society 174
- Stavebná fakulta, STU Bratislava/Faculty of civil engineering of STU in Bratislava 176

Poděkování/Acknowledgement **180**

Petr Ivanov

Ing. Petr Ivanov
organizátor Architecture Week Praha 2011
/organizer of Architecture Week Prague 2011

Veletržní palác/Trade-Fair Palace
Dukelských hrdinů 47, Praha 7/Prague 7
Česká republika/Czech Republic
info@architectureweek.cz
www.architectureweek.cz

Projekt Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky jsme se letos rozhodli realizovat hned z několika důvodů: prvním z nich je, že v tomto roce uplynulo 20 let od založení Visegrádské čtyřky, dále je právě v roce 2011 Česká republika předsednickou zemí a v neposlední řadě nám připadalo velmi smysluplné připravit prezentaci architektury a urbanismu zemí V4 v podobném rozsahu a na nejvyšší úrovni. Také proto jsme určili projekt Architektura a urbanismus V4, složený ze čtyř základních kamenů: měst, urbanistů, architektů a mladých architektů, za jedno z hlavních témat festivalu Architecture Week Praha 2011. Na tomto místě bych chtěl poděkovat Správě Pražského hradu, že se rozhodla podílet se s námi na této náročné akci a poskytla nám nádherný prostor Letohrádku královny Anny, kde se bude odehrávat převážná část akcí, spojených s tímto projektem. Dále bych chtěl poděkovat všem devatenácti zúčastněným městům, jejich zástupcům a partnerům, že pochopili náš záměr, přijali naše pozvání a rozhodli se projekt podpořit a přispět svým dílem k realizaci tohoto velkého projektu. Díky nim se návštěvníci výstav a přednášek blíže seznámí s architekturou – nejen současnou ale i historickou – měst Visegrádské čtyřky, objeví nejzajímavější urbanistické projekty čtyř zemí a jistě je zaujmou i projekty nejmladší generace architektů, kteří se na školách na svou profesi teprve připravují. Mladou studentskou architekturu V4 jsme se rozhodli umístit do prostor studentům bližších – do Národní technické knihovny, jejíž nová budova je k umístění výstavy mladé architektury jako stvořená.
Celý projekt Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky by stěží vznikl, kdyby se na jeho finančním zajištění, přípravách a realizaci nepodílel Útvar rozvoje hlavního města Prahy, Ministerstvo kultury Slovenské republiky a Visegrad Fund. Rovněž chci zmínit velkou podporu, kterou nám poskytl Magistrát hlavního města Prahy a pražský primátor, jenž nám umožnil připravit společné setkání primátorů měst zemí Visegrádské čtyřky v reprezentativních prostorách Rezidence primátora hlavního města Prahy v nové budově Ústřední knihovny města Prahy. Seskupení Visegrádské čtyřky má svou nezpochybnitelnou budoucnost, jehož sílu prokáže teprve čas. Osobně se, po zkušenostech s přípravou, po návštěvách zúčastněných měst našich čtyř zemí a komunikaci s neuvěřitelnou spoustou lidí, kteří přispěli ke zdárné realizaci celého projektu, domnívám, že Visegrádskou čtyřku čeká ještě mnoho dobrých společných let.

We have decided to realize Architecture and Urbanism of Visegrad 4 project this year for a number of reasons: first of all, this year it's been 20 years since the foundation of Visegrad 4, in 2011 Czech Republic presides the V4 group and last but not least we found it very meaningful to prepare a presentation of architecture and urbanism of V4 countries in such extent and high level. Therefore we have chosen Architecture and Urbanism of Visegrad 4 project, consisting of four elements – cities, urban planners, architects and young architects, to be one of the main themes of the festival Architecture Week Prague 2011.
I would like to thank the Prague Castle Administration here for having decided to participate in this challenging event and providing us with the fabulous premises of Royal Summer Palace of Queen Anne, where most of the events connected with this project will take place. I would also like to thank to all nineteen participating cities, their representatives and partners for having understood our intention, accepting our invitation and deciding to support the project and contribute with their part to its successful realization. Thanks to them the visitors of exhibitions and lectures will be able to acquaint themselves with architecture – not only contemporary but also historical – of the Visegrad 4 cities, discover the most interesting urban planning projects from the respective countries and certainly find interesting projects of the youngest generation of architects who are still preparing for their profession at schools.
Young student architecture of V4 will be placed in premises more likeable for students – the National Technical Library, whose new building is an ideal place for an exhibition of young architecture.
The whole project Architecture and Urbanism of Visegrad 4 would hardly be created if it wasn't financially supported by the City Development Authority Prague, Ministry of Culture of Slovak Republic and Visegrad Fund.
I would also like to mention immense support given to us by the Prague City Hall and Lord Mayor of the City of Prague, who enabled us to organize a meeting of the mayors of Visegrad 4 cities in the representative premises of Lord Mayor's Residence in the building of Municipal Library in the center of Prague.
Visegrad 4 association has a certain future, but its strength will prove only time. I personally think, after long preparation works, meetings with representatives of the participating cities and communication with incredible number of people who have contributed to the successful realization of the whole project, that Visegrad 4 has still a lot of good years ahead.

Petr Vágner

Petr Vágner
Výkonný riaditeľ medzinárodného Vyšehradského Fondu
/Executive Director of the International Visegrad Fund

Medzinárodný Vyšehradský Fond/International Visegrad Fund
Královské údolie 8, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 259 203 811
e-mail: visegradfund@visegradfund.org
www.visegradfund.org

Poznáte ten pocit. Máte 2500 znakov na to, aby ste opísali kontakty medzi Medzinárodným vyšehradským fondom (MVF) a architektmi. MVF považuje architektov za kreatívnych a spoľahlivých partnerov a preto je tiež na mieste vyjadriť svoju spokojnosť s plodnou spoluprácou. Avšak nemali by ste opomenúť, aké zaujímavé a radostné výsledky spolupráca s rôznymi združeniami architektov priniesla. Ale ako vmestiť všetky tieto zámery do 2500 znakov, keď už teraz ste minuli viac ako 500? Toto je otázka hodná Hamleta.
Pri hľadaní tých správnych slov pre opis našej spolupráce som si uvedomil, že MVF má toho s architektmi, ich nápadmi a projektmi veľa spoločného. Všetci hľadáme zaujímavé a nové spôsoby v našej práci, všetci sa snažíme vytvárať smelé plány a uskutočniť ich a všetci sa snažíme urobiť naše životy lepšími a krajšími.
Takmer počas celej svojej existencie MVF podporoval architektov, teoretikov a historikov architektúry, ktorí pomocou rozličných spôsobov a metód kreslia živý obraz vývoja architektúry vo vyšehradských štátoch. Výstavy, časopisy, konferencie alebo špeciálne kurzy venované vyšehradskej architektúre na univerzitách – to je len pár príkladov rozvoja výskumu v tejto úžasnej oblasti ľudskej aktivity.
Najpodstatnejšia idea, ktorú sa MVF snaží napĺňať, je spájať ľudí a nápady. Projekt Visegrad 4: Young Architecture Exhibition 2011 len znovu potvrdzuje aké blízke sú si zámery MVF a architektov. Ukázať, čo som dosiahol, zistiť, kde sú moji kolegovia a posunúť sa spolu dopredu je tým najlepším naplnením vyšehradskej idey.
Tento, zatiaľ posledný projekt, ktorý bol podporený MVF, sa mi veľmi páči, pretože vytvára nové nápady a posilňuje mladého ducha spoločného úsilia. Organizátori výstavy dokázali zhromaždiť práce mladých architektov zo všetkých vyšehradských štátov. Ich úsilie by nemalo skončiť touto výstavou. Práve naopak, táto výstava by mala byť prvým krokom k novým spoločným projektom. Nepochybujem o tom, že sa čoskoro stretneme pri ďalšom projekte, ktorý nás privedie k novým nápadom a potešeniam.
Veľa šťastia!

We all know the feeling. You got 2,500 characters to describe the connections between the International Visegrad Fund and architects. You also should express your satisfaction with how the cooperation between the Fund and architects has been fruitful, as the IVF has found architects to be creative and reliable partners. You should also not forget to mention what interesting and enjoyable results the cooperation with various architectural fellowships has brought. But how to fit all these intentions in those 2,500 characters when you've already wasted more than 500? That's a question worthy Hamlet.
Looking for the appropriate words to describe our cooperation I realized that the IVF has a lot in common with architects and their ideas and projects. We both look for interesting and new ways in our work, we all try to construct brave plans and realize them and we all try to make our lives better and nicer.
Almost in its whole existence the International Fund has supported architects, theoreticians and historians of architecture drawing a vivid picture of the development of architecture in Visegrad countries. It has been done with the help of miscellaneous means and methods. Exhibitions, books, journals, conferences or special courses devoted to Visegrad architecture at universities – these are only a few examples of the developing research in this exciting field of human activity.
The most substantial idea which the International Visegrad Fund tries to fulfil is to connect people and ideas.
The project Visegrad 4: Young Architecture Exhibition 2011 only once again confirms how close the IVF is to architects' intentions. To show what I've achieved, to find out where my colleagues are and to move together forward is the best fulfilment of the Visegrad idea.
I like this latest project supported by the International Fund because it generates new ideas and fosters young spirit in our common effort. The organizers of this exhibition managed to gather young works of young architects from all V4 countries. Their effort shouldn't end with this exhibition. On the contrary, this exhibition should be the first step leading towards new joint projects.
I have no doubts that very soon we meet in another project which bring us new interesting ideas and pleasures.
Good luck!

Kamil Jankovský

Kamil Jankovský
ministr/Minister

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
/Ministry of Regional Development of the Czech Republic
Staroměstské náměstí 6, Praha 1/Prague 1
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 224 861 111
e-mail: info@mmr.cz
www.mmr.cz

Velmi rád jsem převzal záštitu nad výstavou Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky, a to v době, kdy je Česká republika předsednickou zemí tohoto uskupení. Za zvláště významnou považuji prezentaci projektu Společný dokument územního rozvoje států V4+2, s níž je tato výstava spojená.
Společný dokument územního rozvoje států V4+2 představuje přístup šesti zemí – České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska (zemí V4), a Bulharska a Rumunska (+2) ke koordinaci územního rozvoje. Cílem dokumentu je definovat témata a strategii další spolupráce, která zjištěné problémy a nenavazující projekty v území odstraní. Zaměřuje se především na návaznost společných rozvojových os, či na koridory dopravní infrastruktury na území všech zúčastněných států.
Spolupráce totiž představuje ohromnou šanci bariéry územní soudržnosti a společného polycentrického rozvoje území odstranit.
Jsem velmi rád, že mohu připomenout fakt, že danou mezinárodní spolupráci iniciovalo v roce 2008 Ministerstvo pro místní rozvoj. Impulsem pro ni byla příprava celostátního nástroje územního plánování Politiky územního rozvoje ČR, zpracovávané Ústavem územního rozvoje. Jako naprosto nezbytná se ukázala znalost návazností na okolní státy České republiky právě při územním plánování.
Význam společného dokumentu ocenily Závěry z jednání ministrů zemí V4+2 zodpovědných za územní a regionální rozvoj, které se uskutečnilo 29. března 2010 v Budapešti. Ministři se dohodli nejen na další vzájemné spolupráci, ale také na otevření spolupráce pro další státy. Společný dokument územního rozvoje států V4+2 by tak měl sloužit jako podklad pro aktualizace národních politik územního rozvoje i dopravních politik, včetně revize sítě TEN-T.
Nepostradatelný je také pro řešení kohezní politiky EU.
V souvislosti s výstavou Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky považuji za důležité zdůraznit úkol, ke kterému se Ministerstvo pro místní rozvoj ČR zavázalo v Koncepci bydlení České republiky do roku 2020, schválené usnesením vlády č. 524 dne 13. července 2011. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve spolupráci s Českou komorou architektů, Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků a Státním fondem rozvoje bydlení do 30. 6. 2012 připraví a předloží vládě ke schválení návrh dokumentu Politika rozvoje stavební kultury (architektury). Jeho cílem je především podpora stavební kultury a obecně podpora rozvoje kultury vystavěného městského i venkovského prostředí, zvyšování povědomí občanů o významu a vlivu kvality vystavěného prostředí na stav celé společnosti. Věřím, že plnění úkolů, které budou formulovány v tomto dokumentu, napomohou rozvoji stavební kultury v České republice a že přispějí další spolupráci všech zainteresovaných subjektů.

I am very much pleased to have adopted the patronage of the exhibition Architecture and Urbanism of the Visegrád Four, at the time of the Czech Republic´s Presidency of this coalition. I consider as particularly significant the presentation of the project Common Spatial Development Document of V4+2 countries, with which this exhibition is linked.
The Common document represents the approach of six countries – the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia (V4 countries) and Bulgaria and Romania (hence +2) – towards the coordination of spatial development. The purpose of this document is to define themes and a strategy for further cooperation that would clear off the ascertained problems and non-relating projects within the territory. It focuses mainly on the continuation of common development axes or corridors of transport infrastructure on the territory of all participating states. This cooperation presents a great opportunity to eliminate barriers of territorial cohesion and of a common polycentric spatial development.
I am very glad that I can recall the fact that the existing international cooperation was initiated in 2008 by the Ministry of Regional Development. The impulse for it was the preparation of the nationwide spatial planning instrument of the Spatial Development Policy of the Czech Republic, which was elaborated by the Institute for Spatial Development. The knowledge of the no-continuations with the surrounding states of the Czech Republic has proved to be absolutely essential, especially in spatial planning. The significance of the Common document was appreciated in the Conclusions from the meeting of the ministers of V4+2 countries responsible for spatial and regional development, which was held on 29th March 2010 in Budapest. The ministers have agreed not only on a further mutual cooperation, but also on opening of this cooperation to other states. The Common Spatial Development Document of V4+2 should thus serve as a background for the updating of national spatial development policies and also of transport policies, including the revision of the TEN-T network. It is also unnecessary for the solving of cohesion policy of the EU.
In connection with the exhibition Architecture and Urbanism of the Visegrád Four, I consider as important to emphasise the task to which the Ministry Ministry of Regional Development of the Czech Republic has bound itself, in the Concept of Housing of the Czech Republic by 2020, approved by the government resolution No. 524 of 13th July 2011. By 30th June 2012, the Ministry of Regional Development of the Czech Republic in association with the Czech Chamber of Architects, the Czech Chamber of Authorised Engineers and Technicians and the State Housing Fund will prepare and submit a draft of the document Development Policy of the Building Culture (Architecture) to be approved by the government. Its aim is primarily the support of building culture and generally the support of the development of culture of the built urban as well as rural environment, raising of public awareness of the importance and influence of the quality of the built environment on the state of the whole society. I believe that the performance of tasks, which will be formulated in this document, will aid the development of the building culture in the Czech Republic and that it will boost further cooperation of all concerned subjects.

Jiří Besser

Jiří Besser
ministr/Minister

Ministerstvo kultury České republiky/Ministry of Culture of the Czech Republic
Maltézské náměstí 1, Praha 1/Prague 1
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 257 085 111
e-mail: epodatelna@mkcr.cz
www.mkcr.cz

Jak všichni dobře víme, prochází architektura a urbanismus v mnoha rovinách téměř revolučním obdobím a vývojem. Důležitost 5. ročníku mezinárodního festivalu Architecture Week Prague 2011 si tak uvědomuje nejen striktně odborná veřejnost a přímo zainteresované subjekty. Závěry tohoto setkání budou jistě pečlivě sledovat i zástupci celé řady občanských sdružení, kteří jsou na otázky architektury, urbanismu, ochrany kulturních památek a celkových změn v rámci rázu měst a krajiny, ve které žijí, mimořádně citliví. Závažnosti témat, která zde jistě budou pečlivě diskutována, jsou si koneckonců určitě vědomy i jednotlivé vlády zemí Visegrádské čtyřky. Současná vláda České republiky například promítla řadu takovýchto témat i do svého Programového prohlášení.
Jak už jsem předeslal, aktuálně před námi v této oblasti stojí několik velmi závažných témat, které je nutné pravidelně diskutovat v co nejširším kruhu odborných pracovníků specializovaných institucí. Je to mimo jiné problematika ochrany technických památek, zejména v oblasti uhelného hornictví, zpracování rud a výroby oceli. Je potřeba pečlivě zvažovat, co a jak zachovat, jakým způsobem začlenit tuto oblast technických památek například do nových nároků na životní prostředí a celkovou péči o krajinu.
Nemůžeme současně zapomenout ani na technické památky v rámci železniční dopravy, textilního průmyslu a dalších výrobních odvětví. Právě země Visegrádské čtyřky vytvářejí cíleně podmínky pro spolupráci při evidenci, obnovování a popularizaci technických či industriálních památek. Výsledky společných jednání a výměny zkušeností jsou podle mého názoru nezpochybnitelné. Věřím, že k podnětným závěrům či myšlenkám dospějeme právě v rámci tohoto setkání, které hostí bezpochyby jedno z historicky nejpodnětnějších měst minimálně evropského regionu.
V České republice pořádáme pravidelná setkání odborníků na platformě Visegrádské čtyřky už více než deset let především z iniciativy Národního památkového ústavu v Ostravě, ovšem se širokou základnou spolupracovníků z Národního technického muzea v Praze, Technického muzea v Brně, dobrovolných organizací a řadou dalších subjektů.
Rád bych zde také připomněl zcela výjimečnou akci Mezinárodní Bienále industriální stopy, kterou v České republice letos pořádáme již pošesté s přímou finanční podporou Mezinárodního Visegradského fondu (IVF).
Velmi důležitá je také spolupráce mezi stavebními organizacemi, tedy stavebními komorami a svazy zemí Visegrádské čtyřky při vydávání publikací „Technické památky zemí Visegrádské čtyřky". V roce 2010 byl publikován čtvrtý díl. V každém díle je ve čtyřech jazykových mutacích včetně anglického překladu představeno šest nejvýznamnějších reprezentantů technického dědictví jednotlivých zemí. Koordinaci a editorskou činnost zajišťuje Národní památkový ústav, ústřední pracoviště.
Další významnou oblastí, která je v rámci setkávání odborníků zemí Visegrádské čtyřky velmi diskutována, jsou zásadní společenské změny za posledních 20 let, které měly dopad také na rozvoj stavebních aktivit a přetváření urbanistických celků. V poslední době hodně mluvíme o úloze kulturního dědictví v kontextu současné architektury v městských aglomeracích. Klademe si otázky, jak velký je veřejný zájem na ochraně kulturních statků nebo také, jaká je úloha kulturního dědictví v rámci sociální, ekonomické a kulturní transformace společnosti.
Věřím, že v Praze všichni nalezneme atmosféru, která přispěje k tomu, abychom všechny výše jmenované, významné otázky, mohli věcně diskutovat a hledat na ně odpovědi. A nejen to.
Věřím, že závěry tohoto setkání přinesou i konkrétní výstupy, které celou problematiku posunou v rámci zemí Visegrádské čtyřky zase o kus dopředu.
Věřím, že takové závěry mohou být inspirací i pro další země Evropy.
Dovolte proto, abych všem významným hostům i domácím odborníkům popřál nejen zmiňovanou tvůrčí atmosféru, ale i příjemné zážitky v našem hlavním městě. Život není jen o práci a přál bych si, abyste si z Prahy odvezli i trvalou vzpomínku na její neopakovatelnou atmosféru mimo jednací sály.

As we all know, architecture and urbanism is going through almost revolutionary period and development in many aspects. The importance of the 5th international festival Architecture Week Prague 2011 is thus reflected not only by professionals and interested subjects. Conclusions of this event will surely be closely observed by various civil associations particularly interested in architecture, urbanism, heritage preservation and overall changes in urban and natural landscape.
Importance of topics that are going to be discussed is undoubtedly apparent to the governments of V4 countries. The current Czech government for example had reflected these topics in its Program declaration.
As I mentioned before, we are facing several serious problems in this field that need to be regularly discussed in a wide circle of experts and specialized institutions. It concerns among others problematic of industrial heritage preservation, mainly in the areas of coalfields and mines. It is necessary to consider what and how to preserve, what are the ways to incorporate these areas in new environmental requirements etc. We cannot forget technological heritage of the railway, textile industry and other production sectors. V4 countries themselves create conditions for cooperation during recording, renovation and promotion of technological or industrial heritage. The results of collective negotiations and experience exchange are in my opinion clear.
I believe that we will come to inspiring conclusions and ideas at this event taking place in one of the historically most inspiring cities in European region. We've been holding regular meetings of experts from Visegrad 4 countries for at least ten years in the Czech Republic mainly from the initiative of the National Heritage Institute in Ostrava, and in cooperation with the National Technical Museum in Prague, Technical Museum in Brno and many other subjects. I would also like to remember a unique project International Biennial Vestiges of Industry that is being organized for the 6th time with the financial support of International Visegrad Fund (IVF).
Also very important is the cooperation between construction associations, i.e. construction chambers and unions of V4 countries on publication „Technical Heritage of Visegrad 4 Countries". In 2010 already fourth part was published. In each issue there are six examples of technical heritage in the given countries presented in four language mutations including English translation.
Coordination and editing is provided by the Czech National Heritage Institute.
Another important field that is being discussed at the experts meeting of V4 are social changes in the last 20 years that had an impact on the development of construction activities and transformation of urban complexes.
Lately we've been talking a lot about the function of national heritage in the context of contemporary architecture in urban agglomerations. We are asking ourselves how strong is the public interest on the preservation of cultural estates, or what is the role of the cultural heritage within the social, economic and cultural transformation of the society.
I believe we will find a proper atmosphere in Prague that will enable us to objectively discuss these matters and try to find answers. And not only that.
I believe that the conclusions of this important meeting will bring actual outcomes able to push the whole problematic a bit further. And I believe that these outcomes can inspire other European countries as well.
Let me wish to all outstanding guests and experts not only inspiring atmosphere but also a pleasant stay in our capital. Life is not just about work and I wish you'd bring from Prague lasting memory of its unrepeatable atmosphere outside the conference rooms.

Bohuslav Svoboda

doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.
primátor hl. m. Prahy/Lord Mayor of Prague

Magistrát hlavního města Prahy/Prague City Authority
Mariánské náměstí 2, Praha 1/Prague 1
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 236 001 111
e-mail: info@praha.eu
www.praha.eu

Vážení přátelé moderní architektury,
je mi velkým potěšením, že naše metropole může již popáté přivítat přehlídku soudobé architektury a urbanismu. Pražský Architecture Week za poslední roky prokázal, že není pouhou výstavou, ale především místem střetávání příznivců a tvůrců architektury. Těší mě rovněž skutečnost, že se organizátoři v letošním roce rozhodli věnovat pozornost architektuře a urbanismu v zemích Visegrádské čtyřky. Při cestách po evropských metropolích – hlavní města Visegrádské čtyřky nevyjímaje – se člověku otevírá fascinující svět architektonických stylů a překvapivých urbanistických nápadů. Tento jedinečný svět se rodil po staletí, přičemž přestavování, vestavování, ale také bourání a opětovné stavění patřilo k legitimním prostředkům všech jeho tvůrců. Rovněž v Praze se tímto způsobem utvářela pozoruhodná mozaika stylů, jež se s neobyčejnou lehkostí prolínají a doplňují.
Se znepokojením vnímám hlasy části pražské veřejnosti, která by Prahu ráda „uchránila" od soudobé architektury a zakonzervovala ji v současné podobě. Chtěl bych před tím varovat. Přílišná zahleděnost do minulosti dle mého názoru netvoří dobré východisko pro budoucnost. Naše hlavní město i dnes potřebuje nové nápady, neotřelá architektonická řešení a originální stavby – potřebuje žít.
V posledních letech v metropoli vznikla řada projektů. Najdeme mezi nimi jak svěží příklady moderní architektury, tak i objekty prokazující jen malý respekt k charakteru a atmosféře našeho hlavního města. Věřím, že těch prvně zmíněných příkladů bude v následujících letech přibývat.
Magistrát hlavního města Prahy v tomto směru musí vystupovat jakožto tvůrce dlouhodobé koncepce i jako garant dodržování územního plánu. Oba uvedené dokumenty považuji za klíčové ve vztahu k rozvoji metropole.
V současnosti začínáme pracovat na strategickém rozvojovém plánu a územním plánu pro období po roce 2015. Vítám proto jakoukoli platformu, která rozvine seriózní laickou i odbornou diskusi nad budoucností Prahy.
V Praze jsem prožil celý život, velice dobře ji znám a mám ji pro celou řadu věcí rád. Už v mládí jsem si oblíbil pohled na Prahu z Letenské pláně – ukazuje město, řeku i mosty ze zvláštní perspektivy. Pokaždé, když na Letné stojím, znovu a znovu cítím tu mimořádnou atmosféru a charakter, který nemá snad žádné jiné evropské město. Věřím, že se nám tuto unikátní pražskou atmosféru podaří uchovat i pro budoucí generace a zároveň přispět k tomu, že Praha bude městem moderním, otevřeným a živoucím.

Dear friends of modern architecture,
I am very pleased that our city can for the fifth time welcome a festival of contemporary architecture and urbanism. In recent years, Prague Architecture Week has proven itself to be not just an exhibition but above all a meeting point for both practitioners and admirers of architecture. I am also pleased that the organizers have this year devoted attention to the architecture and urbanism of the Visegrad Four countries. In traveling around the metropolises of Europe – not excepting the capitals of the Visegrad Four – one comes across a fascinating world of architectural styles and surprising ideas as regards urbanism. This unique world has been born over centuries, during which time rebuilding, conversion, knocking down and building again have been among the rightful means of all its creators. In Prague too this method has led to a striking mosaic of styles which manage to fit together and complement one another with great ease.

It is with disquiet that I observe some people in Prague calling for the city to be „safeguarded" from modern architecture and conserved in its current form. This is something I would like to warn against. An excessive preoccupation with the past does not, in my view, provide a good starting point with regard to the future. Even today our capital city needs new ideas, novel architectural approaches, and original buildings – it needs to live.
In recent years many projects have originated in the city. Among them are both fresh examples of modern architecture, as well as buildings which show little respect for the character and atmosphere of Prague. I am sure that the former type will grow in number in the coming years.
In this regard, the City of Prague must serve as the creator of a long-term city plan for the capital, as well as its guarantor. I regard both documents presented as key in relation to the city's development. At present we are commencing work on a new strategic city plan for the period after 2015. For that reason, I welcome any platform which helps foster serious discussion among the general public as well as experts on the future of Prague.
I have lived in Prague my whole life. I know the city very well and hold it dear for many reasons. Even as a child I adored the view of the city from Letná Plain – it shows the city, the river and its bridges from an unusual perspective. Every time I stand at Letná I feel once again the extraordinary atmosphere and character that perhaps no other European city possesses. I trust that we will succeed in preserving Prague's atmosphere for future generations while at the same time contributing to the city becoming modern, open, and living.

Jana Vaněčková

Mgr. Jana Vaněčková
ředitelka Útvaru rozvoje hl. města Prahy
/Director of the City Development Authority Prague

Útvar rozvoje hlavního města Prahy/City Development Authority Prague
Vyšehradská 57, Praha 2/Prague 2
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 236 004 711
e-mail: kr@urm.mepnet.cz
www.urm.cz

Každé historické období v dějinách mělo svou architekturu a výtvarný styl, s nímž se společnost ztotožnila. V dnešní době část naší veřejnosti moderní architekturu a urbanismus spíše odmítá, nedokáže ji pochopit – v čem je podle vás příčina?
Je pravda, že každé období mělo svou specifickou architekturu, která někdy ve větší někdy v menší míře souvisela s životním stylem obyvatelstva a adaptací staveb na změněné potřeby lidí. Dekorativní složka architektury byla postupně nahrazována ryzí funkčností. Lidé měli reálnou představu, proč se dané území rozvíjí a za jakým účelem. Typickým příkladem může být Tomáš Bata. Ten v duchu funkcionalismu vytvořil plně fungující město, lidem zajistil práci i kulturní vyžití. V dnešní době je vývoj architektury spíše názorovou záležitostí. Někteří lidé tak mohou mít strach z neznámé perspektivy vývoje a preferují historické formy, ve kterých cítí určitou jistotu.

Historická města prošla v uplynulých staletích nejprve v podstatě živelným vývojem, který byl určen bezprostředními potřebami obyvatel obce, posledních zhruba 200 až 300 let je nová výstavba regulována. Je plánování lepší metodou rozvoje města než živelný růst?
Nedá se tvrdit, že před 300 lety vznikala města vždy živelným vývojem. Je potřeba si uvědomit, že určitá forma regulace existovala už od samého počátku vzniku měst. Dá se říci, že už jen samotný výběr místa pro založení města byl pečlivě zvažován. Králové si pro pomoc s jeho založením zvali zkušené lokátory, kteří byli zdatnými geometry a promyšleně s ohledem na přírodní podmínky jako třeba dostupnost vody nebo povětrnostní podmínky dokázali navrhnout účelné uspořádání. Při určení výšky zástavby hrála určitou roli také sociálně-ekonomická regulace. Kostel byl považován za dominantní, nejvyšší a nejprilegovanější stavbu, následován radnicí. Regulaci použil také Karel IV. při budování Nového Města. Jeho nastavení uliční sítě a náměstí funguje dodnes.

Je plánování lepší metodou rozvoje města?
Regulace je důležitým nástrojem pro formování města. Umožňuje koordinaci perspektivního a žádoucího vývoje.
V této souvislosti bych si dovolila použít citaci historika Josefa Sakaře, která podstatu regulace zahrnuje. Ten po státním převratu v r. 1918 napsal: „Bylo potřeba stavět, ale též tuto činnost usměrňovat, bylo potřeba velkorysého stavebního a regulačního plánu, na jehož podkladě lze budovati účelně, zdravě a krásně."
Současné územní plánování v sobě ale zahrnuje kromě odborného názoru také složku vyplývající z demokratických principů – je společenskou dohodou, kompromisem mezi mnoha zájmy.

Čím se Útvar rozvoje hlavního města Prahy města zabývá?
ÚRM je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy. Zabývá se přípravou a zpracováním strategických, urbanistických a územně rozvojových dokumentů hl. města Prahy, jako například Územního nebo Strategického plánu. Zastupuje Prahu v územním řízení, spravuje a aktualizuje celoměstský informační systém o území a také Digitální mapu Prahy. Za ni dokonce Praha získala prestižní ocenění v roce 2010 na mezinárodní konferenci ESRI v San Diegu.

Na jakých úkolech nyní ÚRM pracuje?
I nadále intenzivně probíhají práce na novém územním plánu. Bylo dokončeno odborné vyhodnocení cca 16 000 připomínek a námitek. Také bylo dokončeno za gesce pořizovatele dohodování sporných záležitostí s městskými částmi a probíhají dohodová jednání s dotčenými orgány státní správy. Pokud ještě nějaké rozpory přetrvají, budou řešeny na příslušné úrovni – v případě městských částí na úrovni samosprávných orgánů města, v případě dotčených orgánů s jejich nadřízenými orgány, kterými jsou zpravidla ministerstva. Poté budou vypracovány pokyny pro zpracování návrhu, které musí schválit ZHMP. Současně také připravujme prezentaci hlavního města Prahy na mezinárodním veletrhu EXPO REAL 2011. Pracuje se také na anglické verzi webových stránek URM a na vytváření nových a zdokonalování stávajících internetových a mapových aplikací.

Má Praha dostatečný potenciál pro rozvoj bydlení, zeleně, administrativu, atd.? Může si dovolit ještě pokračovat v extenzivním rozšiřování zástavby?
Praha má pro předpokládaný demografický vývoj v dalších dvaceti letech dostatečný plošný potenciál rozvoje. Upřednostňovat by se mělo však zkvalitnění a zintenzivnění využití stávajících objektů a pozemků před extenzivním rozvojem. V Zásadách územního rozvoje hl. m. Prahy a následně v konceptu nového územního plánu je již zakotvena regulace rozrůstání Prahy do volné krajiny. Preferována je přestavba a oživení dosud zanedbaných území a upřednostnění rozvoje v kompaktním pásmu města. Důraz je kladem na polyfunkční a polycentrický rozvoj města.

Co je nejobtížnějším problémem Územního plánu Prahy?
Po obsahové stránce je velmi složité sladit mnohdy protichůdné zájmy jednotlivých subjektů, omezit tlak na suburbanizaci ve vnějším pásmu města a zachovat dostatek přírodního prostředí, zeleně a rekreace. Také je velmi těžké vyhovět požadavkům na rozvoj moderní metropole s průvodním jevem rozvoje automobilismu, který se negativně projevuje v parametrech životního prostředí. Vznikají tak často neřešitelné problémy.

Můžete jmenovat některé zdařilé urbanistické celky, které byly v Praze v posledních letech realizovány?
Určitě je na místě uvést perspektivně se rozvíjející oblast Karlína. Po povodních v roce 2002 se území velice rychle a efektivně zrekonstruovalo. Vznikla zde řada zajímavých architektonických děl na místě bývalých průmyslových objektů. Za zmínku určitě stojí také projekt Park na Chodově. Jedná se o dobrou ukázku nízkopodlažního administrativního komplexu s městskými službami. Kromě své z urbanistického hlediska správné role akustické bariéry k dálnici D1 plní také funkci relaxační, kdy prostor mezi budovami slouží jako veřejná zahrada s krásnou fontánou.

Jakou pozici zaujímá funkce bydlení v novém územním plánu?
Nový územní plán klade důraz na polyfunkčnost území, to znamená, že i v plochách určených hlavně pro bydlení předpokládá neopomenutelný podíl občanské vybavenosti všeho druhu a zeleně. Neměly by vznikat monofunkční enklávy bydlení bez základní vybavenosti. Stejně tak flexibilita navrhovaného územního plánu umožňuje ve smíšených a dalších typech zastavitelných ploch umístit funkci bydlení, pokud bude vyhověno v konkrétní lokalitě hygienickým předpisům. Zásadní je také zachování podílu bydlení v historickém jádru města a v dalších centrech nadmístního významu, tak aby nevznikala území, která se s koncem pracovní doby vylidní. Cílem je vyvážený městský organismus.

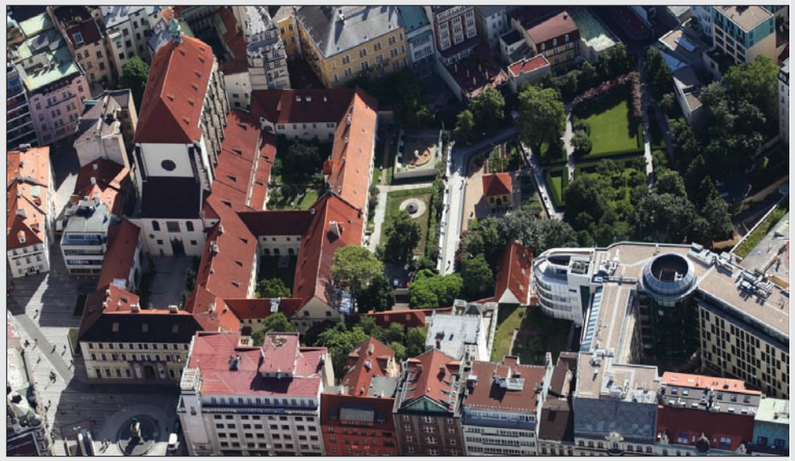

Every period in history had its own architecture and art style enabling the society to identify with it. Today a part of our public refuse modern architecture and urbanism, and cannot understand them – what is the reason for this?
It is true that every period had its own specific architecture that more or less corresponded with the lifestyle and adaptation of building to changing needs of people. Decorative aspect of architecture was gradually replaced by functionality. People had actual idea why is a territory developing and for what purpose. Typical example is Tomáš Bata. He created fully functional city, gave people work as well as cultural facilities. Today, the development of architecture is more likely a matter of ideas and opinions. Some people can thus be afraid of an unknown perspective of development and prefer historical forms that make them feel more secure.

Historical cities have gone through unrestrained development in the past centuries that was determined by immediate needs of the citizens; the new construction in the last 200, 300 years is being regulated. What is better for city development, planning or unrestrained growth?
We cannot say that 300 years ago all cities developed unrestrainedly. It is necessary to realize that a certain form of regulation had existed since the very beginning of the cities. We can say that the selection of location for a new city was carefully considered. The kings invited experiences locators to help them, these were geometers and could propose functional organization with the consideration of natural conditions such as water supply or meteorological situation. The height of buildings was partly regulated by socio-economic aspects. A church was considered to be dominant, the highest and most privileged construction, followed by a city hall. Charles IV. also used regulations during the construction of the Prague's New Town. His arrangement of streets and squares still works today.

1 | 3
2 | 4

1 – Hlavní město Praha s okolím r. 1848 / City Hall of Prague with its surroundings in 1848
2 – Karlín, foto: Jaroslav Jiřička / Karlín, photo: Jaroslav Jiřička
3 – Františkánská zahrada, foto: Jaroslav Jiřička / Františkánská garden, photo: Jaroslav Jiricka
4 – Projekt Filadelfie, foto: Jaroslav Jiřička / Projekt Philadelphia, photo: Jaroslav Jiricka

Is planning a better method of urban development?
Regulation is an important tool forming the city. It enables coordination of perspective and desirable evolution. I would like to use a citation of a historian Josef Sakař, that includes the essence of regulation. After the state turnover in 1918, he wrote: „It was necessary to build but also to regulate this activity, a generous construction and regulation plan was needed that would be the foundation of functional, healthy and beautiful construction works."
Contemporary territorial planning includes besides professional opinion, a section emerging from democratic principles – it is a social agreement, compromise of many interest.

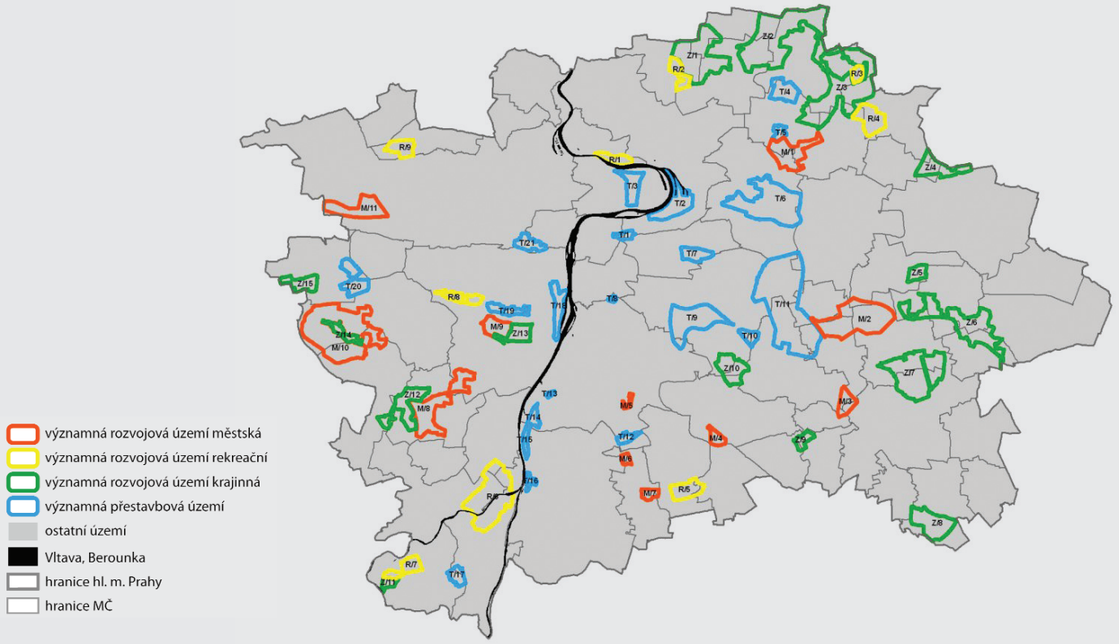
What is the main concern of The City Development Authority Prague (ÚRM)?
ÚRM is an allowance organization of the City of Prague. It's main task is preparation and processing of strategic, urbanistic and territorial development documentation of the City of Prague, such as Territorial or Strategic Plan. ÚRM represents Prague during territorial proceedings, manages and updates municipal information system about the territory as well as Digital Map of Prague. For this map Prague even got a prestigious award at the international conference ESRI in San Diego in 2010.

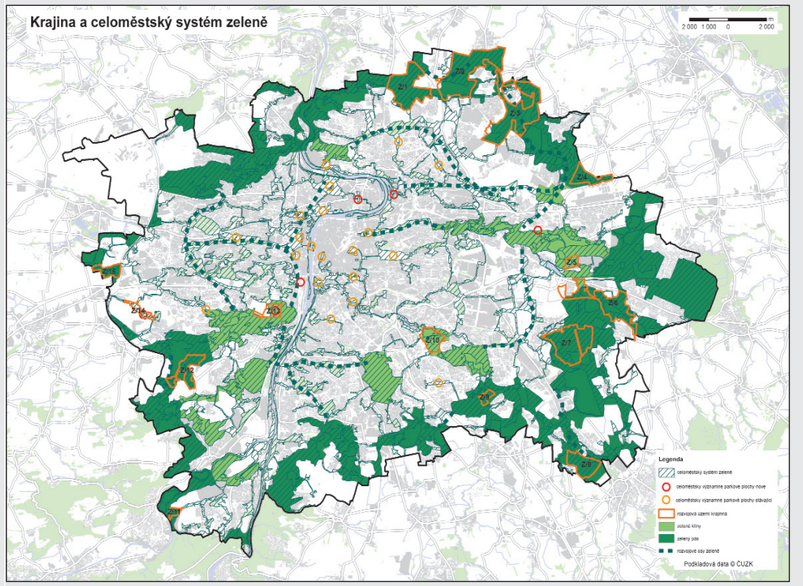
What are the current tasks of ÚRM?
We are still working on the new territorial plan. We have finished professional evaluation of c. 16 000 comments and objections. Also we have finished negotiations about controversial issues with the city quarters and now we are negotiating with the responsible organs of the state administration. If there are still any conflicts left, they will be handled on corresponding level – in case of the quarters on the level of the city self-governing organs, in case of responsible organs with their superior organs, usually being ministries. After that we will work out directions for the proposal that must be approved by the City Council. We are preparing a presentation of the City of Prague for the international trade fair EXPO REAL 2011. Besides that we are working on an English version of our website and new online map applications.

Does Prague have sufficient potential for development of housing, greenery, administration, etc? Can we afford further extensive expansion of construction?
Prague has sufficient area potential for development considering the assumed demographic evolution in the next twenty years. We should however give preference to improvement and intensification of usage of existing objects and plots instead of extensive development. In the Principles of the Territorial Development of Prague and in the concept of the new territorial plan the regulation of urban spreading into open nature is already included. Reconstruction and recovery of so far disregarded areas is preferred as well as development in the compact urban zones. The emphasis is on multifunctional and polycentric development of the city.

What is the most difficult problem of the Prague territorial plan?
As far as the content is concerned it is very difficult to match up opposing interests of individual subjects, to reduce the pressure on suburbanization in the outer city belt and to preserve enough natural environments, greenery and recreation. It is also difficult to satisfy the demands of the modern metropolis with increasing car traffic polluting the environment. Many unsolvable problems occur.

6 | **7**

6 – URM, koncept územního plánu, rozvojová a přestavbová území. / City Development Authority Prague (CDAP), territorial plan concept, developing and conversion areas
7 – URM, koncept územního plánu, krajina a systém zeleně / City Development Authority Prague, territorial plan concept, landscape and system of greenery

Can you name some of the successful urbanistic complexes realized in Prague in recent years?
The one that needs to be mentioned is Karlín, Prague 8. After the floods in 2002 the area was very quickly and effectively reconstructed. Many interesting architectonic objects appeared in the places of former industrial objects. We shouldn't forget Park project in Chodov, Prague 4. It is a nice example of low-rise administrative complex for public services. Besides the urbanistic feature of being an acoustic barrier of D1 highway, it also serves for relaxation – space between the buildings functions as a public garden with fountain.

What position has housing in the new territorial plan?
The new territorial plan emphasizes multifunctional areas, that means that even areas assigned mainly for housing include a certain share of public facilities and greenery. Mono-functional enclaves of housing without basic facilities should not appear. On the other side, flexibility of the proposed territorial plan enables to embed housing program in mixed types of built up areas, of course while meeting the required sanitary regulations. What is no less important is to preserve housing in the historical center and other locations. The aim is balanced urban organism.

Bc. Roman Onderka, MBA
primátor města Brna/Mayor of the City of Brno

Magistrát města Brna/Brno City Municipality
Dominikánské nám. 1, Brno
Česká Republika/Czech Republic
tel.: +420 542 172 201
e-mail: informace@brno.cz
www.brno.cz

Těší mě, že mezi městy, která budou na výstavě Architektura a urbanismus Visegrádské čtyřky reprezentovat Českou republiku, bylo osloveno také Brno. Trochu neskromně však dodávám, že tomu ani nemohlo být jinak. Vždyť naše město patřilo a patří ve vývoji soudobé architektury ke světové špičce.
Tradice moderní brněnské architektury získala své pevné základy v meziválečném období, kdy se Brno proměnilo v baštu středoevropského funkcionalismu. Příznivé brněnské klima nakloněné modernitě a experimentům a také velký rozhled tehdejší brněnské finanční a kulturní elity pak umožnily Ludwigu Miesovi van der Rohe postavit zde pro manžele Tugendhatovy vilu, která se stala jednou z jeho nejdůležitějších realizací a perlou světové architektury, dnes zařazenou do světového kulturního dědictví UNESCO. Brno si této „perly ve své koruně" velice váží a chce tento architektonický poklad prostřednictvím právě probíhající nákladné rekonstrukce uchovat pro budoucí generace v co nejvěrnější podobě. O tom, jak se mu projekt daří realizovat, se můžete přesvědčit na výstavě.
V návaznosti na šťastné období funkcionalismu rozvíjí i dnes Brno svůj osobitý výraz. Stává se univerzálním, tedy všestranným životním prostorem, který dobře slouží svým obyvatelům a vyhovuje tuzemským a zahraničním vědcům, podnikatelům a firmám.
Díky pětimiliardové dotaci z evropských fondů budou do tří let v kampusu Masarykovy univerzity v Bohunicích a v kampusu Vysokého učení technického pod Palackého vrchem vybudovány obří laboratoře Středoevropského technologického institutu CEITEC; v těsném sousedství tohoto kampusu vyrůstá Český technologický park Brno, který renomovaným společnostem nabízí smíšené prostory pro kanceláře, výzkum a lehký průmysl společně s prostorami pro odpočinkové aktivity a služby; v areálu Fakultní nemocnice U sv. Anny se rodí Mezinárodní centrum klinického výzkumu ICRC – a tak bych mohl ještě dlouho pokračovat. Tato nová vědecká centra činí z města „mozek Evropy"; a jeden prestižní světový časopis je dokonce přirovnal ke kalifornskému Silicon Valley.
Současní architekti a umělci stále obohacují brněnský městský prostor stavbami a objekty dosahujícími evropských, ba i světových parametrů. Nově budovaná městská část Jižní centrum, plná výškových budov a mrakodrapů včetně budoucí nejvyšší stavby v Česku AZ Toweru, se stane obchodním srdcem města, studentům ulehčil život nedávno dokončený univerzitní kampus v Bohunicích, moderní multivizuální centrum – přírodovědné exploratorium – vznikající při přestavbě Hvězdárny a planetária Brno jistě potěší zvídavé děti i dospělé, zájem a pozornost budí multifunkční časostroj na náměstí Svobody, ukazující, že čas našeho města se rozhodně nezastavil.
Věřím, že tyto a mnohé a mnohé další stavby, areály, komornější projekty či umělecká díla pozitivně ovlivní podobu nejen současného, ale i budoucího Brna – otevřeného a pro život atraktivního středoevropského velkoměsta.

I take pleasure in the fact that Brno is among the cities which have been asked to represent the Czech Republic at the Architecture and Urbanism of Visegrad Four exhibition. I do need to add, a bit conceitedly, that there was not any other choice. After all, our city has always been in the forefront of contemporary architecture worldwide.
The tradition of modern architecture in Brno gained its solid foundations in the interwar period when Brno became the bulwark of Central European functionalism. The climate in Brno at the time, which was favourable to modernity and experimentation, and also the open-mindedness of the Brno financial and cultural élite, enabled Ludwig Mies van der Rohe to build a villa for the Tugendhat couple which became one of the crucial projects and a pearl of world architecture; today it is listed as a UNESCO World Heritage site. Brno is very proud of this „jewel in its crown" and wishes to preserve this architectural masterpiece in a form which is as close to the original as possible for the future generations through a costly renovation project which is currently under way. At the exhibition you will be able to see for yourselves how successful the city is in its endeavour.
Following up on the golden period of functionalism Brno continues to develop its original style today. It is becoming a universal living space providing a good service to its citizens and a suitable environment to Czech and international researchers, business people and companies. Thanks to the five-billion euro subsidy from the European Funds, over the next three years three CEITEC (Central European Technology Institute) laboratories will be built at the Masaryk University campus in Bohunice and the Brno University of Technology campus at Pod Palackého vrchem; the Technology Park Brno is situated adjacent to this campus offering renowned companies mixed areas for offices, research and light industry as well as recreation activities and services; ICRC (International Clinical Research Centre) is under construction at the St. Ann's University Hospital; and we could go on with the long list of projects. These new research centres render the city the „brain of Europe" and a prestigious international magazine even compared it to Silicon Valley in California.
Contemporary architects and artists enrich the Brno urban space with structures and objects that reach European or even global parameters. The newly developed South Centre full of high-rise buildings and skyscrapers, including the AZ Tower – which will be the tallest building in the Czech Republic, will become the commercial heart of the city. The recently completed university campus in Bohunice will make life easier for students. The exploratorium of natural science built as part of the Brno observatory and planetarium will undoubtedly please inquisitive children as well as adults. The multi-function horological timepiece in náměstí Svobody draws interest and attention showing that time definitely has not stopped in our city.
I believe that these and many other structures, sites, smaller projects or works of art will have a positive impact on the present and future Brno – a Central European city that is open to all and attractive to live in.

Současná architektura a urbanismus města Brna

Doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
děkan Fakulty architektury VUT v Brně

Architekti, kteří v Brně v krátkém, dvacetiletém období první republiky vytvořili pozoruhodný soubor prací, mají i v současnosti své následovníky. Jejich díla patří k tomu nejlepšímu, co se v České republice po roce 1989 vybudovalo, a nezřídka je věnčí řada prestižních ocenění. Je skutečností, že současná architektura značně a s mnoha pozitivy ovlivnila výraz města a dodala mu novou, svěží atmosféru. A je zvláště potěšitelné, že ti, kteří na tom mají hlavní zásluhu, jsou většinou absolventi Fakulty architektury VUT v Brně.
Představení zdařilých staveb může zahájit projekt říčních lázní Riviéra, evokující poetické příběhy Vančurova Rozmarného léta (P. Hrůša, P. Pelčák, J. Vrabel, Z. Vydrová, 1992). Na nároží ulic České a Joštovy byla významným počinem poloviny 90. let stavba Investiční a poštovní banky (A. Burian, G. Křivinka, 1995). Ve stylu hi-tech v Brně vyrostl areál Jihomoravské plynárenské, a. s. (A PLUS, Brno, 1998). Zajímavou konstrukcí promlouvá lávka pro pěší (E. Jiřičná, 1998), která po přechodu rušné ulice ústí do pobočky ředitelství IPB (L. Grym, J. Škrabal, J. Palacký, 1998). Znamenitá je minimalistická budova knihovny Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (L. Kuba, T. Pilař, 2001). Jedním z nejkrásnějších domů, který se stal organickou součástí městské struktury, je Dopravní podnik města Brna (A. Novák, T. Rusín, P. Valenta, I. Wahla, 2001). Otevřenou dispozicí v parteru umístěné prodejny Humanic a precizní štukovou výzdobou fasády upoutává rekonstruovaný měšťanský dům na centrálním náměstí Svobody č. p. 11 (T. Rusín, I. Wahla, 2001). Nedaleko od něj, s průčelím tvořeným nazelenalým skleněným rastrem stojí centrum OMEGA, které zaplnilo dlouhá léta otevřenou proluku (L. Kuba, T. Pilař, 2005). Před ním se v sebevědomé poloze tyčí kamenný orloj (P. Kameník, O. Rujbr, 2010). Při příletu do Brna získává návštěvník první kontakt s městem prostřednictvím moderní a elegantní odbavovací haly (P. Parolek, 2006). Na odkaz sídliště Lesná navazuje bytový komplex impozantních výškových budov Orion (M. Rudiš, M. Komárek, A. Stehlíková, 2008). Největším vysokoškolským areálem ve střední Evropě je architektonicky kvalitní kampus Masarykovy univerzity v Bohunicích (A PLUS, a. s., Brno, 2010). V posledních letech především v městském centru vyrostla poměrně hustá síť kaváren, které jsou místem setkávání. Ze široké škály vzpomeňme Café Steiner (T. Rusín, P. Mutina, I. Wahla, 2002), Cafe Onyx (T. Rusín, I. Wahla, 2004), kavárnu Leporelo (N. Gale, M. Hrdina, 2009) nebo Café Tungsram (N. Gale, M. Hrdina, 2010).
Z rodinných domů upoutávají především mistrné práce P. Pelčáka (2003) a Z. Fránka (2004). V Žebětíně se setkáváme se dvěma atriovými rodinnými domy postavenými nevšední technologií monolitického lehkého betonu (D. Makovský, Z. Makovský, 2006).
Portfolio brněnských novostaveb doplňuje řada zrekonstruovaných budov. Rekonstrukcí a dostavbou pavilonu G získal architektonicky a urbanisticky cenný areál brněnského výstaviště moderně pojaté výstavní prostory (M. Rudiš, V. Rudiš, Z. Vydrová, 1996). Významným počinem byla obnova neorenesanční budovy Uměleckoprůmyslového muzea Moravské

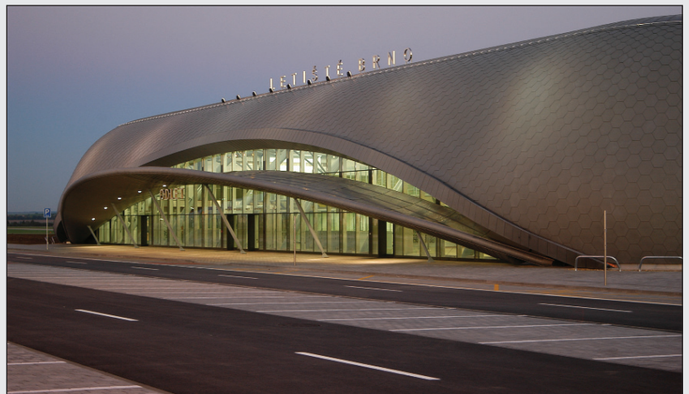
1 | 2

1 – Obchodní centrum OMEGA/OMEGA Business Centre
2 – Divadlo Reduta, interiér/The Reduta Theatre, interior

galerie (I. Koleček, V. Rudiš, Z. Vydrová, 2001). Rekonstrukce se začleněním nových prvků se dočkal také kulturní dům Semilasso v Králově Poli (M. Klement, T. Rusín, P. Todorov, I. Wahla, 2003). Obnovou a dostavbou rekreačně-sportovního areálu Kraví hora přibylo ekologicky pojaté zařízení pro regeneraci a odpočinek (A. Novák, P. Valenta, K. Kučerová, R. Smejkal, 2004). Ve značně zchátralém stavu se nacházela Reduta, jedno z nejstarších evropských divadel, ve kterém koncertoval jedenáctiletý W. A. Mozart. Jeho citlivou obnovou se propojila původní architektura s novými výtvarnými prvky (A. Novák, P. Valenta a spolupracovníci, 2005). Je mimořádně záslužné, že se podařilo zachovat alespoň fragment z původního továrního areálu podnikatele F. Wanniecka a vtisknout mu nový program – zde nalezla důstojné zázemí galerie moderního výtvarného umění (A. Novák, P. Valenta, Z. Morávková, K. Spáčil, 2005). Oprávněnou pozornost zasluhuje revitalizace Denisových sadů, kterým se díky nově vloženým architektonickým, uměleckým a zahradnickým prvkům podařilo vytvořit charakter promenádního prostoru (P. Hrůša, P. Pelčák ve spolupráci s V. Babkou, Z. Sendlerem, 2005). Také brněnská technika obohatila architektonický fond zdařilou rekonstrukcí a dostavbou Fakulty informačních technologií v Božetěchově ulici (A. Burian, G. Křivinka, V. Vrána, 2007). Po rekonstrukci se významnou společenskou složkou stal Dům umění (M. Hrůšová, P. Hrůša, 2009). Především díky kurátorské činnosti této instituce se do pestré nabídky akcí daří začleňovat také témata soudobé architektury.
Z poslední doby stojí za povšimnutí rekonstrukce funkcionalistické kavárny ERA (J. Velek, J. Velek, S. Velková, 2011). Nesmírná pečlivost, hluboké znalosti a tvůrčí erudice byly potřebné k profesně náročné obnově Jurkovičovy vily (P. Všetečka, K. Menšík, R. Václavík, A. Všetečková, 2011). Rekonstrukcí prošla také hvězdárna a planetárium (M. Rudiš, V. Rudiš – 2011). Pod dohledem komise složené z mezinárodně renomovaných odborníků probíhá rekonstrukce vily Tugendhat, památky UNESCO (M. Tichý, M. Rak, T. Rusín, I. Wahla). Brno má však také své „smutky", mezi nimiž činí Fuchsův hotel Avion.
Je zajímavé, že Brno je městem, ve kterém zůstalo nedaleko jeho centra přibližně 200 hektarů dosud nezastavěného území. Způsobilo to dlouhá desetiletí trvající rozhodování o záměru, zda přesunout či ponechat na původním místě železniční uzel.
V současnosti se však již rozvinulo více aktivit k řešení tohoto tématu. S ním také souvisí navazující výstavba nové městské čtvrti – Jižního centra, kterou v nedávné minulosti zahájila realizace komerčních a administrativních objektů. Mezi nimi dominuje multifunkční soubor Triniti office center (P. Hrůša, P. Pelčák, 2008). A mimořádnou pozornost budí právě realizovaná AZ TOWER, která se s výškou téměř 110 m stane nejvyšší budovou České republiky (A. Burian, G. Křivinka).

Contemporary Architecture and Urbanism in Brno

Josef Chybík
Dean, Faculty of Architecture, Brno University of Technology

The architects who created a remarkable series of buildings in Brno during the short period of twenty years in the First Republic also have their successors today. Their work is some of the best to have been built in the Czech Republic after 1989 and it is often decorated with prestigious awards. It is a fact that contemporary architecture with its many positive aspects influenced the expression of the city and lent it a new fresh atmosphere. And it is especially pleasing that those who contributed the most are mostly graduates from the Faculty of Architecture at the Brno University of Technology.
We can embark upon an introduction of successful structures by mentioning the Riviera river bathing project, evoking Vančura's poetic Summer of Caprice (P. Hrůša, P. Pelčák, J. Vrabel, Z. Vydrová, 1992). The Investiční a poštovní banka (Investment and Post Bank) built on the corner of Česká and Joštova streets in the mid-1990's was another important building (A. Burian, G. Křivinka, 1995). The Jihomoravská plynárenská (South Moravian Gas) company headquarters in Brno were built in the high-tech style (A PLUS, a. s., Brno, 1998). A feature of interesting design is the footbridge (E. Jiřičná, 1998) which flies over a busy road into the IPB headquarters (L. Grym, J. Škrabal, J. Palacký, 1998). The minimalist library building at Masaryk University is a remarkable structure (L. Kuba, T. Pilař, 2001). The headquarters of Dopravní podnik města Brna (Brno Transport Company) is one of the most beautiful buildings which became an organic part of the urban fabric (A. Novák, T. Rusín, P. Valenta, I. Wahla, 2001). The renovated city house at náměstí Svobody no. 11, catches one's eye with its open plan ground floor with the Humanic store and the precise stucco decoration on the façade (T. Rusín, I. Wahla, 2001). Not far from there, with its greenish glazed grid frontage, is the OMEGA centre which after many years filled a vacant space(L. Kuba, T. Pilař, 2005). In front of it stands the self-confident stone clock (P. Kameník, O. Rujbr, 2010). When arriving in Brno by air the visitors' first contact with the city is the modern and elegant airport hall (P. Parolek, 2006). The group of imposing buildings named Orion (M. Rudiš, M. Komárek, A. Stehlíková, 2008) follows up on the Lesná housing estate heritage. The Masaryk University campus in Brno-Bohunice is the largest campus in Central Europe featuring top quality architecture (A PLUS, a. s., Brno, 2010). In recent years a relatively dense network of cafés has grown, especially in the city centre, which serve as meeting places. Of this large number we can mention Café Steiner (T. Rusín, P. Mutina, I. Wahla, 2002), Cafe Onyx (T. Rusín, I. Wahla, 2004), Leporelo (N. Gale, M. Hrdina, 2009) or Café Tungsram (N. Gale, M. Hrdina, 2010).

In housing construction the most captivating are the master works by P. Pelčák (2003) and Z. Fránek (2004). In Žebětín we can see two atrium houses employing the unusual monolithic light concrete technology (D. Makovský, Z. Makovský, 2006).
A number of renovated buildings complete the portfolio of new structures in Brno. By renovating and completing Hall G the Brno Exhibition Centre obtained a modern exhibition area of high architectural and urban design standing (M. Rudiš, V. Rudiš, Z. Vydrová, 1996). Another important project was the renovation of the neo-Renaissance building of the Museum of Applied Art of the Moravian Gallery (I. Koleček, V. Rudiš, Z. Vydrová, 2001).
The Semilasso cultural centre in Královo Pole (M. Klement, T. Rusín, P. Todorov, I. Wahla, 2003) was renovated with an addition of new elements. By renovating and completing the recreation and sports area at Kraví hora the city obtained an environmentally friendly recreation site (A. Novák, P. Valenta, K. Kučerová, R. Smejkal, 2004). The Reduta, one of Europe's oldest theatres, and where W. A. Mozart gave a concert at the age of 11, was in a state of considerable dilapidation and its sensitive renovation combined the original architecture with new design elements (A. Novák, P. Valenta et al., 2005). It is commendable that at least a fragment of the original Wannieck factory was preserved and given a new lease of life; today it houses a modern art gallery (A. Novák, P. Valenta, Z. Morávková, K. Spáčil, 2005). The revival of Denisovy sady (Denis gardens) deserves attention as it has become a promenade thanks to newly introduced architectural, artistic and landscaping elements (P. Hrůša, P. Pelčák in cooperation with V. Babka, Z. Sendler, 2005). The Brno University of Technology also added to the architectural stock with a successful renovation and completion of its Faculty of Information Technology in Božetěchova street (A. Burian, G. Křivinka, V. Vrána, 2007). Dům Umění (House of Arts) (M. Hrůšová, P. Hrůša – 2009) became an important social centre after its renovation and, thanks to its curators, the House of Arts is able to feature contemporary architecture exhibitions.
The functionalist café ERA was among the recent remarkable renovations (J. Velek, J. Velek, S. Velková, 2011). Great thoroughness, deep knowledge and skill were needed for the highly demanding renovation of Jurkovič villa (P. Všetečka, K. Menšík, R. Václavík, A. Všetečková, 2011). The observatory and planetarium was also renovated (M. Rudiš, V. Rudiš, 2011). The renovation of Villa Tugendhat, a UNESCO heritage site, is taking place under the scrutiny of renowned experts (M. Tichý, M. Rak, T. Rusín, I. Wahla). However, Brno has its „sorrows", such as the hotel Avion by Bohuslav Fuchs.
It is not without interest that Brno is a city with about 200 hectares in the centre vicinity left undeveloped. This is because of decades of indecision as to whether the railway hub should be left in the original position or relocated.

3 | **5**
4 | **6**

3 – Areál Jihomoravské plynárenské /Headquarters of the Company Jihomoravská plynárenská
4 – Letiště Brno/Airport Brno
5 – Veletrhy Brno – pavilony Z a P/BVV Trade Fairs Brno – Exhibition Halls Z & P
6 – Kampus Masarykovy univerzity/Masaryk University Campus

At the present time there have been numerous initiatives trying to resolve this question. Connected with this is the construction of a new city district development, South Centre, which has recently commenced with the erection of office buildings. Dominant amongst these is the multi-function project Triniti office center (P. Hrůša, P. Pelčák, 2008). A lot of attention is drawn by the AZ TOWER currently in development which, with its almost 110 m, will become the highest building in the Czech Republic (A. Burian, G. Křivinka).

Vila Tugendhat – perla brněnské moderny

„Velice jsem si přála mít moderní prostorný dům s jasnými a jednoduchými tvary." Greta Tugendhat

Perla brněnské moderny a stěžejní dílo světové funkcionalistické architektury, vila Tugendhat postavená v letech 1929–1930, je vyvrcholením evropské tvorby Ludwiga Miese van der Rohe. Velkorysý rodinný dům, který nastavil nová měřítka moderního bydlení, navrhl německý architekt v roce 1928 pro brněnské manžele Gretu a Fritze Tugendhatovy.
Rodinná vila vyniká originálním prostorovým řešením, jedinečným technologickým zařízením a elegantními interiéry s detailně propracovaným nábytkem. Od roku 2001 je zapsána na seznamu světového dědictví UNESCO.
Vila Tugendhat byla realizována za autorova dozoru v letech 1929–1930 brněnskou stavební firmou Artura a Mořice Eislerových a dalšími specializovanými domácími i zahraničními firmami. Představuje unikátní umělecké a novátorské řešení co se týče prostorového uspořádání, architektonického výrazu, konstrukčního systému, mobiliáře, detailů a začlenění stavby do přírodního prostředí.
Univerzální hodnota tohoto díla je nadčasová. Neopominutelný je rovněž vysoký technický standard jak architektonické konstrukce (ocelový nosný systém), tak i topení a klimatizace, zapouštění velkorozměrných okenních tabulí či propojení jednotlivých funkčních zón. Celek dotváří i kvalitní a exotický materiál a pečlivost provedení. Stavba je ztělesněním ideálů moderní architektury díky propojení vnitřního a vnějšího prostoru a je v tomto ohledu jedinečná.
V interiérech najdeme vzácné a exotické materiály jako například italský travertin, onyx z pohoří Atlas v severním Maroku, dřeva palisandr, zebrano a makassarský eben z jihovýchodní Asie.
Dům byl vybaven souborem nábytku, navrženým architektem převážně přímo pro brněnskou vilu. K nejznámějším patří například křesla typu Barcelona a Tugendhat, židle typu Brno a Stuttgart a elegantní lehátko (tzv. chaise longue či spring chair), které se dodnes vyrábějí.
Vestavěný nábytek a zaoblená stěna, vymezující prostor jídelny, byly vyrobeny v brněnské firmě Standard, bytová společnost architekta Jana Vaňka. Jediným výtvarným dílem v hlavním obytném prostoru byla socha Ohlížející se dívčí torzo od německého expresionisty Wilhelma Lehmbrucka.

V roce 1994 byl dům převeden do správy Muzea města Brna a poprvé ve své historii otevřen pro veřejnost. V lednu 2010 byla zahájena památková obnova, která je nepochybně nejvýznamnějším zásahem v samotné stavební historii domu. Předmětem oprav je nejen samotná stavební substance, ale i veškeré interiérové zařízení a zahrada. Nezbytnou součástí celého procesu je i statické zabezpečení zahradní terasy, výměna vysloužilých technických instalací a zejména doplnění chybějících prvků, které byly v minulosti násilně odstraněny.
V technickém podlaží bude nově zřízeno návštěvnické centrum, které bude informovat o osudech rodiny Tugendhatových, architekta Miese van der Rohe i o proměnách vily. Celý proces ostře sleduje zahraniční i tuzemská odborná veřejnost.
Vila Tugendhat bude pro veřejnost opět otevřena v roce 2012.

Villa Tugendhat – a pearl of Brno modernism

„I very much wanted a spacious modern house with clear and simple lines."
Greta Tugendhat

The Villa Tugendhat (alternatively translated into English as „Tugendhat House"), built in 1929–1930, a pearl of Brno modernism and principal piece of international functionalist architecture represents the jewel in the crown of Ludwig Mies van der Rohe's European work.
This generous family home, which set new standards in modern housing, was designed by the German architect in 1928 for the Brno couple Greta and Fritz Tugendhat.
The family villa is unique for its original spatial layout, unique technological equipment and elegant interiors with their furniture designed in great detail. In 2001 it became a UNESCO World Heritage Site.
The Villa Tugendhat was built under the supervision of the architect in 1929–1930 by the Brno building firm of Arthur and Moritz Eisler and other specialised local and international contractors. It represents a unique artistic and innovative design in terms of space, architectural expression, structural system, furnishing, details and setting in the natural scenery. The universal value of this work is timeless.
Also of great interest is the high technical standard of the structure itself (steel support system), heating and air conditioning, large integral window panes and the interconnection between individual function zones. High quality and exotic materials and meticulous craftsmanship provide the finishing touches to the overall design. The building is an embodiment of modern architectural ideals as it connects the interior with the exterior, rendering it unique in this respect.
Indoors we can find precious and exotic materials, such as Italian travertine, onyx stone from the Atlas mountains in northern Morocco, rosewood, zebrano and Makassar ebony from Southeast Asia.
The house was equipped with a set of furniture, most of which was designed for this purpose by the architect.
Amongst the best-known of these are the Barcelona and Tugendhat armchairs, the Brno and Stuttgart chairs, and the elegant chaise longue or spring chair, which are still manufactured today.
The built-in furniture and the curvilinear wall delimiting the dining area were made by the Jan Vaněk's Standard company in Brno. The only piece of art in the main living area was a female torso by the German expressionist Wilhelm Lehmbruck.
In 1994 the management of the house was entrusted to the Brno City Museum and for the first time in its history it was opened to the public. In January 2010 renovation work was commenced which is undoubtedly the most serious intervention in the villa's structural history. Not only the structure itself, but also the interiors and garden are subject to renovation. An integral part of the process is an installation of structural supports to the garden terrace, replacement of original worn out technical installations and most importantly the replacement of missing elements that have been forcibly removed from the villa in the past. There will be a newly-built visitor centre in the basement which will provide information about the Tugendhat family history, the architect Mies van der Rohe and the changes in the villa over time.
The entire process is under the close scrutiny of the Czech and international professional community.
The Villa Tugendhat will be re-opened to the public in 2012.

7 | **8**

7 – Vila Tugendhat/The Villa Tugendhat
8 – Hvězdárna a planetárium Brno/The Brno Observatory and Planetarium

Brněnská hvězdárna zcela jinak

Investor: statutární město Brno
Zhotovitel: Skanska, a. s.
Investice: 92,4 mil. Kč
Dokončení stavby: 2012

Hvězdárna a planetárium Brno otevře své brány v listopadu tohoto roku po celkové rekonstrukci, v plném provozu bude od ledna 2012. Návštěvníci nového přírodovědného exploratoria se mohou těšit na moderní dalekohledy, interaktivní výstavu o sluneční soustavě, unikátní rozhlednu, výstavní prostory, malé planetárium i sál pro demonstraci nejrůznějších fyzikálních jevů. Zároveň se výrazně obmění nabízené vzdělávací pořady i multivizuální představení pro veřejnost. Tato nová kulturně-vzdělávací instituce zaměřená na popularizaci vědy bude sloužit i dalším speciálním pořadům, kulturním počinům a prezentacím akademických a univerzitních pracovišť či velkých vědeckých projektů realizovaných na území Jihomoravského kraje.
Atrakcí pro návštěvníky bude již samotná budova exploratoria navržená architektem Martinem Rudišem v novodobém funkcionalistickém stylu – s odsuvnou střechou, prosklenou fasádou a velkou pochůznou terasou nabízející úžasné pohledy na denní i noční Brno.
Unikátní plášť celého objektu zdobí 8 576 389 dírek.
Ve druhé polovině roku 2012 bude v sále velkého planetária instalován nový interaktivní systém celooblohové digitální projekce, která umožní vizualizaci libovolného statického či dynamického obrazu (tzv. digitální planetárium).

Brno Observatory with a different face

Investor: City of Brno
Contractor: Skanska, a. s.
Investment: 92,4 mil. CZK
Completion: 2012

The Brno Observatory and Planetarium will re-open its gates in November this year following a complete renovation; from January 2012 it will be in full operation again. Future visitors to the new natural science exploratorium can look forward to state-of-the-art telescopes, an interactive exhibition on the Solar System, a unique lookout tower, exhibition rooms, a small planetarium and a hall for demonstrating various physical phenomena.
The educational programmes and multivisual shows for the public will have undergone a great improvement.
The newly created educational and cultural institution for the popularisation of science will be used for other special programmes, cultural events and presentations of academic and university workplaces or large research projects

implemented in the South Moravian region.
The exploratorium building itself is going to be an experience for the visitors; it was designed by the architect Martin Rudiš in the modern functionalist style with a removable roof, glazed façade and large walk-on terrace commanding amazing views of Brno both by day and by night. The unique outer casing of the building is decorated with 8,576,389 little holes. In the second half of 2012 a new large interactive system for projecting the full-scale sky will be installed in the large planetarium hall which will enable the visualisation of any static or dynamic image (digital planetarium).

Hodinový stroj na náměstí Svobody

Oldřich Rujbr, Petr Kameník

Na náměstí Svobody v Brně přibyl v roce 2010 k dosavadním solitérním objektům – zrekonstruovanému morovému sloupu a kruhové fontáně s verši Jana Skácela – nový prvek: hodinový stroj. Naplnila se tak představa o jednotě a pevném svazku, který třemi uměleckými díly vymezuje do plochy vepsaný trojúhelník. Téměř šest metrů vysoké těleso je mistrovskou designérskou prací. Připomíná kruté dny, které v roce 1645 otřásly městem, jež se ubránilo přesile vojska vedeného švédským generálem Torstensonem. V útrobách sloupu z černého kamene (žula nero zimbabwe) se skrývá jedinečná mechanika hodinového stroje, která dává do pohybu kuličku, jež podle pověsti jediná mohla válečníka zbavit nesmrtelnosti. Skleněná kulička v barvách města každý den v 11 hodin rozezní melodii zvonkohry a jako cenný suvenýr skončí v rukou toho, kdo ji dokáže chytit. Orloj váží 24 tun.

The clockwork mechanism in náměstí Svobody

Oldřich Rujbr, Petr Kameník

A new element was added to the solitary objects in Brno's náměstí Svobody in 2010. Along with the renovated plague column and circular fountain with verses by Jan Skácel there is the clockwork mechanism. This completed the idea of forming a triangle of pieces of art situated throughout the square.
The nearly six-metre high body is a design masterpiece.
It commemorates the cruel days that shattered the town in the year 1645 when Brno fought off the superiority of the Swedish troops led by the General Torstenson. Hidden within the black stone column (made of Nero Zimbabwe granite) is a unique clockwork mechanism that sets a ball in motion which, according to legend, is the only thing that could deprive a warrior of his immortality. Every day at 11 am, a glass ball in the colours of the city chimes a short melody and ends up as a precious souvenir in the hands of the person who manages to catch it.
The clock weighs 24 tonnes.

AZ Tower

Investor: AZ Tower, a. s.
Generální dodavatel: PSJ, a. s.
Náklady: 800 mil. Kč
Dokončení stavby: 2013

V polovině roku 2011 společnost AZ Tower oficiálně zahájila výstavbu nejvyšší stavby v České republice – 111 metrů vysoké třicetipodlažní budovy AZ Tower. Tato výjimečná stavba roste v nově vznikajícím Jižním centru, kterému se začíná přezdívat brněnský Manhattan.
Architektonicky výraznou budovu mezi ulicemi Pražákovou a Heršpickou navrhla brněnská architektonická kancelář Burian a Křivinka pro společnost AZ Properity, s. r. o., která bude ve spolupráci s PSJ, a. s., zajišťovat kompletní řízení celého projektu AZ Tower.
Výjimečnost a originalitu AZ Toweru zajistí nejen jeho výška, ale i úžasné výhledy na Brno a Pálavu. Na první pohled budova zaujme především netradičním zalomením a deformací jednoho z bloků fasády. Ta bude tvořena velkými lesklými glazovanými obklady dvou odstínů. Terakotová barva odrážející sluneční paprsky bude postupně přecházet v barvu bílou splývající s oblaky.
Samostatnou kapitolou jsou použité technologie mrakodrapu, který je od prvních architektonických studií řešen jako nízkonákladová budova.
Třicetimetrové hloubkové energetické piloty, které budou v Česku zcela jedinečné, budou díky tepelným čerpadlům v zimě jímat teplo a v létě stavbu ochlazovat. Unikátní je také

systém kombinace přirozeného a nuceného větrání v kancelářích a apartmánech. Podle projektu celou jižní fasádu výtahové šachty o ploše 700 m² pokryjí fotovoltaické panely, které budou sloužit jako zdroj elektrické energie a dodávat ji do společných prostor budovy.
Nová brněnská dominanta AZ Tower bude složená ze dvou bloků, mezi které bude vložen tubus s komunikačním jádrem. Celý projekt nabídne svým novým majitelům přes 17.000 m² maloobchodních, kancelářských a apartmánových ploch. Ve dvou podzemních patrech může parkovat 265 aut. V horních šesti podlažích je navrženo dvanáct apartmánů, přičemž v posledních dvou patrech se nachází luxusní mezonet s venkovním bazénem. Díky této koncepci se všechny apartmány zařadí na dlouhou dobu mezi nejprestižnější a nejvýše umístěné bytové jednotky v České republice. Ostatní patra budovy jsou určena pro administrativní a komerční prostory. V přilehlé budově, jež bude součástí objektu, je navržen komplex autosalónů, vč. autoservisu, a zasedací sály. Tento komplex zakončí prosklená osmipatrová věž, ve které vznikne expozice osobních vozidel.

9 | **10**

9 – Hodinový stroj/The Clock Mechanism
10 – Multifunkční komplex AZ Tower/AZ Tower Multifunctional Complex, foto/photo: Schmerková, Židlický, Drápal, Brno

AZ Tower

Investor: AZ Tower, a. s.
General contractor: PSJ, a. s.
Cost: CZK 800 million
Completion: 2013

In mid-2011 AZ Tower Co. officially launched the construction of the tallest structure in the Czech Republic: the 111-metre thirty-storey AZ Tower building. This exceptional structure is being erected in the newly developed South Centre which is beginning to be nicknamed the Brno Manhattan.

This architecturally remarkable building situated between Pražákova and Heršpická streets was designed by Burian and Křivinka Brno architecture studio for AZ Properity, s. r. o., who will be responsible for the general management of the AZ Tower project in cooperation with PSJ, a. s.
The AZ Tower will be exceptional and original not only for its height but also thanks to its splendid views of Brno and the Pálava Hills. The building will grab your initial attention mainly due to its unusual kinking and deformation of one of the façade blocks. It will be made up of large shining glazed panels in two colour tones. The terracotta colour, reflecting the sun's rays, will blend into the white colour and will disappear into the clouds.
The technology employed in the skyscraper is a chapter in itself. From the first sketches it has been conceived as a low-cost building. Its thirty-metre deep power supply pilots, unique in the Czech Republic, will accumulate heat in the winter and cool the structure in the summer thanks to heat pumps. Also unique is the system of combining natural and forced ventilation in offices and suites. According to the design the entire southern façade of the lift shaft with a surface area of over 700 square metres will be covered with photovoltaic panels that will serve as a source of electricity supplying the building's common areas.
Brno's new dominant feature, the AZ Tower, will consist of two blocks between which there will be a communication core. The entire project will offer its new owners over 17,000 square metres of retail, office and housing areas, and 265 parking spaces will be available in the two-storey underground parking garages. In the topmost six storeys there will be twelve residential suites with a luxury maisonette featuring an outdoor swimming pool occupying the top two storeys. Thanks to this concept these suites will for a long time be some of the most prestigious and highest positioned dwellings in the Czech Republic. The other storeys are designed for office and commercial areas. In the adjacent building, which will form part of the structure, there will be a set of car showrooms including workshops and conference rooms.
This complex will be topped with a glazed eight-storey tower housing a display of cars.

MUDr. Zdeněk Fink
primátor města Hradec Králové
/Mayor of the City Hradec Králové

Československé armády 408
Hradec Králové
Česká republika/Czech Republic
e-mail: primátor@mmhk.cz
www.hradeckralove.org

Hradec Králové...
...a ještě jednou, se zavřenýma očima:
Hradec Králové.

Město, jehož jméno tak harmonicky zní, je neméně přívětivé i na pohled.
Za historickou stopou českých královen se tu otiskují nesmazatelné šlépěje vojenské pevnosti a moderních architektů a urbanistů, díky kterým se Hradec proměnil v salon republiky. Takové pojmenování nesmírně těší, ale ještě více zavazuje. A tak o nadčasové odkazy pánů architektů Kotěry, Lisky, Reichla a zejména Josefa Gočára nejen s pokorou pečujeme, ale snažíme se držet rozvoj města ve směru, který dovoluje snít s otevřenýma očima a přitom vytváří příjemné místo pro život.
Jak se nám to daří, posuzují denně obyvatelé města i jeho návštěvníci a každou chvíli si berou město na pomyslnou mušku různé poroty a komise. Daří se nám vycházet z těchto klání se ctí – jsme v rámci republiky městem přátelským rodině i nejlepším místem pro život a ani současná architektura nezůstává pozadu. Stavby jako terminál hromadné dopravy, koupaliště Flošna či budova Studijní a vědecké knihovny se v posledních letech mohly těšit z ocenění odborné i laické veřejnosti. Nabízí se otázka: Jak by Gočár obstál dnes? Můžeme něco takového posoudit? Určitě ano. Máme jedinečnou možnost rozehrát hru na „kdyby".
Josef Gočár pro Hradec projektoval mnoho staveb, ale ne všechny došly do fáze výstavby. Nejznámější je vize budovy galerie. Projekt této výjimečné stavby, jejímuž uskutečnění na poslední chvíli zabránila souhra nepříznivých okolností, byl ve své době rozpracován až do fáze podrobné stavební dokumentace. Co tedy postavit budovu galerie po více než osmdesáti letech podle původních plánů a v souladu s architektovými představami? Myšlenka je to zajímavá, ale také kontroverzní a mezi odbornou i laickou veřejností zřejmě vzbudí diskuze.
Příklady podobných dostaveb už v Hradci existují. Například počátkem dvacátých let byly podle původních plánů městské vodní elektrárny od Františka Sandera z let 1910–1912 postaveny nové generátorové haly, v padesátých letech bylo díky architektu Václavu Rohlíčkovi přikročeno k dostavbě druhého křídla Gočárových obecných škol. Také Gočárův silniční okruh reálně obkroužil město až v sedmdesátých letech.
Podle odborníků by výstavba galerie s osmdesátiletým zpožděním nebyla tolik problematická jako například postavení repliky zničeného díla. Není nutné, jako při rekonstrukcích památkových objektů, striktně dodržovat autentické řešení i když technologie, stavební postupy i materiály musejí být zvoleny na základě dohody historiků, restaurátorů a stavebních specialistů.
Oživení záměru by si nekladlo za cíl pouze suplovat nevyhovující výstavní prostory Galerie moderního umění, ale město by vstupovalo do projektu s ambicemi symbolicky uzavřít architektovo královéhradecké dílo. Posuďte i vy, zda tato ojedinělá výzva k nevšednímu setkání minulosti a přítomnosti má šanci.

Hradec Králové...
...and once again, with your eyes closed:
Hradec Králové.

This city with such a harmonious sounding name is no less pleasing to the eye. In the historical footprint of Czech queens, we see here the indelible imprint of tracks left by the military fortress as well as the modern architects and city planners, thanks to which Hradec transformed into the Salon of the Republic. Such an epithet is extremely pleasing, but even more so represents an obligation. And so not only do we care for the timeless legacy of the architects Kotěra, Liska, Reichl and especially Josef Gočár with humility, but try to maintain development of the city in a direction which allows us to dream with our eyes wide open and at the same time create a pleasant place to live.
The city's inhabitants and also visitors here judge how successful we are in this on a daily basis and various panels and committees take the city in their imaginary sights all the time. We are managing to come out of these skirmishes with our honour intact – within the Czech Republic, we are regarded as a family-friendly city as well as the best place to live and contemporary architecture is also not lagging behind. Buildings such as the public transport terminal, Flošna swimming baths or the building of the Study and Scientific Library have in recent years enjoyed the praise of the professional and lay public.
This begs the question: How would Gočár pass muster nowadays? Can we judge something like this? We most certainly can. We have a unique opportunity to start a game of „what if".
Josef Gočár designed many buildings for Hradec, but not all of them got as far as the construction phase. The best known is his vision of the gallery building. The project for this exceptional building, implementation of which was prevented at the last minute by a combination of inauspicious circumstances, was in its time elaborated right down to the phase of detailed construction documentation. So what about building the gallery building after more than eighty years according to the original plans and in line with the architect's ideas? It is an interesting idea, but also a controversial one and will evidently evoke discussion among the professional and lay public.
Examples of similar building completions already exist in Hradec. For example at the start of the twenties, new generator halls were built according to original plans for the city hydroelectric plant designed by František Sander dating back to 1910–1912, and in the fifties, the completion of the second wing of Gočár's primary schools was acceded to thanks to the architect, Václav Rohlíček. Gočár's ring road also did not actually encircle the city until the seventies.
According to the experts, construction of the gallery with a delay of eighty years would not for example be as problematic as building a replica of a work that had been destroyed. It is not necessary, as is the case when reconstructing monument buildings, to strictly adhere to the authentic design even though technology, construction procedures and materials must be chosen on the basis of agreement between historians, restorers and construction specialists.
Revival of the plan would not set itself the goal of merely replacing the unsuitable exhibition spaces of the Gallery of Modern Art. The city would enter the project with the ambition of symbolically concluding the architect's work in Hradec Králové. Judge for yourselves whether this unique challenge to arrange a remarkable meeting between the past and the present has a chance.

Architektura a urbanismus Hradce Králové v éře Ulrichova starostování

Hradec Králové je „nejkomplexnějším moderním příkladem racionálně přeplánovaného středověkého města", napsal pro Architecture review v úvodu recenze Gočárovy mateřské školy Morton Shand. Dotkl se tak dvojice témat – – architektury a urbanismu, která můžeme bez váhání považovat za synonyma města Hradce Králové.
Systematické územní plánování má v tomto městě díky jeho přeměně v pevnost ve druhé polovině 18. století více než dvousetletou tradici. Jeho novodobá historie se začala psát v roce 1884, kdy město vypsalo mezinárodní soutěž na svůj první regulační plán. Podmínky avizovalo v zahraničních odborných časopisech, jako v Deutsche Bauzeitung, Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure či v anglickém The Architect, a journal of art, civil engineering and building. Výsledek soutěže, do které se přihlásilo sedm týmů, asi nesplnil očekávání představitelů města, neboť nebyla udělena první cena. Zřejmě proto byl v letech 1887–1890 vypracován Josefem Zámečníkem plán nový, jenž se stal prvním závazným dokumentem regulujícím výstavbu města, které v roce 1897 obohatila vůbec první moderní budova v českých zemích, Obchodní akademie od Huberta Gessnera a Otakara Béma. Svěření projektu absolventům prestižní vídeňské školy architektury Otto Wagnera zprostředkoval František Ulrich, v letech 1895–1929 starosta města a ideový tvůrce jeho novodobé podoby. Díky jeho zájmu o aktuální dění na poli stavební kultury i schopnosti rozeznat začínající talenty mohl v Hradci Králové realizovat svá vrcholná díla Jan Kotěra. V letech 1903–1904 zde tento zakladatel české moderní architektury provedl florálně secesní Okresní dům, koncipovaný v souladu s tezemi, které v roce 1900 postuloval ve své konfesi O novém umění. Prvotní ideou mu bylo „konstruktivní tvoření prostoru" a teprve „v druhé řadě okrášlení". Těmito zásadami se architekt řídil i v případě svých pozdějších staveb, modernistického hotelu Grand z roku 1911, architektonické úpravy Pražského mostu a jeho předmostí z let 1910–1912 a zejména ve svém vrcholném díle, Městském muzeu z let 1909–1913. Jeho první variantu z roku 1907 koncipoval v duchu rostlinné secese jako bohatě dekorovanou stavbu, kterou však musel kvůli nedostatku finančních prostředků zjednodušit. Budova s atributy sakrální architektury – křížením, kupolí a monumentálním vstupem s figurální výzdobou – získala díky této redukci své typicky strohé, takřka industriální vzezření, inspirované jak progresivní holandskou architekturou, tak asymetrickými půdorysy staveb amerického architekta Franka L. Wrighta. Koncem prvního desetiletí obohatil slibně se rozrůstající soubor moderních staveb svým přelomovým schodištěm u barokního kostela Nanebevzetí Panny Marie Kotěrův žák Josef Gočár.
Novátorské dílo z monolitického železobetonu sice usnadnilo komunikaci mezi historickým centrem města a okružní třídou, zároveň ale díky svému absolutně strohému pojetí ignorujícímu dekor veřejnost pobouřilo.
Pro další rozvoj města měl zásadní význam plán na regulaci Labské a Orliční kotliny, jenž se zrodil ze soutěže uspořádané v roce 1909. Z devíti předložených projektů porota poctila I. cenou návrh „Velký Hradec" Josefa Šejny, Vladimíra Zákrejse a Václava Rejchla ml., II. cenou byl odměněn projekt „Obrození" Oldřicha Lisky a Otakara Klumpara, III. cenu přiřkla studii brněnského týmu Jana Bažanta, Antonína Papeže a Julia Spíška. Vítězný plán se ale svého uplatnění nedočkal. Místo toho byli na doporučení Jana Kotěry projektanti dvou nejvýše odměněných studií, královéhradečtí architekti Oldřich Liska a Václav Rejchl ml. pověřeni vypracováním plánu nového, definitivního. Studie dokončená roku 1911 již počítala jak s pozdějším Ulrichovým náměstím, tak s okružní komunikací.
V roce 1924 vypsalo město další soutěž na regulaci části pravostranné labské kotliny. První cenu získal návrh Josefa Gočára, který navázal na Liskovo a Rejchlovo schéma z roku 1911.
Architekt ovšem zjednodušil jejich složitě tvarované centrální náměstí a k jeho západní straně situoval divadelní budovu. Na základě této soutěže, jejíž výsledek byl pro další rozvoj města přímo fatální, byl dalším územním plánováním logicky pověřen Gočár, podle jehož vizí se měl Hradec Králové stát městem, do něhož vstupuje okolní krajina. Povšiml si totiž, že zeleň v podobě několika zelených pásů podél obou říčních toků městem doslova prorůstá. Proto ve své regulaci města započaté roku 1925 přišel s koncepcí rozdělit nový městský celek na pět satelitů, rovnoměrně obepínajících historické centrum a navzájem od sebe oddělených pásy zeleně. Jednotlivé sektory, nacházející se mezi nimi a navzájem propojené okružní komunikací, navrhl vyplnit různými typy zástavby. Labskou kotlinu, do které výstavba expandovala již dříve, předpokládal využít „pro husté zastavění domy obchodními a činžovními částečně v blocích uzavřených, kde byly pouze doplněny bloky již rozestavěné

1

1 – Městská galerie J. Gočára, vizualizace návrhu / The City Gallery, visualization, design J. Gočár

a v blocích otevřených, kde projektovány jsou celé bloky nové". Další z pětice satelitů propojených s historickým centrem radiálními komunikacemi, zamýšlel zastavět řadovými domy s malými živnostenskými provozovnami v otevřených blocích. Orlická kotlina měla být využita pro „nízké a vilové zastavění". V letech 1926–1928 detailně rozpracoval úpravu Eliščina nábřeží a okolí Kotěrova muzea, které zamýšlel dostavět v souladu s architektovým návrhem. V roce 1927 navrhl prodloužit Eliščino nábřeží, do jehož prostoru situoval městskou galerii, sokolovnu a městské lázně, uskutečněné v letech 1932–1933 podle projektu Oldřicha Lisky.
Důležitým mezníkem pro meziválečnou královéhradeckou architekturu se stal rok 1922, kdy se do města vrátil Josef Gočár, aby pro místní filiálku Anglobanky navrhl v duchu tzv. národního slohu, respektive rondokubismu, administrativní budovu. V průběhu výstavby bankovní budovy byl architekt vyzván, aby se zúčastnil užší soutěže na Koželužskou školu. Realizaci této školní budovy, která proběhla v letech 1923–1924, stejně jako Rašínovo gymnázium z let 1925–1927 silně ovlivnila tehdejší holandská architektura. V jeho návrhu architekt navázal na dispoziční i architektonické řešení koželužské školy, ale výraz budovy ještě více zjednodušil. Další významný obrat v Gočárově tvorbě přinesl rok 1925, kdy začal pracovat na studii komplexu obecných, měšťanských a mateřských škol. Koncepci školního provozu, způsobu výuky i architektonickou podobu, kterou v návrhu souboru škol architekt uplatnil, silně ovlivnilo hnutí, propagující tzv. školy na volném vzduchu. Gočár využil možnosti propojení interiéru s exteriérem – tělocvična oddělená skleněnou otevíratelnou stěnou navazuje přímo na sportovní areál v zeleni, do jehož středu navrhl umístit velký plavecký bazén. Novum v tehdejší české architektuře školních budov představovaly „rovné střechy školských křídel (...), opatřeny částečně betonovými kryty", které měly být „používány jako sluneční lázně pro žactvo". Tedy obytné střechy, vůbec první u nás, jejichž kořeny sahají k průkopníkovi funkcionalistické architektury Le Corbusierovi.
Součástí školního areálu je i mateřská škola, kterou již můžeme považovat za čistě funkcionalistickou architekturu. Na soutěžním návrhu načrtl Gočár školku jako přízemní objekt s výrazně předsunutou střechou, bez terasy a výrazné vertikální dominanty komínu centrální kotelny. Do definitivní podoby rozpracoval její architekturu v roce 1927. Výraz školky předurčila vodní hladina zamýšleného bazénu, jenž se měl rozprostírat pod její terasou. Vodní hladina v člověku dvacátých let asociovala moře, které vyvolávalo touhu po plavbě na obrovském transatlantickém parníku, považovaném za jeden z inspiračních zdrojů progresivní architektury dvacátých let. Architektura mateřské školky prostřednictvím svého nautického tvarosloví takový pocit evokovala. Posledním Gočárovým dílem, které tvoří kompoziční součást komplexu škol, vzešlým ze soutěže na regulační plán města z roku 1925, představuje Ambrožův sbor – soubor budov fary, sídla biskupa, kostela a kolumbária Církve československé husitské z let 1926–1927. Na prvním perspektivním nárysu z regulačního plánu je již naznačena jeho celková realizovaná podoba i půdorysná dispozice sboru, kterou předurčil atypický trojúhelníkový tvar stavební parcely.
Kvalitní architektuře, kterou samozřejmě navrhovali i další architekti, jakými byli např. Oldřich Liska, Bohumil Waigant, Vladimír Fultner, Jan Rejchl nebo František Bartoš, se v Hradci Králové dařilo i po starostově abdikaci v roce 1929. Vděčíme za to samozřejmě Ulrichově systematické podpoře a propagaci moderní stavební kultury. V progresivní architektuře svých budov, především v těch, které ve dvacátých letech projektoval Josef Gočár, město našlo ztracenou identitu, o kterou jej v 18. století připravila jeho přestavba ve vojenskou pevnost. S Gočárovými stavbami provedenými v červeném neomítaném zdivu – demokratické cihle, se ztotožnilo a přijalo je za své.

Jakub Potůček

The architecture and urbanism of Hradec Králové in the era of Ulrich's term of office as mayor

Hradec Králové is „the most complex modern example of a rationally re-planned medieval city", wrote Morton Shand in the introduction to his review of Gočár's nursery school for Architecture Review. In doing so, he touched on two topics – architecture and urbanism, which we can without hesitation regard as synonyms for the city of Hradec Králové. Systematic land use planning has a tradition stretching back more than two hundred years in this city thanks to its transformation into a fortress in the second half of the 18th century. But its modern history began in 1884, when the city announced an international competition to draw up its first regulatory plan. The conditions were announced in specialist foreign

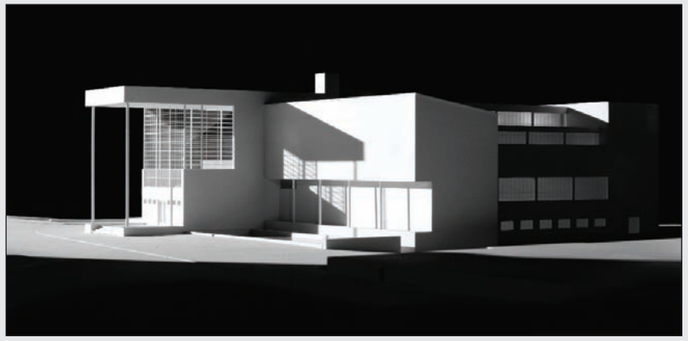
2 | **3**
| **4**

2 – Městská galerie, model / The City Gallery, model
3, 4 – Vizualizace návrhu Městské galerie / Visualization of the City Gallery

magazines such as Deutsche Bauzeitung, Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure or in the English The Architect, a journal of art, civil engineering and building. The result of the competition, which seven teams entered, probably did not meet the expectations of the city's representatives, as no first prize was awarded. Evidently for this reason, a new plan was elaborated in 1887–1890 by Josef Zámečník, which became the first obligatory document regulating development of the city, which was enhanced in 1897 by the first ever modern building in the Czech lands, the Business Academy by Hubert Gessner and Otakar Bém. Commissioning of the project to graduates of the prestigious Otto Wagner School of Architecture in Vienna, was arranged by František Ulrich, mayor of the city from 1895 to 1929 and ideological creator of its modern appearance. Thanks to his interest in current affairs in the field of building culture and ability to recognise emerging talents, Jan Kotěra was able to carry into effect his masterpieces in Hradec Králové. In 1903–1904, the founder of Czech modern architecture built the floral Art Nouveau Okresní Dům here, conceived in line with theses which he postulated in 1900 in his work About New Art. His primary idea was „constructive creation of space" and only „secondly embellishment". The architect was also governed by these principles in the case of his later buildings, the modernist Hotel Grand dating back to 1911, architectural modifications to Prague Bridge and its bridge head dating back to 1910–1912 and especially in his masterpiece, the Museum of East Bohemia dating back to 1909–1913. He conceived the first alternative for this, dating back to 1907, in the spirit of botanical Art Nouveau as a richly decorated building, which he did however have to simplify due to a lack of finances. Thanks to this reduction, the building with attributes of religious architecture – a cross, dome and monumental entrance with figural decoration – gained its typically austere, almost industrial appearance, inspired both by progressive Dutch architecture and also the asymmetric floor plans of buildings by the American architect Frank L. Wright.
At the end of the first decade, Kotěra's pupil, Josef Gočár, promisingly enhanced the growing collection of modern buildings with his groundbreaking stairway by the Baroque Church of the Assumption of the Virgin Mary. Although the innovative work from monolithic reinforced concrete did ease passage between the historical centre of the city and the ring road, its absolutely austere concept ignoring decoration at the same time gave rise to shock in the city.
The plan for regulation of the Labe and Orlice basins, which came into being as the result of a competition held in 1909, was of fundamental importance for the further development of the city. From the nine projects submitted, the panel awarded 1st prize to the design „Great Hradec" by Josef Šejna, Vladimír Zákrejs and Václav Rejchl Jr., 2nd prize went to the project „Rebirth" by Oldřich Liska and Otakar Klumpar and 3rd prize was awarded to a study by the Brno-based team of Jan Bažant, Antonín Papež and Julius Spíšek. However, the winning plan was not executed. Instead of this, subject to recommendation by Jan Kotěra, designers from the top two studies, the architects Oldřich Liska and Václav Rejchl Jr. from Hradec Králové, were commissioned with elaboration of a new, definitive plan. The study, which was completed in 1911, already counted on the future Ulrichovo náměstí and also the ring road.
In 1924, the city announced another competition for regulation of part of the right bank of the Labe Basin. First prize was awarded to a design by Josef Gočár, which followed on from Liska and Rejchl's design dating back to 1911. However, the architect simplified their complicatedly shaped central square and located a theatre building on its western side. On the basis of this competition, the result of which firmly sealed the fate of the further development of the city, Gočár was commissioned with further land use planning. According to his vision, Hradec Králové was supposed to

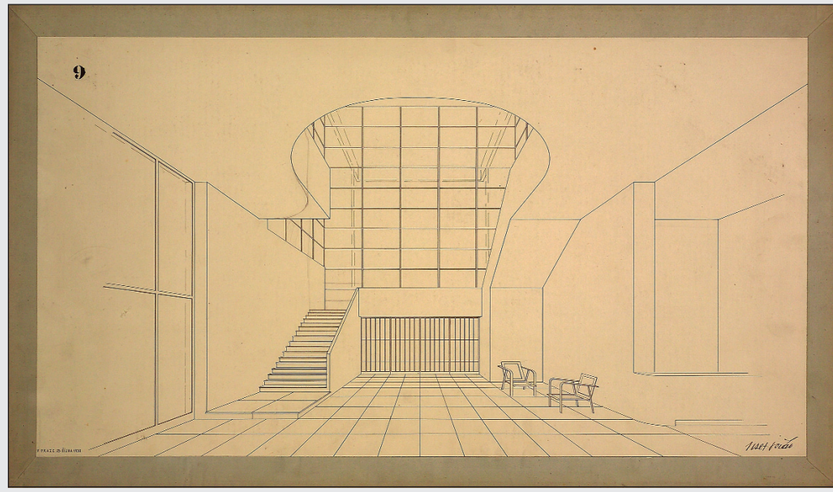

become a city into which the surrounding countryside enters. This is to say that he noticed that greenery was literally penetrating into the city in the form of several green belts along the courses of both rivers. This is why in his regulation plan for the city, which was commenced in 1925, he came up with the concept of dividing the new urban whole into five satellites, evenly encircling the historical centre and mutually separated by green belts. He proposed filling the individual sectors located between them and interconnected by a ring road, with various types of developments. He anticipated use of the Labe Basin, into which development had already expanded in the past, „for dense coverage with commercial and apartment buildings, partially in closed blocks where blocks in which construction had already started were merely supplemented, and in open blocks where whole new blocks are designed".
He intended to develop another of the five satellites connected with the historical centre by ring roads, with terraced houses and small-scale trade operations in open blocks.
The Orlice Basin was supposed to be used for „low-rise and villa development". In 1926–1928, he elaborated a conversion plan for Eliščino nábřeží and the area around the Kotěra Museum in detail, intending to complete construction of this in line with the architectural plan. In 1927, he proposed extension of Eliščino nábřeží, into which he fitted the City Gallery, Sokol Hall and City Spa, built in 1932–1933 according to a project by Oldřich Liska.

An important milestone for interwar architecture in Hradec Králové came in 1922, when Josef Gočár returned to the city to design an administrative building for the local branch of Anglobanka in the spirit of the so-called national style, if you like rondo-cubism. During the course of construction of the bank, the architect was asked to take part in a short-list competition for design of the School of Leather. Construction of this school building, which took place in 1923–1924, the same as the Rašín Grammar School dating back to 1925–1927, was strongly influenced by the Dutch architecture of the time. In his design, the architect used the layout and architectural design of the School of Leather as his starting point, but simplified the look of the building even more. Another important turning point in Gočár's work came in 1925, when he started to work on a study for a complex of primary, municipal and nursery schools. The concept of school operations, method of tuition and architectural form, which the architect used in the design for the complex of schools, was strongly influenced by the movement promoting the so-called „open air school". Gočár utilised the possibility of connecting the interior with the exterior – the gym separated by an opening glass wall is directly connected to the sports ground set in greenery, in the middle of which Gočár placed a large swimming pool. An innovation in the architecture of Czech school buildings of the time was represented by the „flat roofs of the school wings (...), fitted with partial concrete coverings", which were supposed to be „used as a sunbathing area for the pupils", i.e. residential roofs, the very first in our country, the roots of which stretch right back to the pioneer of functionalist architecture Le Corbusier.
The school campus also includes a nursery school, which we can already regard as purely functionalist architecture. In the competition design, Gočár had outlined the school as a single-storey building with a distinctively overhanging roof, with no terrace and a distinctive vertical dominant feature created by the chimney of the central boiler room. He elaborated its architecture into its definitive form in 1927. The face of the school was predetermined by the water surface of the intended pool, which was supposed to spread out under its terrace. People in the early 20th century associated the sight of a water surface with the sea, which evoked the desire to take a cruise on a huge transatlantic steam ship, regarded as one of the sources of inspiration for the progressive architecture of the 1920's.
The architecture of the nursery school evoked such feeling through its nautical style. Gočár's last work that constitutes a component part of the complex of schools, which came from the competition for the regulatory plan for the city dating back to 1925, is represented by the St. Ambrose Congregation – a group of buildings consisting of the vicarage, bishop's residence, church and columbarium of the Czechoslovak Hussite Church dating back to 1926–1927.
The overall form of the St. Ambrose Congregation which was actually built, and also the layout plan, is already indicated in the first perspective design from the regulatory plan, which was predetermined by the atypical triangular shape of the plot of land.
High quality architecture, which was of course also designed by other architects such as Oldřich Liska, Bohumil Waigant, Vladimír Fultner, Jan Rejchl or František Bartoš, was successfully created in Hradec Králové even after the mayor's resignation in 1929. We do of course have Ulrich's systematic support for and promotion of modern building culture to thank for this. In the progressive architecture of its buildings, above all in those which were designed by Josef Gočár in the 1920's, the city found the lost identity which was taken away from it in the 18th century by its transformation into a military fortress. The city identified with Gočár's buildings built in red brick with no plaster – democratic bricks – and accepted them as its own.

Jakub Potůček

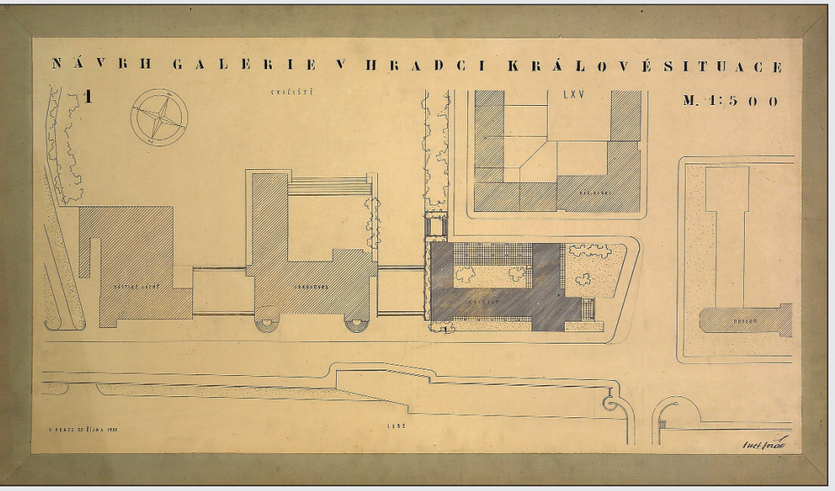

Městská galerie od Josefa Gočára jako integrální součást moderního Hradce Králové

Když si Josef Gočár v roce 1904 odskočil do Hradce Králové, aby zde pro stavitele Černého navrhl činžovní domy, zřejmě ani sám starosta František Ulrich tehdy ještě netušil, že v Kotěrově talentovaném žáku najde dlouholetého spolupracovníka. Avšak dříve, než se Gočár ujal své životní role architekta a urbanisty Ulrichova města, musel starostu přesvědčit, že jeho vizionářské představy o budoucí podobě Hradce Králové dokáže naplnit. Rozhodujícím dílem, jímž si starostovu podporu získal, bylo schodiště u kostela Nanebevzetí Panny Marie, které krátce po svém dokončení v roce 1910, stejně jako uvedení Stravinského baletní suity Svěcení jara, způsobilo skandál. Královéhradecká veřejnost byla sice díky Janu Kotěrovi s progresivní architekturou dobře obeznámena, ovšem s tak šokující formou modernity ignorující ornament konfrontována dosud nebyla. Není divu, že Gočárovo novátorské dílo, pracující uvnitř organismu historického města s monolitickým železobetonem, nebylo přijato, ba rovnou napadeno. Posměškům a invektivám, přirovnávajícím průkopnickou práci k prázdným a monotónním zdem, však Ulrich evidentně nepřikládal velkou váhu. Naopak se utvrdil, že jedině kvalitní soudobá architektura městu vrátí ztracenou identitu a dodá mu sebevědomí, o něž je v 18. století připravila jeho přestavba ve vojenskou pevnost.
Že je Josef Gočár tím pravým umělcem, který svým dílem naváže na bohatou historii města, jíž se starosta dovolával ve své básni Upomínka na počátek boření hradeb královéhradeckých z roku 1884, a zároveň začne psát novou kapitolu dějin Hradce Králové, se Ulrich definitivně přesvědčil v roce 1923. Během soutěže na Koželužskou školu neomylně sáhl po nejlepším návrhu z konvolutu čtyř studií, kterými Gočár soutěž směle obeslal. Tento rok tak můžeme považovat za počátek systematické spolupráce pražského architekta s městem, reprezentovaným jeho duchovním tvůrcem, starostou JUDr. Františkem Ulrichem. Během tohoto plodného období, které přetrvalo i po Ulrichově abdikaci na sklonku dvacátých let až do roku 1942, vypracoval architekt jak pro město, tak privátní stavebníky téměř tři desítky projektů, z nichž byla naprostá většina ku prospěchu obce i české moderní architektury provedena.
Jako urbanista na sebe starostovu pozornost strhl v roce 1924, kdy zvítězil v soutěži na regulaci labské kotliny. Na základě této soutěže, jejíž výsledek byl pro rozvoj města přímo fatální, byl dalším územním plánováním logicky pověřen Gočár, podle jehož vizí se měl Hradec Králové zanedlouho stát sídlem, do něhož plynule vstupuje okolní krajina. Povšiml si, že vegetace v podobě několika zelených pásů podél obou říčních toků Labe a Orlice městem doslova prorůstá. Proto ve své regulaci města započaté roku 1925 přišel s koncepcí rozdělit novou aglomeraci na pět satelitů. Jednotlivé sektory, nacházející se mezi ozdravnými zónami zeleně, navrhl vyplnit různými typy zástavby. Labskou kotlinu, do které výstavba expandovala již dříve, předpokládal využít „pro husté zastavění domy obchodními a činžovními částečně v blocích uzavřených, kde byly pouze doplněny bloky již rozestavěné a v blocích otevřených, kde projektovány jsou celé bloky nové". Další ze satelitů, propojených s historickým centrem přímými komunikacemi, zamýšlel zastavět řadovými domy s malými živnostenskými provozovnami v otevřených blocích. Ač nebyl urbanistou, jak poznamenal jeho blízký spolupracovník architekt František M. Černý, přesto „vypracoval jeden z nejlepších urbanistických plánů – Hradec Králové". Za pravdu mu také dala vůdčí osobnost české avantgardy Karel Teige, který Gočárův plán neváhal označit za jeden z „nejzávažnějších činů českého funkčního urbanismu". Během prací na regulačním plánu, dokončeném roku 1928, provedl Gočár řadu detailních studií jednotlivých lokalit, z nichž si vedle školské čtvrti naši pozornost dodnes zasluhuje rovněž regulace Eliščina nábřeží. V duchu antického ideálu kalokagathia navrhl architekt do tohoto prostoru soustředit jak stavby pro sport se stadionem, tak i kulturní svatostánky, které měl se zamýšlenou divadelní budovou na protějším břehu spojit Gočárem architektonicky upravený Tyršův most. Srdcem muzejní čtvrti, v níž autor pamatoval na dostavbu Kotěrova muzea z let 1909–1913, pak měla být budova galerie.
Příběh městské galerie se začal odvíjet v roce 1919, kdy biskup Josef Doubrava odkázal ještě neexistující instituci sbírku obrazů, kreseb a grafik. Koncem dvacátých let převzala nad projektem záštitu filantropicky orientovaná Spořitelna královéhradecká, která logicky „dala svým nákladem vypracovati ideové

5 | **6**

5 – Městská galerie, model / The City Gallery, model
6 – Městská galerie, interiér / The City Gallery, interior

náčrtky" Josefu Gočárovi, který objekt v základních rysech načrtl již v roce 1927 v detailním rozpracování regulace Eliščina nábřeží. Budovu pojal jako ušlechtile prostou, leč monumentální stavbu z „betonu, železné konstrukce, izolačního materiálu a skla". V první verzi datované 25. říjnem 1930 pracoval s myšlenkou koncipovat budovu jako čtyřkřídlou s atriem, přístupným arkaturou v parteru průčelí směřujícího k paláci Národní banky. Vzhledem k obstrukcím ze strany bankovního domu i omezeným finančním prostředkům, kvůli nimž se také výstavba galerie měla uskutečnit ve více stavebních etapách, návrh dále zredukoval. Zřejmě definitivní variantu projektu galerie se dvěma křídly výstavních sálů, k níž byl rovněž zhotoven podrobný model, architekt představil koncem srpna 1931.

Moderní Hradec Králové je bezpochyby Gočárovým vrcholným dílem, které díky jeho komplexnímu pojetí i mimořádným architektonickým a urbanistickým kvalitám nemá u nás, snad vyjma Gahurova Zlína, obdoby. Přesto o něm lze bez existence galerijní budovy jen stěží mluvit jako o díle kompaktním. Poněvadž byl projekt této výjimečné stavby, jejímuž uskutečnění na poslední chvíli zabránila souhra nepříznivých okolností, rozpracován až do fáze podrobné stavební dokumentace, je legitimní považovat jí za integrální součást Gočárova moderního Hradce Králové. Vyvstává tak před námi zásadní otázka, která v současné době ve městě ožívá: zdali budovu galerie po více než osmdesáti letech podle původních plánů a v souladu s architektovými představami postavit či nikoliv? Myšlenka je to zajímavá, ale také kontroverzní. Lze tudíž právem očekávat, že mezi odbornou i laickou veřejností vzbudí mnoho vášnivých reakcí.

Pokud si tento projekt klade za cíl pouze suplovat nevyhovující výstavní prostory Galerie moderního umění, nelze se s ním ztotožnit a je zapotřebí hledat jiné řešení. Nejlépe vypsat dobře porotovanou architektonickou soutěž, která je vhodným nástrojem k nalezení optimálního řešení. Jestliže však má město ambice tímto gestem ve smyslu hommage á Josef Gočár symbolicky uzavřít architektovo královéhradecké dílo, je dobré jej přivítat a podpořit. Vždyť to byla právě Gočárova architektura, s níž se nově město ve dvacátých letech minulého století ztotožnilo a přijalo ji za svou. V jeho stavbách provedených z červeného neomítaného zdiva – demokratické cihly – rezonoval odkaz královny Elišky, k němuž se František Ulrich hrdě hlásil a svou prací na něj také navázal. Nešlo by tak jen o bezduché provedení novodobé repliky či funkčního modelu ve skutečném měřítku, nýbrž o dotvoření nedokončeného městského prostoru, v jehož kontextu mělo architektonické řešení Gočárova funkcionalistického díla obzvlášť vyniknout.

Příkladů takovýchto dostaveb, na rozdíl od replik památek moderní architektury sice mnoho nenajdeme, přesto existují a v Hradci Králové dokonce mají i jistou tradici. Například počátkem dvacátých let byly podle původních plánů městské vodní elektrárny od Františka Sandera z let 1910–1912 postaveny zcela nové generátorové haly. A v letech 1957–1959 bylo díky architektu Václavu Rohlíčkovi přikročeno k dostavbě druhého křídla Gočárových obecných škol, navržených na základě jeho vítězství v soutěži z roku 1925. Opět tak nebyla realizována jen Gočárova chybějící stavba projektovaná samozřejmě v rámci širšího kontextu, ale dokončena pečlivě promyšlená školská čtvrť.

Realizace galerie s osmdesátiletým zpožděním není tolik problematická jako postavení repliky zničeného díla, neboť zde nefigurují nejsilnější argumenty odpůrců architektonických kopií, komplikované vztahy autentické formy a autentické materie. Neznamená to však opomenout otázky stavebních technologií a materiálů. Obzvlášť v případě galerie, kde měly sehrát klíčovou roli, a tudíž tak determinovaly její výslednou architektonickou podobu. Naopak, aplikovaná technologická řešení, stejně jako stavební postupy, materiály a detaily musejí být zvoleny na základě konsenzu širokého spektra odborníků – historiky architektury počínaje a restaurátory nebo stavebními specialisty konče.

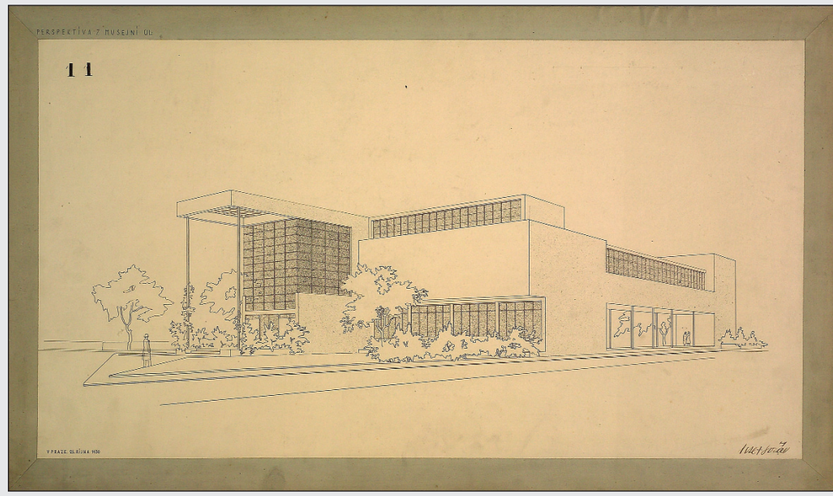
Jakub Potůček

The City Gallery by Josef Gočár as an integral part of modern Hradec Králové

When Josef Gočár briefly came to Hradec Králové in 1904 to design apartment blocks for the contractor Černý, even the mayor himself, František Ulrich, clearly did not yet guess he would find a long-term collaborator in Kotěra's talented pupil. Although before Gočár took on his life's role as the architect and city planner of the city where Ulrich was born, he had to convince the mayor that he was able to fulfil his visionary ideas about the future appearance of Hradec Králové. The decisive work, by means of which he won the mayor's support, was the stairway by the Church of the Assumption of the Virgin Mary, which caused a scandal shortly after its completion in 1910, as did a presentation of Stravinsky's ballet suite The Rite of Spring. Although the public in Hradec Králové had been well familiarised with progressive architecture thanks to Jan Kotěra, it had not yet been confronted with such a shocking form of modernity that ignored ornamentation. It is no surprise that Gočár's innovative work, working inside the organism of the historical city with monolithic reinforced concrete, was not accepted, but immediately attacked. However, Ulrich evidently did not pay any attention to jeers and invective comparing the groundbreaking work to an empty and dreary wall. On the contrary, it reassured him that only high quality contemporary architecture could return the city's lost identity and give it the self-assurance that its transformation into a military fortress in the 18th century had taken from it.

Ulrich convinced himself once and for all in 1923 that Josef Gočár was the right artist, who in his work would take up the wealth of history of the city, which the mayor referred to in his poem Reminder of the start of demolition of the Hradec Králové ramparts from 1884, and then also start to write a new chapter in the history of Hradec Králové. During the competition for the School of Leather, he unmistakably reached for the best design from the collection of four studies, which Gočár had boldly sent into the competition. We can therefore regard this year as the start of the systematic cooperation between the architect from Prague and the city, represented by its spiritual creator, the mayor, JUDr. František Ulrich. During this fruitful period, which persisted even after Ulrich's resignation at the end of the 1920s until 1942, the architect elaborated almost thirty projects for the city and for private contractors, of which the vast majority were performed to the benefit of the municipality and Czech modern architecture.

He drew the mayor's attention to himself as a city planner in 1924, when he won the competition for regulation of the Labe Basin. On the basis of this competition, the result of which firmly sealed the fate of further development of the city, Gočár was commissioned with further land use planning. According to his vision, Hradec Králové was supposed to become a city into which the surrounding countryside fluidly entered. He noticed that greenery was literally penetrating into the city in the form of several green belts along the courses of both the Labe and Orlice rivers. This is why in his regulation plan for the city, which was commenced in 1925, he came up with the concept of dividing the new agglomeration into five satellites. He proposed filling the individual sectors located between the recovery zones of greenery with various types of development. He anticipated use of the Labe Basin, into which development had already expanded in the past, „for dense coverage with commercial and apartment buildings, partially in closed blocks where blocks in which construction had already started were merely supplemented, and in open blocks where whole new blocks are designed". He intended to develop another of the five satellites connected with the historical centre by direct roads, with terraced houses and small-scale trade operations in open blocks. Although he was not a city planner, as was noted by his close co-worker, the architect František M. Černý, he still „elaborated one of the best city plans – Hradec Králové". One of the leading personalities of the Czech avant-garde, Karel Teige, agreed with him, not hesitating to call Gočár's plan one of the „most compelling acts of Czech functional urbanism". During work on the regulatory plan, finished in 1928, Gočár performed several detailed studies of individual locations of which, other than the school district, the regulation plan for Eliščino nábřeží deserves our attention even today. In the spirit of the classical ideal kalokagathia, the architect proposed concentrating buildings for sports with a stadium, and also cultural venues into this area, which was supposed to be

7 | **8**

7 – Návrh Městské galerie, situace / The City Gallery, plan
8 – Návrh Městské galerie / Design of the City Gallery

linked with the intended theatre building on the opposite bank by Tyrš Bridge, architecturally modified by Gočár. The heart of the museum district, in which the architect thought to complete construction of the Kotěra Museum dating back to 1909–1913, was supposed to be the gallery building.

The story of the City Gallery began to unfold in 1919, when Bishop Josef Doubrava bequeathed a collection of paintings, drawings and graphic designs to the still non-existent institution. At the end of the 1920's, the philanthropically orientated Hradec Králové Savings Bank took the project under its auspices and logically „had Josef Gočár elaborate some sketches of ideas at its own cost", the architect having already sketched the main outlines of the building in 1927 in detailed elaboration of his plans for regulation of Eliščino nábřeží. He conceived the building as a nobly simple, yet monumental building of „concrete, an iron frame, insulation material and glass". In the first version dated 25 October 1930, he worked with the idea of conceiving the building with four wings and an atrium, accessible by means of an arcature on the ground floor facade facing towards the National Bank Palace. With a view to obstruction on the part of the banking house and also limited finances – due to which construction of the gallery was also supposed to be implemented in several construction stages – he further reduced the design. The architect evidently presented the definitive version of the project for the gallery with two wings with exhibition halls, for which a detailed model was also built, at the end of August 1931.

The modern city of Hradec Králové is without a doubt Gočár's masterpiece, which thanks to its complex design and exceptional architectural and city planning qualities, has no equivalent in our country, possibly with the exception of Gahura's Zlín. Despite this, it is difficult to talk of it as an integrated work without the existence of the gallery building. As the project for this exceptional building, the implementation of which was prevented at the last minute by a combination of inauspicious circumstances, was elaborated right down to the phase of detailed construction documentation, it can legitimately be regarded as an integral part of Gočár's modern Hradec Králové. We are thus faced with a fundamental question which has currently resurged in the city: whether to build the gallery building according to the original plans and in line with the architect's ideas after more than eighty years, or not? It is an interesting idea, but also a controversial one. It can therefore be expected that it will evoke many passionate reactions among the professional and lay public.

If this project sets itself the goal of replacing the unsuitable exhibition spaces of the Gallery of Modern Art, then we cannot identify with it and another solution must be found. Ideally an architectural competition would be announced judged by a professional panel, this really being the optimum tool for finding a good design. If however the city has the ambition of using this gesture to pay homage to Josef Gočár by symbolically concluding the architect's work in Hradec Králové, it would be a good idea to welcome this and support it. It was after all Gočár's architecture that the new city identified with in the 1920's and accepted as its own. This is to say that in his buildings from red brick without plaster – democratic bricks – the legacy of Queen Eliška resounded, which František Ulrich proudly endorsed and also took up in terms of his work. This would then not concern a soulless implementation of a modern replica or functional life-size model, but completion of an unfinished urban space, in the context of which the architectural design of Gočár's functionalist work was supposed to excel.

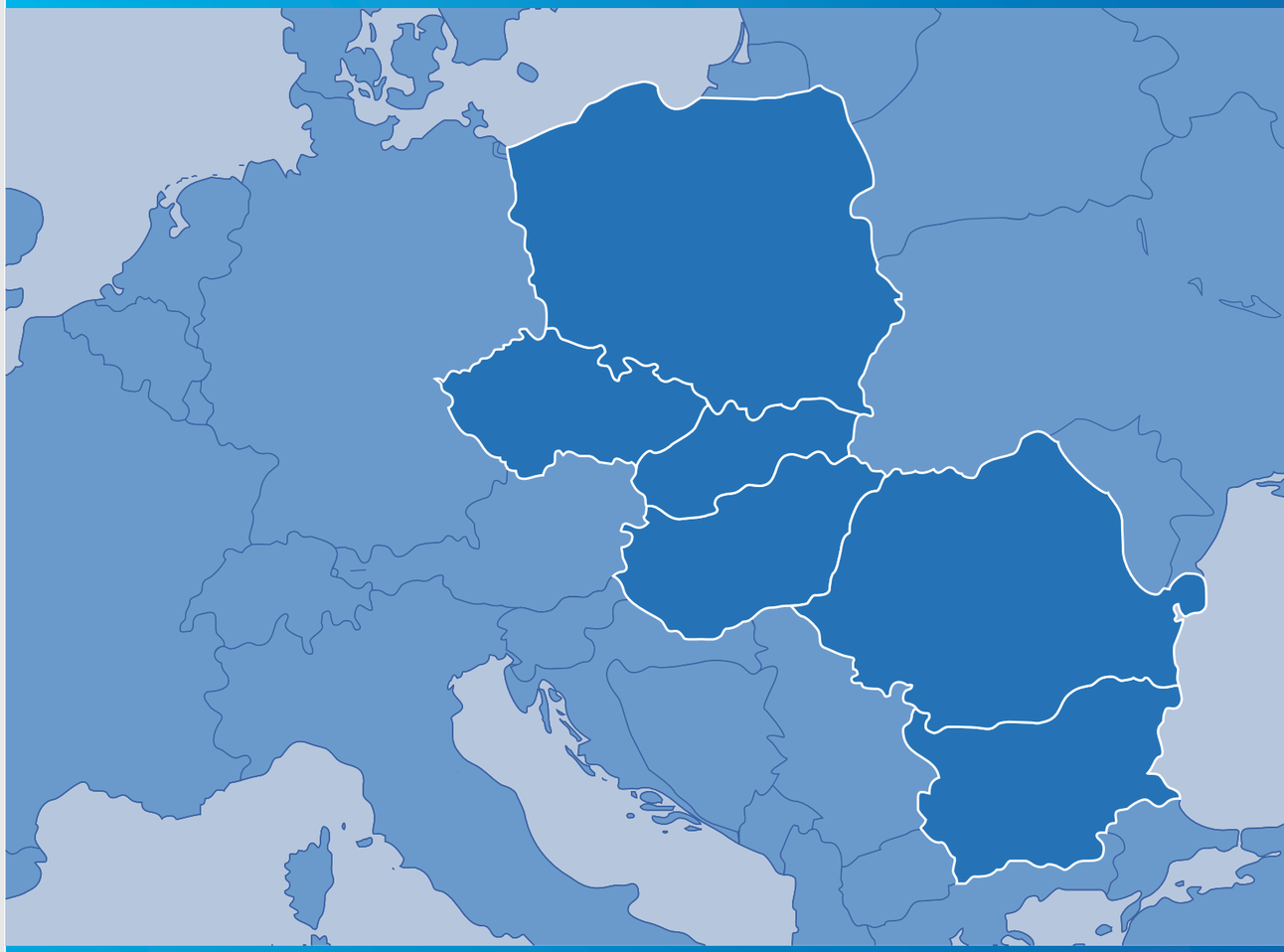
Although we will not find many examples of such building completions, as opposed to replicas of modern architectural monuments, they do exist in Hradec Králové and even have a certain tradition here. For example at the start of the 1920's, completely new generator halls were built according to original plans for the city hydroelectric power plant designed by František Sander dating back to 1910–1912. And in 1957–1959, thanks to the architect Václav Rohlíček, work was commenced on completion of the second wing of Gočár's primary schools, designed on the basis of his win in the competition of 1925. Again, it was not only Gočár's missing building that was built, of course designed in terms of a wider context, but a carefully thought-out school district was completed.

Building the gallery with a delay of eighty years is also not as problematic as building a replica of a destroyed work, as the strongest arguments used by opponents of architectural copies do not figure here in the complicated relationships between authentic form and authentic material. This does not however mean neglecting questions of construction technologies and materials, especially in the case of the gallery, where they were supposed to play a key role and thus determine its resulting architectural form. On the contrary, the applied technological solution, just like the construction procedures, materials and details, must be chosen on the basis of consensus by a wide range of specialists – ranging from architectural historians to restorers or construction specialists.

Jakub Potůček

SPOLEČNÝ DOKUMENT ÚZEMNÍHO ROZVOJE STÁTŮ V4+2

včetně přijatých ministerských závěrů z Budapešti nalezente na internetových stránkách MMR:
www.mmr.cz

Visegrad Group

CZECH REPUBLIC, HUNGARY, POLAND, SLOVAKIA

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

ÚSTAV
ÚZEMNÍHO ROZVOJE

RNDr. Ivo Šanc, CSc.
starosta města Kutná Hora/The mayor of Kutná Hora

Město Kutná Hora/City of Kutná Hora
Havlíčkovo náměstí 552, Kutná Hora
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 327 710 100
e-mail: starosta@mu.kutnahora.cz
www.mu.kutnahora.cz

Kutná Hora je známá jako historické město s mimořádnými stavebními památkami. Gotický chrám Svaté Barbory, Santiniho katedrála Nanebevstoupení Panny Marie v Kutné Hoře – Sedlci postavená v unikátním stylu barokní gotiky, pozdně gotický měšťanský Kamenný dům, barokní Jezuitská kolej a Klášter řádu Svaté Voršily – to jsou památky, díky nimž byla Kutná Hora zapsána na listinu světového kulturního dědictví UNESCO. Bylo by však chybou vidět Kutnou Horu jenom jako historický skvost a zavírat oči před architektonickými a urbanistickými výzvami, které Kutná Hora nabízí.
Ones je Kutná Hora živoucím městem s 22 tisíci obyvateli, kteří mají svoje oprávněné nároky a životní potřeby odpovídající 21. století.
Totalitní režim se na podobě části Kutné Hory neblaze podepsal a nyní nastává doba, kdy je třeba nedostatky alespoň částečně napravit. Paneláková sídliště, kterých se ještě dlouho nezbavíme, byla postavena bez návaznosti na historické jádro a předchozí urbanismus města. Lidé žijící na těchto sídlištích by měli mít možnost více komunikovat s historickým jádrem a všem občanům Kutné Hory i návštěvníkům by se mělo dostat mnohem lepších služeb a vybavenosti. Území mezi historickým jádrem a těmito sídlišti představuje ohromnou výzvu pro urbanisty i architekty. V minulém století, v období mezi dvěma světovými válkami, se podobné výzvy chopili architekti a vytvořili pozoruhodné funkcionalistické stavby, z nichž vyniká budova průmyslové školy.
Ones se nabízí mimo jiné areál pivovaru a kulturního domu s navazující přírodní zelenou zónou, který volá po nové tváři i po novém využití. Rozsáhlé autobusové nádraží mezi sídlištěm a historickým jádrem bude přesunuto a území může být nově využito. Připraven je velkorysý a velice zajímavý projekt nové budovy knihovny s kulturně společenským centrem. V nejbližším okolí historického jádra se nacházejí další významné volné plochy, které volají po neotřelých nápadech a novém využití. Může jít o budovy různého určení i o parkové a oddychové plochy.

Jsou to výzvy, k jejichž řešení bychom rádi pozvali tvořivé urbanisty a architekty, pro které by měla být práce v historické Kutné Hoře nevšedním zážitkem. Složitý a mimořádný, nebo také jinými slovy chaotický způsob založení města byl dán svažitou modelací terénu, ale zejména rozmístěním středověkých stříbrných dolů. Na tento stav navázal další urbanistický vývoj města, který vyústil v situaci, kdy historické jádro přestalo být přirozeným centrem města. Tím se Kutná Hora liší od mnoha jiných historických měst v České republice. A přirozené centrum vlastně Kutná Hora nemá, pokud za něj ovšem nepovažujeme supermarkety, kde se shromažďuje největší množství obyvatel. Zveme tedy do Kutné Hory, architekty, urbanisty a investory, aby nám pomohli vyřešit složitou urbanistickou situaci, aby spojili minulost s budoucností a aby v Kutné Hoře našli místo pro uplatnění své fantazie. Byl bych velice rád, kdyby tradice krásné a originální architektury pokračovala i v naší době.

Kutná Hora is known as a historical town with outstanding masterpieces of architecture. The Gothic church of St Barbara, Santini´s cathedral of Our Lady at Sedlec built in a unique style of Baroque Gothic, the late-Gothic Stone House, the Baroque Jesuit College and the Ursuline convent – these are the monuments, which contributed to the town´s registration on the UNESCO list of cultural heritage. However, it would be a mistake to regard Kutná Hora only as a historical jewel and to close eyes to architectonic and urbanistic challenges, which are offered. Nowadays, Kutná Hora is a vivid town with 22 000 inhabitants, who have legitimate demands and life requirements corresponding to the 21st century.
The communist regime had adversely affected the look of a certain part of Kutná Hora and now it is the time to rectify these failures, at least partly. The pre-fabric housing estates, which we won´t get rid of for a long time, were built without any link neither to the historical center nor to town urbanism. People living in these parts should have the chance to communicate more with the historical center and all inhabitants as well as visitors of Kutná Hora should get much better services and facilities. The area between the historical center and these housing estates represents a huge challenge to urbanists as well as architects. In the last century – in the inter-war period – architects were given similar challenges and they created spectacular functional buildings, which the building of Technical College stands out.
Among others, there is the brewery and the house of culture by green environs, which badly need a new look as well as new utilization. The vast bus station, currently situated between the historical center and housing estates, will be removed and the area can be re-used. A highly interesting project of a brand new library with a culture and social center has been completed. In the immediate vicinity to the center, there are other noticeable free spaces, which call for bright ideas and new utilization such as buildings of various purposes, parks or relaxation places.
To solve these challenges, we would like to invite creative urbanists and architects for whom work in our historical town should become an extraordinary experience. The complex and extraordinary as well as chaotic way of forming a town had been affected not only by the sloping terrain but especially by the position of silver mines. This state was followed by further urbanistic development of our town which resulted in a situation when the historical town center stopped to be the natural town center. This is what makes Kutná Hora different from other historical towns in the Czech Republic. As a matter of fact, Kutná Hora does not even have a natural center, if we don´t consider it to be huge supermarkets, where the biggest number of inhabitants gathers. Therefore we invite architects, urbanists and investors to our town to help us solve the complex urbanistic situation, to connect the past with the future and to apply here their imagination. I will appreciate if the traditions of beautiful and original architecture continue in our days, too.

Přiměřené počiny

Jméno Kutná Hora je spjato se středověkou slávou, kterou městu přineslo přírodní stříbrné bohatství. K objevu, který vedl ve 13. století ke vzniku pozdějšího města, došlo v přírodní scenérii kutnohorské kotliny, která silně ovlivnila budoucí vývoj města. Z hlediska urbanismu současného města nehraje podrobný popis jeho historie roli. V průběhu 600 let, až do 19. století město fakticky žilo uvnitř hradeb, vybudovaných na začátku 14. století. To dalo historickému jádru jeho charakter, vrstevnatost jednotlivých historických období, přirozené nahrazování a doplňování nepotřebného potřebným, starého novým. Řada významných staveb, které jsou zároveň milníky ve vývoji města, tvoří pevný řád v jeho obrazu. Od něj se odvíjí stavební vývoj, v něm probíhají veškeré společenské a kulturní změny.
Zlomovým obdobím vývoje Kutné Hory k současnému městu bylo 19. století. Zboření hradeb a bran, pevně svírajících život města, znamenalo překročení hranic. Během 20. století došlo ke zvýšení počtu obyvatel a k rozsáhlé suburbánní zástavbě. Současně se ale město vzdálilo svému přirozenému centru, bez zachování těsnějších vazeb. V meziválečném období se podařilo mimo jádro města vybudovat několik společenských a vzdělávacích institucí. Ty dávají svou funkcí a měřítkem nově zastavovaným územím řád, jsou veřejnými prostorami, propisujícími se pozitivně do tváře města. Potřeba nových bytů vedla v poválečném období k rozsáhlé, monofunkční výstavbě. Se zvětšující se vzdáleností od centra stoupala hustota osídlení, zvětšovala se zastavěná plocha. Plochy výroby a průmyslu, obepínající město, narušily historické vazby s krajinou. To vše mělo vliv na potřebnou infrastrukturu, zejména na dopravu. Ta, nikoliv už veřejné prostory a potřebné městotvorné stavby, formovala urbanismus konce 20. století. Současnost přináší možnost nového pohledu na urbanismus, architekturu. Město velikosti a kompaktnosti Kutné Hory nepotřebuje převratné urbanistické strategie. Nemá pro ně ani finanční ani společenský potenciál. Městská struktura je dána a zásadním způsobem se měnit nebude. Je třeba ji pružně regulovat a vstupovat do ní přiměřenými počiny – – městskými projekty. Ty reagují na aktuální potřeby města vyplývající z překotné výstavby posledních 50 let, na absenci mísení funkcí a zejména na nové podněty v chápání veřejného prostoru. Město už není neměnnou modernistickou skladbou funkčních zón. Každá jeho část je dnes v podstatě vším, co si můžeme představit, vším, co chceme. Představované městské projekty přiměřeně (místu a účelu) doplňují a upřesňují racionální a schematické strategie územního plánu. Svou podstatou ovlivňují rozvoj a život lokality, do které jsou situovány. Přinášejí nové impulzy a možnosti, jež jsou nezávislé a přesahují samotné stavby. Vytvářejí nové nebo obnovují zpřetrhané vazby v rámci místa. Některé zásadní projekty hledají vztah mezi historickou částí města a „novým“ městem. Tedy mezi historicky daným společenským a kulturním centrem a mezi novodobým těžištěm bydlení a obchodu.
Mezi zásadní městské projekty patří nová Městská knihovna. Knihovna je maximálně otevřenou společenskou institucí, jednou z nejvýznamnějších, která kulturní společnost reprezentuje. Umístění na stávající autobusové nádraží ji povyšuje na spojnici mezi historickým jádrem města a jeho nejobydlenějšími čtvrtěmi. Ones dopravou znehodnocená lokalita umožňuje kromě návštěvy knihovny další činnosti a záměry (svou dostupností, kapacitou) a zároveň je iniciuje (koncentrací obyvatel, polohou). Projekt dostavby sportovně rekreačního areálu Klimeška nabízí volnočasové aktivity v sousedství historického jádra. Svou polohou umožňuje propojení s kulturními a společenskými akcemi odehrávajícími se právě v Městské památkové rezervaci. Záměr zahrnuje rekonstrukci zimního stadionu a letního amfiteátru. Stavby dávají místu novou kvalitu architektury a nesourodému prostředí jasnou identitu. Areál je doplněn o návrh víceúčelové sportovní haly. Hledáním prostoru pro volnočasové aktivity se zabývá rovněž projekt revitalizace parku pod Vlašským dvorem. Je součástí rehabilitace rozsáhlých ploch veřejné zeleně uvnitř památkové rezervace i součástí hledání nových (funkčních i fyzických) propojení s městem. Snahou je jak oživení tohoto místa, tak nastavení limitů pro konání kulturních a společenských akcí.
Jedinečným přínosem městu je využití historického objektu Jezuitské koleje Galerií středočeského kraje GASK. Monumentální barokní kolej nabízí rozsáhlou prezentaci současného umění. V návaznosti na vlastní objekt je připravena obnova kolejních zahrad, které budou reprezentativním novým veřejným prostorem uprostřed města. Dalším zahradám kláštera řádu sv. Voršily dává novou kvalitu studie záchytného parkoviště. Dopravní stavba, umístěná mezi dvě zdi, navrací klášteru ztracenou intimitu. Díky násypu je umožněno zahrady vnímat a užívat bez

1

1 – Nová Městská knihovna / New municipal library, Projektil architekti

rušivého elementu dopravy. Nabídku volnočasových aktivit doplňuje wellness centrum v objektu bývalé octárny. Zrekonstruovaný objekt kubistické architektury oživuje historickou stavbu funkcí celoměstského významu. Rozsahem nevelká realizace nového vstupu do stávající městské knihovny je funkčním doplněním historického objektu současným tvarem a materiálem. Zejména ale objevuje pro obyvatele a návštěvníky „zkratku" polozapomenutým prostorem v jinak neprostupném bloku historických domů. Na rozhraní vilové čtvrti a centra města je umístěn záměr domu s pečovatelskou službou. Ten v sobě spojuje funkci bydlení, komplexní pečovatelskou službu a nabídku služeb pro veřejnost. Dům dotváří nezastavěné území a definuje městskou ulici, dosud vymezenou pouze dopravou. Samostatným tématem jsou projekty hledající využití a podobu veřejného prostoru v hustě obydleném sídlišti. Velkorysým gestem je přerušení frekventované ulice Jana Palacha klidovou zónou – dřevěným pódiem. Prostor, který je v současné době charakterizován automobily, rozšíří plochy před základní školou. Skloubením rozdílných funkcí na jedné ploše je využití sídlištního vnitrobloku pro podzemní parking a umístění parkové krajiny s hřišti na střeše této stavby.

(Martin Kremla, architekt)

Adequate deeds

Kutná Hora developed as a result of the exploitation of the silver mines. It will always be a town associated with its medieval glory, endowed with monuments that symbolize its medieval prosperity. The discovery of silver, which basically led to establishing the town in the 13th century, was made in dramatic natural scenery of Kutná Hora´s basin that strongly influenced the future appearance of the town.
The detailed description of the town´s history is not important for the contemporary town´s urbanism. By the 19th century, the town lived within fortifications formed at the beginning of the 14th century. This fact influenced the character of the historical centre, diversity of historical periods, natural replacement of the unneeded with the new. A number of significant religious or socially important buildings, at the same time milestones in the town´s evolution, follow certain firm order. This order reflects the architectonic development, in which any social and cultural changes proceed.
The 19th century symbolizes a break point the development of Kutna Hora in towards the current face of the town. Fortifications and gates, seizing firmly the town´s life, were knocked down. This means gradual crossing the borders, which were up to this point limiting the life. The number of inhabitants increased dramatically during the 20th century, simultaneously, vast sub-urban built-up areas emerged. This naturally means exceeding the town as well as receding from the historical town centre without keeping any tough bounds. In the inter-war period, several social and educational institutions were established. Their functions and measures give a certain order to newly built-up residential areas and these are public places that are positively reflected in the overall picture of the town. The need of huge number of new flats leads in the after-war time to vast area and mono-function buildings, the built-up area is getting larger. Manufacture and industrial facilities, surrounding the town, disturb the historical bounds with the nature. All this affects the necessary infrastructure, especially traffic, which forms – instead of public places and important municipal buildings – urbanism of the end of the 20th century.
Stabile present brings the possibility of new perspective on urbanism and architecture. A town like Kutná Hora with its size and compactness does not require radical urban strategies. It does not have sufficient financial nor social potential. The town´s structure is given and won´t change in any radical way.
It is necessary to regulate it flexibly and to enter into it with adequate deeds –

municipal projects. These are a reaction to current needs of the town resulting from the hasty building of the last 50 years – and mainly from the absence of natural historical development – to the absence of mixing functions, to the absence of new incentives in understanding the public space. The town is not a rigid modernistic pattern of individual functional zones. Each part, each place or building is basically all we can imagine, all we want this place to be to us. Municipal projects basically influence the development and the life of these regions where they are situated. They bring new impulses and possibilities, independent and exceeding the building itself. They create new or ruptured bounds within the town. Some of the significant projects search for relation between the historical and the new parts of the town – it means between the historically given social and culture centre and the newly created dwelling and business centre.
To the important town projects or „adequate deeds" belongs the project of a new municipal library. The library is a maximally opened social institutions, one of the most important ones, which represents a cultural society. Being placed at the area of current bus stations, it is a real and at the same time, a symbolic link between the historical centre of the town and the most-inhabited town quarters. The location devalued by traffic enables – besides a library – other activities and plans (due to its access, capacity) and at the same time initiates them (due to inhabitant´s concentration, location). The project of completing the construction of a sports and free time centre Klimeška offers free-time activities in vicinity of the historical centre. Thanks to its location, it enables the link with cultural and social events taking place right in the Municipal preserve. The plan includes the reconstruction of a stadium and a summer amphitheatre. The buildings bring new quality of architecture and clear identity to inhomogeneous environs to the spot. A multifunctional sports hall is another item of the grounds. The project of revitalization of the park under the Italian court deals with free-time activities as well. The revitalization of vast green spaces within the municipal preserve, is looking for new links (functional one as well as physical ones) with the town. The aim is to revive the sport, to set up the limits for holding different cultural and social events.
The unique contribution to the town is the usage of the historical building of Jesuit College by the Gallery of Centre Bohemia Region GASK. The monumental Baroque college offers a huge presentation of contemporary art.
In succession, the revitalization of the college gardens is prepared, too, which are going to become a new representative public space in the middle of the town. Other gardens – the ones of the Ursuline convent – are dealt with in the study of a municipal car park.
A traffic construction located between two walls creates lost intimacy of the cloister. Thanks to the embankment it is possible to perceive the gardens without being disturbed by the traffic. The wellness centre in the building of a former vinegar factory tops up the offer of free-time activities.
The reconstructed building in cubistic architecture is revitalization of a historical object to the level of a town-wide importance. A petty realization of a new entry to the current library is a functional adjustment of a historical building with a modern shape and material. At the same time, it discovers a „short cut" to the visitors and inhabitants through forgotten space in impenetrable block of municipal houses.
At the interface between residential area and town centre, there is a community care service home. It represents the functions of living, complete care service and the offer of services to the public. The house fulfils the undeveloped area and defines a town street, which had been so far defined only by the traffic.

1 | | 4
2 | 3 | 5

1 – Novostavba letního amfiteátru/New summer amphitheatre, Ivan Kroupa architekti
2 – Rekonstrukce zimního stadionu / Reconstruction of a stadium, Ivan Kroupa architekti
3 – Revitalizace parku pod Vlašským dvorem /Project of revitalization of the park under the Italian court, Zahrada nad Metují, s.r.o.
4 – Galerie středočeského kraje GASK / Gallery of Center Bohemia Region GASK, ARN Studio, Ing. arch. Jiří Krejčík
5 –Přerušení frekventované ulice Jana Palacha klidovou zónou / Cutting-off the busy street Jana Palacha by a dwell zone, under construction architects

Another separate subject are projects searching for usage and look of public space in densely inhabited housing estate. An openhanded gesture is cutting-off the busy street Jana Palacha by a dwell zone – a wooden stage giving space to the elementary school instead of cars. Bringing together different functions at one spot is the usage of the housing estate inner-block for underground parking and placing a park landscape with playgrounds on its roof.

(Martin Kremla, architect)

Simona Piperková

Simona Piperková
náměstkyně primátora statutárního města Ostravy
/Deputy Mayor of the Statutory City of Ostrava

Magistrát města Ostravy/Ostrava City Authority
Prokešovo náměstí 8, Ostrava
Česká republika/Czech Republic
e-mail: posta@ostrava.cz
www.ostrava.cz

Ostrava má již několik let ve svém oficiálním logu tři vykřičníky – symbol apelu, výzvy a dynamiky oslovující a adresované všem, kdo hledají nevšední a nečekané zážitky. Vyjadřují vztah obyvatel ke svému městu, jeho kulturní historii a bohaté současnosti a jsou současně vzkazem pro ostatní, že Ostrava je připravena důstojně a profesionálně přivítat každého, kdo do regionu s hornickou a železářskou historií přijíždí.
Je bezesporu dobrou zprávou, že rovněž v rámci prezentace na letošním již 5. ročníku mezinárodního festivalu architektury a urbanismu Architecture Week Praha 2011 má Ostrava reálnou šanci oslovit další potencionální návštěvníky a zejména investory a posílit tak svoji pozici dynamicky se rozvíjející krajské metropole. Je velkým přínosem, že takový festival existuje, že si udržel schopnost života i v dnešní poměrně složité době, kdy spousta firem a obdobných akcí zaniká, ve vazbě na finanční krizi, která se nevyhnula ani kultuře, o architektuře nemluvě. Aktuální témata ovlivňující architekturu, urbanismus, či rozvoj města byla v této publikaci prezentována již v předcházejících dvou letech, tedy v době, kdy Ostrava zažívala nebývalý stavební boom, kdy se o ni přetahovali investoři nejen tuzemští, ale především zahraniční, kteří dobře vnímají obrovský potenciál, kterým Ostrava disponuje. Byla to doba, kdy se samospráva města společně se státní správou učila spolupracovat a společně vytvářet optimální podmínky pro vstup nových investorů do města, s jejichž pomocí město mohlo reagovat na neblahé důsledky restrukturalizace těžkého průmyslu, útlum těžby černého uhlí a jejich dopadů do navazujících odvětví. Je vidět, že Ostrava tuto šanci nepropásla. Jsme zase o rok dál a nezbývá než konstatovat, že cíle zůstávají, jen se změnily podmínky jejich realizace. V současné socioekonomické situaci musí i Ostrava čelit jejím dopadům spojeným se snížením poptávky po nových investicích a přerušením realizace stávajících developerských projektů. Tato doba je spojená s mnoha problémy, které generuje útlum výstavby a financí všeobecně a které se promítají nejen do rozvoje obcí, ale do přehodnocování priorit jednotlivých měst a především do trpělivého vysvětlování a obhajování jednotlivých kroků jejím obyvatelům, kteří očekávají naplnění všech, byť mnohdy smělých, plánů z minulých let. Mohu však říci, že ji vnímáme jako příležitost nebo chceme-li jako výzvu, abychom prokázali, že Ostrava své záměry vždy myslela a myslí vážně a hodlá je realizovat. Proto můžeme potvrdit, že u nás se nezastavily práce na přípravě realizace kulturního klastru Černá louka, byť s úpravou rozsahu původně plánovaných investic a prodloužením doby realizace akce, a na přípravě projektu nejmodernější koncertní haly. Pokračuje výstavba největšího projektu tohoto typu v České republice, ostravské Nové Karoliny společnosti Multi Development, je připravována realizace polyfunkčního domu na jednom z nejexponovanějším pozemků centra města náměstí Dr. E. Beneše, nezastavila se ani výstavba průmyslových zón. Potvrzuje se oživení zájmu investorů o realizaci projektů „office buildings“, rozšiřují se plochy stávajících obchodních center. Samotné město se může pochlubit zejména úspěšně pokračujícím projektem Revitalizace řeky Ostravice spojujícím funkční i estetické využití prvku řeky a jejího okolí v prostředí města. Zajímavým kulturním projektem je bezesporu realizace alternativní přístavby Divadla loutek s unikátním orlojem. Jsem velmi ráda, že mohu potvrdit, že Ostrava je stále zajímavým městem pro investory a že oni neztratili cestu k nám.

Ostrava has had three exclamation marks in its logo for a few years now – a symbol of appeal, proclamation and dynamics addressing everyone looking for extraordinary and unexpected experiences. They represent the relationship of the inhabitants with their city, its cultural history and rich presence and they are a message for the others that Ostrava is ready to welcome professionally and with dignity everyone, who is coming to the region with mining and metallurgical industry history.
It sure is a good news that Ostrava was given the opportunity to participate in this year's already 5th international festival of architecture and urbanism Architecture Week Prague 2011, and thus has a chance to address more potential visitors and investors and strengthen its position of dynamically developing regional metropolis.
Such festival is a great contribution especially in today's complicated times when many companies and similar events have to be closed down due to the financial crisis that did not avoid neither culture nor architecture.
Actual themes influencing architecture, urbanism or urban development were presented in this publication in the previous two years, i.e. in the time when Ostrava was experiencing unprecedented building boom, when both Czech and foreign investors, clearly aware of its huge potential, were fighting over it. It was the time when the municipal administration was learning to cooperate with the state administration to create together optimal conditions for new investors entering the city who could helped the city to react on the unfortunate impacts of restructuring of the heavy industry and limited coal mining. We can see that Ostrava did not miss this chance. One year has passed and we can state that the aims remain the same just the conditions of their fulfillment have changed. In the present socio-economic situation Ostrava has to face impacts of decreased demand for new investments and interrupted developer projects. This era is connected with many problems that come from the construction and financial lapse and that are projected not only in the development of the municipalities but also in the revaluation of priorities of each city and most of all in patient explanation and justification of certain precautions to its inhabitants who await fulfillment of the past plans, however bold these were. I can say that we perceive this situation as a challenge to prove that Ostrava has always meant its intentions seriously and is ready to realize them. Therefore we can confirm that the preparations of cultural complex Černá louka are still in progress, even though with adjusted investment range and extended term of realization, as well as the project of the state of the art concert hall. Construction of the biggest project of its kind in CR, Nová Karolina by Multi Development company, is going on, new multi-purpose house in the city center is being prepared, and the development of industrial zones is also in operation. The investors are again interested in projects of office buildings, shopping centers are being extended. The city itself can be mainly proud of the successfully proceeding project Revitalization of Ostravice River connecting functional and aesthetic utilization of the river and its surroundings within the urban environment. Interesting cultural project is alternative extension of the Puppet Theatre with original astronomical clock. I am pleased to confirm that Ostrava is still an interesting city for the investors and that they did not lose their way to us.

1
2

1 – Ostravská brána, Kostelní náměstí, Ostrava/Ostrava Gate, Church Square, Ostrava
2 – Obchodní a administrativní budova, Biskupská, Ostrava/Commercial and office Building, Biskupská, Ostrava

Bytový dům Ostravská brána – oceněná světová architektura/Residential house Ostrava Gate – awarded world architecture

Biskupská ul., Moravská Ostrava
Realizace/Realization: 2010
Investor/Investor: Metrostav Invest Ostrava, Zenklova 2245/29, Praha 8
Autor návrhu/Author of design: Ing. M. A. Tomáš Pilař
Generální projektant/General planner: sdružení Pilař, Kuba architekti

Černo-červenou stavbu z dílny architektonického studia Kuba&Pilař nelze při procházce městem minout. Stojí v centru Ostravy na Kostelním náměstí nedaleko kostela svatého Václava. Bytový dům Ostravská brána je domem netradičním a v jistém smyslu je i prvním skutečně moderním a novým bydlením, které v centru Ostravy vzniklo. Přináší novodobou městskou architekturu, respektující historii města. Design Ostravské brány je řešen do posledního detailu: od netradiční fasády domu přes velkoryse řešené společné prostory až po jednotlivé byty či nebytové prostory. To vše doplňují neobvyklé kombinace materiálů od pohledového betonu, přes barevné řešení podlah a zábradlí až po umělecké fotografie a květináče ve společných částech domu. O kvalitě architektury svědčí i několik ocenění, která Ostravská brána v poslední době získala. Originální architektonický návrh v dlouhodobě nezastavěné části města a zdařilé vyřešení vztahu k významné kulturní památce. Proto Ostravská brána získala čestné uznání v soutěži Dům roku 2010, vyhlášené městem Ostravou, na přehlídce Grand Prix Architektů 2011 získala cenu v kategorii novostavby a dále Cenu odborné poroty za urbanismus v soutěži Stavba Moravskoslezského kraje 2010. „Velmi si vážíme těchto ocenění, která jsou důkazem, že se Ostravská brána stala originální architektonickou vizitkou města Ostravy. Věříme, že se novým majitelům bude v domě dobře bydlet a pracovat a že časem ocení i to, že hodnota této nemovitosti dále poroste, zejména díky kvalitní architektuře, lokalitě a výborně odvedené řemeslné práci," uvedla Martina Huclová, mediální zástupce společnosti Metrostav Development.

Black and red building by Kuba&Pilař architectonic studio cannot be missed while walking through the city. It is located in the center of Ostrava on Kostelní Square, near the church of St. Wenceslas. Residential house Ostravská brána is an unconventional house and in a certain way it is the first truly modern and new housing project that appeared in the center of Ostrava. It brings modern urban architecture respectful to the city history. Design of Ostravská brána is carefully detailed: from unusual façade through generously designed common spaces up to individual apartments or service spaces. That is completed with original combination of materials from face concrete, through color solution of floors and banisters, up to artistic photos and flowerpots in the common parts of the house. Several awards that Ostravská brána has recently received for its architecture prove its quality. Original architectonic design in long time underdeveloped part of the city and successful solution of its relation to important cultural monument, for that Ostravská brána received an honorary mention in House of the Year 2010 competition, organized by the city of Ostrava, it also got a prize at Grand Prix of Architects 2011 and Construction of Moravia-Silesian Region 2010 competition.

„We appreciate these awards that prove that Ostravská brána has become an original architectonic visit card of the city of Ostrava. We believe that the new owners will enjoy living and working in the house and that they will appreciate the growing value of this building mainly because of its high-quality architecture, location and prefect execution," said Martina Huclová, media representative of Metrostav Development.

Obchodní a administrativní budova Biskupská/Commercial and administrative building Biskupská

Biskupská, Moravská Ostrava

Realizace/Realization: 2011
Autoři/Authors: Ladislav Kuba, Tomáš Pilař
Spolupráce/Cooperation: Martin Klimecký, Ivo Stolek
Investor/Investor: SN Building
Generální dodavatel /General contractor: Eiffage Construction Česká republika
Projekt/Project: 2006–2009
Realizace/Realization: 2009–2011
Zastavěná plocha/Built area: 1038 m^2
Celková užitná plocha/Total area: 4.407 m^2 (celková plocha administrativy a obchodů)/(total area of administrative and shops)
Obestavěný prostor/Built space: 29.310 m^3

Budova je součástí zástavby, která vzniká kolem novodobě proražené komunikace Biskupská v historickém centru Moravské Ostravy. Jednoduchý prosklený hranol na protáhlém lichoběžném půdoryse dotváří městský blok a vytyčuje jeho dvě nároží. Vnější obrys stavby na jihozápadní straně reaguje na linii diagonálního průrazu Biskupské, na kratších stranách navazuje na průběh ulic 28. října a Kostelní. Stavba má dvě podzemní a pět nadzemních podlaží. V podzemních podlažích budovy je umístěno parkování a technické zázemí, přízemí je využito pro obchody a ve vyšších podlažích jsou univerzální administrativní plochy s možností flexibilního členění. Nosná konstrukce stavby je navržena jako monolitický železobetonový skelet. Obvodový plášť stavby tvoří prosklená fasáda s hliníkovým tahokovem, vloženým do vnější dutiny izolačního trojskla. Stínící prvek výrazně snižuje zatížení budovy teplem při minimálních nákladech na údržbu, zároveň zabezpečuje soukromí uvnitř budovy a sceluje její objem z vnějšího pohledu.

The building is a part of the development emerging along the new road Biskupská in the historical center of Moravská Ostrava. Simple glazed prism on an elongated trapezoid plan completes the urban block and created two new corners. The outer line of the building on the south-west side reflects the line of diagonal direction of Biskupská street, on the shorter sides it connects to 28. října and Kostelní Street. The building has two underground and elevated floors. In the underground levels there are parking and technical facilities, ground floor is designed for shops and upper floors offer universal administrative spaces with flexible division. The supporting construction is designed as monolithic reinforced concrete skeleton. Peripheral cover is made from glazed façade with aluminium expanded metal inserted in the outer hollow of insulating triple-glass. Shading elements distinctively reduce heat impacts with minimum maintenance costs and also provide privacy inside the building and unite its volume from outside.

1 | 3
2 | 4 | 5 | 6

1 – Šklící středisko Intoza/Training Center Intoza
2 – Studie dostavby a rekonstrukce Domu umění: Galerie 21. století/Study of completion and reconstruction of the House of Arts: 21st Century Gallery
3 – Národní sportovní centrum Morava/National Sport Center Morava
4–6 – Radnice Slezské Ostravy s galerií/Town Hall of Slezská Ostrava with Gallery

Školicí středisko Intoza /Training center Intoza

Varšavská ul., Ostrava – Hulváky
Realizace/Realization: 2011
Autor návrhu/Author of design:
Ing. arch. Radim Václavík
(ATOS-6)
Investor/Investor: INTOZA

Pro společnost INTOZA se vedení firmy rozhodlo postavit administrativní budovu. Tato budova bude sloužit nejen jako firemní sídlo, ale také k pořádání seminářů, školení a propagaci stávajících a nových technologií v oblasti energetických úspor.
Administrativní budova bude využívána především jako školicí středisko energetických úspor. Již samotná budova je „školící pomůckou", kde si návštěvníci mohou prohlédnout nejmodernější technologie pro výstavbu nízkoenergetických a pasivních staveb.
Při vytápění objektu je počítáno se zisky tepla z pobytu osob a kancelářské techniky, doplněné teplovodním vytápěním. Dále jsou tepelné ztráty minimalizovány nuceným větráním s velmi účinnou rekuperací. Teplo, pro ohřev vody do hygienického zařízení a pro vytápění, je v letním období získáváno ze slunečních kolektorů a ukládáno do zásobníku.
Chlad je získáván z reverzního tepelného čerpadla, ukládán do zásobníku chladu a využíván ve větracích jednotkách.
Z tohoto tepelného čerpadla je také získáváno teplo pro teplovodní vytápění. Bivalentním zdrojem pro ohřev vody je elektrická energie. Vnitřní prostředí budovy je automatizováno řídicím systémem s nejmodernějšími prvky a flexibilním programem.

The company management of Intoza decided to build an administrative building. This building will serve not only as a company seat but also for seminars, trainings and promotion of existing and new technologies in energy savings. The administrative building will be used mainly as a training center of energy savings technologies. The building itself is a training tool, where the latest technologies for low-energy and passive buildings can be seen.
Heating will include thermal gains from the presence of persons and office electronics supplemented with heating water system. Heat losses are minimized by forced ventilation with very effective recuperation. Heat, for water heating, is gained from solar collectors and stored in reservoirs in the summer months. Cool is gained from reverse heat pump, stored in cool reservoir and used in ventilation units. This heat pump also provides heat for water heating. Another divalent source for water heating is also electricity. Inner environment of the building is automatized by operating system with the latest elements and flexible program.

Studie dostavby a rekonstrukce Domu umění: Galerie 21. století /Study of completion and reconstruction of the House of Arts: 21st Century Gallery

Galerie výtvarného umění v Ostravě /Gallery of Fine Arst in Ostrava
Autor studie/Author of study:
Ing. arch. Josef Pleskot (AP atelier)
Vznik studie/Study: 2010
Obestavěný prostor galerie/Gallery space: 70.500 m^3
Výstavní plochy celkem/Total exhibition area: 4.910 m^2
Stálé expozice/Permanent exhibition: 3.100 m^2
Výměnnné expozice/Temporary exhibitions: 1.330 m^2
Víceúčelový sál/Multi-purpose hall: 480 m^2

Urbanismus a architektura Ostravy jsou založeny na zvláštních kontrastech, které však nikdy nejsou vyhroceny do nesnesitelného napětí. Naopak. Kontrasty nejsou skrývány ale přiznány, aby ve výsledku působily usmířeně a vyrovnaně.
Tento poznatek lze ilustrovat i na rozmanitých výškách domů, ze kterých je vyskládáno ostravské historické město. Výšky oscilují od dvou do šesti i osmi podlaží a přitom ulice nevypadají rozháraně a rozbité. Rozmanitá výška jim sluší.
Je pozoruhodné, že stávající budova Domu umění Ostrava je také v tomto duchu výškově diferencovaná.
Je to diferenciace spíše než estetická, více pragmatická – kontextuální, ostravská. Na toto zajímavé zacházení s architektonickou hmotou chceme navázat.
Generujeme architektonickou hmotu dostavby jako jakýsi „bílý stín" stávající budovy galerie. Jako absolutní

Architekton, který se nachází mimo kategorie líbivosti či ošklivosti.
Architekton, jak jej popsal a zkoumal Kazimír Malevič ve 20. letech 20. století, jako logickou soustavu dílčích objemů, jejichž výchozím geometrickým útvarem je krychle.
(Ing. arch. Josef Pleskot)

Urbanism and architecture of Ostrava is based on peculiar contrasts but they never reach unbearable tension.
On the contrary. The contrasts are not hidden but recognized, in order to look reconciled and balanced.
This knowledge can be illustrated with variable height of the houses creating historical center of Ostrava. The heights oscillate from two to six or eight floors however the streets do not look disordered or shattered. Variable heights suit them. It is remarkable that the existing building of the House of Arts of Ostrava is also differentiated in height.
This differentiation is more likely esthetic and pragmatic – contextual, Ostrava-like. We would like to follow this interesting manipulation with architectonic volumes.
We generate architectonic volume of the extension as a „white shade"

of the existing gallery. As an absolute Architekton being situated beyond the categories of attractiveness or ugliness. Architekton, described and examined by Kazimir Malevich in the 1920's as a logic system of partial volumes, whose starting geometrical form is a cube.

(Ing. arch. Josef Pleskot)

Národní sportovní centrum Morava/National Sport Center Morava

Ostrava – Vítkovice
Studie/Study: 2007–2009
Autoři/Authors: ing. arch. David Kotek, ing. arch. David Mikulášek (PROJEKTSTUDIO)
Kapacita/Capacity: 30.000 diváků /visitors

Navrhovaný sportovní areál zahrnuje multifunkční (fotbal a atletika) městský stadion pro 30.000 diváků vč. zázemí a technického vybavení, střelnici v suterénu východní tribuny, stávající tréninková sportoviště pro fotbal a atletiku, plochy pro diváky a dopravní infrastrukturu. Objekt s areálem NSCM se nachází v zastavěné části obce, městské části Ostrava-Jih.

Vzhled tribuny je určen především jednotlivými rámy, vertikálně členícími fasádu, která je doplněna horizontálou galerie s jednotlivými segmenty vybavení pro hráče i diváky. Celý objem stadionu je pak dotvořen vstupní terasou přecházející v galerii, která příznivě vertikálně člení jinak mohutný objem tribuny. Celkový vzhled pak doplňuje střešní konstrukce s membránovým zastřešením, která přechází v místech orientovaných na jih i na fasádu.
U schodišť je plášť perforován otvory, které zlepšují orientaci v prostoru galerie.

The proposed sport areal includes multi-purpose (football and athletics) city stadium for 30.000 viewers including service and technical facilities, shooting range in the basement of the East building, existing training fields for football and athletics, areas for viewers and traffic infrastructure.
The object of NSCM is located in the developed part of the Ostrava-Jih suburb.
The appearance of the stands is mainly defined by individual frames, vertically dividing the façade that is completed with horizontal gallery with individual segments of facilities for the players and viewers. The whole volume

									11		
7		8		9		10		12			

7–10 – Ostravská brána/Ostrava Gate
11 – Plynojem/Gasholder
12 – Obchodní a administrativní centrum Biskupská/Commercial and Office building Biskupská

of the stadium is finalized with entrance terrace merging into the gallery that vertically divides otherwise huge mass of the stands. The overall appearance is completed with membrane roof construction merging into façade in south- oriented parts. The cover is perforated along the staircases to improve the orientation in the gallery.

Radnice Slezské Ostravy s galerií/Town Hall of Slezská Ostrava with Gallery

Autor radnice/Author of City Hall:
Viktorín Šulc, 1913
Autor galerie/Author of Gallery:
Tadeáš Goryczka, 2008

Ostravskem prošla vlna výstavby radnic koncem 19. a v první polovině 20. století. K této skupině patří radnice v Přívoze nebo ve Vítkovicích, ale také mladší Nová radnice v centru města, symbol dnešní Ostravy. Doprostřed časové osy mezi výše zmíněné památky lze zařadit vznik radnice ve Slezské Ostravě. Její příběh je příběhem emancipace malé vsi Polské Ostravy se starobylou historií. Do staré sídelní struktury v 19. století brutálně zasáhlo uhelné dolování, výstavba průmyslových areálů a dělnických kolonií. Pro účely reprezentace proto obecní budova, roku 1897 novobarokně přestavěná, nepostačovala. Proto bylo rozhodnuto o výstavbě nové radnice. V roce 1910 byla obcí uspořádána architektonická soutěž na návrh nové radniční budovy. Druhým místem byl odměněn návrh ve formách pozdního historismu Hanna architekta Viktorina Šulce z Plzně.

Výstavba nové radnice proběhla v letech 1911–1913 podle upravených plánů, na nichž se spolupodíleli kromě V. Šulce také ing. Jaroslav Volenec, František Doležel a stavitel Julius Vysloužil. Výsledná eklektická podoba radnice kombinuje formy české novorenesance s jinými historizujícími prvky, doplněnými o secesní tvarosloví. Ačkoli radnice nepředstavuje převratné architektonické dílo, svým vzhledem a měřítkem tvoří s okolními domy vyvážený celek. V roce 2008 byla dokončena v přízemí radnice přestavba původních prostor četnické stanice z roku 1913 pro galerijní účely.

Ostrava region experienced a wave of town halls construction at the end of the 19th and beginning of the 20th century. This is also the case of the town hall in Přívoz or Vítkovice as well as younger New Town Hall in the city center, symbol of today's Ostrava. The creation of the town hall in Slezská Ostrava can be situated in the middle of the time axis among the above mentioned monuments. Its story is a story of emancipation of a small village Polská Ostrava with an ancient history. Old urban structure was brutally affected by coal mining, construction of industrial complexes and workers' colonies in the 19th century. Municipal building, transformed in Neo-Baroque style in 1897, was not sufficiently representative anymore. Therefore is was decided to build a new town hall. In 1910 the municipality announced an architectonic competition for the new town hall building. The second place was awarded to the design of Viktorin Šulc from Plzeň, Hanna in the form of late historicism.

The new town hall was built in 1911–1913 according to adjusted plans by V. Šulc, Jaroslav Volenec, František Doležel and a builder Julius Vysloužil. The final eclectic form of the town hall combines Czech Neo-Renaissance with other historicizing elements together with Art Nouveau morphology. Even though the town hall is not a revolutionary architectonic piece, thanks to its appearance and scale it creates a balanced complex with surrounding houses. In 2008, former police station premises in the ground floor were transformed into a gallery space.

Přestavba plynojemu v Dolní oblasti Vítkovic /Conversion of gasholder in Lower Vítkovice

Autor/Author: Ing. arch. Josef Pleskot (AP atelier)
Investor/Investor: DOV – sdružení Dolní oblast Vítkovice

V industriální Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě probíhá proměna plynojemu z roku 1921. Z této národní kulturní památky vznikne do roku 2012 multifunkční centrum s kongresovým sálem i galerií. Sdružení Dolní oblast Vítkovice (DOV), jehož členy jsou firmy ze skupiny VÍTKOVICE MACHINERY GROUP a Vysoká škola báňská–Technická univerzita Ostrava, letos investuje do proměny industriální oblasti nedaleko centra Ostravy celkem přes miliardu korun. Obnova tří památek – plynojemu, šesté energetické ústředny a jedné ze tří vysokých pecí – začala už loni. Prvních viditelných změn se ale dočká právě obří kruhový plynojem. Podle návrhu architekta Josefa Pleskota zůstane původní vzhled plynojemu zachován a nová budova bude umístěna do jeho vnitřního prostoru. Kongresový sál pojme 1.500 lidí, kteří z něho prosklenou stěnou za pódiem uvidí vysokou pec. Součástí moderního centra bude mimo jiné galerie, do níž se přesune Výtvarné centrum Chagall.
Sdružení DOV chce obnovit postupně celý průmyslový areál dolních Vítkovic.

Památkově chráněných je v něm 11 hektarů, které se staly Evropským kulturním dědictvím. Na zbývajících 140 hektarech má vzniknout kulturně–společenský areál s vědeckými pracovišti, unikátním Světem techniky, vysokoškolským centrem, případně krajskou vědeckou knihovnou a veřejným sportovištěm. Developerský projekt Nové Vítkovice si vyžádá až 60 mld. Kč.

In industrial Lower Vítkovice in Ostrava, a 1921 gasholder is being converted. This national cultural monument will be transformed into a multi-purpose center with congress hall and gallery by 2012. The Lower Part of Vítkovice Association (DOV), whose members are VÍTKOVICE MACHINERY GROUP and Technical University of Ostrava, will this year invest more than one billion crowns in the conversion of the industrial areas near the city center. Renovation of three monuments – gasholder, sixth energy central and one of the three blast furnaces – begun last year. First visible changes will be executed on the giant gasholder according to the design by Josef Pleskot. The original look of the gasholder will be preserved and the new building will be placed in its inner space. The congress hall will accommodate 1.500 visitors who will be able to see the blast furnace through a glazed wall behind the stage. The center will also contain gallery, Art Center Chagall. DOV Association wants to successively renovate the whole industrial area of Lower Vítkovice. There are 11 hectares that became European cultural heritage. The remaining 140 hectares will serve for cultural–social complex with scientific workplaces, Technical World, university center, possibly even regional scientific library and public sport ground. The project of Nové Vítkovice will cost up to 60 billion CZK.

1 | 2
3

1 – Rekonstrukce Slezského divadla v Opavě /Reconstruction of the Opava´s Theater
2 – Budova obecního úřadu Ludgeřovice /Municipal office Ludgeřovice. Cena za Fasádu roku Moravskoslezského kraje roku 2010/Prize for The Facade of the Year Competition, Moravian-Silesian Region
3 – Administrativní budova firmy Hyundai, Nošovice/Administration building, Hyundai Manufactures, Nošovice

Eiffage Construction Česká republika patří dlouhodobě mezi nejvýznamnější stavební firmy v České republice. Sdružuje několik dříve samostatných společností, jejichž historie sahá až do padesátých let minulého století. Dnešní závody, které na historii těchto firem navazují, tvoří páteř aktivit společnosti: pozemní stavitelství, inženýrské stavitelství a servis pro výrobní závody. Díky dceřiným společnostem působí Eiffage Construction Česká republika i v Polsku a na Slovensku.
Eiffage je osmá největší stavební a koncesní skupina v Evropě. Zaměstnává více než 70.000 lidí, roční obrat dosahuje 13 miliard eur. Skupina působí kromě Francie v dalších jedenácti evropských zemích a v africkém Senegalu.

Eiffage Construction Czech Republic in the long run is among the most important construction companies in the Czech Republic. It groups several formerly independent companies, whose history goes all the way back to the 1950's. Today's facilities follow the history of these firms and form the backbone of the company activities: building construction, structural engineering and services for manufacturing plants. Owing to its subsidiary companies, Eiffage Construction Czech Republic also operates in Poland and Slovakia.
Eiffage is the eighth largest construction company in Europe. It employs more than 70,000 people, and its annual turnover reaches 13 billion EURO. In addition to France, the group operates in another eleven European countries and in African Senegal.

Speciální poděkování / Special thanks
EIFFAGE CONSTRUCTION ČESKÁ REPUBLIKA
Dalkia Česká republika
Metrostav Development
ostravská brána

Speciální poděkování / Special thanks

ProCeram® DESIGN FOR YOU

Martin Baxa

Mgr. Martin Baxa
primátor města Plzeň/Mayor of the City of Pilsen

Magistrát města Plzně/Pilsen City Authority
nám. Republiky 1, Plzeň
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 378 031 111
e-mail: posta@plzen.eu
www.plzen.eu

Je mi ctí ujmout se úvodního slova za město Plzeň, které nyní stojí krůček před významným milníkem ve své historii. Dovolte mi však malý exkurz dějinami urbanismu a architektury města.
Jako člověk, který má hodně blízko k historii, kultuře, umění i architektuře, nevnímám urbanismus a architekturu jen jako jejich vnější obraz sídel, ale jako odraz sledu událostí v čase, jako zrcadlo příležitostí. Plzeň se zrodila z podnětu velkorysé příležitosti vystavět královské město, oporu královské moci v západní části Čech. A je nutné konstatovat, že lokátor Jindřich tuto příležitost adekvátně a velkoryse využil. Jedinečné urbanistické řešení královského města na ploše 25 hektarů předurčilo Plzni být jedním z největších a nejvýznamnějších měst království po příštích více než 400 let.
Vynikající urbanistické řešení ploch „za hradbami", zejména čtvrtí Petrohrad, Slovany, Doudlevce a Bory je důkazem využití příležitosti, kterou přinesly uvolnění města z hradeb a rozvoj průmyslu v konci druhé poloviny předminulého století. Je možná příznačné pro Plzeň, že jasná a čistá urbanistická koncepce mnohých čtvrtí je doprovázena sice vynikající, ale přeci jen poněkud konzervativní architekturou. Proto je v Plzni ve srovnání s jinými městy méně budov secesních či čistě funkcionalistických.
Období po válce nebylo speciálně v Plzni, městě v nemilosti, na příležitosti štědré, na rozdíl od konce minulého století a začátku století současného. Přestože zde v tomto období vznikly mnohé stavby veřejné infrastruktury, bohužel jen o některých lze hovořit jako o kvalitních architektonických počinech. Mezi ty dobré patří radnice městského obvodu Plzeň – Slovany, nová budova ČHMÚ, obchodní dům Hannah na Americké třídě, požární stanice na Košutce nebo budova vědeckotechnického parku na Borských polích.
Rok 2010 přinesl městu výzvu nebývalého významu. Zprovoznění nových kašen na centrálním náměstí Plzně bylo předzvěstí úspěchu v soutěži o titul Evropské hlavní město kultury 2015. Tato akce je provázena plány na řadu nových staveb kulturní a volnočasové infrastruktury.
Nové divadlo, revitalizace části bývalého pivovaru Světovar na kulturní centrum či nová budova Západočeské galerie se mohou stát pro budoucí generace dokladem o využití šance spojené titulem evropské kulturní metropole.
Věřím, že se tak stane, a zvu Vás v roce 2015 do Plzně.

I am honoured to say a few introductory words on behalf of the city of Pilsen, which is now just a step before a major milestone in its history. However, please, let me first take you on a small tour of the history of urbanism and the city's architecture.
As someone who is very close to history, culture, art and architecture, I do not perceive urbanism and architecture merely as external manifestations that take on the form of constructions, but as a reflection of a sequence of events in time, as a mirror of opportunities. Pilsen was born due to a generous opportunity to build a royal town, a stronghold of the royal power in the western part of Bohemia. And it needs to be said that the administrator Jindřich took adequate and ample advantage of this opportunity. The unique urbanistic design of a royal town on the area of 25 hectares predestined Pilsen to be one of the largest and most significant towns in the kingdom for more than 400 years to come.
The excellent urbanistic design of the areas „beyond the fortification walls", especially the districts of Petrohrad, Slovany, Doudlevce and Bory, is proof that the opportunities brought by the expansion of the city beyond the fortification walls and the development of industry in the late 19th century were in fact taken advantage of. It is perhaps characteristic of Pilsen that the clear and pure urbanistic concepts of many districts were combined with excellent but still somewhat conservative architecture. This is why there are less Art Nouveau buildings or purely Functionalist buildings in Pilsen in comparison with other cities.
Unlike the end of the 20th century and the beginning of this century, the post-war period did not abound in opportunities, especially in Pilsen, a city that fell from grace. In spite of that, many buildings of public infrastructure were constructed here in that period; regrettably, only some of them can be seen as high-quality architectonic works. The good ones include the town hall of the city district of Pilsen – Slovany, the new building of the Czech Hydrometeorological Institute, the Hannah department store on the Americká boulevard, the fire brigade station at Košutka or the building of the scientific-technical park in Borská pole.
The year 2010 brought an unprecedented challenge for the town. The new fountains in the Pilsen central square were put into operation and this was followed by the city's success in the contest for the title of European Capital of Culture 2015. This project is accompanied with plans for a number of new buildings that will become parts of the cultural and leisure-time infrastructure. The new theatre, the reconstruction of the former Světovar brewery into a cultural centre, and the new West-Bohemian Gallery, may become proof that the opportunity associated with the title of European Capital of Culture was taken advantage of for future generations.
I believe this will happen and I invite you all to come to Pilsen in 2015.

Miroslav Adámek

MUDr. Miroslav Adámek
primátor Statutárního města Zlín/Mayor Statutory City of Zlín

Statutární město Zlín/The Statutory City of Zlín
náměstí Míru 12, Zlín
Česká republika/Czech Republic
www.zlin.eu

Jsem velmi rád, že byl projekt Architektura a urbanismus realizován a že do něj byly zahrnuty i stavby ze Zlína. Myslím, že zcela právem, naše město je z pohledu architektury a urbanismu opravdu výjimečné.
Je to dáno historickými souvislostmi, okolnostmi, za kterých došlo v prvních desetiletích 20. století, za éry firmy Baťa, k jeho prudkému rozvoji.
Pro Zlín je důležitým mezníkem rok 1894, právě tehdy byla obuvnická firma Baťa založena. Postupně se vypracovala k výjimečné prosperitě, která se projevila i na růstu města. Ze sídla, kde žilo pět tisíc obyvatel, se během pár desítek let stalo více než čtyřicetitisícové centrum celé oblasti. Jeho výjimečný vzhled utvářeli ve spolupráci s Tomášem Baťou a jeho nevlastním bratrem Janem Antonínem i renomovaní architekti J. Kotěra, F. L. Gahura, V. Karfík, J. Voženílek, M. Lorenc a řada dalších. Zlín se rozvíjel podle pečlivě promyšlených urbanistických plánů. Baťové přesně věděli, jaké budovy mají ve městě vyrůst, v jakých domech budou bydlet zaměstnanci a spolupracovníci z jejich továren. Zrodilo se proto město, které je příkladem unikátní funkcionalistické architektury, plné typických cihlově červených domů. Jeho význam byl podtržen v roce 2009, kdy bylo prohlášeno Evropským kulturním dědictvím.
Stavby, které jsou z hlediska architektury velmi zajímavé, je v našem městě celá řada. Výjimečné místo mezi nimi mají dvě stavby. První je tovární budova č. 21 takzvaný Baťův mrakodrap (1936–1938), který nechal postavit Jan Antonín Baťa podle projektu architekta Vladimíra Karfíka. Stavba plnila ve své době funkci ředitelství firmy Baťa, dnes je sídlem Zlínského kraje a finančního úřadu.

Mrakodrap má 17 pater a výšku 77,5 metru. Jde o typickou baťovskou stavbu, byl totiž uplatněn standardní zlínský modul 6,15 x 6,15 m, stejně jako u většiny dalších budov této společnosti. Zajímavostí je, že po dostavění se Baťův mrakodrap stal druhou nejvyšší budovou Evropy, hned za palácem Všeobecné bankovní jednoty v belgických Antverpách, která měla o necelých deset metrů více. Baťův mrakodrap budí respekt i dnes a je právem jednou z dominant a symbolů našeho města. Architektonicky velmi ceněnou je pak další stavba v centru města, a to bývalý Památník Tomáše Bati, dnešní Dům umění, umístěný na vrcholu zeleného prospektu, v jeho ose. Jedná se o stěžejní dílo Baťova dvorního architekta Fr. L. Gahury, tvůrce městského urbanismu a otce typizovaných továrních budov a občanských zařízení. Památník, tento skleněný krystal, tato „vitrína“, jak ji autor nazval, vznikla v roce 1933, rok po tragické smrti zakladatele firmy jako hold osobnosti tohoto geniálního podnikatele. Pozoruhodný je o to víc, že architekt dokázal uplatnit i na objektu s ideovou náplní standardizovaný tovární konstrukční systém a moderní stavební materiály. Svým architektonickým výrazem a mistrným osazením poměrně malá stavba tak dominuje centru města. Naše město má zájem uvést stavbu do původní podoby a budoucí expozici věnovat Tomáši Baťovi a všech dalším osobnostem tzv. baťovské éry, které položily základy moderního města. Neodmyslitelnou částí našeho města je továrna, především její východní část, která prochází postupnou konverzí a jednotlivé budovy se rekonstruují a mění svůj účel. Cílem je zachovat typickou tovární architekturu i urbanismus jako doklad doby budoucím generacím.

Baťovské stavby ale nejsou jedinými architektonicky hodnotnými stavbami ve Zlíně. Do jeho obrazu se významně zapsala i poválečná výstavba, v prvé řadě bytových domů, které tvoří další výškové dominanty města v jeho východní části. Město se stále rozvíjí a objevují se tak další a další stavby, které mají svou nespornou hodnotu. Snad nejznámější z poslední doby je budova Kulturního a univerzitního centra na místě Masarykových škol od architekta Gahury, kterou navrhla architektka a rodačka ze Zlína, prof. Eva Jiřičná.
Troufám si tvrdit, že Zlín stále zůstává pro architekty výzvou. Před několika měsíci jsme zrealizovali tři architektonické soutěže, zaměřené na zlepšení vzhledu centra města. S potěšením konstatuji, že soutěže vyvolaly mezi architekty značný zájem a odborné komise tak posuzovaly celkem 60 soutěžních návrhů. Vítězné návrhy jsou velmi zdařilé a jejich realizace přispějí ke zkrášlení našeho města. Zlín je architektonickým skvostem, který stojí za osobní prohlídku.
Jste k ní srdečně zváni.

Zlín
City of Zlín

I am very pleased that the Architecture and Town planning project has come to fruition and that it includes some of Zlin's buildings. I think our city is rightfully considered to be truly unique in terms of planning and architecture. This is a natural result of its history and the circumstances occurring in the early decades of the 20th century, during the era of the Bata shoe company and its incredible rise.
The year 1894 marked an important milestone for Zlín, when the Bata shoe company was born. It gradually worked its way to exceptional prosperity, manifesting in the rapid growth of the city. From a town of 5,000 inhabitants, it grew into a regional center of 40,000 in just a few decades. In cooperation with Tomas Bata and his step-brother and successor Jan Antonin Bata, renowned architects shaped its uncommon appearance, among them J. Kotěra, F. L. Gahura, V. Karfík, J. Voženílek , M. Lorenc and many others. Zlín developed according to carefully conceived town planning. The Batas knew precisely how the buildings were to be built in the city, and in which homes employees and coworkers from his factories would live. A city was thus born that is a prime example of unique functionalist architecture, full of typical red-brick houses. Its importance was underscored in 2009, when it was named a city of European Cultural Heritage.
Our city boasts an entire series of highly noteworthy structures in terms of architecture. Two of them stand out.
The first is the factory complex Building 21, the so-called Bata skyscraper, commissioned by Jan Antonin Bata based on a project by architect Vladimír Karfík and built in 1936–38. In its time, the building served as the Bata company headquarters, but today houses the Regional Authority of the Zlin Region and the local Financial Authority. The skyscraper has 17 floors and is 77.5 meters high. It is the quintessential Bata structure, since the standard Zlin 6.15 x 6.15 m module design was applied just as in most of Bata company buildings. Remarkably, when finished, the Bata skyscraper became the second tallest building in Europe, exceeded only by the roughly 10 m taller General Bank Union palace in Antwerp, Belgium.
The impressive Bata skyscraper remains a rightful dominant feature of our city and one of its symbols.
The next architecturally precious structure found in the center is the former Tomas Bata Monument, today's House of Culture, built at the top of a green hillside and facing the city. It is one of the great works of Bata's „court“ architect, Fr. L. Gahura, town planning creator and father of the standardized factory buildings and civic facilities. This glass crystal of a monument, this „shop window“ as its designer called it, was built in 1933, a year after the tragic death of the company founder to honor the city's entrepreneurial genius. It is all the more interesting that the architect succeeded in giving this structure the ideal elements of a standard factory design system using modern building materials. Through its architectural expression and masterful placement, this relatively small building is a dominant feature of central Zlín.
Our city aims to restore the building's original appearance and dedicate here an exhibition to Tomas Bata and other important figures of the so-called Bata Era, who laid the foundations of a modern city.
The factory complex is an integral part of Zlín, especially its eastern part, which is undergoing gradual conversion. Individual buildings are being reconstructed and seeing a change in utilization. The aim is to preserve the typical factory architecture and planning design for future generations as testimony to the times.
However, Bata buildings are not the only architecturally meaningful structures in Zlín. This also includes certain post-war development, especially construction of tall apartment buildings in the city's eastern part. The city continues to develop, where structures of undeniable value are being gradually added. Perhaps the best-known of them in recent times is the Cultural and University Centre standing at the spot of the Masaryk schools by architect Gahura. This structure is the brainchild of architect and native daughter of Zlín, Eva Jiřičná.
I believe that Zlín remains a certain calling for architects. We held three architectural contests a few months ago, all of which aimed to improve the appearance of the city center. I am happy to announce that the contests met with great interest amongst architects, and a technical committee judged a total of 60 competing designs. The winning designs are high-quality works, and their implementation will directly contribute to beautifying our city.
Dear friends, Zlín is an architectural gem that is well worth touring yourselves. We sincerely welcome your visit.

1

1 – Správní budova firmy Baťa, tzv. „Jedenadvacítka“, 1939/Administrative building of Baťa company, 1939

Zlín – město funkcionalismu (Praha 2011)

Nebývalým rozvojem obuvnického průmyslu ve Zlíně v první třetině minulého století vzniklo na území Československa první skutečné funkcionalistické město na světě, jeden z památníků moderní architektury a urbanismu, dílo mezinárodního významu. Stalo se prototypem pro satelitní města zakládaná firmou Baťa po celém světě.
Vzniklo přestavbou malého provinciálního městečka ze 13. století, zásluhou zakladatele obuvnické firmy Tomáše Bati a po jeho smrti J. A. Bati a dalších spolupracovníků, kteří si přizvali ke spolupráci vynikající architekty a stavitele. Společným produktem bylo zahradní průmyslové město se stavbami vysoké užitkové, ekonomické a estetické hodnoty, charakteristickou cihelnou architekturou. Město s pozoruhodným urbanistickým konceptem, ve kterém se uplatnila teorie měst pásových a lineárních.
Unikátní městský celek, s řadou jedinečných solitérních objektů je významnou součástí kulturního a historického dědictví naší země, a proto je od roku 1990 chráněn statutem městské památkové zóny. Od roku 1964 byla na území města řada objektů zapsána do státního Seznamu kulturních památek. V roce 2000 se stal Zlín v republikové anketě Stavba století vítězem jako průmyslové město století a v roce 2009 Baťův Zlín získal od EU značku evropského dědictví
Největším úkolem v blízké budoucnosti bude obnova východní části továrního areálu a jeho využití pro novou funkci, a to městskou, která vyplývá z územního plánu z roku 1998. Objekty jsou postupně využívány jako prodejny, kanceláře, služby, do budoucna by zde mohly být i loftové byty. Západní část areálu zůstává stále výrobní. V současné době je rozpracován regulační plán na centrum města, řešící i tuto část lokality. Má ochránit unikátní urbanismus a konstruktivistickou architekturu, jejíž základem je standardizovaný železobetonový skelet o půdorysném modulu 6,15 x 6,15 m s cihelným výplňovým zdivem, který díky variabilitě dispozice vyhovuje i dnešním potřebám. Jeho tvůrcem byl architekt F. L. Gahura a tento modulový systém byl firmou Baťa použit i na všechny tehdejší objekty občanské vybavenosti – školy, internáty, obchodní dům, hotel a dokonce na Památník T. Bati.
Dominantou Zlína je stále elegantní výšková budova č. 21 v továrním areálu z roku 1938 od architekta. Vl. Karfíka, která po rekonstrukci v roce 2004 dala impuls pro konverzi dalších objektů v areálu. Město Zlín v roce 2006 z programu Phare náročně zrekonstruovalo původní tovární budovu č. 23 na podnikatelský inkubátor. Oba objekty byly oceněny v celostátní soutěži Gran Prix Obce architektů, budova č. 21 dokonce nejvyšší cenou. Zlínský kraj v nejbližší době zahájí největší investici ve Zlíně, rekonstrukci poválečných výrobních budov č. 14 a 15 architekta J. Voženílka na Krajské kulturní a vzdělávací centrum, s galerií, muzeem a knihovnou.
Významným ivestorem ve městě se stává Universita T. Bati (UTB). Na místě bývalého továrního koupaliště brzy zahájí výstavbu nového objektu laboratoří a na blízké Antonínově ulici rozsáhlé Centrum polymerních systémů, z velké části dotované z EU. Pro své potřeby zrekonstruovala bývalý baťovský internát na Gahurově prospektu a další dva postupně opravuje. Vlastní také dvě již zrekonstruované budovy v blízkém školském areálu ze 30. let 20. století, jejichž tvůrcem byl architekt M. Lorenc. Na přilehlém školském hřišti má nachystán projekt dvou nových objektů

2 | 3

2 – Novostavba Kulturního a univerzitního centra, 2010, E. Jiřičná, AI Design / New building of Cultural and University Centre, 2010, E. Jiřičná, AI Design
3 – Výrobní budova č. 23 továrního areálu firmy Baťa, 1925, firma Baťa, dnes Podnikatelské a inovační centrum Zlín, 2006, rekonstrukce P. Mudřík a P. Míček / Factory Building No. 23 on the factory premises Baťa company, 1925, Baťa company, now Business and Innovation Centre Zlín, 2006, reconstruction, P. Mudřík and P. Míček

zlín.

další fakulty. Tyto stavby, stejně jako v současné době nejvýznamnější novostavbu v centru Zlína – Kulturní a universitní centrum (KUC) navrhovala světoznámá architektka Eva Jiřičná s pražským kolektivem. KUC má dvě části, v universitní je spolu s knihovnou rektorát UTB, v městské pak víceúčelový sál pro 800 osob a restaurace. Je zde zároveň nové působiště Filharmonie B. Martinů, která sídlila v Památníku T. Bati, v dnešním Domě umění, další významné Gahurově stavbě, kterou v budoucnu čeká pietní obnova.
V roce 2006 město úspěšně ukončilo za přispění státních dotací několikaletou obnovu a dostavbu objektu Malé scény od arch. Karfíka (1936), původně Obchodní a společenské centrum Díly. Obyvatelé města rádi navštěvují výstavy, přednášky a kulturní akce v kulturním institutu Alternativa, vzniklým adaptací původních společenských prostor v přízemí Kolektivního domu (1951) od architekta Voženílka .
Pozvolnou obnovou procházejí dnes již soukromé baťovské objekty na náměstí Práce. Nepříliš zdařile zrekonstruovaná Tržnice (1927) slouží stále jako občanská stavba. Sousední 11 podlažní obchodní dům z roku 1932 brzy projde náročnou adaptací, která by mu měla navrátit jeho puristický výraz. V horních podlažích je záměr vytvořit hotel vyšší kategorie s wellness a střešní vyhlídkovou kavárnu. Další výškovou dominantou náměstí je 12 podlažní hotel Moskva (1933), dříve společenský dům, na kterém soukromí majitelé bohužel provedli řadu negativních zásahů. Mimo jiné zrealizováním mezonetových bytů byla zrušena jedinečná vyhlídková terasa a kavárna v posledním podlaží. Slavné Velké kino, postavené jako provizorní stavba v témže roce pro 2.270 diváků je dodnes plně funkční, má kapacitu 1000 návštěvníků a město jej postupně opravuje.
Tolik pro Zlín charakteristické baťovské domky byly rozprodány obyvatelům, jsou postupně opravovány a dostavovány za přísných regulací města a památkové péče.

Genius loci Zlína je i po mnoha letech neopakovatelný, naší prioritou je jeho obnova a citlivá dostavba. Slavné Baťovo město přes všechny problémy, které po rozpadu nosného průmyslu řeší, má všechny předpoklady dobře sloužit i nadále svým obyvatelům i návštěvníkům.

(Dagmar Nová, architektka)

Zlín – City of Functionalism (Prague 2011)

Through unprecedented development of the shoe industry in Zlin in the early decades of the 20th century, the world's first true functionalist city arose in Czechoslovakia. Zlin remains a monument to modern architecture and town planning and a work of international magnitude. It became the prototype for satellite cities founded by the Bata company worldwide.
It all began with the development of a small, 13th-century provincial town. This was the work of the shoe company's founder Tomas Bata, of his successor after his death, Jan Antonin Bata, and of other coworkers. They succeeded in attracting the great architects and builders of the day to come and help build Zlin. Their common work was a green, yet industrial city with structures of high utility, economic and aesthetic value, and featuring characteristic brick architecture. It was a city with a fascinating town planning concept, employing the theory of belt and linear cities.
The unique city as a whole, with its many remarkable, solitary buildings, is an important part of the cultural and historical heritage of our country, and has enjoyed the status of an Urban Monument Zone since 1990. A series of buildings have been listed since 1964 as National Cultural Monuments. In 2000, Zlin was named Industrial City of the Century in the national contest Building of the Century, and in 2009, Bata's Zlin was named a city of European Heritage by the EU.
The greatest challenge in the near future will be renewal of the eastern part of the factory complex. Its intended new civic

4

4 – Společenské centrum Díly, 1936, V. Karfík, dnes kulturní a společenské centrum Malá scéna, 2006, rekonstrukce a dostavba, AMA architekti / Community centre Díly, 1936, V. Karfík, today the cultural and community center of the Malá scéna, 2006, reconstruction and extension, AMA architekti

function stems from Zlin's 1998 development plan. Buildings are gradually reemerging to hold shops, offices, and service centers. Spaces may also see future use as loft apartments.
The western part of the complex will continue to serve a manufacturing role. A regulatory plan currently elaborated for the city center also resolves this part of the locality. It is to protect the unique town planning and constructivist architecture. This is based on a standardized reinforced concrete skeleton with a spatial module 6.15 x 6.15 m in size with brick masonry infill, whose modularity also satisfies contemporary needs. Created by architect F. L. Gahura, the Bata company applied this modular system to all of its civic buildings as well – schools, dorms, the department store, hotel and even the T. Bata Monument.
Zlin's dominant feature is the elegant 16-story Building no. 21 in the factory complex. It was built in 1938 by architect Vl. Karfík, and after its reconstruction in 2004, it provided the impetus for further conversions of buildings in the complex. In 2006, the City of Zlin directed funding from the Phare Programme to transform an original factory building (no. 23), into an entrepreneurship incubator. Both buildings have won in the national contest Grand Prix Cities of Architecture, and Building 21 even earned the contest's highest prize. The Authority of the Zlin Region is soon to commence the largest investment in Zlin – reconstruction of the post-war manufacturing buildings no. 14 and 15 by architect J. Voženílek – into the Regional Cultural and Educational Center, with a gallery, museum and library.
Tomas Bata University (UTB) is emerging as one of the major investors in Zlin. A new laboratory building is soon to be built at the site of the former swimming pool in the complex. Antonínova street nearby will see construction of a large Center for Polymer Systems, subsidized in large part by the EU. The university has reconstructed a former Bata dormitory on Gahura's development, and is gradually restoring two others. It also owns two already reconstructed buildings near the campus; both designed by M. Lorenc in the 1930's. By the adjacent school sports field, construction is set to start of two new buildings for a new faculty.
World-renowned architect Eva Jiřičná and her Prague team designed these buildings, as well as the currently most important new structure in the center of Zlin – the Cultural and University Centre (CUC). The CUC has two parts; the university part holds the UTB library and rector's office, and the civic part has a multipurpose hall for 800 visitors and a restaurant. It is also the new home to the Bohuslav Martinů Philharmonic Orchestra, which left its previous seat at the former T. Bata Monument.
This Gahura-designed structure is destined for future use in its original role as a monument.

5 |
| 6

5 – Náměstí Práce, současný stav / Square of Work, the current state
6 – Obytná čtvrť Zálešná a Podvesná, 1926–1928, firma Bata, současný stav/ Residential district Zálešná a Podvesná, 1926–1928, Bata company, the current state

With the help of state contributions, the city successfully completed a multi-year restoration of and addition to the Malá scéna building by arch. Karfik (1936). It was originally the Oily Shopping and Social Center.
Zlin's citizens enjoy going to exhibitions, lectures and cultural events held in the cultural institute Alternativa. It was created by adapting the original common areas on the ground floor of the Collective House (1951) by architect Voženílek.
Today, private Bata buildings on the square náměstí Práce are slowly undergoing restoration. The Tržnice building (1927) has seen less than impressive reconstruction but still serves a civic purpose. The neighboring 11-story department store building from 1932 will soon undergo complex modification intended to restore its purist expression. In the upper floors, the aim is to create a high-class hotel with wellness center and rooftop café with panorama. Another tall building on this square is the 12-story Hotel Moskva (1933), once the Social House. This building has unfortunately suffered a number of negative interventions by its current private owners. Amongst them, creation of maisonette-type flats caused the removal of a unique lookout terrace and café on the top floor. The famous Velké kino cinema, built as a temporary structure in 1933 to seat 2,270 viewers is still fully functional today, and seats 1,000 visitors. The city is gradually repairing it.
Zlin's characteristic brick Bata houses are privately owned by the citizens. They are gradually being restored and developed under strict regulation of the city and conservationists.
The genius loci of Zlin is still unseen elsewhere after all these years, and its renewal and sensitive development is our priority. Despite all the problems that come when a city's main industry collapses, the famous Bata city of Zlin has every expectation of continuing to do right by its citizens and visitors.
(Dagmar Nová, Architect)

7 |
| 8

7 – Správní budova firmy Baťa, tzv. „Jedenadvacítka", 1939, V. Karfík, dnes sídlo Zlínského kraje a finančního úřadu, 2004, rekonstrukce, projekt: CENTROPROJEKT a.s., S-projekt plus Zlín/Administrative building of Baťa company, (1939, V. Karfík), today seat of the Zlín Region and the Tax Office, 2004, recondtruction, project: CENTROPROJECT a.s., S-projekt plus Zlín
8 – Obytná čtvrť Letná, 1920–1935, firma Baťa, současný stav/Residential district Letná, 1920–1935, Baťa company, the current state

Statutární město Zlín děkuje Národnímu technickému muzeu za zapůjčku modelu Správní budovy firmy Baťa, tzv. „Jedenadvacítka"
/Statutory city of Zlín would like to thank the National Technical Museum for lending the model of Baťa Administrative Building, so called „Twenty-one".

Petr Durdík

Ing. arch. Petr Durdík
Předseda AUÚP/Chairman of AUÚP

Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR (AUÚP)
/Czech Association for Urban and Regional Planning
Perucká 11a, Praha 2/Prague 2
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 603 507 823
e-mail: auup@volny.cz
www.urbanismus.cz

V uplynulém roce jsme představili veřejnosti status a základní náplň činnosti AUÚP. Jakými konkrétními úkoly se zabýváte v letošním roce a co připravujete do budoucna?
Hlavní cíle Asociace pro urbanismus a územní plánování jsou profesní vzdělávání formou tématických seminářů, konzultační činnost pro široké spektrum organizací a samospráv České republiky a obecná podpora profese urbanisty v naší společnosti. Posledním seminářem jsme se pokusili změnit formát našich konferencí směrem k širší diskusi formou tematických panelů, což vyvolalo velmi příznivý ohlas u našich členů i ostatních účastníků a tak budeme v tomto modelu pokračovat. Snažíme se o těsnější kontakt s Českou komorou architektů nejen zapojením našich konferencí do celoživotního vzdělávaní architektů, ale i spoluprací našich členů v jednotlivých komorových komisích.

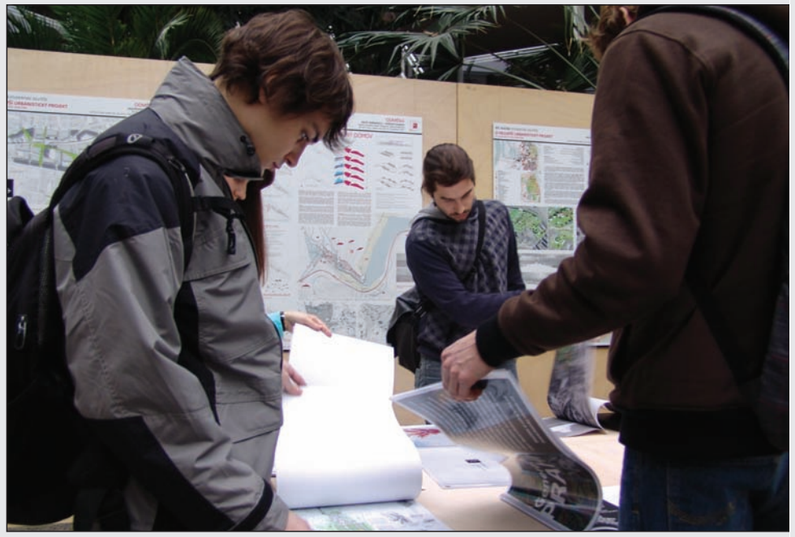
Většina měst v Evropě vznikla před staletími a prošla dlouhým vývojem svázaným s potřebami své doby. Umíme dnes plánovat – budovat města lépe než naši předkové? (A proč?)
Na tuto otázku se velmi obtížně odpovídá. Možná můžeme hodnotit to, jak plánovali města naši předkové, protože jejich výsledky můžeme vidět. Na dopad současného plánování si ale budeme muset několik desítek let počkat, až se projeví v realitě. Obecně lze ale konstatovat, že se z plánů obcí a měst trochu vytrácí kompozice, která byla doménou období minulých a to nás trochu trápí. I to je jeden z cílů našeho snažení, soustředit se na koncepci a kompozici území.

V historii existovala řada principů a urbanistických teorií – pásové město, radiální město atd. Jaké principy se uplatňují dnes?
Historie měla své slohy a principy. V urbanismu se projevují podobné postupy jako v architektuře. Myslíte si, že současná architektura přináleží nějakému slohu? Možnosti konstrukcí a materiálů jsou dnes tak široké, že je možné postavit prakticky vše. I technické možnosti tvorby měst jsou daleko širší a pestřejší, než byly dřív. Každé sídlo je jiné, má jiné zákonitosti svého prostředí, terénního reliéfu a kulturních a přírodních hodnot. Ke každému sídlu je třeba přistoupit trochu jinak. Podstatou je, aby vzniklo město fungující, vlídné pro jeho obyvatele, s vyváženou skladbou všech jeho funkcí.

Podílí se AUÚP na tvorbě územních plánů měst a jakým způsobem? (Uveďte prosím nějaké konkrétní příklady)
Členové Asociace jsou jak praktikující architekti urbanisté, tak zaměstnanci úřadů územního plánování na krajské a obecní úrovni. Obě tyto složky se v rámci svých pracovních činností podílejí na tvorbě územních plánů našich sídel v úrovni zpracovatelské i pořizovatelské.

Ve vyspělých zemích se klade důraz na městskou zeleň, rekreační plochy, vodní plochy, u nás jsou tyto složky zanedbávány. Má to ekonomické příčiny (nákladná údržba těchto ploch), nebo vidíte ještě jiné důvody?
Zeleň, rekreace, voda, to jsou všechno městotvorné prvky, které mají nezastupitelnou roli v utváření sídla. Jejich rozvoj je vždy svázán jak s politikou města z hlediska podpory kulturnosti rozvoje, tak s ekonomickou úrovní jednotlivých sídel. Můžeme jen doufat, že situace se bude nadále zlepšovat. Tomuto tématu byl věnován i předposlední seminář – Zeleň ve městě, město v zeleni. Je povzbudivé, že nové parky a rekonstrukce starých už v mnoha městech probíhají. Velmi dobrým příkladem je třepa park Ladronka na Praze 6, který si za poměrně krátkou dobu své existence získal velkou popularitu a jeho návštěvnost je, zejména o víkendech, velmi vysoká.

During the last year we introduced the current status and basic content of AUUP activities to the public. What are the particular tasks which you are carrying out this year and what are you preparing for the future?
The main aims of the Czech Association for Urban and Regional Planning is vocational education using thematic seminars, consultation activities for a wide spectrum of organisations and administrations in the Czech Republic and general support of the urbanism profession in our society. During our last seminar we tried to change the format of our conferences towards a wider discussion by using thematic panels which had a very positive response from our members, and so we will continue with this model. We are aiming to work closer with The Czech Chamber of Architects not only through integration of our conferences to architects' professional development, but also through cooperation of our members in individual chamber commissions.

The majority of cities in Europe originated centuries ago and underwent a long development process, connected with their requirements over time. Do we know how to plan – to build our cities in a better way than our ancestors? (And why?)
It is very difficult to answer this question. Maybe we can judge the way how our ancestors planned cities, because we can see their results. We will have to wait tens of years until the impact of today's planning will appear in reality. Generally, we can agree that the concept of composition, which was the domain of past eras, is disappearing from plans of cities and municipalities and this worries us. That is also one of targets of our effort, to concentrate on the concept and composition of the area.

There were many principles and urban theories which have existed throughout history – the zonal city, the radial city, etc. What principles are applicable today?
History had its building styles and principles. There are processes expressed in urbanism which are similar to architecture. Do you think that today's architecture pertains to some building style? Construction possibilities and materials are so wide today that it is possible to build practically anything. Technical options for creating cities are also much wider than before. Every settlement is different, it has different environmental patterns, terrain relief and cultural and natural values. Every settlement has to be approached a little bit differently. The main thing is the creation of a functioning city, which is friendly for its inhabitants, with a balanced composition of all its functions.

Does the of Czech Association for Urban and Regional Planning participate in the creation of land-use plans and in what way? (Please give some particular examples)
Members of the Association include both practicing architects, who are urban designers, and employees of town planning departments at the regional and municipal level. Both of those constituents participate, within their work activities, on the creation of land-use plans for our towns and cities, on the processing and also management level.

In advanced countries the emphasis is put on city greenery, recreational areas, water areas; in our country those elements are neglected. Are there economic reasons (maintenance of those areas is expensive) or do you see some other reasons?
Greenery, recreation, water – those are all town-creating elements which have an irreplaceable role in settlement creation. Their expansion is always connected with local politics through the support of cultural development and also with the economic situation of the particular towns or cities. We can only hope that the situation will get better. The last seminar was actually dedicated to this theme – Greenery in the city, city in the greenery. It is encouraging that there are new parks being created and restoration of old ones is also happening in many cities. A very good example is Ladronka park in Prague 6, which within its quite short lifetime has become very popular and it now has a very high visitor level, especially during weekends.

2
1

1 – Asociace již 16 let podporuje studentskou soutěž O nejlepší urbanistický projekt/Association has been supporting the student competition Best Urbanism Project of the Year for 16 years
2 – Asociace oslavila v roce 2010 právě 20 let činnosti/Association celbrated 20 years of working in 2010

„Každé město, městečko a každá osada o sobě uzavřená mějž správné plány polohy…Při tom, jakož i při všem regulování pozdějším budiž vždy k poměrům místním hleděno a dokonale vyhověno potřebám zdravotnictví, bezpečné a snadné chůze a jízdy a požadavkům v příčině okrašlovacím." (Stavební řád pro království České, 1889)

Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR

Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR prezentuje v Letohrádku královny Anny spolu s obdobnými profesními sdruženími ze Slovenska, Maďarska a Polska některé výsledky své činnosti. Členové asociace zde mají příležitost ukázat, jak se podílejí na tvorbě našich měst a krajiny. Jde jim především, dle hlavního motta letošní prezentace na festivalu, o zlepšení vnímání urbanismu a územního plánování veřejností, neboť důsledky rozhodování o hmotném prostředí našich sídel překračují horizont dnešních generací. Na výstavě se prezentují oceněné projekty z předchozích ročníků soutěže O cenu asociace. Tato národní přehlídka urbanistických prací tematicky navazuje na celoevropskou soutěž v oblasti urbanismu a územního plánování, kterou každé dva roky vypisuje Evropská rada urbanistů (European Council of Town Planners, ECTP). Kromě toho je asociace též partnerem souběžně otevřených výstav subjektů, které dlouhodobě podporuje: studentské soutěže O nejlepší urbanistický projekt a občanského sdružení EUROPAN CZ.

Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky je dobrovolné multidisciplinární sdružení odborníků zabývajících se problematikou tvorby a regulace rozvoje měst, venkovského osídlení a krajiny. Cílem Asociace je rozvíjet profesní činnost tak, aby směřovala k optimálnímu vývoji sídel, harmonickému uspořádání území, udržení ekologické rovnováhy a ochraně kulturního dědictví. Asociace dále usiluje o posílení společenského významu profese urbanisty, neboť urbanista pracuje ve veřejném zájmu, ovlivňuje přetváření místa, kde lidé žijí. Proto Asociace napomáhá dialogu s veřejností a s politiky, kteří jsou zadavateli strategických vizí a plánů.

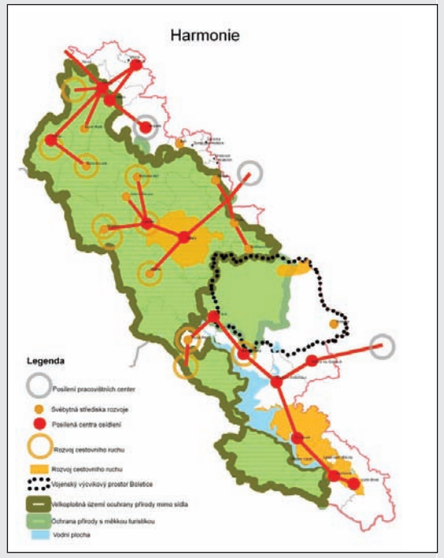
Profesní činnost Asociace zahrnuje:
a) zapojení urbanismu a územního plánování do širšího společenského kontextu,
b) spolupráci s obdobnými zahraničními organizacemi a zastoupení v organizacích mezinárodních,
c) zvyšování odborné úrovně ve spolupráci s vysokými školami a specializovanými pracovišti,
d) spolkovou a odborně společenskou činnost,
e) účast na přípravě legislativních opatření souvisejících s vývojem a regulací území a uplatněním odborníků oboru,
f) expertní a konzultační činnost,
g) publikační činnost,
h) spolupráci při vypisování soutěží a konkurzů.

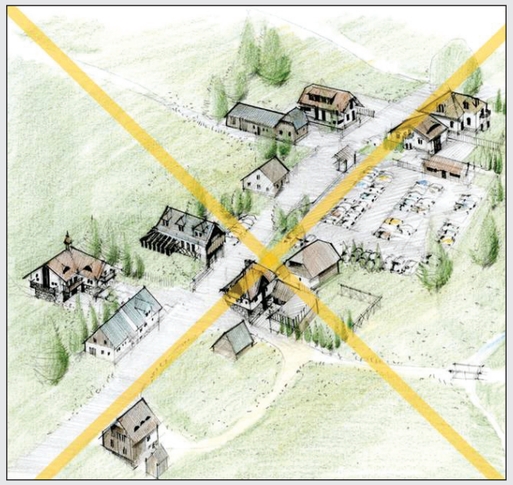
AUUP ČR poskytuje nezávislou poradenskou činnost pro kraje a obce v oblasti územního plánování (strategické, územní a regulační plány), urbanismu, stavebního řádu, dále v oblasti posuzování investičních záměrů nebo koncepce rozvoje (např. dopravy, rekreace). Poskytuje též nezávislou expertní činnost pro státní instituce nebo občanská sdružení působící v oblasti územního plánování a urbanismu. Jedná se zejména o připomínkování zákonů, vyhlášek, norem a jiných opatření v oblasti výstavby, ochrany přírody a památek.

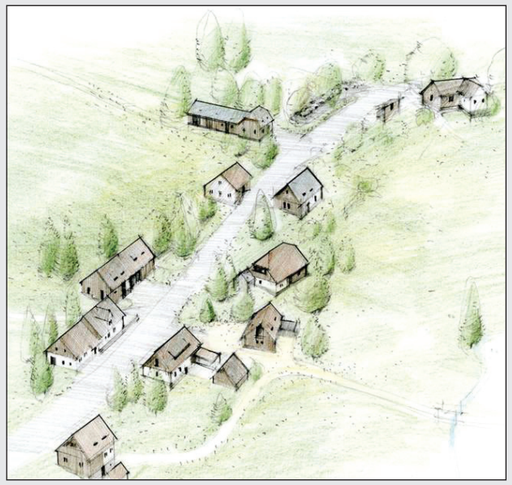
Asociace se v roce 1999 stala členem mezinárodní rady urbanistů ECTP (http://www.ceu-ectp.org). Členství v ECTP dává členům asociace jednak možnost být součástí aktivní skupiny urbanistů, kterým záleží na prestiži profese, na její ochraně a dalším rozvoji, jednak poskytuje bezprostřední kontakt se zahraničními kolegy a to i na bilaterální úrovni.
Urbanista vystupuje v celé řadě rolí od veřejné, přes soukromou po akademickou sféru: jako tvůrce a stratég, politický poradce a zprostředkovatel, jako manažer a jako vědec, výzkumník. Při těchto činnostech identifikuje současné a budoucí potřeby obce a upozorňuje na příležitosti i hrozby, vyplývající ze změn, které se v území dnes a denně odehrávají.

„ … Nejsou-li správné zásady stavby měst ve všeobecné známosti lidu a zejména těch, kteří v budování města rozhodují, žádný psaný zákon nezmění běh života, řídícího se nepsaným zákonem přírody." (Jaroslav Vaněček a Zdeněk Wirth, Stavba měst v Čechách, Praha 1940)

Na základě znalosti území poté předkládá obci návrhy územní politiky nebo návrhy územních plánů, jimiž iniciuje nové změny v území.
Veřejnost (často i odborná) ovšem spojuje tento obor nezřídka s mediálními kauzami sledujícími téměř výhradně

parciální zájmy. Chybí jí srozumitelné vysvětlení potřeby usměrňování budoucího rozvoje území, ze něhož by vyplýval přínos pro obce a jejich obyvatele v blízkém i střednědobém časovém horizontu. V území je třeba lokalizovat i funkce, které mohou být lokálně objektivně či subjektivně negativně vnímány, avšak jsou pro standard a vazby v území nezbytné. „Tržně" stimulované rozvojové koncepce vedou nezřídka k problematické lokalizaci a nadbytečnosti kapacit některých investic, zejména u veřejných zařízeni pak k vysokým provozním ztrátám.

Asociace tedy usiluje o to, aby výstupy odborné práce byly jasnější a sdělení v nich obsažená pro obyvatele uchopitelnější. K tomu je možné dojít naplňováním dílčích kroků, které mohou urbanisté uplatnit bezprostředně při své práci anebo které mohou být postupně uplatňovány při změnách příslušných zákonů a vyhlášek. Část těchto postupů byla na půdě Asociace podrobně diskutována, přičemž se dospělo k následujícím závěrům:
– Již ve fázi koncepce (strategické vize) je třeba formulovat priority vývoje území s vazbou na reálné možnosti naplnění.
– Územně plánovací dokumentaci i proces jejího pořizování je třeba zásadně zjednodušit, měla by srozumitelným způsobem vyjadřovat základní koncepci vývoje území a kontext s regionálními záměry.
– Územní plány by měly garantovat, že navržené řešení vykazuje minimální negativní vlivy na obytné a přírodní prostředí, je technicky a investičně přiměřené svému účelu a umožňuje funkci s přijatelnými provozními náklady.
– Návrhové období územního plánu obce by mělo být poměrně krátké (do 10 let) a mělo by obsahovat garantované záměry, nikoliv nereálné sny.
– Plán by měl zabezpečit proporční vývoj na vlastním území obce (nebo seskupeni obci) vč. potřebných servisních činnosti (likvidace odpadu apod.).

Zlepšení současného stavu územního plánování bude ovšem vyžadovat výchovu ke spoluzodpovědnosti všech účastníků podílejících se na plánech i následné realizaci. Asociace chce být jedním z míst, kde se bude diskuze o budoucnosti našich sídel odehrávat.

„Each city, town and settlement should have correct location plans… All regulations should consider local conditions and should satisfy the needs of health care, safe and easy walk and ride as well as asthetic criteria." (Building code for Czech Kingdom 1889)

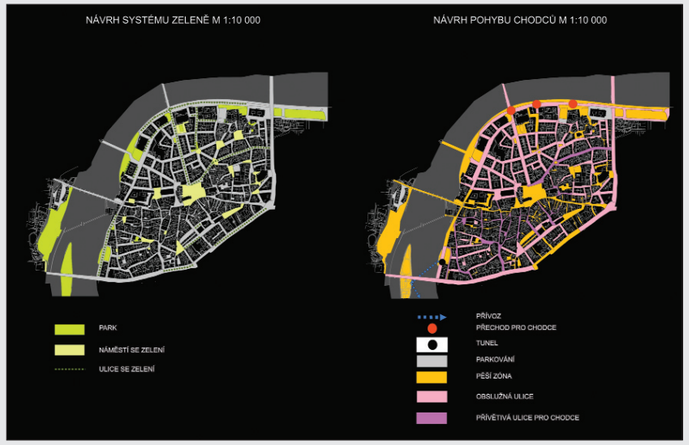
Czech Association for Urban and Regional Planning (AUUP)

Czech Association for Urban and Regional Planning CR together with similar professional associations from Slovakia, Hungary and Poland presents selected results of its work in the Royal Summer Palace of Queen Anne. Members of the Association have the opportunity to show their work shaping our cities and landscape. According to the main motto of this year's presentation, their aim is to improve the public perception of urban and regional planning because the impacts of decisions on the material environment of our settlements reaches beyond today's generations.
The exhibition presents winning projects from previous years of Association Award competition. This national display of urban planning projects thematically follows European competition on urbanism and spatial planning organized by European Council of Town Planners (ECTP). Besides that the Association is also a partner of exhibitions of some selected subjects: student competition on best urban planning project and EUROPAN CZ.

AUUP is a free association of professionals who deal with the issues of creation and regulation of urban development, rural settlements and landscape. The aim of the Association is to develop professional activities in a manner leading to optimal development of settlements, balanced territorial organization, ecological balance and cultural heritage preservation. The Association also strives to strengthen social importance of the profession of an urban planner, while urban planner works for public interests, influences transformation of the environment people live in.

4 | 5
3 |

3 – Příklad územně plánovacích podkladů: Územní studie Šumava, autoři FA ČVUT v Praze, 2010/An example of non-statutory planning materials: Planning study Šumava, authors FA ČVUT in Prague, 2010
4, 5 – Příklad expertního posudku pro obce: L. Jablonská – posouzení umístění souboru staveb, 2009/An example of expert opinion for municipalitiy: L. Jablonská – evaluation of building location, 2009

Therefore the Association enables dialogue with the public and politicians being commissioners of strategic visions and plans.

Professional activities of the Association include:

a) implementation of urban and regional planning into wider social context
b) cooperation with similar foreign organizations and representation in international organizations
c) rising the professional level in cooperation with universities and specialized facilities
d) associational and social activities
e) participation in preparation of legal precautions concerning spatial development and regulation, and professional acquisition of experts
f) expertise and consultancy
g) publications
h) participation in competitions and tenders

AUUP offers independent consultations for regions and municipalities on the field of regional planning (strategic, territorial and regulation plans), urbanism, building code, as well as investment or development conception evaluation. It provides independent expertise for state administration or civic associations on the field of regional planning and urbanism. This mainly involves commenting on laws, regulations, standards and other precautions in construction, and natural and heritage conservation.

In 1999 the Association became member of the international urban planners commission ECTP. This gives the association members the opportunity to be a part of an active group of urban planners that care about the professional reputation, its preservation and further development, and also provides direct contact with foreign colleagues even on bilateral level. Urban planner has many roles from public to private and academic one: as an author and strategist, political advisor and mediator, manager and scientist, researcher. He identifies current and future needs of a municipality and points out opportunities and threats resulting from the changes taking place every day.

„If correct principles of urban construction are not commonly known by people and above all by those who make decisions, no written law can change the course of life following the unwritten law of nature." (Jaroslav Vaněček, Zdeněk Wirth, Stavba měst v Čechách, Prague 1940)

Based on his knowledge of the location he then presents the municipality his proposals of territorial politics or regional plans initiating new changes. The public (often professionals too) however links this field of expertise with scandals exclusively going after partial interests. They lack reasonable explanation of the necessity to regulate future territorial development that would be of benefit for the municipalities and their inhabitants in the near future. It is also necessary to localize functions that can be locally perceived negatively but are essential for the standard and connections of the area. „Market" stimulated development conceptions often lead to problematic localization and redundant capacities of some investments, or in case of public facilities high operating loss.

The Association strives to make the results of professional work more clear and understandable for the inhabitants. That can be achieved by accomplishing individual steps that urban planners can apply in their work or that can be gradually applied during modifications of respective laws and regulations. Some of these procedures have been discussed thoroughly in the Association, while achieving following conclusions:

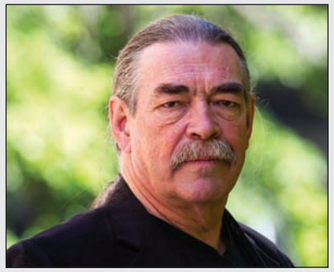
– It is necessary to formulate priorities of territorial development with respect to real possibilities of fulfillment already when the conception (strategic vision) is created.
– Planning documentation as well as the process of its creation must be simplified, it should clearly express the basic conception of the territorial development and context of regional intentions.
– Regional plans should guarantee that the proposed solution has minimum negative influence on residential and natural environment, that it is technically and financially appropriate to its purpose and enables functions with reasonable operating costs.
– Proposal period of the spatial plan should be relatively short (up to 10 years) and should include guaranteed intentions not unrealistic dreams.
– The plan should secure proportional development on municipal territory (or several municipalities) including service facilities (waste management etc.)

Improvement of present state of regional planning requires education towards responsibility of all participants in both planning and realization. The Association wants to be a place, where discussions on the future of our settlements will go on.

6

6 – Marta Mezerová – Veřejné prostory města Prahy, Soutěž o nejlepší urbanistický projekt 2011, 1. místo/Marta Mezerová – Public Spaces of Prague, Best Urban Design Project of the Year 2011, the 1st place

www.techlib.cz
Váš partner ve světě technických informací
kresba: Dan Perjovschi
200 And Something Drawings to Describe the World, NTK © 2011
NTK
50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Technical Library
Nationale Technische Bibliothek
Bibliothèque technique nationale
国立科学技術図書館
Biblioteca Técnica Nacional
Biblioteca nazionale della tecnica
Национальная техническая библиотека
Narodna tehniška knjižnica
Biblioteka techniczna narodowa

Miloš Grigorij Parma
předseda/Chairman

Obec architektů ČR/Association of Czech Architects
Revoluční 23, Praha 1/Prague 1
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 257 535 032
e-mail: obecarch@architekt.cz
www.architekt.cz

Grand Prix Architektů – Národní cena za architekturu (GPA – NCA) patří za 18 let své existence, k jednoznačně nejprestižnější ceně v oblasti realizovaných staveb a architektury v ČR. Sedm soutěžních kategorií: novostavba, rekonstrukce, interiér, krajinářská architektura a zahradní tvorba, urbanismus, architektonický design, drobná architektura a výtvarné dílo v architektuře a rodinný dům zatím plně prezentuje škálu architektonické tvorby. GPA – NCA svým základním statutem a otevřeností architektonické, urbanistické a umělecké soutěže bez jakékoli předchozí selekce, otevřeně nastavuje zrcadlo skutečnému stavu současné české architektury. Toto zrcadlo je obráceno jak do naší republiky, tak k celému světu. A o to odborné architektonické komunitě snad především jde. Ukázat se, přesvědčit okolí, zasadit kořeny české architektury i ve světě. Konfrontace protagonistů české architektury v soutěži GPA – NCA je na naše poměry naprosto ojedinělá, neboť na tuzemském trhu není obdoba takto široké a ucelené soutěžní přehlídky, prezentující lidský myšlenkový potencionál, který pro budoucnost zanechává přesvědčivý důkaz v podobě jasných architektonických hodnot.
Přihlášené práce hodnotí pětičlenná nezávislá mezinárodní porota, která se každý rok mění. Obec architektů oslovuje významné praktikující architekty z celého světa.
Zavedení tradice hodnocení, galavečera a následné uvedení hlavní (první) výstavy všech prací, přihlášených do GPA – NCA, pořádané ve spolupráci s Národní galerií v Praze v úžasném, symbolickém, prostoru Veletržního paláce, je démonické.
Tato fakta jsou, oproti všem ostatním soutěžím v České republice v oblasti architektury a stavebnictví, ojedinělá a nezaměnitelná.
Abychom se ale nepohybovali pouze na domácí půdě, uzavřeni před světem, tak jsme po dlouhých jednáních těsně před Vánocemi 2010 v zasněžené Bratislavě, uzavřeli s předsedy a prezidenty nevládních organizací, působících v oblasti architektury V4, dohodu o vzájemné spolupráci. Laická i odborná veřejnost Česka, Slovenska, Maďarska a Polska bude komplexně informována o architektuře územně sousedících států. To umožní úžasně oživit mezinárodní informovanost o domácí architektuře, včetně její konfrontace v prostoru V4, ukáže se, co je v ní nového a kam se bude ubírat v rámci V4. A domnívám se, že to je a bude skvělý úspěch v propagaci českých architektů. Například již v březnu 2011 byly jako pilotní projekt vystaveny nejlepší realizace rodinných domů V4 za rok 2010. Ohlas odborné a laické veřejnosti byl ohromný.
Výborně nastartovaná spolupráce s festivalem Architecture Week, mezinárodní přehlídkou děl architektury, prezentací nejlepších projektů z oboru v oblasti architektury zemí Visegrádské 4, je jednoznačně divukrásný stav.
Jako spoluzakladatel Obce architektů a předseda Obce architektů České republiky, která je spolu s Národní galerií v Praze pořadatelem a vyhlašovatelem Grand Prix Architektů – Národní ceny za architekturu, jí do budoucna přeji pevné základy a sílu v jejím nenahraditelném kouzlu.

Grand Prix of Architects – National Award for Architecture (GPA – NCA) with 18 years of existence belongs undoubtedly among the most prestigious awards for realized constructions and architecture in the CR. Seven categories, new building, reconstruction, interior, landscape and garden architecture, urbanism, architectural design, fine architecture and artwork in architecture, and family house fully represent the whole scale of architectural work.
GPA – NCA, with its fundamental statute and openness to architectural, urban and artistic competition without any preliminary selection, openly holds the mirror up to the actual state of contemporary Czech architecture. This mirror is pointed inside our republic as well as towards the whole world. And that is what professional architectonic community tries to achieve. To show ourselves, convince others enroot Czech architecture in the world. The confrontation of Czech authors in GPA – NCA competition is truly unique in local conditions because there is no other competition show so extensive and comprehensive, presenting human innovative potential that leaves behind a clear evidence of architectonic values for the future.
The evaluation is exclusively up to five members of international jury that is in no relation to presented works and authors. This jury is different every year the Association of Czech Architect every year addresses renowned architects in practice from all over the world.
The tradition of evaluation, gala evening and the first official exhibition of all participants of GPA – NCA organized in cooperation with the National Gallery in its symbolical building of Trade Fair Palace in Prague, is certainly demonic.
These facts, compared with other competitions concerning architecture taking place in the Czech Republic, are unique and unmistakable.
In order to get outside the homeland, closed before the world, shortly before Christmas 2010, after long negotiations, we had contracted an agreement on mutual cooperation with presidents and chairmen of non-governmental architectonic organizations from Visegrad 4 countries. Professional as well as non-professional public from Czech Republic, Slovakia, Hungary, and Poland will be informed about architecture of these traditional neighboring countries.
This will unambiguously and amazingly help to enliven international information about domestic architecture, including its confrontation within V4 territory, show what's new and what's next. And I think this is and will be a great success in promotion of Czech architecture.
For example in March 2011 was an exhibition of the best family houses of 2010 from V4 countries. The reception was overwhelming.
Excellent cooperation with Architecture Week festival, a unique display of architecture presenting the best projects from V4 countries, promises wonderful experiences.
As a co-founder and chairman of the Association of Czech Architects, which is the main organizer of GPA – NCA together with the National Gallery, I wish the festival solid foundations and strength in its unique charm.

2
1 | 3

1 – Předání ceny za celoživotní dílo, ing. arch. Stanislav Hubička/Awards ceremony of life work for Stanislav Hubička
2 – Porota GPA-NCA 2011, zleva nahoře/from left above T. E. Bitnar (předseda poroty /chairman of the jury), USA, ZHANG KE, Čína /China, Juri Troy, Rakousko/Austria, zleva dole /from left down Zbigniew Mackow, Polsko /Poland, Juraj Hermann, Slovensko/Slovakia
3 – Slavnostní vyhlášení výsledků GPA-NCA, Veletržní palác Praha 10. 5. 2011/Place of award ceremony the Architecture Grand Prix-National Architecture Awards in Veletržní palace Prague 10. 5. 2011

prof. Ing. arch. Zdeněk Zavřel
děkan Fakulty architektury ČVUT/dean of Faculty of Architecture CTU in Prague

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
/Faculty of Architecture CTU in Prague
Thákurova 9, Praha 6/Prague 6
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 224 351 111
e-mail: architektura@fa.cvut.cz
www.cvut.cz

Fakulta architektury ČVUT Praha

Výuka architektury na Českém vysokém učení technickém má hlubokou tradici. Její základy byly položeny v samých počátcích existence Stavovské inženýrské školy, která byla 18. 1. 1707 založena reskriptem císaře Josefa I. Za působení profesora F. J. Gerstnera (1756–1832) byla původní Stavovská inženýrská škola přeměněna v Pražskou polytechniku, která měla za úkol vychovávat odborníky pro domácí průmysl, stavebnictví a architekturu. V roce 1920, dva roky po vzniku samostatného Československa, byla škola přejmenována na České vysoké učení technické. Vysoká škola architektury a pozemního stavitelství byla jednou ze sedmi vysokých škol (fakult) ČVUT. Po válce pokračovala výuka na vysoké škole (od roku 1950 Fakultě) architektury a pozemního stavitelství až do roku 1960, kdy sloučením několika fakult vznikla Fakulta stavební. V roce 1976 vznikla samostatná Fakulta architektury.
Po „sametové revoluci" v roce 1989 došlo k dalším výrazným změnám jak v organizaci, tak i struktuře studia v souladu s novým vysokoškolským zákonem z roku 1991. Do školy přišla celá řada tehdy diskriminovaných architektů jako byli K. Hubáček, A. Šrámková, V. Šlapeta, M. Masák a další. Do práce se zapojili i čeští architekti působící v zahraničí jako M. Šik, J. Šafer, M. Hon, M. Roubík a jiní. Tím se otevřela cesta i mladší generaci, která se rovněž na změnách aktivně podílela.
Důsledkem pak byly zásadní změny v systému výuky, který nahrazoval dosavadní klasický sytém typologicky rozdělených kateder systémem volnějším, založeným na kombinaci znalostní výuky s tvorbou ve „vertikálním ateliéru" pod vedením zkušených praktiků.
Fakulta se stále více otevírá zahraničním studentům, jak pro výměnné pobyty (v rámci programu ERASMUS), tak i pro samostatné studium – magisterské a doktorandské – v angličtině. Rozšiřuje se spolupráce s mnoha zahraničními školami jak ve výuce, tak i ve výzkumu. V roce 2011 se Fakulta architektury přestěhovala do Nové budovy v dejvickém kampusu, jejíž realizace probíhala v uplynulém období. Nové prostředí vede i k dalším výrazným změnám a zkvalitnění výuky. Otevírají se tím nové možnosti pro Fakultu jako akademické platformy v prostředí největší české technické univerzity – ČVUT, tak i v prostoru české architektury, krajinné architektury a designu v 21. století.
Fakulta architektury představuje práce studentů především magisterského stupně studia. Výběr se snaží zachytit rozdílnost přístupů a metod ve výuce architektury v různých vertikálních ateliérech. Zadání zpracovávaných projektů odráží nejaktuálnější témata současné architektury jako takové.

Faculty of Architecture, CTU in Prague

Architectural education at the Czech Technical University is based on a long tradition. Its foundations were laid 1st January 1707, when the School of Engineering was established by the Rescript of the Emperor Josef I. During the professional activities of prof. F. J. Gerstner (1756–1832) the original School of Engineering was transformed into the Prague Polytechnic, whose task was to educate specialists for domestic industry, civil engineering and architecture.
In 1920 – two years after the foundation of the independent Czech-Slovak Republic the school was renamed to the Czech Technical University. The College of Architecture and Civil Engineering was one of the seven colleges (faculties) of CTU. After the World War II education continued at the College (from 1950 at the Faculty) of Architecture and Civil Engineering until 1960, when a new faculty – the Faculty of Civil Engineering was established by a merger of several faculties. In 1976 the independent Faculty of Architecture was founded.
After the „velvet revolution" in 1989 numerous further significant changes came, both in organization and in the study structure, in coherence with the Law on Universities, 1991. A number of formerly discriminated architects such as K. Hubáček, A Šrámková, V. Šlapeta, M. Masák etc. joined the faculty. Even the architects working abroad such as M. Šik, J. Šafer, M. Hon, M. Roubík etc. became involved in the activities of the faculty. All these movements opened the way to younger generation, which actively participated in the changes as well.
The above-mentioned changes resulted into a principal transformation of the educational system, which replaced the former traditional system of typological division into departments, with a more flexible system, based on a combination of knowledge teaching with the creation in „vertical studios" under the leadership of experienced practising specialists. The Faculty more and more opens to foreign students, both for mobility programmes (ERASMUS) and for independent study – master and doctoral degree programmes in English. The cooperation with numerous foreign schools on both education and research is extending.
In 2011 the Faculty of Architecture moved to the New Building on the Dejvice campus. The completion of the building was carried out in the past period. The new environment leads to further significant changes and improvements of the education quality. All these changes open new prospects for the Faculty both as an academic platform in the environment of the biggest Czech technical university – CTU, and in the fields of Czech architecture, landscape architecture and design of 21st century.
The Faculty of Architecture introduces the works of its students, predominantly from the master study programme. The choice strives for diversity in approaches and methods of architectural education in various vertical studios. The assignments of the elaborated projects reflect topical themes of contemporary architecture as such.

Ateliér Ing. arch. Jan Aulík
Atelier of Ing. arch. Jan Aulík

Jana Hrádková
Dům pro seniory Pod Emauzy
Senior Care Home in Emauzy Garden

Cílem projektu je navrhnout dům s pečovatelskou službou pro seniory, který bude zároveň sloužit jako spojující prvek mezi výškovou úrovní spodní klášterní zahrady a kláštera Na Slovanech. Zahrada se tak stává převážně veřejným prostorem, zaručujícím integraci starší generace do života ve městě, ovšem s možností plného servisu pečovatelského domu. Dům si zároveň ponechává své soukromé zahradní prostory, takže momenty střetu se světem jsou výsledkem svobodné volby.
Situováním domu do zahrady se naruší princip klášterního komplexu jako citadely a dojde k propojení pěších tahů v severojižním i západovýchodním směru a zpřístupnění kláštera od jihu.
Koncept domu reaguje na silnou urbanistickou osu klášterního kostela a kostela Nejsvětější Trojice a propojení jednotlivých úrovní zahrady probíhá v tomto směru.
Tento objekt v zahradě je napůl domem a napůl reminiscencí terasových barokních zahrad, které můžeme nalézt např. v pražských palácových zahradách.

The aim of this project is to propose a care home for seniors which also serves as a connecting element between the lower level and the upper part of the monastic gardens. The gardens become predominantly a public space. This will guarantee the integration of elderly people into the city while receiving a full-service nursing home support. The care home keeps its own private gardens, so the moments of interaction with the world around depend on one's decision.
The concept of the building is influenced by the presence of a strong interaction between the monastic church and the Holy Trinity Church, and the main connection line runs in this direction.

Ing. arch. Zuzana Drahotová, MSc Arch
Nákladové nádraží Žižkov / Freight Rail Station Žižkov

Nákladové Nádraží Žižkov má potenciál, který přesahuje vlastní hranice. Pro zdůvodnění další existence rozsáhlé funkcionalistické budovy i velkorysé nezastavěné plochy byl navržen campus, který přispěje k vyřešení otázek týkajících se nejen vlastního okolí, ale i čtvrti a města. Prague Urban Campus je netradiční idea pro náš vzdělávací systém. Jde o zcela novou typologii. Klíčovými prvky návrhu jsou komunikace, interakce různých vývojových úrovní, neobvyklá symbióza odlišných oborů a především otevřenost. Je to nový typ výzkumu a vzdělání podpořených obchodem a společností. Doplněním nového kontextu nabývá budova nákladového nádraží na významu a stává se součástí prostorové sítě. Současně campus poskytuje důležité impulsy pro okolní komunitu s cílem jakési městské a sociální revitalizace.

The Freight Rail Station Žižkov has a potential that exceeds its borders. The campus was designed to emphasize the existence of the large industrial building and the extensive unbuilt area. It answers not only the question about its own vicinity but about the city as well. The Prague Urban Campus is an unconventional idea for our educational system. It brings a completely new typology. The goals of the design are communication, unusual symbiosis of different fields, and above all openness. This means a new kind of research and education supported by business and society. Thanks to a new context the building of the freight rail station is gaining more importance. It becomes part of a spatial network. The campus provides important impulses for its neighboring community with the aim of urban and social revitalization at the same time.

1
2

1 – Nákladové nádraží Žižkov / Freight Rail Station Žižkov
2 – Dům pro seniory Pod Emauzy / Senior Care Home in Emauzy Garden

Ing. arch. Roman Chvilíček
Nákladové nádraží Žižkov / Freight Rail Station Žižkov

Cílem je nalezení nového využití areálu Nákladového nádraží na Žižkově. Projekt navazuje na diplomovou práci Zuzany Drahotové a dále se zaměřuje na samotnou konverzi historických objektů. Nádraží ztratilo své využití. Není na místě budovu konzervovat. Je to proti smyslu samotné podstaty jejího funkcionalistického významu. Vzhledem k rozsahu objektů je nutné hledat využití kombinující několik funkcí, jejich vzájemná interakce, synergie. Je třeba udělat revizi, přetvořit. Cenit, ale nepřeceňovat!
Nejvýznamněji vnímám samotnou páteř nádraží. A to jak samotným významem kolejiště tak i svým výrazným industriálním charakterem. Nahrazuji původní význam novým využitím, posiluji tuto páteř. Do prostoru vkládám nové objemy, aby však tento prostor obohacovaly a nevytvářely bariéry, jsou zvednuté a maximálně transparentní.

The aim of this diploma thesis is to find a possible reuse of the Freight Rail Station Žižkov. The project takes up Zuzana Drahotova's diploma project and it is focused on the adaptation of the historical buildings. The station has lost its function. To conserve the old building is against the main essence of functionalism. According to the large-scale project it is necessary to find a combination of several functions and their interaction, synergy. It is necessary to revise, to recreate. To understand, not to over-value!
The most significant space is the central part of the station, not just for the meaning of the rails, but as well as for its expressive industrial character.
I replace the original meaning with the new function to make it even stronger.
New volumes are lifted up and maximum transparent to enrich the space, not to create barriers.

Ateliér Ing. arch. Miroslav Cikán / Atelier of Ing. arch. Miroslav Cikán

Ivan Šach
Revitalizace v oblasti bastionu XXXI
Revitalization in the Area of Bastion XXXI

Revitalizace řešeného území má za cíl podpořit jedinečnost a paměť historického místa Prahy na rozhraní Nového Města, Vinohrad, nuselského parku Folimanka a Vyšehradu, kde vzniká vstupní brána do města. Projekt počítá s plánovaným zahloubením části magistrály.
Poskytuje komfortní náhradní veřejnou dopravu elektromobily. Alternativní doprava prospívá životnímu prostředí a kvalitě zeleně. Vzniká zde záchytný dopravní terminál u vjezdu do tunelů z mostu, po kterém přijíždějí lidé do Prahy. Pod terminálem vzniká nákupní centrum a kavárny s cílem nalákat do oblasti lidi. Doplňuje zásadní městské funkce s cílem oživit a zpřístupnit doposud nedostupná místa, zklidňuje dopravu a doplňuje pěší tahy s cílem zpřístupnit řešené území. Podporuje tak jedinečny charakter a zážitek z místa z pohledu pěšího návštěvníka.

The aim of the solved revitalized territory is to support the uniqueness and memory of a historical place in Prague on the borderline of the quarters New Town, Vinohrady, the park Folimanka in the Nusle valey and the Vyšehrad, which form an entrance gate to the city.
The project counts with the planned deepening of a part of the main arterial road.
It provides comfortable alternative public transport by electromobiles.
The alternative transport is favourable both for the environment and for the quality of greenery.
A retaining transport terminal is formed here at the entry to the tunnels from the bridge used by people arriving in Prague.
Under the terminal a new shopping centre and cafés are being established with the aim to lure people to the area.
The project supplements the basic urban functions to enliven and enable access to the so-far inaccessible places, calms down the traffic and supplements the pedestrian routes to make the solved territory accessible. It thus supports the unique character of the place and the experience from the angle of view of a pedestrian visitor.

Radek Novotný
Obnova venkovské usedlosti v Borovici / Renovation of a Country Manor in Borovice

Návrh je situován do prostředí obce Borovice, která se nachází severozápadně od Mnichova Hradiště. Místo sloužilo původně pravděpodobně jako mlýn a zachovaly se zde dva objekty.
Kvalita řešeného prostoru je utvářena především daným přírodním rámcem blízkého okolí. Cílem řešených vstupů je vnesení nových impulzů do stávajícího skomírajícího kontextu, které by dokázaly dlouhodobě posílit danou lokalitu a svým vkladem pomoci k opětovnému oživení nejbližšího okolí a postupnému znovuvytváření přirozených vazeb a nervových spojení mezi jednotlivými prvky celku. Záměr počítá s obnovením funkce soukromého bydlení, které bude doplněno funkcí přechodného ubytování tak, aby bylo v rámci obce podpořeno navracení dějů s ekonomickým dopadem, které se musí stát jedním ze zásadních prvků při snaze o obnovu území.

The design is situated into the background of the Borovice community, which is located north-west of Mnichovo Hradiště. The place originally served as a mill and two buildings have preserved here.

The quality of the solved space is formed predominantly by the given natural framework of the adjacent surrounding. The aim of the solved inputs is to bring new impulses to the existing languishing context, which could in a long-term scale strenghten the given locality and with its contribution help a new revival of the closest vicinity and a gradual recreation of natural link-ups and nerve connections among the individual parts of this whole.
The project intention counts with the renewal of the function of private housing, which will be supplemented with the function of temporary accommodation, in a manner which would in the community framework enable to support the return of actions with economic impact, which must become one of the principal elements within the efforts for the territory renewal.

Vojtěch Taraba
Dostavba proluky v Palackého ulici
Gap Site Extension in Palackého Street

Návrh se zabývá dostavbou proluky v Palackého ulici, na místě bývalého funkcionalistického domu z roku 1928. Jedná se o lokalitu ve velmi exponované části města, která je charakteristická právě vrstevnatostí dějů a funkcí, nabídkou veřejných prostor uvnitř objektů – prorůstáním veřejného a soukromého. Návrh se snaží svým stavebním programem na danou situaci reagovat tak, aby pouze netěžil z nesporné kvality místa, ale aby ji v sobě dokázal absorbovat, přetavit, a vrátit svým stálým i letmým uživatelům. V návrhu je zastavěna nejen samotná proluka, ale počítá se i se zapojením dvorních částí pozemku. V prvních dvou podlažích jsou prostory věnované veřejnosti: pasáž vedoucí do zahrady s přilehlými komerčními prostory a restaurací. Ve vyšších podlažích pak kanceláře a byty.

The design deals with the extension of the gap site in Palackého Street, in the place of a former functionalist house from 1928. This locality is situated in a very busy part of the city, with its typical multi-layer character of actions and functions, with the offer of public spaces inside buildings – overlapping of the public and the private. The design with its building programme tries to react to the given situation in a manner not only profiting from the undisputable quality of the place, but also absorbing, recasting and returning it to its permanent and temporary users. Within the design not only the gap site is built up, but also the involvement of the courtyard parts of the site is taken into account. On the first two floors there are spaces intended for the public:
a passage leading to the garden with the adjacent commercial spaces and a restaurant. On the higher floors there are offices and flats.

4 | 5
3 | 6

3 – Nákladové nádraží Žižkov / Freight Rail Station Žižkov
4 – Revitalizace v oblasti bastionu XXXI / Revitalization in the Area of Bastion XXXI
5 – Obnova venkovské usedlosti v Borovici / Renovation of a Country Manor in Borovice
6 – Dostavba proluky v Palackého ulici / Gap Site Extension in Palackého Street

Ateliér Ing. arch. Miloš Florián, Ph.D. / Atelier of Ing. arch. Miloš Florián, Ph.D.

Dalibor Dzurilla
Ostrov Štvanice, Praha / Štvanice Island, Prague

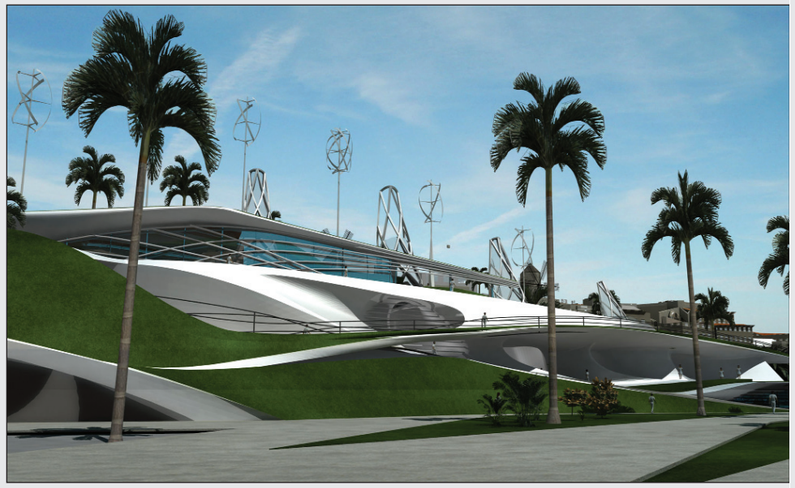
Projekt Archetypal Thermae je koncepčním vyústěním tříletého výzkumu dynamických systémů (jevů) jako formujícího prostředku v architektuře. Koupele jsou navrhované na Ostrov Štvanice v Praze. Silně extrémní parcela přináší živly-parametry, které jsou s pomocí PC simulované a jejich působení přispívá k formování návrhu. Mosty mezi parametry a architektonickými a urbanistickými hodnotami zajišťuje architekt. Koupele jsou formované do podoby umělého lesa. Exteriér je pohlcen flórou. Je neviditelný a přináší prostředí pro mikroklimatické účinky. Interiér je hermeticky izolovaný od venkovních ruchů a 24/7 přináší relaxační svět – simulované počasí (noc, slunečno, déšť, mlhu...) Svět, ve kterém najdeme archetypální podmínky pro zregenerování těla i duše.

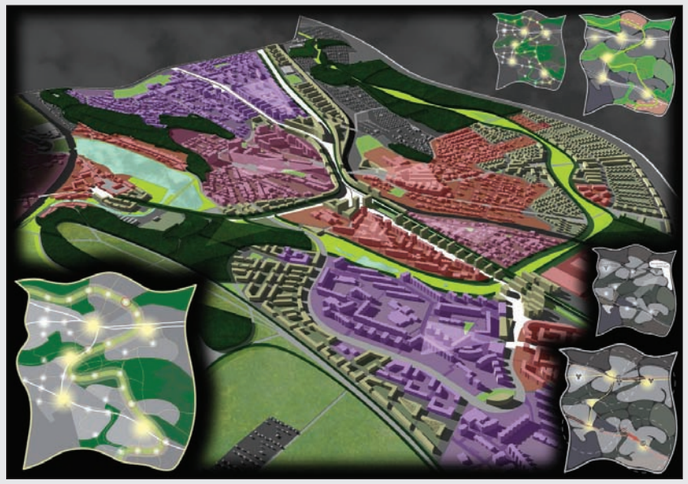
The project Archetypal Thermae is a conceptual implication of a three-year research on dynamic systems (phenomena) as a forming element in architecture. The baths are designed for the Štvanice Island in Prague. A highly extreme site brings elements-parameters, which are simulated with the help of PC and whose acting help to form the design. The bridges between parameters and architectural and urban values are provided by the architect. The baths are formed in the shape of an artificial forest. The exterior is absorbed by flora. It is invisible and brings microclimatic effects for the environment. The interior is hermetically isolated against the noises from outside and 24/7 brings a relaxation world – simulated weather (night, sunny, rainy, foggy...). A world in which we can find archetypal conditions for the regeneration of body and soul.

Tomáš Rousek
Galerie Vortex, Palma de Mallorca, Španělsko / Vortex Gallery, Palma de Mallorca, Spain

Vortex je experimentální ekologická budova využívající větrnou energii. Těžiště projektu spočívá v enviromentálním designu a ve využití organické formy budovy pro úpravu proudění vzduchu. Galerie je věnovaná větru a zároveň další tématice spojené s jachtingem, mořem a ekologií. S tím souvisí i chování budovy, která nasává vítr a návštěvníky a osvěžuje své okolí. Dispozice je založená na principu proudu lidí jakožto fluidního média. Prostory se plynule přelévají a obtékané solitéry mají aerodynamické tvary. Návštěvníci si tak mohou vychutnat měnící se pohledy na velké exponáty umístěné jak ve vnitřních halách i hemisferickou projekci a virtuální realitu v menších zatemněných prostorách. Dominantními elementy jsou větrné tunely s výstavní, klimatickou a osvětlovací funkcí, které koncentrují vzduch do úzké trubice a vyúsťují do komínů na střeše.

Vortex is an experimental environment-friendly building, utilizing wind energy. The focus of the project consists in an environmental design and in the utilization of an organic form of the building for the treatment of air flow. The Gallery is devoted to wind and at the same time to other issues related to yachting, the sea and ecology. These all influence the behaviour of the building, which absorbs the wind and visitors and refreshes its surrounding. The layout is based on the principle of people flow as fluid medium. The spaces fluently flow into one another and the flown-around solitaires are of aerodynamic shapes. The visitors can thus enjoy versatile views of large exhibits placed in the inner halls and the hemispherical projection and virtual reality in the smaller, darkened spaces. The dominant elements are the wind tunnels with exhibiting, climatic and illuminating functions, which concentrate air into a narrow tube and lead out through the chimneys on the roof.

Ateliér Doc. Ing. arch. Jan Jehlíka / Ateliér of Doc. Ing. arch. Jan Jehlík

Jakub Hála
Praha 14 / Prague 14

Praha 14 vznikla spojením čtvrtí na východní periferii. Hlavní výhodou je možnost výběru, především mezi městem a krajinou. Nachází se zde mnoho atraktivních míst, ale jako celek nefunguje. Proto je nutné zlepšit městské prostředí, propojit krajinu a navázat město na krajinu. Dnes je veškerá energie odsávána směrem k nákupní oblasti. Protože nelze vytvořit plnohodnotné město všude, je navrženo vytvoření městských center spojením přilehlých čtvrtí do shluků na místě dnešních bariér, jejich podpoření dopravním uzlem a propojení ulicemi s určitým charakterem v rámci osnovy městských radiál a tangent. Současný koncept zeleného pásu Prahy je upraven tak, aby procházel středem zástavby místo okolo. Krajinné fragmenty se propojí, nová zástavba bude navázána na původní a zároveň město na krajinu.
Prague 14 has been formed by the fusion of quarters on the east periphery. The main advantage is the possibility of choice, first of all between the city and the landscape. There are a lot of attractive places, but as a whole it does not function. Therefore the urban environment has to be improved, the landscape has to be interconnected and the city has to be linked up with the landscape. Nowadays all energy is drawn off towards the shopping area. It is impossible to create a fully-fledged city everywhere, so it was proposed to create city centers by connecting adjacent quarters into clusters in the place of current barriers, support them by a traffic junction and interconnect them by streets with a particular character within the scheme of city radials and tangents. The current concept of the green belt of Prague is adjusted to go through the centre of the built-up area instead of around. The landscape elements will be interconnected, the new built-up area will follow up the original one and the city will follow up the landscape as well.

Alena Slabá
Město a řeka / The City and the River

V projektu se snažím poukázat na rozmístění a vazby zelených ploch kolem kamenného centra Prahy. Cílem projektu je uvědomit si, že jednotlivé parky na sebe mohou navazovat a být součástí pomyslného zeleného pásu. Řeku vnímám jako spojnici, cestu, která v oblouku prochází zeleným pásem. Idea spočívá v tom, že když půjdu podél řeky, dostanu se k jednotlivým parkům a naopak když projdu zeleným pásem, dostanu se k řece.
Pás je tvořen velkými parky, jako jsou Petřínské sady, Letná, Vítkov, menšími parčíky, zelení okolo břehu Vltavy a ostrovy. Další důležitou částí je vnitrobloková zeleň, která především v oblasti kolem Náměstí Míru tvoří významný podíl zeleně ve městě. Vnitrobloky veřejných budov by se v této oblasti mohly proměnit v pocket gardens. Důležitým bodem pro fungování celého zeleného pásu i s řekou je podpoření funkce jednotlivých parků.

In my project I am trying to point out the placement and link-ups of the green areas around the stone centre of Prague. The aim of the project is to realize that individual parks can follow up one another and can be part of a fictitious green belt. I consider the river as a connector, a route, which as an arch goes through the green belt. The idea consists in the following: if I walk along the river, I reach individual parks and vice versa – if I go through the green belt, I reach the river.
The belt is formed by large parks such as Petřínské sady, Letná, Vítkov, smaller parks, greenery along the Vltava banks, and islands. Another important part is the inner-block greenery, which, especially in the area around Náměstí Míru, represents a great deal of the city greenery. The inner-blocks of public buildings in this area could transform into pocket gardens. An important point for the functioning of the whole green belt with the river is the supporting of the function of individual parks.

7 | 9
8 | 10

7 – Ostrov Štvanice, Praha / Štvanice Island, Prague
8 – Galerie Vortex, Palma de Mallorca, Španělsko / Vortex Gallery, Palma de Mallorca, Spain
9 – Praha 14 / Prague 14
10 – Město a řeka / The City and the River

Michaela Roženská
Klárov, – k řece / Klárov, – To the River

KLÁROV. Okraj Malé Strany i Starého Města. U řeky končí děje jdoucí z kopce dolů, od Hradu, až k řece. PROUD. Proud protéká Klárovem rychle, neklidně, nezastaví se.
Hledám POZASTAVENÍ, ZKLIDNĚNÍ, ZAKOTVENÍ, pomalejší proud míjející různé elementy, pokračující až k řece. Proud umožňující zastávku a následné pokračování v objevování výhledů, míst a překvapení. Setkává se s dalšími slabšími proudy během své cesty, je jimi změněn, ovlivněn, ale pokračuje dál.
3 stromy, metro – čekání, zastavení se, setkání
prohlubeň, schody – dění uvnitř i venku
volno – různé akce, pozorovací plocha, Hrad
dům – aktivity, prohlížení, restaurace, průchod domem, co je za ním?
lesík – uvolnění se, vlastní místo, posezení, tušení výhledu na Staré Město na konci, u vody – pozorování, slunění, občerstvení, rozmýšlení kam
Místa se mění. Lákají k pokračování, dají se však minout po okraji a neúčastnit se děje, jen pozorovat.

KLÁROV. The edge of the Lesser Town and the Old Town of Prague. The actions going down the hill, from Prague Castle, come to an end by the river. STREAM. The stream flows through Klárov quickly, restlessly, it never stops.
I seek: STOPOVER, CALMING DOWN, ANCHORING, slower stream passing various elements, continuing as far as the river. Stream enabling stopover and a consequent continuation in discovering views, places and surprises. It meets other, weaker streams during its way, it is changed by them, but it runs further.
3 trees, underground – waiting, stopover, meeting
hollow, stairs – actions inside and outside
free – various events, observation area, Castle
house – activities, sightseeing, restaurant, passage through the house, what is behind it?
little forest – relaxation, own place, sitting down, anticipating a view of the Old Town at the end, by the water – observation, sunbathing, refreshment, thinking about where
Places change. They lure to continuation, but they can be passed on the edge without participation in the action, only observed.

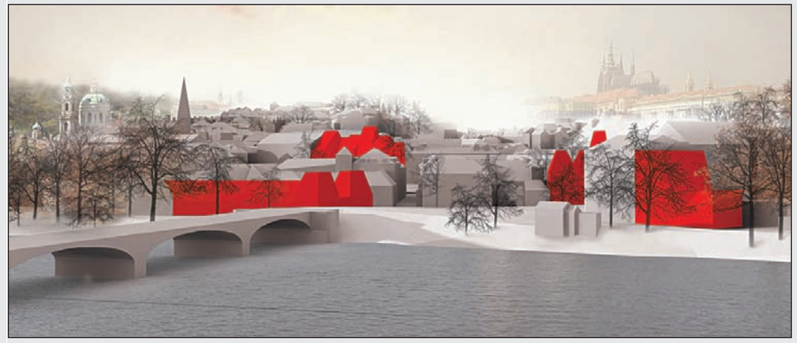
Ateliér Doc. Ing. arch. Romana Kouckého / Atelier of Doc. Ing. arch. Roman Koucký

Ondřej Dušek
Depo Hostivař / Depo Hostivař

Depo Hostivař je místem koncentrace dopravy. Hromadné i individuální. Je to důležitý orientační bod v systému městské dopravy. Koncentrace poptávky vytváří potenciál, který musí být následován i nabídkou. Budova je blok. Ten je členěný v modulu, který je vynechán vždy, když se střetne s trasou dopravy. S narůstajícími podlažími hmota domu přibývá a vytváří tak klenbu a pod ní definovaný veřejný prostor, který propojuje různé děje. Nakupující se necítí izolovaní v umělém světě, jsou konfrontováni s lidmi s jinou motivací. Autobusové nádraží zase díky propojení s obchodním domem získává sociální kontrolu a pocit bezpečí. Symbioza programů. Náplň domu se mění s narůstajícími podlažími. Malé obchodní plochy se postupně mění ve větší až přejdou ve flexibilní velkoprostorovou dispozici. V nejvyšších patrech je umístěno parkoviště.

Depo Hostivař is a place of concentration of transport. Public and individual. It is an important guidance point in the city transportation system. The concentration of demand creates a potential that must be followed by supply. The building is a block. It is structured in modules, which are always omitted when confronted with the transport line. The floor area is bigger on higher floors, creating a canopy and below-defined public space that connects different behaviours. Customers, who do not feel isolated in an artificial world, are confronted with people with different motivations. The bus station gets social control and a sense of security by connection with a department store. Symbiosis of programmes.
The programme changes with elevation. Small business areas are gradually changing into bigger and more flexible open-plan spaces. The top floors are occupied by parking.

Barbora Mikitová
Rezervy centra / Reserves of the Centre

Klišé nº1: centrum je stavebně celistvá a ukončená struktura. Vedle toho se hojné publicitě těší i klišé nº2: novými současnými vstupy bude nenávratně poškozen unikátní obraz historického jádra, který se pro náš pohled vrstvil až dosud (ale už by to asi stačilo ...).
Nejde zde o absolutní zpochybnění vlastních schopností vhodně reagovat na stávající kontext městského jádra? Taková nedůvěra je zarážející, špatná, leč bohužel vypovídající...
Není tedy ambicí apelovat pouze na přednostní posílení složky bydlení v centrech měst, ale na obecnou nutnost změny přístupu k historickému jádru, který dnes brání posunu a přirozenému vstupu další autentické roviny do prostor vrstvených již tisíciletí.
Proč to najednou zastavovat? Opravdu došlo místo? Nikoli!
Podrobným průzkumem, analýzami a zmapováním modelového území Malé Strany (jedna ze stavebně nejucelenějších částí Prahy), byla prokázána značná rezerva, která reflektuje současné prostorové možnosti stavebních vstupů v nejcennějším městském prostředí.
Využijme ji!

Cliché N.1: centre is a structurally compact and completed whole. Besides that another great amount of publicity is paid to Cliché No2: new current interventions will irrecoverably damage the unique image of the historical core, which has been so far stratified for our view (but this would be enough to say...). Isn´t this an absolute questioning of one´s own abilities to react adequately to the existing context of the city core? Such distrust is astonishing, wrong, but unfortunately uttering...
But then it is not our ambition to appeal only to the preferred strenghtening of the housing component in city centres, but to the general necessity of the change of the approach to the historical core, which nowadays obstructs the move and a natural entrance of another authentic level into the spaces having been stratified for millenia.
Why this sudden stop? Have we really run out of place? No, not at all!
By a detailed research, analyses and mapping of the model territory of Lesser Town (one of the structurally most compact parts of Prague), has been proved a considerable reserve which reflects current spatial possibilities of structural interventions into the most valuable urban background.
Let us utilize it!

Lucie Eisová, Zuzana Dufková, Petra Kříčková, Adam Sabela, Zuzana Pavlová
Praha X / Prague X

Praze 10 chybí koncentrovaný střed. Základem je určení správného místa a zároveň formy, která by vyhovovala nárokům života 21. století. Vybraným místem jsou Strašnice, konceptem je vytvoření náměstí pomocí 10 desek, 4 výškových budov a 1 radnice.
10 desek leží v různých výškových hladinách, čož usnadňuje pohyb v lokalitě. Desky zároveň určují děje, které se na náměstí odehrávají (správa, doprava, nakupování, relax, sport, vzdělání). 4 černé zrcadlové věže, 4 pilíře náměstí o rozměrech 30 x 30 x 120 m skrývají 4 rozličné náplně zvyšující polyfunkčnost místa – kultura, bydlení, sport, věda. Světlý transparentní pruh značí místo odkud už budova není chápána v rámci místa, ale v rámci města. Nedílnou součástí náměstí je radnice, která vznikla spojením původní secesní školy a nové přístavby koresponduící s okolními výškovými budovami.

Prague 10 misses a concentrated centre. Basic is the determination of a right place and at the same time a form which would meet the requirements of life in 21st century. The chosen place is Strašnice, the concept is the creation of a square by means of 10 slabs, 4 high-rise buildings and 1 town-hall.
The ten slabs lie on various height levels, which enable the movement in the locality. The slabs also determine the activities taking place in the square (administration, traffic, shopping, relaxation, sports, education). 4 black mirror towers and 4 pillars of the square 30 x 30 x 120 m hide 4 various programme aspects increasing the multifunctionality of the city – culture, housing, sports, science. The light transparent strip marks the place from which the building is not considered within the place, but within the city. An inseparable part of the square is the town-hall, which was created by the connection of the original Art Nouveau school building and a new addition corresponding with the surrounding high-rise buildings.

11 | 13
12 | 14

11 – Klárov, – k řece / Klárov, – To the River
12 – Depo Hostivař / Depo Hostivař
13 – Rezervy centra / Reserves of the Centre
14 – Praha X / Prague X

Ateliér Ing. arch. akad. arch. Jana Šépka / Atelier of Ing. arch. akad. arch. Jan Šépka

Barbora Fraňková, David Kučera, Pavel Zamazal
Ostrava Okruh / Ostrava Ring Railroad

Ostrava je centrem Moravskoslezského kraje a významným přestupním uzlem. Vědomi si neuchopitelnosti Ostravy kvůli velké vzdálenosti jejich jednotlivých částí a zároveň nevyužitého potenciálu míst mezi nimi, rozhodli jsme se pro vybudování železničního okruhu, který využívá stávající kolejové tratě a začlení se do městské hromadné dopravy. Okruh spojuje významné body Ostravy: kulturní, sportovní a nákupní centra, průmyslové památky a krajinu v okolí Poodří. Využíváme volný prostor zasažený převážně průmyslem. Chceme lokálně zasahovat pouze do míst, kde vidíme potenciál změny a prospěchu. Vytváříme kompaktní město; nikoliv geograficky, ale svým fungováním a mobilitou. Tímto se snažíme předejít izolaci jednotlivých městských částí. Hledáme alternativní využití některých průmyslových prvků.

Ostrava is the centre of the Moravian-Silesian Region and a significant transfer node. Being aware of the unseizability of Ostrava because of the large distances of its individual parts and at the same time the non-utilized potential of the places between them, we decided to build a ring railroad, which uses the existing rail tracks and will integrate into the public city transport.

The ring railroad connects the significant points of Ostrava: cultural, sport and shopping centres, industrial heritage and the landscape along the Odra river basin. We utilize the vacant spaces affected predominantly by industry. We want to carry out local interventions only into such places where we can see potential change and benefit. We create a compact city; not geographically, but by its function and mobility. By this we try to anticipate the isolation of individual city parts. We seek alternative usage of some industrial elements.

Jana Braňková, Jana Kubánková, Bořek Peška
Vstup do města / City Entrance

Hlavní nádraží v dnešní době trpí duplicitou vstupů. Vstup do staré secesní budovy z počátku 20. století je oddělen od města SJM magistrálou. Mnoho pasažérů tedy volí východ z nové odbavovací haly, který se nachází dvanáct metrů níže. Tento východ ústí do zanedbaného a nebezpečného parku přezdívaného Sherwood.
Návrh, který se opírá o novou podobu SJM magistrály, začleňuje Fantovu budovu do městské tkáně, a tím propojuje celé nádraží s městem. Nově vymezený veřejný prostor funguje oboustranně, je zároveň náměstím i vstupem do nádraží.

The Main Railway Station in Prague has two entrances now. The level of the entrance to the old Art Nouveau building from the beginning of 20th century is separated from the city by the main arterial city highway. However, most of the passengers use the new terminal building entrance situated twelve metres below the old building. The new entrance leads to a neglected dangerous park nicknamed Sherwood.
The aim of the project is based upon the transformation of the main arterial city highway. Joining the old station building into the urban structure means to merge the whole railway station with the city. The design copes with the double entrance and regains a symbolic meaning to the old building. The newly created urban form is a double-sided structure – a public space and an entrance at the same time.

Tomáš Beránek, Michal Gabaš
REED CITY / REED CITY

Zadáním projektu je návrh města pro 10 000 obyvatel na území rekultivovaného lomu povrchové těžby hnědého uhlí v severozápadní části České Republiky.
Koncept návrhu a urbanistická struktura vychází z vodní rostliny – rákosu. Stejně tak jako rákos roste v mělké vodě poblíž břehu, nové město, tvořené strukturou subtilních věží, vyrůstá podél břehů nově napouštěného jezera Most.
Základní myšlenky návrhu: Řešení problému regionu, zatraktivnění lokality pro investory a nové i stávající obyvatele. Kontakt města s nově napouštěným jezerem Most. Nerozpínání se do krajiny, efektivní využití zvoleného prostoru. Odpoutání se od města Most – nově navržené město jako samostatný celek. Využití potenciálu jezera jako nově vznikajícího centra rekreace a sportovní turistiky v regionu. Reagovat na složité základové poměry v lokalitě bývalého dolu – únosné je pouze dno napouštěného jezera.

The task of the project was to design an urban unit – a city for 10,000 inhabitants in the area of a recultivated landscape of a derelict strip mine in the north of the Czech Republic.
The concept of the design and the inspiration for the urban pattern of the city is the reed plant. In the same way as it grows in the shallow water at the shore, the new city, created by the subtle towers, follows the shore line of the lake Most.
The main principles of the design are:
To elevate the appeal of the area for investors, inhabitants and visitors.
Direct contact between the Reed City and the lake Most.
Density rather than expansibility.
Independent urban unit.
Use of the potential of the new lake in terms of tourism, leisure activities and recreation.
Take into account the complicated foundation characteristics of the area.

Ateliér Ing. arch. Jána Štempela / Atelier of Ing. arch. Ján Štempel

Marika Dumková
Městské lázně Dětský ostrov Praha
Public Spa Dětský ostrov Prague

Dětský ostrov obklopen kulturními klenoty Prahy vyzývá k výtvarnému ztvárnění všech elementů, které se zde střetávají. Jižní cíp Dětského ostrova je místo plné inspirace a napětí. Řeka se o čelo ostrova rozbíjí do dvou proudů. Nekonečnému proudu Vltavy odolává stěna kyklopského zdiva. Betonová slupka vyrůstající z cípu ostrova je zdánlivě propustná jen pro pár výhledů do jedinečného prostředí pražských břehů. Po příchodu na ostrov přes lávku se ocitám na střeše. Ke vstupu láká barevný oválný komín. Sestupuji dolů, dýchá jen jedinečná atmosféra intimity a klidu. Lineárně řazené ovály tvoří dispozici domu. V balvanech teď vzniká další vodní život. Každý balvan má své funkce a tvář z barevné keramické mozaiky. Po vstupu do vlastních prostor lázní se směrem na východ otevírá široký výhled do okolí.

The island surrounded with cultural jewels of Prague calls for a creative interpretation of all the elements which meet here. The southern point is a place full of contrast and thrill. The Vltava is breaking into two flushes against the cape. A wall of Cyclopean masonry bears up against the endless river. A concrete coat growing from the island´s point seems to be permeable just for a few views of the unique Prague´s river banks. After coming on the island across the foot bridge I find myself on the roof. An oval-shaped colour chimney invites me to enter. I descend The layout of the spa is shaped by the linearly ranged ovals. Each boulder has its own function and face of the colour ceramic mosaic. When I enter the swimming pool area, a wide view of the surroundings attracts me through the glass wall.

15 | **17**
16 | **18**

15 – Ostrava Okruh / Ostrava Ring Railroad
16 – Vstup do města / City Entrance
17 – REED CITY / REED CITY
18 – Městské lázně Dětský ostrov Praha / Public Spa Dětský ostrov Prague

Matúš Pastorok
Městské lázně Dětský ostrov Praha
Public Spa Dětský ostrov Prague

Dětský ostrov je úzký dlouhý ostrov na řece Vltava. Opěrná stěna je po celém jeho obvodě postavená ze stejného kyklopského zdiva, jako nábřeží řeky. Tento atribut podle mého názoru způsobuje, že ostrov působí spíš jako jakési plavidlo, než ostrov. Městské lázně na tomto místě jsem vnímal jako objekt určený primárně ke koupání ve vodě, o zážitku a pociťování tohoto elementu člověkem. Proto jsem chtěl, aby tento objekt byl zároveň jasným gestem, formulujícím vztah k této vodě. „Odkud se tato voda vzala?" Jestliže jsem na tomto ostrově měl hledat vodu, cítil jsem, že musím jít pod úroveň země. To je, myslím, způsobené onou zvláštní formou ostrova stejně tak jako všudypřítomným pocitem, že kdesi dole pod povrchem tohoto ostrova/plavidla je řeka.

Children's Island is a slim, long island on the Vltava river, the supporting wall of which runs along the entire edge and is constructed of exactly the same Cyclopean masonry as the waterfront walls. It is this atribute which, as I reckon, makes it seem more as a vessel floating on the water rather than an actual island. I felt the spa of this kind as being mainly about bathing in water and about the sensations water causes to human body. Therefore my main concern was to make a clear gesture stating the relationship to the water in the building. „Where did this water come from?" If I were to seek water here, I felt that I had to go down below the level of the ground. This, as I believe, is caused by the peculiar form of the island and the omnipresent feeling that there is the river somewhere below this island/vessel.

Tadeáš Říha
Městské lázně Dětský ostrov Praha
Public Spa Dětský ostrov Prague

Dětský ostrov v centru Prahy, je tvořen regulační zdí čtyřmetrové výšky. Tímto výškovým rozdílem je od řeky v podstatě odříznut. Program vychází z blízkosti řeky s tradicí plaveckých lázní. Jedná se o říční plovárnu se zázemím a bazénem standardních rozměrů pro celoroční provoz. Zajištění přímého kontaktu s řekou je řešeno pomocí výrazného záseku do těla ostrova v jeho nejširší části. Teprve do tohoto záseku je umístěna samotná budova lázní. Vzniká zátoka, soukromý a klidný prostor v rámci Vltavy. Plocha pro opalování a trávení času u vody je z důvodů oslunění odsunuta od samotného provozního objektu. Vzniká tak ostrov v ostrově. Psychologicky uzavírá zátoku jak z pohledu zevnitř, tak hlavně zvenčí.

Svým umístěním se lázně podřizují členění regulační zdi ostrova rytmem schodišť směřujících k řece. Vytvořený a znovu zacelený zásek je právě jedním intervalem tohoto rytmu. Provozní objekt lázní je podzemní, s terénem spojený šikmou rampou. Nad terén vystupuje pouze výrazně červený útvar s výtahovou šachtou a všemi instalacemi.

Children´s Island in the very center of Prague is created by a 4 meters high regulation wall. This height difference actually prevents any direct contact with the river. The programme of the designed building recalls the local tradition of the river baths. To ensure a real contact with the river the project creates a significant hatch to the body of the island – a „bay". The building with an additional swimming pool and all the needed facilities are placed INTO this bay. A platform for sunbathing is shifted away from the building itself to the middle of the bay to ensure more and longer sunshine. This element partly closes the bay again from the inner, but mostly from the outer view. The facility and the swimming pool building are placed completely underground. With the surface it is connected only with a slanting ramp. Only a small element is projecting above the surface, it contains a lift shaft and all the needed technical installations.

19 | **20**

19 – Městské lázně Dětský ostrov, Praha / Public Spa Dětský ostrov, Prague
20 – Městské lázně Dětský ostrov, Praha / Public Spa Dětský ostrov, Prague

László Szőke

Dr. László Szőke
velvyslanec Maďarské republiky v Praze
/Ambassador of the Republic of Hungary in Prague

Velvyslanectví Maďarské republiky/Embassy of the Republic of Hungary
Pod Hradbami 17, Praha 6/Prague 6
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 220 317 200
e-mail: mission.prg@kum.hu
www.mfa.gov.hu/emb/prague

Mám radost, že si festival Architecture Week Praha 2011 v letošním roce vybral za své hlavní téma prezentaci architektury a urbanismu zemí Visegrádské spolupráce: České republiky, Polska, Slovenska a Maďarska. Přestože podle teoretiků architektury nelze poslední dvě desetiletí architektury v zemích Visegrádské čtyřky vymezit nějakým mezinárodně uznávaným poznávacím znakem, i oni připouštějí, že typologický okruh nových staveb, jejich počet a všestrannost jsou stejnou měrou charakteristické pro architekturu všech čtyř zmiňovaných států, z nichž každý přesvědčivě vypovídá o politické a kulturní obrodě zemí V4.
Odborná veřejnost zemí V4, tedy i čeští architekti a zájemci o architekturu v České republice mohli již před několika lety získat ucelený obraz o současné architektuře našeho regionu díky publikaci Architecture V4 1990–2008, který vyšel v Praze v českém, polském, maďarském, slovenském a anglickém jazyce za podpory právě své desáté narozeniny slavícího Mezinárodního visegrádského fondu. Dovolte, abych se i na tomto místě zmínil, že koncepci publikace Architecture V4 1990–2008 vypracoval architekt Jan Štempel, který mimo jiné projektoval a vedl poslední rekonstrukci a přestavbu budovy, v níž v současnosti sídlí Velvyslanectví Maďarské republiky v Praze, slavné Traubovy vily. Účastníci akce Architecture Week Praha 2011 budou mít nyní, díky výstavě a doprovodným besedám, představujícími architekturu a urbanismus Visegrádské čtyřky, příležitost doplnit si informace, uvedené ve výše zmiňované publikaci i poznat některá díla a projekty, které vznikly po vydání publikace.
Kromě výstavy V4, která je jedním z hlavních elementů festivalu Architecture Week Praha 2011, si zvláštní důraz a pozornost zaslouží představení se studentů architektury visegrádských zemí i samotný fakt, že je tento festival mimořádnou příležitostí pro setkání, výměnu názorů a zkušeností mezi vedoucími představiteli měst, odborníky a studenty. Tato aktivní kulturní výměna je jednou z nejsilnějších hnacích sil Visegrádské spolupráce, která letos oslaví 20. výročí od svého vzniku. Věřím, že tomu tak bude i nadále.

Jsem přesvědčen, že akce, konané v rámci festivalu Architecture Week Praha 2011, jež stavějí na společné historii a blízkosti kultur Visegrádské čtyřky, přispějí ke spolupráci mezi již tvůrčími a budoucími architekty, urbanisty a v neposlední řadě i mezi jednotlivými městy visegrádských zemí. Díky za to organizátorům Architecture Week Praha 2011 i všem účastníkům této akce.

It gives me great pleasure that this year the Architecture Week Praha 2011 festival has chosen the introduction of the architecture and the urban development of the participants of the Visegrad Cooperation: the Czech Republic, Poland, Slovakia and Hungary as its main focus. One must admit that the theoreticians in the field of architecture claim that the latest two decades of the architecture of the Visegrad Four cannot be defined by one internationally recognized particular feature. Yet even they admit that the typological circle of the new buildings, as well as their number and varied nature are equally characteristic of the architecture of all four nations, and convincingly reflect the political and cultural renaissance of the Four.
The professional audience of the V4 countries, including all those who are interested in architecture in the Czech Republic, have already been able to get a general idea of the contemporary architecture of our region with the help of the album entitled Architecture V4 1990–2008. This volume was published in Czech, Polish, Slovak, Hungarian and English with the support of the International Visegrad Fund celebrating the tenth anniversary of its establishment. Allow me to mention that the concept of the album Architecture V4 1990–2008 has been developed by the architect Ján Stempel, who had also undertaken the latest reconstruction and modification of the famous Traube villa, now housing the Embassy of the Republic of Hungary in Prague. Through the Architecture Week Praha 2011 exhibition we are able to showcase the architecture and urban development of the Visegrad Four with the aid of scale models and video footage. Along with the accompanying conferences, they will further enrich the readers' knowledge and will present the works and plans that have come to life since the album was published.

In addition to the focal element of Architecture Week Praha 2011, the V4 exhibition, I would also like to direct your attention to the introduction of the students of architecture from the Visegrad countries. This festival offers a unique opportunity for city leaders, professionals and students engaged in architecture and urban development to meet, exchange views and share experiences. This cultural interaction of so many people has been and, hopefully, will remain one of the most efficient mobilizing forces behind the Visegrad Cooperation that is celebrating its 20th anniversary this year.

I am convinced that, built upon the shared history and the cultural similarities of the Visegrad Four, the events organized in the framework of Architecture week Praha 2011 will not only significantly contribute to the cooperation among the current and future architects and urban developers, but will also facilitate the joint efforts of the cities of the Four. For this the organizers of Architecture Week Praha 2011 and all its participants deserve our gratitude.

Zsolt Páva

Dr. Zsolt Páva
primátor města Pécs/Mayor of the City of Pécs

Széchenyi tér 1, Pécs
Maďarsko/Hungary
tel.: +36 72 533 800
e-mail: polgarmester@ph.pecs.hu
www.pecs.hu

Pécs je největší město jihozápadního Maďarska se 150 tisíci obyvateli: sídlo římskokatolického biskupství, intelektuální, administrativní a finanční centrum, v němž se koná řada festivalů a dalších kulturních událostí po celý rok.

V mnoha turistických průvodcích je Pécs popisována jako město se středomořskou atmosférou. Jedinečný charakter města je z velké části výsledkem faktu, že Pécs je univerzitní město. Díky 35 tisícům studentů z Maďarska i ze zahraničí vládne městu ve všední dny mladistvý duch, ulice i náměstí jsou plné lidí, stejně jako v době konání velkých festivalů. Vždy na počátku července se do města sjíždějí milovníci kultury z celého světa, aby se zúčastnili Mezinárodního kulturního týdne Pécs.

Centrum města, kde se nacházejí křesťanské památky z dob Římanů, bylo v roce 2000 zapsáno na seznam světového dědictví UNESCO. Titul Evropské město kultury 2010 přispěl k rozvoji dlouhodobých kulturních projektů v celém regionu Jižního Zadunají.

Tradičně bohatý program festivalů a dalších akcí se odehrává na místech historických památek a budov. Římské hrobky, místa spjatá s náboženskými dějinami, ulice dlážděné tisíciletými kameny, to vše vyzařuje jedinečnou historickou atmosféru.

Nevládne tu však duch zmizelé minulosti, naopak, současné umění se dere ze staromódních galerií ven do ulic a jeho náboj prostupuje celým městem. Vznikají další a další díla inspirovaná středomořskou atmosférou města.

Obyvatelé města tohle všechno berou jako samozřejmost. Jiní to však poznají, jen když Pécs sami navštíví a zažijí město s jeho barvami, chutěmi a zvuky na vlastní kůži.

V nedávno přijatém usnesení byla Pécs vyhlášena Městem kultury. Tento slogan symbolizuje dvoutisíciletou historii, inteligenci, znalosti a zkušenosti lidí, kteří zde žili, důvěru v současnost a naději do budoucna. Kulturní statky a hodnoty vytvořené našimi předky, okouzlují dnešní návštěvníky. Snažíme se, abychom jim pro jejich zážitek připravili ty nejlepší podmínky.

Pécs is the largest city of South-West Hungary with 150 thousand inhabitants; a Catholic Episcopal seat, intellectual, administrative and finance centre that provides home to a large number of festivals and many other cultural events year after year.

In numerous travel books Pecs is described as a city with a touch of Mediterranean atmosphere. This unique character is largely determined by the fact that Pecs is a university city. Due to around 35 thousand national and international students of the University of Pécs, the youthful energy of the city, the busy street life, squares and places of entertainment can be sensed on simple weekdays as well as during the time of large-scale festivals. At the beginning of every July the prime of all those interested in culture come to the city from all over the globe to attend the Pecs International Culture Week.

The centre, with its ancient Christian relics from the Roman years, was declared a World Heritage site in 2000 by UNESCO. In addition, the European Capital of Culture 2010 title provided grounds for long term culture-based development for the entire South Transdanubian region.

The traditional and eventful programmes and festivals are hosted at the medieval historic sites and buildings. The early Roman burial chambers, the different sites of religious history, the streets paved with several thousand-year-old stones, all radiate a unique historic atmosphere.

However, there is no sensation of a vanished past, since taking a step beyond the old-fashioned exhibition halls, contemporary forms of art continuously enter the public spaces, and the spirit of modern art penetrates into the city. New works of art and performances, inspired by the Mediterranean atmosphere of the city are constantly being created.

All of this is taken for granted by the residents of the city. Others, however, can only understand it if they visit Pécs and get first-hand experience of the colours, flavours and voices of the city.

Based on a recently accepted resolution, Pecs is entitled as the City of Culture. This slogan symbolises the history of two thousand years, the intelligence, knowledge and experience of the people ever lived here, the confidence in present times and the hope for the future. The cultural assets and values established by our ancestors enchant our visitors. We do our best to provide all the potentials for this admiration.

Ernő Kálmán

Ernő Kálmán
prezident/President

Asociace Maďarských Architektů/Association of the Hungarian Architects
Otpacsirta utca 2., Budapešť/Budapest
Maďarsko/Hungary
tel.: 06-36-1-318-24-44
fax: 06-36-1-338-27-79
e-mail: meszorg@t-online.hu
www.meszorg.hu

„V době, kdy je většina středoevropských zemí společensky i politicky rozdělená a která je charakterizována pozdním uvědoměním si společenské, finanční a ekologické krize, kdy nás naše neschopnost žene do ještě horší situace, by úlohou výstavby mohlo být vytváření síly, nutící lidi, přemýšlející jinak, aby přijali ucelenou vizi budoucnosti.
Je nemožné vymanit se z krize svépomocí, proto jsou tak důležité a zásadní všechny formy národní i regionální spolupráce."

(Ernő Kálmán)

„When the majority of Central European countries are socially and politically divided and our age is characterized by the late realization of social, financial and ecological crisis, incapacity drifts us into an even worse situation, the case of construction could be a generating power forcing people thinking differently to accept an integral vision of the future. It is impossible to break out from the crisis alone, this is why national and regional forms of cooperations are so important and significant."

(Ernő Kálmán)

Asociace maďarských architektů (AHA) byla založena v roce 1902 v jednom z nejdynamičtějších období rozvoje Budapeště i celé země. Její historickou rolí je spravovat architektonické památky jedinečné jak v Evropě, tak ve světě, zachovávat tradice, rozvíjet architektonické hodnoty, vyjadřovat názory a dohlížet na zastavěné prostředí. Mezinárodní unie architektů (UIA) byla založena na základě iniciativy Ernö Goldfingera a Petera Vago, syna Josepha Vago, který byl jedním ze zakladatelů AHA. AHA je členskou pobočkou UIA od roku 1954. V rámci věrnosti minulosti a tradicím tento vztah aktivně kultivuje. AHA se pilně zapojuje do práce v regionu, především v rámci programů Duchovní místa a Obnovitelné zdroje energie, stejně jako do Mezinárodní soutěžní komise.

Prezidentem AHA jsem od roku 2008. Jako náhradní člen výboru a díky pomoci Lászlo Földese, člena výboru, se AHA intenzivně podílí na činnosti Výboru UIA. V březnu roku 2008 jsme založili soutěž Visegrádská 4, která má za cíl posílit identitu středoevropských zemí a propagovat společné tradice regionu, hospodářství a kultury.
Nový dokument o společné politice architektury a společně organizované výstavy (např. Visegrádské rodinné domy), stejně jako společná oslava Světové dne architektury, posiluje spolupráci mezi členskými zeměmi. Kromě toho podporuje Visegrádská 4 i jiné formy spolupráce jako je MASA, Pobaltské země nebo FABSR. V rámci regionální spolupráce zdůrazňuje AHA důležitost vztahu s Dálným Východem.
V roce 2008 zorganizovalo Maďarsko Setkání s prezidentem a každoročně pořádá Jarní festival architektury, každý podzim pak Měsíc architektury s intenzivní účastní zástupců V4 a UIA.
Kromě regionální spolupráce zahrnuje náš program přípravu maďarského programu COP a přípravu mezinárodních soutěží konaných v Maďarsku. Navíc vede AHA program Udržitelná budoucnost v rámci UIA. V poslední době nabízí AHA analyzační metodu pro program památkové péče usilující o záchranu historických měst v zemích V4 i jinde po světě.
AHA spolupracuje s Maďarskou komorou architektů, s níž vytvořila sekci zabývající se ochranou zájmů a zachováváním architektonických hodnot.
V Tokiu, na 24. Světovém kongresu UIA, přivítá AHA architekty z celého světa a upozorní je na přednosti současné maďarské architektury.

Association of Hungarian Architects (AHA) was established in 1902, in one of the most dynamic era of progress of Budapest and the whole country. Its historical role is to maintain the architectural monuments unique in Europe and worldwide, preserve traditions, develop architectural values, express opinion and control in favor of the built environment.
The International Union of Architects was established on the initiative of Ernő Goldfinger and Peter Vago, the son of Joseph Vago, who was one of the founders of AHA. The AHA has been a member section of the UIA since 1954. Staying true to its past and traditions, it actively cultivates this relationship being committed to the renewal of the UIA. AHA firmly takes part in the work of the region, most of all in the activity of the Spiritual Places and the Renewable Energy Sources work programmes and also in the International Competitions Commission.
I have been working as president of the AHA since 2008. By the means of the activity as alternate council member and through the help of László Földes council member, the AHA intensely takes part in the UIA Council.
In March 2008, we established the Visegrád 4 Competition which is intended to strengthen the identity of the Central European countries to promote the common traditions of the environment, economy and culture. The new common architecture policy document and jointly organized exhibitions (e.g. Visegrád Family Houses) as well as the common celebration of the World Day of Architecture fortifies the cooperation between the member countries. Besides these, the Visegrád 4 supports other collaborations such as MASA, the Baltic countries and FABSR. In the framework of the regional cooperations the Association of Hungarian Architects stresses the importance of the relation with the Far East.
In 2008 Hungary organized the Presidents' Meeting and it arranges annually the Spring Architecture Festival and the Moth of Architecture in very fall with the intense participation of V4 and UIA representatives. Over and above the regional cooperation, our further programme contains the making up of the Hungarian COP programme and the preparation of international competitions in Hungary. Furthermore, the AHA also leads the Sustainable Future Work programme within the framework of the UIA-Areas programme. Lately, the Association of Hungarian Architects offers the Value-based programme analysis method for the Heritage Work programme in order to help saving the historical towns in the V4 countries and all over the world.
The AHA cooperates with the Chamber of Hungarian architects creating the division of the tasks on the protection of interests and maintaining architectural value.
In Tokyo, at the 24th UIA World Congress, Association of Hungarian Architects greets the architects of the world and recommends to their attention the merits of contemporary Hungarian architecture.

Asociace maďarských architektů (AHA)
Association of Hungarian Architects

UIA a Asociace maďarských architektů

V první polovině 20. století měli maďarští architekti dvě hlavní organizace: CPIA (Stálá mezinárodní komise architektů), která byla založena v roce 1867 pod vedením Francie a CIAM, založený v roce 1928, který měl navazovat na odkaz Le Corbusiera a byl proto považován za baštu moderní architektury. Péter Vágó udělal v roce 1949 mezi těmito dvěma organizacemi kompromis a založil UIA (Mezinárodní unii architektů), která se posléze stala jedničkou. Na rozdíl od svých předchůdců fungovala UIA na základě pracovních skupin.
MÉSZ (mezinárodní sekce) je členem UIA i ACCEE (Výbor architektů střední a východní Evropy) a EUROSAG (Sdružení evropských architektů) a podporuje organizaci UIFA (Mezinárodní unie architektek). Jeho bezprostřední předchůdce byla Asociace maďarských architektů založená v roce 1951, která byla v roce 1989 přejmenována na Asociace a komora maďarských architektů. Úspěšně spolupracovala na vytvoření legislativních podmínek pro vznik nezávislé komory. V roce 1997 byla proto založena Komora maďarských architektů, následně byla založena i Asociace maďarských architektů (MÉSZ), která měla navázat na původní činnost spolku.
Asociace maďarských architektů je vedená jako centrum architektury, místo setkávání pro architekty i veřejnost. Vytváří hodnoty systémem ocenění a uznání, který pomáhá propagovat práci architektů mezi veřejností. Členové Asociace maďarských architektů jsou profesionálně úspěšní architekti.

The UIA and the Association of Hungarian Architects

Architects had two main organizations of their own in the first half of the 20th century: CPIA (Permanent International Committee of Architects) which was founded in 1867 with French dominance and CIAM founded in 1928 to continue the heritage of Le Corbusier and thus regarded as the stronghold of Modernist architecture. Péter Vágó managed to make a compromise between the two in a post-war Europe and also in making UIA a worldwide one by establishing it in 1949. As opposed to its antecedents, UIA had been continuously active via thematic work groups.
MÉSZ (that is, its international section) is a member of UIA (the International Union of Architects), as well as of ACCEE-nek (Architects Council of Central and East-Europe) and EUROSAG (European Salaried Architects Group) and supports the organization of UIFA (the International Union of Female Architects). Its immediate predecessor was the Association of Hungarian Architects founded in 1951 which was renamed in 1989 and has been named the Association and Chamber of Hungarian Architects since then. It has efficiently cooperated in the creation of the legislative conditions for the birth of an independent chamber. To be able to do so after the foundation of the Chamber of Hungarian Architects in 1997 in legal continuity the Association of Hungarian Architects (MÉSZ) was founded.
The headquarters of the Association of Hungarian Architects is being maintained and operated as an architectural centre, a venue of meetings for architects and society as an open house. It creates values by a system of awards and recognitions to have the creative works of architects recognized more widely in society. Members of the Association of Hungarian Architects are professionally acknowledged and recognized individuals of the architects' society.

1 – Přípravné setkání k založení UIA s Ernő Goldfingerem a Pierrem Vago, 1947
/Preparatory meeting of the foundation of UIA with Ernő Goldfinger and Pierre Vago, 1947

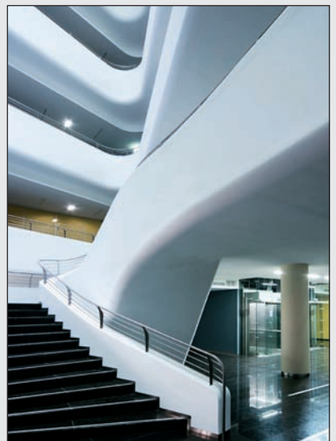
Nová ornamentace – maďarská současná a organická architektura

Materiály, vystavené na 24. světovém kongresu UIA, představují současnou maďarskou architekturu a její organické formy a přinášejí tak ucelený přehled o architektonických trendech charakteristických pro Maďarsko spolu s jejich předchůdci z přelomu století. Práce Karla Böttichera nazvaná Helénská tektonika odstartovala debatu ohledně zdobnosti architektury 19. století jako součásti předmoderních procesů. To napadl Gottfried Semper (také vyučující ve Vídni) ve své slavné Bekleidungstheorie: podle něj má ornament funkční, prostorově formující schopnosti. Tato teoretická debata se odehrávala na poli architektury monarchie se dvěma soupeřícími stranami vedenými vídeňským Otto Wagnerem a maďarským Odönem Lechnerem.
Odmítnutí ornamentu Adolfem Loosem se stalo axiomem modernistů.
V Transylvánii, která byla odtržená od Maďarska, byl prvním předchůdcem architektonických teoretiků z konce milénia Károly Kós. Byl to však jiný typ filozofa: psal literaturu jako součást své každodenní praxe a snažil se kultivovat architekturu a užité umění. Byl to architekt, spisovatel, básník, malíř, kreslíř, etnograf, historik umění, typograf a profesionální „výrobce knih". Vykreslil pohádkový svět se starobylými kořeny a hledal shodné prvky architektonických a literárních prostředků.
V uplynulých 25 letech se v architektonické praxi opět vynořil problém ornamentu. V té době bylo v tomto směru jednou z nejdůležitějších oblastí Maďarsko, kde se v rámci organického hnutí setkával národní styl Odöna Lechnera a Károlyie Kóse na jedné straně s antropozofií Rudolfa Steinera na straně druhé. Zároveň Lévi-Strauss formuloval strukturalismus jako synchronický systém ornamentace jazyka. Podstata strukturalismu, kterou definoval jako jednu z potenciálních konfigurací, mohla vést k tak plodné interakci mezi novou ornamentací a organickou architekturou, jaká nikdy předtím nevznikla. Existují však archetypy za symboly, jenž jsou neoddělitelné od „přístřeší" společného nevědomí – a to je přesně to, co maďarští organičtí architekti reprezentují vědomě. Nová ornamentace tuto dvojznačnost konečně vyřešila. Příkladem budiž opravený obchodní dům Paříž v Budapešti s integrovanými secesními formami a použitým povrchovým vzorem tangramu, což je přesně onen „kaleidoskop", o kterém hovořil Lévi-Strauss.
Není příliš obecně známé, i když je to jasně patrné, že „maďarská tvořivost" se projevila právě na hranici mezi uměním a vědou. V uplynulých 150 až 200 letech byli maďarští tvůrci schopní vyplnit mezery mezi vizuální/hudební kulturou a vědou/technikou. Maďarští umělci, stavitelé, vynálezci a vědci se díky této syntéze stali úspěšnými po celém světě. Tento druh spirituality byl příčinou nejskvělejšího období maďarské kultury a hospodářství na přelomu 19. a 20. století, během maďarské secese, během níž hrála architektura zásadní roli.
Modernismus ve vizuálním a výtvarném umění již není nápodobou přírody. Jeho tématem a podstatou je jazyk a komunikace. Vizuální jazyk je velice podobný v celé řadě žánrů (jak v multimediálním umění, tak v architektuře), protože vizuální intuice mohou být navzájem spojovány tak, že vytvářejí komplexy vyhovující interpretaci intuice podle Gödela o principech a axonometrickém médiu. Vizuální přesahy však nesledují výhradně logické vztahy. Jsou to spíše vícedimenzionální systémy obrazů, za nimiž je divák schopen vnímat metafyziku do nich „vestavěnou". Organické trendy existují v dnešním Maďarku jako pokračování secese a současné architektury a stávají se paralelně se rozvíjejícím stylem spojujícím oboje: navzájem ze sebe vycházejí a sbližují se.

György Szegő

New Ornamentation – Hungarian Contemporary and Organic Architecture

Our material exhibited at the 24th World Congress of UIA presents contemporary Hungarian architecture and its organic achievements to give an overall impression of the characteristic architectural trends of Hungary along with its turn-of-the-century antecedents.
The work by Karl Bötticher titled The Tectonics of the Hellens started the debates concerning the ornamentation of 19th-century architecture as parts of protomodern procedures. This was attacked by Gottfried Semper (also teaching in Vienna) in his famous Bekleidungstheorie: for him it was the functional, space-forming faculties of ornamentation that came into focus. The venue of this theoretical debate was the architecture of the Monarchy with two opposing parties lead by Viennese Otto Wagner and Hungarian Odön Lechner.

The negation of ornamentation by Adolf Loos turned into an axiom of the Modernists. In Transsylvania, which was torn away from Hungary, Károly Kós was the forerunner of architect-theoreticians at the end of the millennium. However, he was another kind of philosopher: he wrote literature as part of his everyday practice and cultivated architecture and applied arts. He was an architect, a writer, a poet, a painter, a graphic artist, an ethnographer, an art historian, a manuscript typographer and a professional „book-maker". He drew a world of fairies with archaic roots and was in search of the homology of architectural and literary meanings. In the past 25 years architectural practice once again put on the agenda the issues of ornamentation. One of the most important regions then was Hungary where the movement of Hungarian organic artists came to be associated with the national style of Odön Lechner and Károly Kós on the one hand and the anthroposophy of Rudolf Steiner on the other hand. Simultaneously with this, Lévi-Strauss phrased Structuralism by approaching the synchronic system of ornamentation from language. The formula of structuralism defined by him as one of the potential configurations may also result in such a fertile interaction between the new ornamentation and organic architecture that has never been experienced before. However, there are archetypes behind the symbols which are inseparable from the „shelters" of the collective unconscious – this is exactly what Hungarian organic architects represent consciously.
New ornamentation seems to resolve this ambiguity at last. This is examplified by the building of the facelifted Parisian Department Store in Budapest where the forms of Art Nouveau are integrated with folding, and the tangram applied on the surfaces is exactly the „kaleidoscope" that Lévi-Strauss used as a metaphor. It is not widely known but still obvious that „Hungarian creativity" has shown itself basically on the borderlines of art and science. In the past 150 or 200 years Hungarian creators were able to fill the gaps between visual/music culture and science/technology. Hungarian artists, constructors, inventors and scientists became successful and useful in the wide world along this synesthesia. This kind of spirituality resulted in the excellent era of Hungarian culture and economy at the turn of the 19th and 20th centuries, during the period of Hungarian Art Nouveau, when architecture played a significant and leading role.
The modernism of visual arts and fine arts is not the mimesis of nature any more now. Its topic and essence is the language and communication. Visual language is highly similar in a variety of genres (both in multimedia-art and architecture) as visual intuitions may be associated with one another to make complexes that suit the interpretation of intuition by Gödel about the principles and axonometric medium. Visual crossovers, however, do not exclusively follow logical relations. They are more like multidimensional systems of images behind which the viewer is also able to perceive the metaphysics „building into it". As a continuation of Art Nouveau and contemporary architecture the organic trend exists now in Hungary and turns into a simultaneously developing idiom integrating both of them: they infer each other and converge.

György Szegő

2 | 4 | 5
3 | | 6

2 – Péter Kis-Bea Molnár: Vinařství Laposa, Badacsony, 2010, ArchiDaily Award 2011, foto/photo: Tamás Bujnovszky/Péter Kis-Bea Molnár: Laposa Winery, Badacsony, 2010, ArchiDaily Award 2011

3 – Gábor Zoboki-Éva Oláh-Zoltán Tóth: Chemické výzkumné centrum a administrativní budova Richtera Gedeona, Budapešť, 2007, foto/photo: Tamás Bujnovszky/Gábor Zoboki-Éva Oláh-Zoltán Tóth: Richter Gedeon Chemical Research and office Building, Budapest, 2007

4 – János Tiba-Ida Kiss-Ákos Gerle: Obchodní dům Paříž, Budapešť, 2009, foto/photo: Tamás Bujnovszky/János Tiba-Ida Kiss-Ákos Gerle: Parisian Department Store, Budapest, 2009

5 – Farkas Molnár: Soukromá vila, Budapešť, 1932/Farkas Molnár: Private Villa building, Budapest, 1932

6 – László Hudec: Velké divadlo, Šanghaj, 1933 /László Hudec: Grand Theatre, Shanghai, 1933

Architecture and Urbanism of Visegrad Four

Antal Puhl

Antal Puhl DLA
Vedoucí katedry/Head of Department

Debrecínská univerzita, fakulta techniky a architektury
/University of Debrecen, Faculty of Engineering, Department of Architecture
Ótemető u. 2-4, Debrecín/Debrecen
Maďarsko/Hungary
tel.: +36 26 301 247
e-mail: info@puhlarchitect.hu
www.unideb.hu

Kořeny vyššího vzdělávání v Debrecínu sahají až ke Kalvínské koleji, založené v roce 1538. Pokud ji budeme brát jako právoplatného předchůdce dnešní univerzity, pak je nejstarší kontinuálně fungující institucí vyššího vzdělávání v Maďarsku.
Maďarská legislativa dala vzniknout Maďarské královské univerzitě v roce 1912. Fungovat začala v roce 1914 se třemi fakultami jako třetí univerzita v Maďarsku – Fakulta právních a státních věd, Fakulta filozofie, jazyka a historie a Kalvinistická fakulta teologie. Zpočátku byli studenti vzděláváni v budově Kalvínské koleje, která však brzy začala být příliš malá. Město Debrecín univerzitě darovalo rozlehlý pozemek na území městského parku a v roce 1918 byla otevřena nová Lékařská fakulta.
Období po 2. světové válce bylo obdobím velkých změn i v životě univerzity. V roce 1952, na 150. výročí narození Lajose Kossutha, se univerzita přejmenovala na Univerzitu Lajose Kossutha. 1. ledna 2000 byla ustanovena Debrecínská univerzita s osmi fakultami, čtyřmi samostatnými instituty a třemi výzkumnými zemědělskými ústavy. Dnes má univerzita patnáct fakult, což je nejvíc ze všech univerzit v zemi a zároveň má i největší rozpočet a nejvíc studentů, díky čemuž je to nejvlivnější vzdělávací instituce v celém Maďarsku. Univerzita je jednou z pěti maďarských elitních výzkumných škol, nabízí nejširší nabídku oborů pro celkem 32 000 studentů.
Fakulta techniky je jednou z patnácti fakult Univerzity v Debrecínu. Fakulta je jednou z nejvýznamnějších, dynamicky se rozvíjejících institucí vyššího technického vzdělávání v zemi. V roce 2005 byly zavedeny bakalářské tituly. Více než 3000 studentů na fakultě vede téměř 80 vyučujících a výzkumných pracovníků v šesti bakalářských a třech magisterských programech.
Architektura se na fakultě vyučuje v rámci Katedry architektury. Výhodou katedry je, že je součástí Debrecínské univerzity, a tudíž předměty nezbytné pro vzdělávání architektů (např. estetika, teorie umění, dějiny umění, sociologie, právo atd.) vyučují renomovaní profesoři a odborníci z ostatních fakult. Během uplynulých deseti let se naši studenti zúčastnili a úspěšně umístili v mnoha významných soutěžích a naši vyučující se zapojili do řady maďarských i mezinárodních soutěží a projektů (Bienále v Benátkách).

Antal Puhl DLA
vedoucí katedry architektury,
Debrecínská univerzita

The roots of higher education in Debrecen reach back to the Calvinist College, which was founded in 1538. If we view this as a legal predecessor then Debrecen University is the oldest continually operating higher education institution in Hungary.
Hungarian legislation created the Hungarian Royal University with act XXXVI of 1912. It started operating in 1914 with three faculties as the third university in Hungary: Faculty of Law and State Sciences, Faculty of Arts, Language and History and the Calvinist Faculty of Theology. Initially the new institute of higher education received its students within the walls of the Calvinist College, which quickly proved to be too small. The City of Debrecen donated a huge area in the city park area known as, so it was through this that Charles IV of Hungary was able to inaugurate the central building of the newly founded Faculty of Medicine in 1918.
The period following the Second World War was a time of great change in the life of the university also. In 1952, on the 150th anniversary of the birth of Lajos Kossuth, the university took on Kossuth's name becoming Kossuth Lajos University. On 1 January 2000 Debrecen University was established with eight (five university and three college) faculties, as well as four independent institutes and three agricultural research institutes. Today Debrecen University has 15 faculties, with this it has the highest number of faculties of any university in the country and the greatest number of students and highest budget, all-in-all, it is the highest impact factor higher education institution in Hungary. The university is one of Hungary's five elite research universities, which offers the widest range of courses in the country to 32 thousand students.
The Faculty of Engineering is one of the 15 faculties of Debrecen University. The Faculty is one of the most significant, dynamically developing higher engineering education institutions in Hungary. On the basis of the Bologna Process in 2005 the bachelor's courses were accredited and started up at Debrecen University. At the Faculty more than 3000 students carry out their studies with the assistance of nearly 80 instructors and research workers, on six bachelor's and three master's courses.
Within the faculty architecture is taught in the Department of Architecture. In connection with the discipline of architecture a basic course in architectural engineering (BSc) was started in 2006 and a master's level course in architecture (MSc) in 2010.
It is an advantage for the Department of Architecture that it is a department of one of the faculties of the prestigious Debrecen University, and so the arts subjects that are essential for the training of architects (like, for example, aesthetics, theory of art, cultural history, sociology, law, etc.) are taught by the best lecturers and specialists from the other faculties. Over the past years our students have participated and gained top positions in numerous high-ranking competitions, and our instructors have participated in several Hungarian and international competitions and projects (Venice Biennale). Al these results provide a significant contribution to the development of the quality of the instruction.

Antal Puhl DLA
Head of Department of Architecture,
Faculty of Engineering, Debrecen
Unicersity

Architektura na Katedře architektury na Debrecínské univerzitě

Studium architektury na Katedře architektury na Debrecínské univerzitě se řídí Boloňským systémem, tj. je rozdělné na základní bakalářský kurz a navazující magisterský. Katedra poskytuje klasický kurz architektury, jenž zahrnuje jak samotnou architekturu, tak i stavitelství. Od roku 2010 je výuka organizována v ateliérech. Hned v prvním ročníku jsou studenti rozděleni do skupin podle ateliérů, ve kterých společně pracují po celé čtyři roky až k bakalářským zkouškám. Nejlepší z nich pak pokračují jeden a půl roku v magisterském studiu. Čtyři bakalářské ateliéry a jeden magisterský vedou přední architekti. Studenti se v ateliérech navzájem poznávají a sdílejí své zkušenosti a nápady. V tomto systému mají školitelé možnost se se studenty lépe seznámit a odhalit jejich individuální schopnosti a zájmy.
Osobitost ateliérů vychází z osobností jejich vedoucích. Ti si sami volí způsob výuky, rámovaný pouze osnovou určující, co všechno by měli studenti za daný semestr zvládnout. Jednotlivé ateliéry a jejich filozofie jsou představeny níže.

The architecture course in the Department of Architecture at Debrecen University

The course in architecture in the Department of Architecture at Debrecen University takes place in accordance with the Bologna system, i.e. a BSc basic course and an MSc master's course. When introducing the education system the department decided to run a „classical" course in architecture, which trains graduates in both architectural art and engineering. From 2010 the course has been organised in a studio system. Already in the first year the students are put into studio communities, in which they work as a group for four years all the way to their BSc degree. The best of these then continue their studies for one and a half years in the MSc studio.
The four BSc studios and the MSc studio are run by prominent, practicing architects. The students belonging to one studio get to know one another, and each other's work as well, and through this they are moulded into a community. In this system the instructors become better acquainted with all the students over the four years, and so they are able to help and develop them in accordance with their abilities and scope of interests.
The studios have individual characters, which are ensured by the personality of the studio leaders. All that is determined jointly for the design tasks is how far the students should get in their studies during the given semester task. This is also supported by the varying instruction philosophies of the various studios, which we present in the following.

Bakalářské ateliéry
BSc Studios

Ateliér Ferencz / Ferencz Studio

Vedoucí ateliéru/Studio leader:
Marcel Ferencz DLA,
Asistenti/Assistant lecturers:
Róbert Novák, Balázs Juhász-Nagy
Vystavující studenti/Exhibiting students:
Ágota-Melinda Angi, Bence Dobos, György Perge, Marianna Nagy

Filozofie ateliéru – společné konzultace
Ateliérové konzultace, s výjimkou diplomových konzultací, se odehrávají veřejně před všemi studenty. Konzultace vede hlavní vyučující s asistentem. Konzultant reaguje pouze na záležitosti související se zadáním práce, hledá odborné znaky, navrhuje úpravy a poskytuje zpětnou vazbu. Při veřejné diskuzi se pak hledají další možnosti a podněty k návrhu, ze kterých studenti mohou vybírat. Konzultant studentské návrhy nepřekresluje ani neopravuje, vyjadřuje se pouze slovně nebo křídou na tabuli. Stejně tak student může své nápady vyjádřit na tabuli. Na základě tohoto dialogu student svou práci upraví pro příští setkání.
Během semestru se tak formuje týmový duch ateliéru, jak na úrovni přátelské, tak profesionální. Veřejné prezentovaní práce pomáhá studentům zlepšovat i jejich komunikační dovednosti. Podmínkou úspěšných konzultací je kromě inspirativní atmosféry i disciplinovaná práce.

The instruction philosophy of the studio – community consultation
The studio consultation (with the exception of the diploma consultation) takes place completely publicly before the community of students applying to the studio. The consultation is carried out jointly by the leading instructor and the assistant lecturers for each and every student. The consultant only reacts to issues in connection with the student's design task, looking for professional issues in it, taking proposals from it and giving standpoints. In a public debate the consultants look for the possibilities for the student's design and for providing further impetus for it, and the student selects from these ideas. During the open consultation the consultant's responses do not involve the redrawing or correction of the student's drawings, but in words or on a studio blackboard using chalk. The open public blackboard consultations where the consultant puts his/her observations before the students are also supplemented by the student also putting his/her ideas with chalk on the blackboard. It is from this joint blackboard dialogue that the message is formed from which the student adjusts his/her design task for the next session. As a result of this an open design thought process is created that is accepted by everyone, where, without exception, the students and instructors become acquainted with each other's ideas and abilities. Over the semester a community spirit is formed, as the acquaintanceship is at once both personal and of the community.

Ateliér Kovács / Kovács Studio

Vedoucí ateliéru/Studio leader:
Péter Kovács DLA
Asistenti/Assistant lecturers:
Lajos Barabás, Tibor China

Vystavující studenti/Exhibiting students:
Bettina Barna, Sándor Jani, Gréta Dalma Medgyesi, Gergő Sándor

Studenti se během čtyř let studia pod vedením zkušených architektů naučí připravit svůj návrh od základů architektonického designu až po závěrečnou diplomovou práci. Bez ohledu na ročník, ve kterém jsou, se studenti navzájem znají, znají své práce a s postupem času si osvojují znalosti a postupy, které vedou k utváření jasného systému hodnot. Semestrální kurzy jsou stejné jako v jiných ateliérech, náš ateliér však klade důraz na modelování, vytváření modelů a jejich kvalitu.

Vnímání studentů
Vedoucí mají tendenci myslet si, že náčrty v raných fázích navrhování vnímají a interpretují studenti stejně jako oni. My však jejich vědomě nebo instinktivně nebo i náhodně vytvořené – z nedostatečné přesnosti linií – zárodečné formy nesledujeme a neinterpretujeme stejně. Schopnost vidět za náčrty se mění, při chybějícím třetím rozměru výtvor imaginární formy, nezbytné k pochopení konceptu vysvětlujícího obsah linií, způsobuje problémy i těm nejlepším z nich. Může se stát, že se student s pomocí vyučujícího dostane k hodnotnému řešení, ale návrh mu pak není úplně vlastní.

Model a návrh
Podle našich zkušeností je modelování, jako způsob hledání architektonické formy, efektivnější i pro studenty, kteří nepatří mezi nejschopnější. Potíže s proměnou návrhu při jeho zobrazení tu odpadají a zároveň se zvyšuje úroveň kreativity a invence. Vycházejí do popředí instinkty, které fungovaly už v dětství. Řada lidí věří, že počítačové vizualizace modelování nahradí. My si to nemyslíme. Materiální model přináší jiné proporce a zkušenost s prostorem. Model není trojrozměrným překladem finálního návrhu, modelování je součástí samotného procesu navrhování. Model je „virtuální" realita, nevyhnutelný impuls. Další výhodou modelování je, že podporuje architektonické myšlení. Tvary, jež jsou nejasné, komplikované a těžko pochopitelné se také špatně modelují. Nejlepší studentské práce z roku 2010/2011 byly vypracovány na zadání ekumenické kaple na Debrecínský veřejný hřbitov.

V ateliéru organizujeme vlastní interní přednášky. Vedle tematicky strukturovaných předmětů, je podle nás důležité, aby se studenti seznámili s předními architektonickými osobnostmi a poznali, jaké hodnoty vyznávají. Například jsme měli přednášky o díle architektů Scarpy, Zumthora a Aalta, nebo o finské architektonické tradici spojené s workshopem na téma dřevěná architektura.

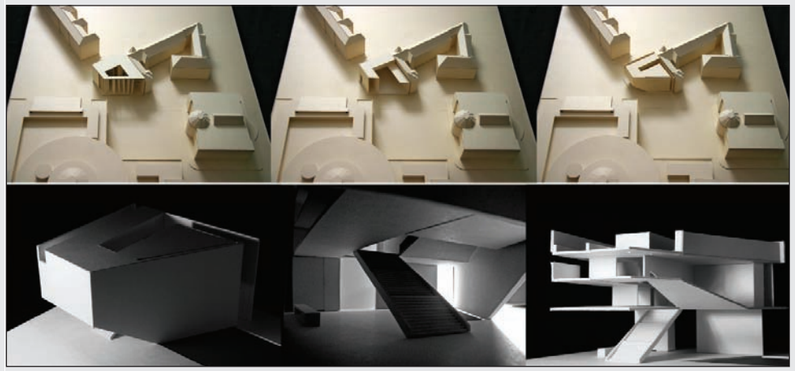
The students in 4 years prepare their design work from the fundamentals of architectural design to their final diploma design in the studio run by practicing architects. Irrespective of the year they are in the students know each other, each other's work, with the passing of time knowledge and method is inherited, a kind of palpable system of values is created. The semester design courses are the same as in the other studios, the studio's profile involves the importance of modelling, the methodology linked to the models and quality.

Student perception
The instructor has a tendency to think that the outline appearing in the basic phases of the planning process is sensed and interpreted in the same way by the students. However, we do not observe and interpret the consciously or instinctively or even accidentally, due to the lack of precision in the lines, created embryonic form in the same way. The ability to see behind the lines differs, in the lack of the third dimension the creation of the imaginary form necessary to understand the concept meaning content of the lines causes difficulties even for the best of them. It may happen that the student with the help of the instructions gets to the valued solution but does not completely possess the design.

Model and design
According to our experience modelling, as a method for finding the architectural form, is more effective even for students who are momentarily weaker in ability. The transformation problems between the design and its depiction are reduced, but, at the same time, the level of inspiration and creativity are higher. Those instincts that already existed in childhood come into the foreground, where a world picture modelled using construction toys appeared.

Computer visualisation has made us believe that it replaces modelling. We believe this to be a mistake. A material model provides a different kind of proportion and space experience, and the students now see this too. It is important to realise that the model is not a three dimensional translation of the final plan, the modelling is the planning process itself. The model is a „virtual" reality, an unavoidable impulse, however, we immediately have work with a model, and on seeing the models of others we immediately have work with our own as well.

A further advantage of modelling is that as a method it also disciplines architectural thinking. Forms that are unclear, not purely simple, difficult to understand are also difficult to model. In an indirect way the credo of the studio is also outlined.
The best student designs of the academic year of 2010/11 were made in the scope of the ecumenical chapel of the Debrecen Public Cemetery. (see: http://www.epiteszforum.hu/node/18451)
The studio system permits use to organise our own internal lectures as well. Besides the thematically structured subjects, we find it important for the students to get acquainted with outstanding architect personalities, to get to know value systems that are linked to an individual. For example, the students have held lectures about the oeuvres of Scarpa, Zumthor and Aalto. Apart from this another lecture was held on Finnish architectural tradition, which was linked to a spontaneous wood architecture workshop jointly organised by Finnagora and the Department of Architecture.

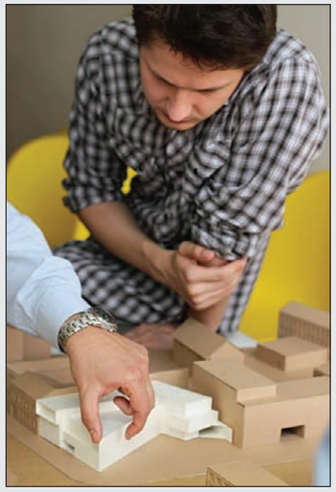

Ateliér Kulcsár / Kulcsár Studio

Vedoucí ateliéru/Studio leader:
Attila Kulcsár DLA
Asistenti/Assistant lecturers:
Ferenc Kállay, Béla Bíró,
Vystavující studenti/Exhibiting students:
Máté Banga, Péter Dienes, Bence Gáspár, Áron Rácz

Koncepce
Ateliér funguje na principu workshopu spojeném s osobností představitele debrecínské architektury. Vytvářejí se zde malé komunity schopné navzájem si naslouchat, soupeřit proti sobě i pracovat jako jeden tým. Během studia pod vedením vedoucího ateliéru a jeho asistentů se studenti naučí techniky formování prostoru, jeho vymezování materiálem a konstrukcí. Integrace hmoty do přírodního i zastavěného prostředí. Vytváření prostorových nároků individua a komunity za pomocí technických nástrojů, integrace do prostředí jako pokračování tradice nebo jako nový symbol společenství.

Studenti
Motivovaní mladí lidé, s idealizovanou představou o profesi architekta a s touhou vytvořit něco trvalého. Pokud to někdo nemá, odpadne. Studijní skupina se neutváří na základě přihlášek, ani ne podle síly, ale během celého studia. Tato heterogenní „masa" se musí přeměnit na tým intelektuálně schopný zvládnout přípravu na budoucí povolání. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je charisma a přesvědčivost vedoucího a soustavná společná práce s ostatními během osmi semestrů.

Vyučující
Vedoucí ateliéru je renomovaný profesionál, jehož akademické působení se zakládá na desetiletích tvůrčí práce v praxi. Jeho kolegové jsou mladí architekti, nejlepší ve své generaci, kromě navrhování se věnují akademické dráze a výuku vidí jako poslání.

Program
Náplň ateliéru naplňuje akreditovaný studijní program. Navrhování, volná kresba, geometrie, nosné konstrukce, stavební konstrukce, dějiny architektury, to vše za neustálého povzbuzování kreativity a zamezování přílišné sebestřednosti.

První rok se učí architektonické techniky zobrazování studiem a kopírováním publikovaných prací velkých mistrů architektury. Pak se studenti zhostí jednoduchého, vymezeného prostoru konceptem funkční myšlenky s horizontálními i vertikálními hranicemi. Následuje připojení obvodových zdí, čímž vznikne hmota, která může sloužit jako obytná kostka. Mezitím se studenti zdokonalují v grafických technikách a studují techniky modelování.

Rodinné domy vyžadují architektonickou uvážlivost v každém ohledu. Do provozů, které každý zná, vstupují všichni se stereotypy. Žijí někde, kde to buď milují nebo nenávidí, ale nedokážou se od toho oprostit. Naším úkolem proto je vyžadovat transformaci skutečné lokace podle fiktivního konceptu. Malé veřejné zařízení bylo zadání udělat z plaveckého bazénu celoroční centrum zábavy. Společné bydlení přináší řešení proměny městských čtvrtí určených k rekonstrukci. Velké veřejné zařízení řeší využití prázdných městských ploch s širokou škálou programů. Komplexní návrh doplňuje předchozí zadání o organizaci, krajinotvorbu a přidává realizace vnitřních prostor s náročnými funkčními požadavky. Diplomový návrh prezentuje veškeré znalosti s využitím celé škály architektonických nástrojů.
Zadání je vždy určené pro konkrétní místo, rodí se tak řešení pro existující proluky, čtvrti a usedlosti. Obáme na pravidla materiálnosti, prostorového uspořádání a snažíme se předcházet problémům s realizací.

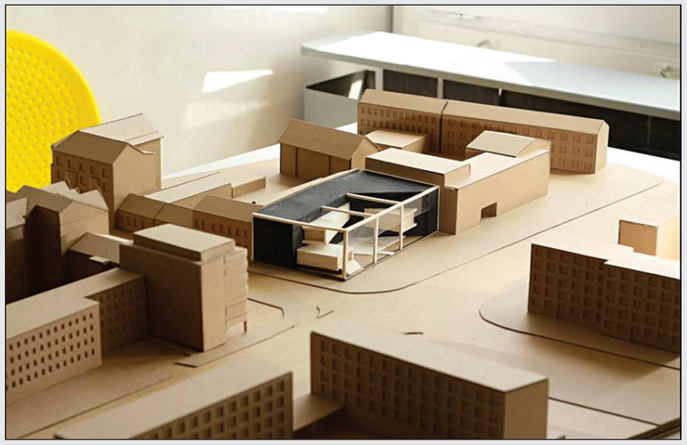
Metodologie
Přesné vymezení úkolu a požadavků. Určení plánu a lokace, seznámení s nimi. Prezentace podobných příkladů a dalších zdrojů. Studium nástrojů a metod prezentace. Kolektivní hodnocení studentských prací. Koordinace a kontrola skupinových prací. Individuální hodnocení. Osobní ohodnocení. Osobní konzultace. Srovnání s ostatními ateliéry. Domácí i mezinárodní přehled, výzkum a prezentace.

Concept
The Studio system is workshop work linked to a personality in the Debrecen architecture course. It is a place where small communities are created that are capable of paying attention to one another, compete against one another and work as a team. During the semesters of the course under the direction of the studio leader and the assistant lecturers the students learn the techniques of space formation, to delimit these with materials and structure. The integration of masses into the natural and built environment, into the fabric of a settlement. The creation of the space requirements of the individual and the community using the tools of technical progress, integration into the scale of the environment, as a continuation of traditions or as a new community symbol.

The students
Motivated young people, in whom the image of the idealised architect profession and the desire to make something lasting works, either as a parental program, or in the star pictures in magazines, or as their own self-realisation program. If this is missing in someone they drop out.
The quasi study group is not formed on the basis of application to a Master, and not in order of strength, but the average of the admission procedure gets into every unit. This heterogeneous „mass" has to be wrought into a team in line with a intellectuality in order to be able to be trained and practice the profession. The instrument for this is the charisma, suggestiveness of the leader, the joint work harmonised with the colleagues over the course of the eight semesters.

Instructors
The Studio leader is a prominent professional, whose academic and teaching work is attested by creative work spanning several decades. His teaching colleagues are young architects, who are the best in their age group, besides their design work they are working their way through the school of academic ranking and view teaching as their purpose in life.

Program
The studio work fulfils the accredited training program along the competence of education. The design subjects, as summarising knowledge reproductions present the knowledge learnt in the other subjects, freehand drawing, depiction geometry, supporting structure, building structure, architectural history knowledge, all encouraging and providing fertility for creativity, but warning against self-centred extremes. The first years start with learning architectural depiction techniques, studying and copying the published thoughts of great master architects. Then they must take possession of a simpler, delimited piece of space through a concept or functional idea, with both horizontal and vertical borders. Then the linking up of the border walls, which become masses, makes the spaces accessible, which as walls and floors are now suitable to function as a living box. In the meantime they practice working with the tools of presentation a graphics, and study the technique of modelling. Family homes carry architectural consideration now from every respect. Everyone arrives with stereotype in the functions they know. They live somewhere that the either hate or like, but they are unable to get free of its effect. Therefore, our tasks request the transformation of a real location according to a fictive concept: making the life space of a family unique using special services. The small public facility task made a water leisure centre suitable for all forms of entertainment all through the year. The multiple residence task provides a solution for the metamorphosis of a city quarter destined for reconstruction, with each plot being reconstructed, harmonised with each other and renewed. The large public facility provides an answer for the utilisation of a frequented urban empty plot. With a complex range of functions, in a difficult transport and integration situation. The comprehensive design task supplements the above stipulations with area organisation, landscaping demands, and alloys the realisation of the internal spaces with difficult functional requirements. When the structure and the use of materials together classify the external and internal spaces. The diploma design is now the presentation of all their knowledge, when the use of the entire range of architectural tools is conscious, – in the historical and architectural theory sense, which the aspects of realisation and use catalyse and moderate.
The path leading to this, the allocation of the tasks to concrete locations, – solutions are born for the important hiatuses of buildings, town quarters, settlements. We practice the rules of materiality, spatial formation with continual modelling, and this also refers to the possible problems of realisation, warns us of the restrictions of the structural manifestation of the idea.

Methodology
The precise determination of the task and the requirements. The determination of the schedule and the location, getting acquainted with this. The presentation of examples similar to the task and other resources. The studying of the instruments and methods of presentation. The collective reviewing of the students' work, interim grading. Coordination and control of group work. grading per individual and in studio comparison. Self-evaluation Personal consultations, with customisation, the highlighting of strengths. Comparative, „revealing" grading between the studios. The settlement presentation of the designs, the socialisation of architecture instruction. Domestic, international overview, survey and presentation. (Attila Kulcsár DLA)

Ateliér Rudolf / Rudolf Studio

Vedoucí ateliéru/Studio leader:
Mihály Rudolf DLA
Asistenti/Assistent lecturers:
Zoltán Bereczki, Zoltán Győrffy
Vystavující studenti/Exhibiting students:
István Benke, István Boda, Melinda Csáki, Dániel Tar

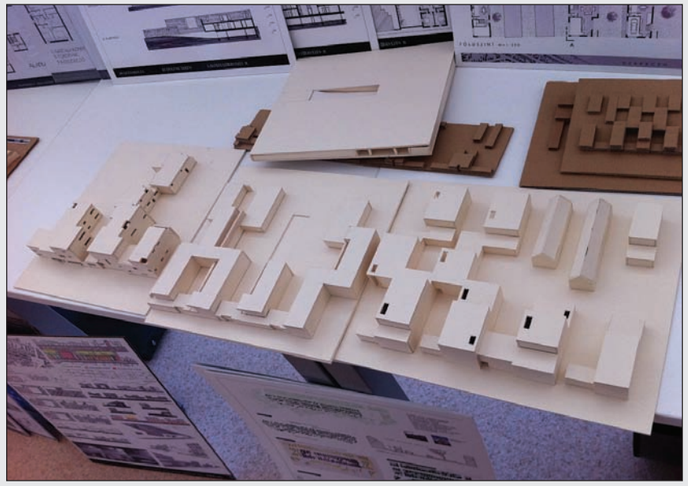
Experimentování a respekt k umístění

Pokud bych měl charakterizovat metody našeho ateliéru jedním slovem, bylo by to experimentování. Každý student má jiný přístup, je jinak pracovitý a má jiný žebříček hodnot ve vztahu k předmětu snažíme se proto studenty oslovovat individuálně. V rámci našich možností hledáme metodu a situaci, ve které budou moci všichni studenti najít oblast, v níž se cítí nejlépe, v níž budou úspěšní za cenu tvrdé práce. Naše metoda klade v prvních třech letech důraz na skupinové i individuální konzultace v závislosti na semestrálním zadání. V posledním roce dáváme přednost klasickému hodnocení, v rámci vztahu student-mistr.

Nejdůležitějším prvkem v našem systému je „neustálé budování". Rozvrh pro první ročník se skládá ze tří částí: 1. Studium tradičních nástrojů navrhování, výuka perspektivy, výuka různých metod zobrazování. 2. Výuka prezentačních CAD technik (Photoshop atd.). 3. Modelování z papíru a balzového dřeva.
Klademe důraz na výuku volných ručních technik a prezentaci. Je důležité, aby se studenti naučili myslet z hlediska modelu. Proto jsme v prvním ročníku zvolili následující strukturu: První zadání: složení čistého listu podél řezu (nejjednodušší prostorová formace). Druhé zadání: vytvoření komplexního prostoru z již hotových listů (s dodatkem). Třetí zadání: vyřezání pevného tělesa (vyřezávání, odstranění, vyjmutí). Čtvrté zadání: skládání pevných částí. Páté zadání: vytvoření prostorů, chovajících se jako pláště z plochých prvků. To vše se dá kombinovat a měnit různými způsoby, čímž vzniká nespočet příležitostí k experimentování.
Studenti ve 2. a 3. ročníku mají jak skupinové, tak individuální konzultace. Poté, co se naučí základy, musí se seznámit s metodami navrhování, jež rozvinou jejich osobní nadání. Cílem je praktický design, stupně jsou následující: seznámení se zadáním úkolu a umístěním návrhu. LOKACE. Studium: hodnoty, charakter, analýza urbánní struktury. Účel. Určení směru navrhování, zhodnocení výsledků studia. Vytvoření koncepčního plánu, modelování. Načrtnutí plánu, modelování.
Navrhování.

První tři stupně se odehrávají ve skupinách s asistencí, zbylé tři se řeší při osobních konzultacích.
Jedním z ponaučení vyplývajících z výše popsané experimentální práce je poznání, že pro studenty je nejtěžší samotný začátek práce. Řada z nich propadá zoufalství, hledají něco, čeho by se mohli chytit, nějaké záchytné body na neznámé půdě. S trochou nadsázky to lze přirovnat k hudbě, jako kdyby dostali nástroj, na který neumějí hrát a očekávali, že na něj vyloudí správnou melodii. Jinými slovy, bylo by pro ně jednodušší, kdyby se naučili alespoň základy harmonie. V současné architektuře neexistuje žádný systém pravidel, jako je harmonie v hudbě. Existoval před příchodem moderny. Byla to klasická morfologie. Je ovšem jasné, že klasická morfologie se už nedá vyučovat a nemá smysl ji vyučovat, jako před sto lety.
Tento problém lze překlenout typografií, jako zprostředkujícím médiem. Historie typografie a knižní grafiky má s historií architektonických návrhů mnoho společného. Obojí má pravidla, která se formovala po staletí a počátek 20. století přinesl oběma z nich zásadní změny. U obou funguje moderní styl bez znalosti klasických pravidel pouze do určité míry. Výuka tradičních a moderních přístupů k typografii, která je mnohem jednodušší než architektura s obrovským množstvím komponent, řešením praktických příkladů představovat odrazový můstek k přenesení podobného okruhu problémů do architektury. Co funguje v jedné rovině, může uspět i v prostoru. To je jedna z možných budoucích cest rozvoje metodologie v našem ateliéru.

Experimentation and respect for the Location

If I had to characterise the method of our studio in one word it would be experimentation. Every student has a different attitude, diligence and system of values with respect to the subject – so our instruction addresses the students in a differentiated way.
According to our possibilities we search for the method and situation where all students can find that area of movement they feel best in, where they can be successful at the price of hard work. Our work method in the first three years places emphasis on the joint and personal consultations depending on the subject of the semester task. We have chosen classical correction for final year students, in the scope of a master-student relationship.
The most important element in the working method of our studio is „continuous building". The curriculum for the first year consists of three parts: 1. Studying the traditional range of tools of a design office, learning perspective design, the teaching/learning of various methods of depiction, 2. Studying presentation CAD techniques (Photoshop, sketchup... etc.), 3. Learning paper-based and balsa wood modelling. We place the greatest emphasis on the learning of freehand techniques, methods of presentation. It is important that the students learn to think in a model-based point of view. The structure we have chosen for this – for the first years – is the following: The first task: folding of a flat sheet along a cut (simplest space formation). The second task: the creation of complex spaces from the previously created sheets (with addition). The third task cutting up a solid body (cutting out, removal, extraction). The fourth task: assembly from solid bodies. The fifth task: the creation of spaces behaving as shells from flat elements. All this can be mixed and varied in many ways, providing innumerable possibilities for experiment for the students.
The students in the 2nd and 3rd years have both group and individual consultations. After learning the basics, the students must become acquainted with design methods that develop their individual skills and that take the students on varying design paths. The direction is practical design, the stations of the method are the following: becoming acquainted with the design task and the design area – the LOCATION. Study: value, character, urban structure analysis. Proposal. Determination of the direction of the designing, evaluation of the results of the study. Concept plan creation, modelling. Outline plan creation, modelling. Designing.
The first three stations are carried out in groups with joint assessment, while the other three design stations deal with individual consultations.
One of the lessons learnt from the experimental work presented above is that when carrying out the task it is getting started that is the most difficult for the students. Many of them fall into despair looking for things they can hold on to, points of support on unknown ground. Using a musical simile – and with a little exaggeration – it is as if they are given an instrument that they do not know how to play and they expect to get proper harmonies and melodies out of it. Taking this further, it would be easier if they learnt the fundamentals of harmonics. There is no system of rules in contemporary architecture like harmonics in music. It existed in times before modernism. This was classical morphology. It is obvious, though, that classical morphology cannot be taught, and is not worth teaching, like a hundred years ago.
This problem could be bridged over by typography, as the use of a mediating medium. The history of typography and page layout design has many similarities with the history of architectural design. Both have rules established over centuries, and the beginning of the 20th century brought about fundamental changes to both of them. In both of them the modern style only works to a limited extent without knowledge of the classical rules.
The teaching of a traditional and modern approach to typography, which is much simpler than architecture with its huge number of components – through the solving of practical examples – may represent a springboard for transplanting this range of problems into architecture. What may succeed in a single plane may also be worthwhile in spatial view. This is one of the possible future methodology developments in the Rudolf studio. (Mihály Rudolf DLA)

Magisterské studium
MSc Studio

Ateliér Puhl / Puhl Studio

Vedoucí ateliéru/Instructors: Ferenc Bán Kossuth, Antal Puhl DLA, Ybl
Vystavující studenti/Exhibiting students: Gergő Batizi-Pócsi, Brigitta Ling, Ádám Mester, Ibolya Végh

Po absolvování bakalářského studia a splnění přijímacích zkoušek mohou studenti pokračovat ve studiu v magisterském programu. V navazujícím studiu pokračuje 14–15 studentů, což je asi 30% absolventů Bc studia. Magisterský program poskytuje studentům široké spektrum teoretických i praktických znalostí. Během tří semestrů vytvoří studenti dva semestrální návrhy a jeden diplomový projekt. Magisterský program staví na inženýrských znalostech z bakalářského studia a prohlubuje znalosti studentů o uměleckých a humanitních aspektech architektury.
Domnívám se, že pro absolventy je důležité, aby se v profesionálním světě cítili jako doma. Měli by znát dějiny stavitelství, ale i dějiny umění. Proto jim nabízíme kurzy jako jsou Dějiny stavitelství, Dějiny umění a Teorie umění a dokonce i Dějiny náboženství, aby byli schopni pochopit kontext klasického umění. Studenti se seznámí s architektonickými teoriemi od starověku po modernu a naučí se vytvářet architektonické analýzy. Získají přehled o profesích spojených s architektonickou praxí za pomoci předmětů jako je Obytné prostředí, Sociologie osídlení, Dějiny zahradnictví a Umění vnitřního prostoru.
Naším cílem je, aby architekti, absolvující magisterské studium, nebyli jen jednostranně zaměření odborníci, ale aby byli intelektuály v klasickém slova smyslu, a proto je nezbytné, aby znali dějiny maďarské kultury, vztahy mezi různými kulturami a měli povědomí (a cit) o estetice zahrnující všechny umělecké disciplíny.

After their BSc degree and another entrance examination the students may continue their studies on the masters course. 14–15 students can extend their knowledge in the MSc studio, which number represents about 30% of the BSc graduates. The architecture MSc course, continuing the basics of the architectural engineering BSc course, offers a wide range of theoretical and professional knowledge to the students. Over the three semesters the students create two semester designs and a new diploma design. The MSc course builds upon the stringer engineering bases of the BSc, so instead its task is to deepen the knowledge of the students in the arts and humanities of architecture.
We find it important for the graduating architect to feel at home in the professional world they will have to fit in to. They should know the history of engineering but also the history of the arts. So we organise courses in History of engineering, History of art and Theory of art, and even History of religion in order to be able to understand the content of the fine arts. Through making the professional side a conscious thing the students become acquainted with various architectural theories, from ancient times to modern times, and carry out architectural analyses. They gain an insight into professions closely linked to architectural design, with the help of subjects like: Living environment, Settlement sociology, Horticultural history and Art of internal spaces.

Our aim is for the architects completing the MSc to not only be excellent „narrow specialists“ but instead to become intellectuals in the classic sense, and for this it is essential for them to know about Hungarian cultural history, communication between the various cultures and have a knowledge (and feeling) of aesthetics encompassing all branches of art. (Antal Puhl DLA)

Bogdan Zdrojewski

Bogdan Zdrojewski
ministr/Minister

Ministerstvo kultury a národního dědictví Polska
/The Ministry of Culture and National Heritage of Poland
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, Varšava/Warsaw
Polsko/Poland
tel.: +48 224 210 100
e-mail: minister@mkidn.gov.pl
www.mkidn.gov.pl

Architektura v Polsku, Česku, na Slovensku a v Maďarsku patří po roce 1989 mezi nejdynamičtější oblasti veřejného života. Politická transformace, systémy ochrany národního dědictví zavedené v posledních letech, vize samosprávných orgánů a konečně kreativita architektů a urbanistů způsobily a způsobují zásadní proměnu našeho veřejného prostoru. Téměř každý den získává náš region další perlu současné architektury: nové obytné domy, silniční infrastrukturu, veřejné budovy. Tento dynamický rozvoj vytváří potřebu intenzivní spolupráce a společné debaty o budoucnosti střední Evropy v kontextu architektury měst a krajiny. Výměna zkušeností, poznatků a nápadů a také realizace společných architektonických a urbanistických projektů v rámci Visegrádské skupiny nepochybně napomáhá k citlivému přetváření krajiny našich států a našeho společného regionu s jeho bohatstvím hmotného kulturního dědictví evropského a světového významu.
Naše mladé, ambiciózní, dynamické a otevřené společnosti vychovávají vynikající urbanisty, architekty a projektanty. Právě oni ovlivňují prostor, v němž žijeme, přinášejí odvážná řešení a proměňují krajinu. Získávají ceny a vyznamenání na světových přehlídkách a v mezinárodních soutěžích. Jsou důkazem toho, že investice do kulturního vzdělávání a důraz na kulturní a estetické cítění ve výchově přináší v dlouhodobé perspektivě reálný prospěch a následně pronikání kulturních a estetických hodnot do každodenního života a do oblasti ekonomické. Také z tohoto důvodu je prezentace realizovaných a budoucích projektů mladých architektů událostí, která stojí za pozornost a doporučení.
Během posledního setkání ministrů kultury jsme společně s mými protějšky z Česka, Slovenska a Maďarska diskutovali o roli kreativních odvětví průmyslu v kulturní politice našich států a Evropy, a také o nutnosti posilování kulturní spolupráce zemí Visegrádské skupiny. 4. setkání ministrů kultury států ASEM, které se konalo ve dnech 9. – 10. září 2010 v Poznani, se soustředilo na téma kulturního dědictví v kontextu výzev současnosti. Během společné debaty ministři kultury států EU a jihovýchodní Asie zdůraznili mj. nutnost neustálého posilování vědomí o společném kulturním dědictví států a regionů, zdokonalování nástrojů managementu kulturního dědictví a zintenzivnění výměny zkušeností v této oblasti.
Jsem velice rád, že organizátoři Architecture Week 2011 uvádějí naše společné ideje a závěry do praxe. Děkuji organizátorům za realizaci tohoto zajímavého projektu a svým kolegům ministrům kultury Česka, Slovenska a Maďarska za jeho podporu a udělení čestné záštity.
Všem návštěvníkům Architecture Week v Praze přeji mnoho inspirujících zážitků.

Since 1989, architecture in Poland, the Czech Republic, Slovakia, and Hungary has belonged to the most dynamic areas of our public life. Political transformation, national heritage protection systems implemented in recent years, the visions of local authorities, and finally, the creativity of architects and urban planners have brought about and are bringing about a fundamental transformation of our public space. Our region is acquiring another jewel of contemporary architecture almost daily: new residential housing, traffic infrastructure, and public buildings. This dynamic development creates the need for rigorous cooperation and joint debate about the future of Central Europe in the context of municipal architecture and the landscape. Without a doubt, sharing experience, knowledge and ideas as well as executing joint architectural and urban planning projects within the Visegrad Group are helping to transform in sensitive fashion the landscape of our countries and our common region, with its extensive and rich cultural heritage of European and worldwide importance.
Our young, ambitious, dynamic, and open society is producing excellent urban planners, architects, and designers. They are the ones making decisions about the space in which we live, coming up with brave solutions, and changing the landscape. They are receiving awards and honours at world exhibitions and international competitions. They are proof that, from the long-term perspective, investing into cultural education and emphasising culture and aesthetic considerations in education bring about real benefits and results in the merger of cultural and aesthetic values into everyday life and into the economy. For this reason as well, the presentation of executed and future projects of young architects is an event that deserves attention and recommendation.
During the last meeting of the Ministers of Culture, my Czech, Slovak, and Hungarian counterparts and I discussed the role of the creative branches of industry in cultural policies in our countries and in Europe and the need to reinforce cultural cooperation among the countries of the Visegrad Group. The fourth meeting of the Ministers of Culture of the ASEM countries, which took place on 9–10 September 2010 in Poznan, focused on the topic of cultural heritage in the context of present-day challenges. During the joint discussion, the Ministers of Culture of the EU Member States and the countries of South-East Asia also emphasised the need for the continuous improvement of awareness of the cultural heritage shared by countries and regions, development of the instruments of cultural heritage management, and greater exchange of experience in this area.
We are very pleased that the organisers of Architecture Week 2011 are implementing our joint ideas and conclusions into practice.
I would like to thank the organisers for executing this interesting project and my colleagues at the Ministries of Culture of the Czech Republic, Slovakia and Hungary for their support and honorary patronage.
To all visitors to Architecture Week in Prague: May your visit be highly inspirational.

Jan Pastwa

Jan Pastwa
mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Polské republiky v Praze
/Ambassador of the Republic of Poland in Prague

Velvyslanectví Polské republiky v Praze/Embassy of the Republic of Poland in Prague
Valdštejnská 8, Praha 1/Prague 1
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 257 099 523
e-mail: praga.amb.sekretariat@msz.gov.pl
www.prague.polemb.net

Z perspektivy Zlaté Prahy v celé její gotické, barokní a secesní kráse by se mohla polská města jako Varšava nebo Vratislav – srovnaná se zemí během druhé světové války a necitlivě obnovovaná v dobách komunismu – jevit pouze jako méně atraktivní mladší sestry. Handicap na startovní čáře se však může posléze ukázat jako motivační a dynamizující faktor. Polsko z ptačí perspektivy dnes vypadá – slovy komentátora listu Financial Times – jako „největší evropské staveniště".
Nejdůležitější je to, že se stavební boom projevuje nejen kvantitou, ale i kvalitou vznikajících objektů. Přitahuje do Polska nejen špičky světové architektury, ale především otevírá prostor pro stále se rozšiřující skupinu polských architektů světového věhlasu. A nejmodernější architektura se pomalu stává v Evropě jednou z hlavních polských poznávacích značek.
Když se procházíme mezi avantgardními mrakodrapy varšavského City pocítíme dynamiku země, která již dvacet let nepřetržitě zažívá období hospodářského růstu. Když se díváme na Varšavu z visutých zahrad nové univerzitní knihovny, vidíme také město pulzující kulturním životem, který rodí i další a další projekty z oblasti „kulturní infrastruktury". Ty jsou důkazem rostoucího sebevědomí polských samospráv, ale také zisků plynoucích z členství Polska v Evropské unii, jež patří mezi hlavní podporovatele kulturních stavebních projektů. A nejde zdaleka jen o Varšavu, v tuto chvíli například na dvou opačných koncích Polska vznikají dva velmi ambiciózní projekty z „hudební" oblasti: Národní fórum hudby ve Vratislavi a Podleská opera a filharmonie ve městě Białystok. Podobnými stavbami se může pochlubit i celá řada dalších polských měst.
Jsem velice rád, že v letošním roce můžeme na festivalu Architecture Week představit obzvláště rozsáhlou prezentaci současné polské architektury. Letošní Architecture Week se totiž spojuje se dvěma významnými politickými událostmi. Právě v tomto pololetí předsedá Polsko Radě Evropské unie a zároveň slavíme dvacáté výročí vzniku Visegrádské skupiny. Obě události ukazují, jak velký kus cesty náš region prošel od roku 1989. Architektura je jedním z nejlepších vizuálních symbolů této proměny.

From the perspective of Golden Prague, in all its gothic, baroque and art deco beauty, Polish cities such as Warsaw and Wroclaw – levelled to the ground during the Second World War and rebuilt during Communist times in a highly insensitive manner – may appear only as less attractive younger sisters.
In the end, however, a handicap at the start line may show to be a motivational and energising factor. In the words of a commentator from The Financial Times, from a bird's perspective, Poland today looks like „Europe's biggest construction site". What matters most, however, is that the construction boom is manifesting itself not only in terms of the quantity of construction projects, but also in terms of the quality of such projects. The boom is not only attracting leaders from the world of architecture, but is also making room for a growing group of Polish architects of world renown. And in Europe, Poland is slowly becoming known as the home of the most modern architecture.
When we take a walk among the avant-garde skyscrapers in Warsaw's City, we can feel a dynamic country that has been experiencing twenty years of continuous economic growth. When we look at Warsaw from the hanging gardens of the new university library, we also see a city pulsing with cultural life, which is giving birth to more and more „cultural infrastructure" projects. This is evidence of the growing self-confidence of Polish municipalities, but also of the benefits of Poland's membership in the European Union, which is one of the main supporters of cultural construction projects. And this is in no way limited to Warsaw – at this time, for example, two very ambitious projects in the „field of music" are being developing at opposite ends of Poland: the National Music Forum in Wroclaw and the Podleská Opera and Philharmonic in Białystok. A whole host of Polish cities and towns can boast similar buildings.
I am delighted that at this year's Architecture Week festival we are able to present an especially extensive exhibition of contemporary Polish architecture. This year, Architecture Week is tied to two important political events: Poland has taken over the presidency of the Europe Council for the second half of this year and this year marks the twentieth anniversary of the creation of the Visegrád Group. Both events prove that our region has gone quite a distance since 1989. Architecture is one of the best visual symbols of such transformation.

Hanna Gronkiewicz-Waltz

Hanna Gronkiewicz-Waltz
Primátorka hl. m. Varšavy/The Mayor of the City of Warsaw

Magistrát hl. m. Varšavy/Warsaw City Authority
Pl. Bankoky 3/5, Varšava/Warsaw
Polsko/Poland
tel.: +48 224 431 000
e-mail: sekretariatprezydenta@um.warszawa.pl
www.um.warszawa.pl

Varšavské sny ve čtyřech obrazech

Varšava je město-symbol, symbol víry ve sny. Osud se s hlavním městem Polska nikdy příliš nemazlil. Po staletí se o jeho vzhledu rozhodovalo za hranicemi – nejen Varšavy, ale i polského státu. Ruská nadvláda v 19. století, obrovské ztráty během druhé světové války a vize plánovačů socialistického realismu, uskutečňované během poválečné obnovy města, se na tváři současné Varšavy nesmazatelně otiskly.

Ale i v těch nejtěžších dějinných okamžicích obyvatelé hlavního města snili: o krásném městě plném zeleně, kouzelných zákoutí a krásné architektury, za níž by se nemusela stydět žádná evropská metropole. Dnes, kdy Varšavané mohou opět sami rozhodovat o svém městě, přišel čas tyto sny uskutečnit.

Varšava je město, které se mění před očima. Začíná „velký úklid" metropole znetvořené plány diktovanými socialistickým realismem. Vznikají četné návrhy, jež se pokoušejí „ochočit" chaotický prostor, dědictví minulé epochy. Varšava se rozvíjí nesmírně dynamicky. Na každém kroku potkáváme nové investice, komerční i veřejně prospěšné: muzea, stadiony, kulturní centra, knihovny, školy. Revitalizací procházejí důležitá náměstí a ulice. Mezi tvůrci současné varšavské zástavby najdeme jména světově proslulých architektů: Normana Fostera, Zahy Hadid nebo Daniela Libeskinda. Nejvyšší kvalitu architektury zaručují Varšavě veřejné architektonické soutěže, v nichž spolu soupeří špičkové projekční kanceláře z celého světa.

Stejně byli vybráni i architekti staveb, jejichž krátkou prezentaci najdete ve „varšavské sekci" tohoto katalogu.

Warsaw dreams in four scenes

Warsaw is a city–symbol, symbol of faith in dreams. The fate was never very kind to the Polish capital. Its appearance was for centuries decided abroad – not only Warsaw's but the whole Polish state's. Russian domination in the 19th century, huge losses during WW II and visions of socialist realism planners realized during the postwar renovation of the city have scarred the City of Warsaw forever.

But even in the hardest times the capital inhabitants dreamed: about beautiful city full of greenery, magical retreats and fine architecture that would not made any other European metropolis ashamed. Today, when the Warsaw citizens can again decide about their city themselves the time has come to finally realize these dreams.

Warsaw is a city that changes before one's eyes. The „big cleaning" of metropolis, disfigured by the plans dictated by socialist realism, has begun. Many plans emerge that try to „tame" chaotic space, the heritage of the last era. Warsaw's development is extremely dynamic. We meet new investments, commercial as well as public service buildings on every step: museums, stadiums, cultural centers, libraries, schools. Important squares and streets are being revitalized. We can find names of world famous architects among the authors of the new Warsaw building environment such as: Norman Foster, Zaha Hadid or Daniel Libeskind. The highest quality of architecture is guaranteed by public architectonic competitions with the participation of the top world architectural studios.

The authors of the buildings presented in this catalogue were chosen the same way.

Obraz první – Vize

Nové sídlo orchestru Sinfonia Varsovia

autor projektu:
Atelier Thomas Pucher ZT

Nejznámější varšavský orchestr, Sinfonia Varsovia, čekal na naplnění svého snu o vlastním sídle od okamžiku vzniku v roce 1984. V březnu 2009 město Varšava zakoupilo starou budovu Veterinární fakulty Hlavní zemědělské školy, která se měla stát budoucím sídlem orchestru. V červnu 2010 byla vyhlášena mezinárodní architektonická soutěž na projekt koncertní síně a celkové využití budovy. Podle předpokladu má celý komplex, situovaný na pravém břehu Visly, plnit několik různých funkcí. Má se stát nejen místem pro prezentaci vážné hudby a jiných druhů umění, ale také otevřeným prostorem s multitékou, kavárnou nebo restaurací a místem pro organizaci vzdělávacích programů pro děti a mládež.

Soutěže se zúčastnilo 137 projektů z více než 10 zemí, zvítězil projekt Ateliéru Thomas Pucher ZT z Rakouska. Rakouský architekt navrhl neobvyklé prostorové řešení: zeď obklopující téměř celý komplex a „levitující" několik metrů nad zemí. Zeď výrazně definuje místo v prostoru města a připisuje mu konkrétní funkci, zahaluje zahradu skrytou za ní aurou tajemství, ale zároveň je to zeď vznášející se nad zemí, která nerozděluje, ale propojuje celý komplex s okolím, zatímco prolínající se prostory otevírají před divákem proměnlivé vizuální zážitky. Za zdí vstupujeme do fascinující, tajemné zahrady, procházíme duchovní očistou, jež nás připravuje na recepci uměleckých zážitků v koncertní síni. Sama koncertní síň je navržena inovativním způsobem, spojuje dva typy konstrukčních postupů používaných při stavbě koncertních objektů: klasickou obdélníkovou síň a prostor typu „vinice". Řady sedadel se vinou kolem sálu jako stuha a orchestr je tak dokonale viditelný z každého místa. Toto řešení spojuje zážitek „bytí v centru hudby" s jedinečnou akustikou.
V evropském měřítku unikátní koncertní síň s „pozvednutou" zdí skrývající zahradu se stane výrazným symbolem místa, vymezí ho uměřeným a neagresivním způsobem.

Nové sídlo orchestru Sinfonia Varsovia je součástí širšího projektu rozvoje kulturní nabídky na – tradičně periferním – pravém břehu Visly, čtvrti s názvem Praga. Sídlo orchestru se tak připojí k místům, která se už na kulturní mapě „varšavské Prahy" objevila, jako modernizovaná budova divadla Teatr Powszechny, Centrum kultury nebo Park sochařství.

Scene one – Vision

New seat of Sinfonia Varsovia orchestra

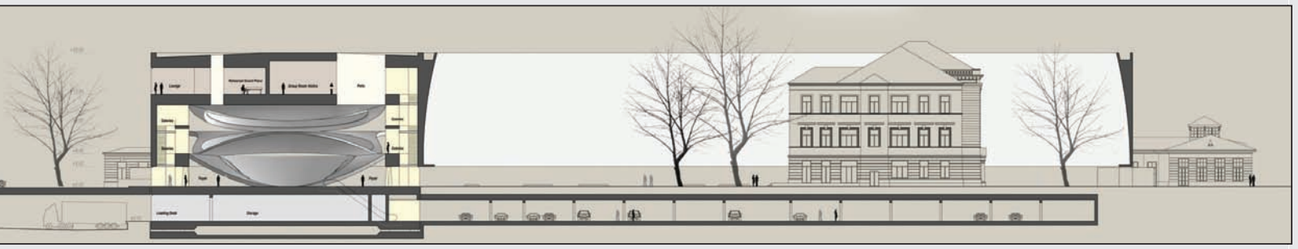
Author:
Atelier Thomas Pucher ZTH

The most famous Warsaw orchestra, Sinfonia Varsovia, has been waiting for its dream about its own seat to become true since the very foundation in 1984. In March 2009 the City of Warsaw bought an old building of Veterinary Faculty that should become the new seat of the orchestra. In June 2010 international architectonic competition on the project of concert hall and overall utilization of the building was announced. The complex situated on the right bank of Vistula River should serve to several different functions. It should become not only a place for presentation of classical music and other arts but also an open space with café or restaurant and place for educational programs for children.

In the competition there were 137 projects from more than 10 countries, the winner was Thomas Pucher ZT from Austria. The Austrian architect designed unusual spatial conception: a wall surrounding almost the whole complex „levitating" few meters above the ground. The wall explicitly defines a place in the urban environment and gives it a proper function, it covers the garden hidden behind it with secret, but at the same time it is a wall floating over

1 | **2**

1 – Pohled na koncertní síň, Atelier Thomas Pucher ZT / View on the concert hall, Atelier Thomas Pucher ZT
2 – Pohled na foyer, Atelier Thomas Pucher ZT / View on foyer, Atelier Thomas Pucher ZT

the ground that does not divide but connects the whole complex with its surroundings, while intersecting spaces offers ever changing visual experiences to the viewers. Behind the wall we enter fascinating mysterious garden, we go through spiritual catharsis that prepares us to percept cultural events in the concert hall. The concert hall is designed in an innovative way, it contains two types of construction methods used in concert objects: classical rectangular hall and a space of „vineyard" type. Seat rows coil around the hall like a ribbon and the orchestra is perfectly visible from every seat. This solution connects the experience of „being in the center of music" and unique acoustic.
A unique concert hall with elevated wall hiding the garden will become a distinct symbol of the place, delimitating it in a modest and nonaggressive way.

The new seat of Sinfonia Varsovia orchestra is a part of extensive project aiming to develop culture on – traditionally peripheral – right bank of Vistula River, quarter called Praga. The seat of orchestra will join other cultural buildings such as Teatr Powszechny, Cultural Center or Sculpture Park.

Obraz druhý – Projekt

Muzeum moderního umění

autor projektu:
Christian Kerez, Architekt ETH/SIA

Varšava se pomalu stává jedním z kulturních center Evropy, městem aktivních uměleckých institucí a prestižních festivalů, které svou nabídkou přitahuje i zahraniční publikum. Varšava – místo krutě zkoušené dějinami – se chce ve světě prezentovat nejen připomínkami hrdinské minulosti, ale také jako město otevřené kultuře, sledující její nejnovější trendy.
Aby v této oblasti obstála, je nezbytná existence silných institucí – jednou z nich se má stát Muzeum moderního umění. Varšavský magistrát ve spolupráci s Ministerstvem kultury a národního dědictví se rozhodly vyhlásit soutěž na

projekt muzea a stavbu umístit do samotného centra města – na náměstí Defilad. Soutěže se zúčastnilo 109 projektových kanceláří z celého světa a zvítězil v ní projekt švýcarského architekta Christiana Kereze. Již od okamžiku vyhlášení výsledků projekt vzbuzoval mezi obyvateli hlavního města četné kontroverze. Po roce 1989 si Varšavané postupně zvykli na architekturu křiklavou a výraznou, Kerez naopak navrhl stavbu formálně velmi umířenou a strohou. Z větší vzdálenosti stavba působí masivním dojmem, nicméně při blízkém kontaktu získává neuvěřitelnou lehkost. Prožitek z architektury budovy je svým horizontálním, rozložitým řešením stavby a monumentalitou srovnatelný s vnímáním přirozené krajiny. Na úrovni přízemí zůstává muzeum v maximální míře otevřené a vtahuje kolemjdoucí do svého nitra. A právě interiér se stává hlavní atrakcí muzea. Klíčovým motivem je obrácený vztah mezi vnější a vnitřní částí stavby. V posledních letech převládá ve světové muzejní architektuře trend spektakulárních exteriérů, skrývajících konvenční labyrint bílých krychlí výstavních sálů. Varšavský projekt se naopak soustřeďuje na výjimečnost interiéru. Elegantní, horizontální těleso budovy Muzea souzní s modernistickou zástavbou náměstí Defilad a jeho konstrukční řešení vyplývají z vnitřní struktury stavby. Práce na projektu

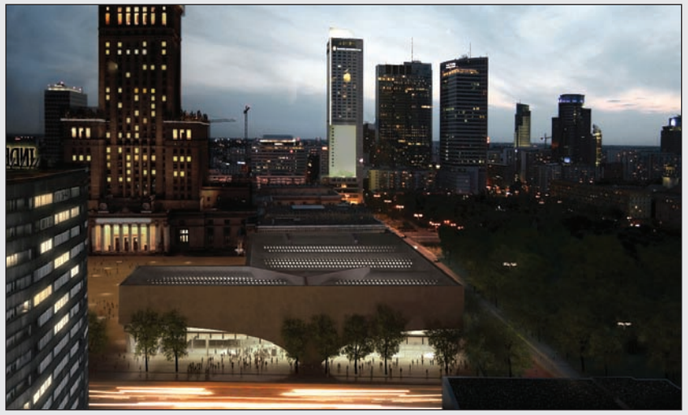
3 | 4
5

3 – Podélný průřez Simfonia Varsovia, Atelier Thomas Pucher ZT / Longitudinal cross-section Simfonia Varsovia, Atelier Thomas Pucher ZT

4 – Interiér Muzea moderního umění, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA / Interior of Muzeum of Modern Art, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA

5 – Exteriér Muzea moderního umění, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA / Exterior, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA

muzea končí a obyvatelé Varšavy doufají, že v brzké době bude z „nedotknutelného" náměstí, spojeného s hořkou vzpomínkou na zkázu, kterou přinesla 2. světová válka a doba socialismu, „sejmuta kletba".

Scene two – Project

Museum of Modern Art

Author:
Christian Kerez, Architekt ETH/SIA

Warsaw slowly becomes one of the cultural centers of Europe, a city of active cultural institutions and prestigious festivals, that attract foreign visitors. Warsaw – a place harshly tested by the history – wants to present itself abroad not only by reminding its heroic history but also as a city open to culture, following the newest trends.
To stand in this field it is necessary for it to have strong institutions – one of which should become Museum of Modern Art. Warsaw City Hall together with the Ministry of Culture and National Heritage decided to organize a competition on the museum and situate the building in the very center of the city – on the Defilad Square. 109 studios from all over the world took part in the competition and the winner was a project by Swiss architect Christian Kerez. The project has aroused many controversies among the citizens since the very beginning. After 1989 they became used to striking and expressive architecture, Kerez on the other hand had designed formally very decent and reserved building. From a distance it can be perceived as massive however from close-up it gains unbelievable lightness. The architecture of the building with its horizontal, spreading form and monumentality brings similar experience as natural landscape. The museum is open on the ground level and pulls the passersby in. And it is the interior what becomes the main feature of the museum. The key motive is the reversed relationship between the outer and inner part of the building. In recent years the world architecture of museums is dominated by spectacular exteriors hiding conventional labyrinth of white cubes of exhibition halls. Warsaw project on the contrary focuses on outstanding interior. Elegant, horizontal body of the building resonates with modern housing on Defilad Square and its construction is a result of its inner structure. When the museum building is finished, the Warsaw citizens hope it will clear the square marked by destruction of WW II and socialism from its curse.

Obraz třetí – Výstavba

Muzeum dějin polských Židů

Autor projektu: Rainer Mahlamäki

Muzeum dějin polských Židů má vzniknout do roku 2012 na území bývalého varšavského ghetta. Bude

prvním a jediným muzeem na světě věnovaným jako celek dějinám polských Židů. Vedle Muzea holocaustu ve Washingtonu a Jad Vashem v Jeruzalémě má patřit mezi hlavní instituce zaměřené na židovské dějiny na světě. Muzeum má být zároveň novou, multifunkční kulturní institucí. Polsko bylo po několik staletí světovým centrem židovské diaspory a – až do okamžiku jejího téměř úplného

6 | 7
8

6 – Muzeum moderního umění, noční pohled z ptačí perspektivy, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA / Museum of Modern Art, Night bird view, Christian Kerez, Architekt ETH/SIA

7 – Pohled na interiér Muzea dějin polských židů, Lahdelma & Mahlamäki Architects / Museum of History of Polish Jews, interior, Lahdelma & Mahlamäki Architects

8 – Muzeum dějin polských židů v průběhu výstavby, Marek Łoś / Museum of History of Polish Jews, during construction, Marek Łoś

vyhlazení během 2. světové války – zemí s nejpočetnější židovskou komunitou. Stavba muzea, vznikající podle vítězného soutěžního projektu finského architekta Rainera Mahlamäkiho, zrcadlí drama dějin židovské komunity v Polsku. Finský architekt navrhl uměřenou a sevřenou stavbu, která dokonale souzní s okolím a s nedalekým pomníkem Hrdinů ghetta. Navržená vnitřní prasklina budovy jí přidává na výjimečnosti a mění celou stavbu ve strukturu se symbolikou otevřenou mnoha interpretacím. Dramaticky zvlněná, shora nasvícená štěrbina s vápencovou strukturou je autory projektu přirovnávaná k rozestoupení mořských vln – Jam Suf, symbolickému přechodovému rituálu mezi dlouhým příběhem polsko-židovských dějin a symbolickým a velkorysým otevřením se mírové a plodné budoucnosti.

Scene three – Construction

Museum of History of Polish Jews

Author: Rainer Mahlamäki

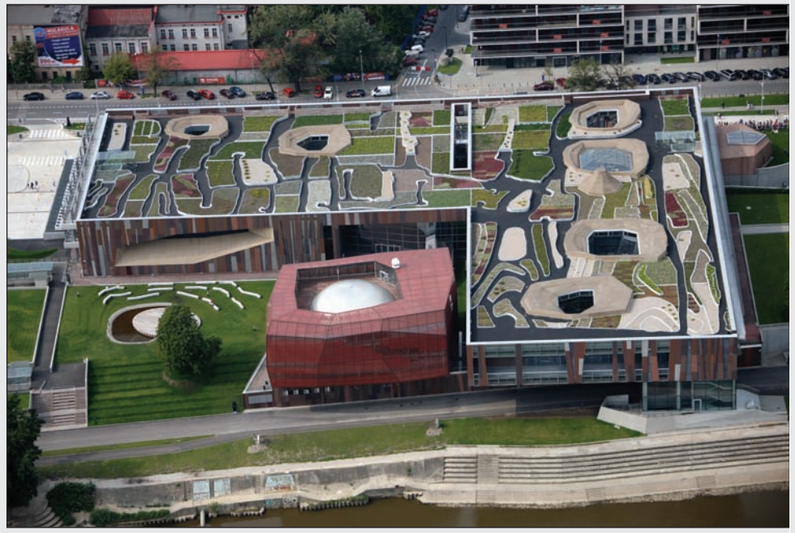
The Museum of History of Polish Jews should be finished by 2012 in the former Warsaw ghetto. It will be the first and only museum in the world dedicated to the history of Polish Jews as a whole. Beside the Holocaust Museum in Washington and Yad Vashem in Jerusalem it will belong to the main institutions focused on Jewish history in the world. The museum should be new and multipurpose cultural institution. Poland has been a world center of Jewish diaspora for many centuries and – until its almost total extermination during WW II – a country with the most numerous Jewish community. Construction of the museum designed by Finnish architect Rainer Mahlamäki reflects the drama of the history of Jewish community in Poland. The author designed moderate and compact building that resonates with its surroundings and nearby memorial of the Ghetto Heroes. The inner crack enhances its exceptionality and changes the whole building into a structure with symbolic open to many interpretations. The authors compare the dramatically undulated crack, lighted from above, with limestone structure to a partition of the sea – Yam Suf, symbolic transitional ritual between the long story of Polish–Jewish history and symbolic, generous opening to peaceful and fruitful future.

Obraz čtvrtý – Epilog

Centrum vědy Koperník

Autor projektu: Pracownia Projektowa Rar-2 Laboratorium Architektury Jan Kubec

Přestože Varšavou protéká největší polská řeka – Visla, městská zástavba se k ní dlouho stavěla zády. Část města ležící podél levého břehu řeky, Powiśle, patřila řadu let mezi čtvrti druhé kategorie. Dnes se Powiśle mění přímo před očima: vyrůstají zde nové veřejné stavby, univerzitní budovy, kavárny a knihkupectví. Nedávno otevřené Centrum vědy Koperník patří vedle právě projektovaných nových nábřežních bulvárů k hlavním bodům strategie, jejímž cílem je „obrátit město k řece".

9 |
| **10**

9 – Pohled na Muzeum dějin polských židů od pomníku Hrdinů ghetta, Lahdelma & Mahlamäki Architects / View on the Museum of History of Polish Jews from the monument of Ghetto Heroes, Lahdelma & Mahlamäki Architects

10 – Pohled na zahradu na střeše Centra Koperník, foto: Filip Klimaszewski / View on the roof garden of Center Kopernik, photo by Filip Klimaszewski

Budova postavená nad tunelem rychlostní komunikace se stává předsunutým opěrným bodem, jenž má spojit oba břehy Visly. Centrum vědy Koperník je jednou z nejprestižnějších investic Varšavy. Jde také o první interaktivní vzdělávací centrum pro děti, mládež a dospělé v Polsku. Hlavním úkolem této instituce je vytvářet a koordinovat iniciativy, které popularizují vědu a poznání. Má také sloužit k dalším strategickým cílům rozvoje města, např. jeho propagaci.

Centrum vědy Koperník bylo postaveno podle vítězného projektu polského architekta Jana Kubece. Projekt navazuje svými vlastnostmi a barevným provedením na krajinu varšavských nábřeží. Střechu stavby zahalují popínavé rostliny, v nichž jsou vyhrazeny stezky vybízející k příjemným procházkám. Budova planetária svým tvarem připomíná bludný balvan.

Autor projektu o svém díle sám říká: „Není to budova, spíše volně stojící součást krajiny, se zahradou na střeše, s krátery – atrii, terasami a okny obrácenými k Visle. Celý tento projekt je experiment, pro mne také příběh jako z filmu a důkaz toho, že Varšava je otevřené město, v němž se plní sny."

Scene four – Epilogue

Science Center Kopernik

Author: Pracownia Projektowa Rar-2 Laboratorium Architektury Jan Kubec

Although the biggest Polish river Vistula runs through Warsaw – the urban housing had been long turning its back on it. A quarter on the left river side, Powiśle, was for many years considered to be a second category. Today, Powiśle changes before one's eyes: new public buildings, university buildings, cafés and libraries. Recently opened Science Center Kopernik belongs, beside newly planned riverbank boulevards, to the main points of the strategy aiming to turn the city towards the river. The building standing over the highway tunnel becomes an advanced supporting element that should connect both banks of Vistula River.

Science Center Kopernik is one of the most prestigious investments of Warsaw. It is also the first interactive educational center for kids and adults in Poland. The main aim of this institution is to create and coordinate initiatives that popularize science and knowledge. It should also serve to other strategic aims of city development. Science Center Kopernik was built according to the winning project of Polish architect Jan Kubec.

The project relates to the landscape of Warsaw riverbanks with its colors and character. The roof is covered with climbing plants with paths offering pleasant walks. The shape of planetarium building resembles erratic boulder. The author says about his work: „It is not a building, more likely a free standing part of the landscape, with garden on the roof, craters – atriums, terraces and windows facing Vistula. The whole project is an experiment, for me also a movie story and prove that Warsaw is an open city, in which the dreams come true."

11 |
| **12**

11 – Centrum, vědy Koperník, z archivu CNK / Science Center Kopernik, CNK archive

12 – Pohled na Centrum Koperník od Visly, z archivu CNK / View on Science Center Kopernik from Vistula, CNK archive

Wojciech Szczurek

Wojciech Szczurek
Primátor města Gdyně/Mayor of the City of Gdynie

Magistrát města Gdyně/City Authority of Gdynie
Aleja Marszalka Piłsudskiego 52/54, Gdyně/Gdynia
Polsko/Poland
tel.: +48 586 688 011
e-mail: sekr.a@gdynia.pl
www.gdynia.pl

Gdyně je má vášeň, nejoblíbenější místo na Zemi. Jsem okouzlen jeho specifickým charakterem, formuji tvář města, jež je moderní, podporuje podnikání, harmonicky se rozvíjí, je vstřícné k obyvatelům, turistům i investorům a staví na meziválečné tradici. Mám rád imaginaci a způsob rozhodování politických elit v období mezi válkami, které město definovaly a stály za realizací myšlenky výstavby přístavu a přeměny rybářské vesnice na živoucí evropské město.
Při práci starosty je podle mne nejdůležitější odvaha a obezřetnost při strategickém rozhodování s dalekosáhlými důsledky, zároveň však dbám na to, aby tato rozhodnutí schvalovala i místní komunita. Občanská angažovanost obyvatel je jednou z hlavních sil pohánějících rozvoj města Gdyně.
V poslední době se v Gdyni na popud místí samosprávy uskutečnilo několik moderních investicí, jež podstatně ovlivnily rychlost rozvoje města. Výstavba silnice spojující gdyňský přístav s vnějším městským okruhem a státní silnicí, modernizace slavné ulice Świętojańska, přestavba křižovatky Św. Maksymiliana nebo stavba moderního městského muzea, sportovní arény, národního ragbyového stadionu a městského fotbalového stadionu patří mezi ty nejzásadnější. Nejznámějším ekologickým projekterm je Eko Dolina, továrna na zpracovávání odpadů.
V současné době patří mezi nejdůležitější městské investiční projekty přestavba divadla Danuty Baduszkové a dalších, stavba terimálu pro cestující na letišti Gdyně-Kosakowo a Kulturní fórum, jež bude obsahovat budovu divadla, galerii moderního umění a knihovny a doplní tak stávající kutlruní instituce.

Je třeba říci, že Gdyně se již léta umísťuje na předních místech hodnocení měst jak podle médií, tak podle vědeckých studií. Podle měsíčníku Forbes je Gdyně považována za „nejpřitažlivější město pro business". Neméně podstatný je fakt, že se zde dobře žije. Společenská diagnóza 2011 – průzkum životních podmínek a kvality života Poláků, vedený od roku 2000 profesorem Januszem Czapinskim. Opět se ukazuje, že obyvatelé Gdyně jsou ze všech obyvatel měst v Polsku s kvalitou života ve svém městě nejspokojenější.

Gdynia is my passion, my favourite place on Earth. I am Enchanted by its specific character, in shape the face of the city which is modern, open to entrepreneurship, harmoniously developing, friendly to residents, tourists as well as investors and draws on its interwar tradition. The imagination and way of acting of the political elites, from between WW I and WW II period, who defined and realised the idea of port construction and transformation of a fishing village into a vibrant European city, appeal to mem.
Performing the function of a mayor, an administrator in fact, in recognizen courage and prudence as necessary for making strategic decisions with far-reaching consequences, yet shows a simultaneous concern for the acceptance of these decisions by the local community. The Civic activity of the inhabitants is one of the main forces stimulating the development of Gdynia.
In recent years many modern investments, substantially influencing the development pace of the city, have been made in Gdynia on the initiative of the self-government. The construction of the Kwiatkowskiego Route directly connecting Gdynia Port with the Tri-City ring road and national road network, modernisation of the famous Świętojańska street, rebuilding of the road network of Św. Maksymiliana junction as well as the construction of a modern Museum of the City, Sports Arena, National Rugby Stadium and Municipal Football Stadium should be counted among the most vital ones. The best known environment-friendly project of the city and the metropolis is Eko Dolina, waste utilisation plant.
Currently, the most important investment projects of the city are: rebuilding of the Danuta Baduszkowa Musical Theatre as well as some other, which are being prepared like the construction of a passenger terminal of Gdynia-Kosakowo airport. Among them there is the Culture Forum which will comprise buildings of a theatre, modern art gallery and libraries, constituting a complex adjacent to the already existing culture institutions.
It is worth adding that in various rankings announced by opinion-forming media as well as different scientific institutions Gdynia has for years occupied top spots. According to the monthly Forbes Gdynia is considered "the most attractive city for business". What is no less important, it is good living here. The Social Diagnosis 2011 – a survey of living conditions and life quality of the Poles, conducted since the year 2000 under the direction of professor Janusz Czapiński. It once again turns out that it is the residents of Gdynia who, of all Polish city inhabitants, are the most satisfied with life quality in their city.

Gdyně – na cestě k udržitelnosti

Gdyně je relativně mladé město, 85 let staré, ležící na pobřeží Baltského moře v severním Polsku. Pět generací občanů města nadšeně pracovalo na jeho rozvoji. V roce 1920, po 2. světové válce a Versailleské smlouvě, Polsko znovu získalo přístup k moři a na místě malé rybářské vesnice měl vyrůst moderní přístav a město. Ve 20. a 30. letech začala stavba přístavu a město se plnilo novou zástavbou – nejen obytnými domy, ale i veřejnými budovami odrážejícími evropský funkcionalismus a modernismus.
Návrh Kamienne Góry, centrální městské části, vytvořil v roce 1920 profesor Tołwiński a architekt Zieliński na základě Howardových zásad zahradního města. Ze 100 hektarů půdy bylo 60% určeno pro zástavbu, zbytek měl být vyhrazen parkům. Hlavní ulice vedla podél existujících silnic, ostatní byly navrženy volněji, ale tvořily geometrický útvar. Kruhová a polokruhová náměstí s rozbíhajícími se ulicemi byla navržena organicky, s přihlédnutím k jedinečné topografii zdejšího osídlení. Podél ulic byly umístěny parcely pro jedno až dvoupatrové domy se zahradou (400–1600 m^2) a třípatrové vícegenerační domy. Hlavní pěší cesta, s výhledem na okolní krajinu, byla zakončena nejpůsobivějším prvkem, hlavním náměstím s výhledem na gdyňský záliv. Urbanistické uspořádání Kamienne Góry s velkolepou zelení, lipovými alejemi, udržovanými zahradami a upravenými veřejnými prostranstvími s parky a náměstími se dodnes příliš nezměnilo. Prázdné pozemky zaplnily obytné domy, školy, restaurace v současné interpretaci modernistického stylu pro město charakteristického.
Územní plán pro centrální část města s napojením na přístav a okolní sídla byl navržen v roce 1925 tak, aby sloužil různým účelům: reprezentačnímu, obytnému a námořnímu. O deset let později byla důmyslně uspořádaná geometrická uliční síť zaplněna originálními moderními budovami, převážně v raně funkcionalistickém stylu. Největší předválečná obytná budova, ulice Maja 27–31, byla navržena architektem Ziołowskim a postavena v letech 1935–1938, se svou železobetonovou kostrou a polokruhovou věží tvarem připomíná loď. Dům byl vybavený podzemní garáží, v přízemí byly obchody a banka. Genius loci města Gdyně podtrhuje obytná budova Orłowski s charakteristickými námořními znaky, navržená architektem Kupiecem v roce 1935. Polský Námořní dům, nejznámější gdyňská stavba, byl navržen architekty Damięckým a Sieczkowským a postaven v roce 1938. Dnes je zde Katedra navigace Námořní akademie, krytý bazén a planetárium.
Struktura města a jeho architektonický koncept přežily vřavu 2. světové války. Řada příkladů kvalitní architektury vznikla i po válce. Sportovní aréna, postavená v roce 2008, byla navržená dvojicí Karczewski & Bernier Architectes z Paříže. Budova má organický tvar, části střechy jsou izolované zelení. Budova je určená především pro sportovní události, pojme až 4000 diváků, ale konají se tu

1
2

1 – Gdyně, letecký pohled / Gdynia, aerial view
2 – Kancelářský a obytný dům, Kamienna Góra, arch. S. Płoski, K. Krzyzanowski, 1934–35, / Kamienna Góra, office and residential House, arch. S. Płoski, K. Krzyzanowski, 1934–35

i výstavy, kulturní akce a různá představení. Současná interpretace městského funkcionalismu je patrná na budově Městského muzea, navrženého kanceláří architekta Kozłowského v roce 2001. Je součástí muzejního komplexu, kde se nacházejí i stavby z roku 1923. Kameinna Góra i centrum města jsou na seznamu světového dědictví UNESCO kvůli ceněné funkcionalistické zástavbě, historickému jádru, blízkosti k přírodě, urbanistickým zásadám zahrnujícím charakteristickou uliční síť a náměstí a jedinečnou domovní typologii.
Dnešní Gdyně má asi 250.000 obyvatel a je důležitým centrem vědy a akademického vzdělávání, kultury a turismu a má ambice nadále se rozvíjet udržitelným způsobem. Městský výbor a Odbor územního rozvoje města spolu s partnery z řad veřejnosti a odborníků připravili Strategický plán Gdyně 2003–2013, schválený městskou radou. Jeho cílem je dosáhnout udržitelného, demokratického a ekologického rozvoje města naplňujícího standardy Evropské unie stanovením optimálního využívání přírodních, lidských a hospodářských zdrojů. Stavební památky spolu s kulturními institucemi a aktivitami, společenské a ekonomické ukazatele, hrají důležitou roli v růstu a rozvoji města. Výzkum a zkušenosti potvrzují, že kultura vytváří příjem a pracovní příležitosti, přitahuje návštěvníky, jenž produkují další ekonomickou aktivitu. Průzkum z roku 2010 ukázal, že 97% obyvatel Gdyně je se svým městem spokojeno. Město Gdyně se spolu s veřejnými i soukromými partnery podílí na čilém společenském životě: sportovní aktivity, hudební a divadelní festivaly, představení pod širým nebem a výstavy. Revitalizace historických budov dotacemi z lokální samosprávy je neméně důležitá.
Gdyňská tržnice je jedním z revitalizovaných komplexů. Byla postavena v roce 1937–38, navržena polskými architekty Müllerem a Reychmanem s využitím inovativní konstrukce. Hlavní hala, zvaná „ovocný a zeleninový trh", je otevřený bazar o rozloze 3 000 m^2 zastřešený originálními ocelovými oblouky.
V podzemí jsou dvě patra rozlehlých chladících skladů. Dvě menší haly pro prodej ryb a masa jsou z železobetonu, zakryté plochými střechami. Budovy sloužily svému původnímu účelu po více než sedmdesát let. Od samého počátku lákal trh místní zemědělce, rybáře, řemeslníky a drobné obchodníky a vytvářel pracovní příležitosti přímo v centru města. Nezaměstnanost je v Gdyni cca 5,12% (2011), což je méně než je polský průměr. Gdyňská tržnice lákala a stále láká obyvatele města k nákupu lokálních potravin v příjemném prostředí a v bezprostřední blízkosti jejich domovů. Tržnice podporovala a nadále podporuje vznik městských zahrad, které jsou mezi obyvateli velice oblíbené a jsou významnou součástí podrobných územních plánů. Navíc tržnice přitahuje i turisty.
Strategie rozvoje Gdyně bez zasahování do zelených ploch mimo město, respektující kulturní dědictví, chce znovu využít historické budovy, dát jim nové funkce, zastavět postindustriální a opuštěné přístavní plochy. Podrobné územní plány Gdyně využívají tento nástroj v boji proti rozšiřování města s cílem dosáhnout výhod kompaktního města, charakterizovaného vysokou hustotou obyvatelstva, smíšenými funkcemi a menší závislostí na autech. Funkce terminálu pro cestující, jenž dříve sloužil pro linku Gdyně – Amerika, se má brzy změnit. Je vhodně umístěn poblíž nádraží navrženého v roce 1933

3 | 4

3 – Rodinný dům, Kamienna Góra, arch. M. Sieniawski & team, 2000/Kamienna Góra, one-family house, arch. M. Sieniawski & team, 2000

4 – Obytná budova, ulice 3. mája, arch. S. Ziołowski, 1935–1938/3 May street, residential building, arch. S. Ziołowski, 1935–1938

společností Dyckerhoff & Widmann (stavitelé modernistické Stoleté haly ve Vratislavi zařazené na seznamu UNESCO). Terminál má rozlohu 2.500 m^2 a byl zařízený veškerým vybavením potřebným k odbavování pasažérů, pasovou kontrolu, celnici atd. V roce 1943 byl západní roh a modernistická fasáda zničeny při bombardování. Dnes chce vedení radnice fasádu obnovit v původní podobě a vytvořit zde Muzeum emigrace věnované Polákům, kteří odešli za hranice.
Dalším příkladem znovu využité stavby je přeměna prostorné stanice trolejbusů a garáží, jež byly postaveny na konci 30. let. Plány na zavedení trolejbusové dopravy do Gdyně se projednávaly už v roce 1929, uskutečněny byly v roce 1943. Během 2. světové války byla stanice i s garážemi přeměněna na německou továrnu na letadla – Flugzeugwerk Gotenhafen Kurt Kannenberg AG. Po válce byla opět přestavěna a znovu sloužila jako trolejbusová stanice a garáže, dokud nebyl poblíž postaven nový specializovanější objekt. V roce 2001 byla budova přestavěna podle návrhu architekta Kowalskiho pro nový provoz. Dnes slouží jako Pomořanský vědecko-technologický park a nabízí prostory pro kanceláře, laboratoře, konference a výstavy. Park, řízený Gdyňským inovačním centrem (odbor místní samosprávy), poskytuje vynikající podmínky pro rozvoj nejmodernějších technologií, především v oblasti biotechniky, ochrany životního prostředí, výpočetní techniky, průmyslového designu, elektroniky a telekomunikací. Nedávno se do budovy přistěhovala také gdyňská kancelář Rozvojového programu OSN.
Veřejný prostor – kvalitní ulice a náměstí – přitahuje chodce, díky čemuž je město živé a bezpečné. Hlavní gdyňská ulice – Świętojańska – byla v roce 2004 modernizována architektem Kozłowskim. Objevilo se zde nové pouliční osvětlení, lavičky a stojany na kola. Na chodnících, pěších zónách a cyklostezkách je použita různá dlažba. Pro centrum Gdyně byly navrženy i speciální stánky. Více než polovina rozlohy města je pokryta zelení. To vede ke zlepšování mikroklimatu, zvyšuje biodiverzitu, ale také přitažlivost a rozmanitost veřejného prostoru.
Vhodné propojení městské zeleně a volných prostor dává městskému prostředí novou kvalitu.
Gdyně, spolu s několika okolními městy, využívá k nakládání s odpadem služeb sdružení Ekodolina. To má na starosti dodávky vody a čištění odpadních vod, centrální vytápění, odpadové hospodářství, ochranu životního prostředí, ekologickou výchovu

5 | 6 | 7

5 – Obytný dům Orłowski, arch. Z. Kupiec, 1935 / Orłowski residential building, arch. Z. Kupiec, 1935

6 – Polský Námořní dům, arch. B. Damięcki, T. Sieczkowski, 1938. / Polish Sailors' House, arch. B. Damięcki, T. Sieczkowski, 1938.

7 – Sportovní Aréna, Karczewski & Bernier Architectes, 2008 / Sport Arena, Karczewski & Bernier Architectes, 2008

a vzdělávání. Odpadové hospodářství je založené na systému zpracovávání odpadu rozděleného na: biologicky odbouratelný, nebezpečný a municipální. Důležitou součástí systému je recyklace a navracení obnovených materiálů zpět do oběhu. V oblasti energetického hospodářství lze dosáhnout zlepšení jak na straně spotřebitelů, tak výrobců. Snížení spotřeby energie pomocí

úsporných opatření na straně spotřebitele je snáze dosažitelné, když máme k dispozici nové moderní kancelářské budovy. Například Alfa Plaza Office, postavená v roce 2001, navržená architektem Rutkowskim, nebo Łużycka Office Park z roku 2006 od kanceláře Gryczyński& Aedas byly navrženy jako energeticky úsporné, inteligentní budovy, v interiéru využívající flexibilní koncept open space.
Udržitelné město uzavřené ve vhodné formě, které reaguje na lidské potřeby, si spíše rozvine vlastní identitu, charakter postavený na jedinečných vlastnostech místa nebo schopnostech obyvatel. Rozvoj společenských vazeb a důvěry v místní samosprávu zvyšuje účast v rozhodovacích procesech. Ekologické, ekonomické a společenské otázky dominují strategickému plánování udržitelné Gdyně, i když je stále co zlepšovat. Cesta k udržitelnosti je proces, jenž musíme přijmout, pokud chceme, aby i příští generace toužili žít v Gdyni.

Gdynia – steering towards Sustainability

Gdynia is a relatively young city, 85 years old, located on the Baltic seacoast in northern Poland. Five generations of citizens eagerly contributed to its development. In 1920, following WW I and the Versailles Treaty, Poland regained access to the sea and it was decided that a modern port and a town would be built at the site of a small fishing village. In the 1920's and 1930's the development of the harbour started and the city grew filled with new buildings – not only tenements and settlements, but also public buildings reflecting European trends of the time Functionalism and Modernism.
Plan for Kamienna Góra, centrally located district, was conceived in 1920 by professor Tołwiński and architect Zieliński, based on Howard's garden-city principles. From 100 hectare of land 60% was designated for housing, the remainder was to become reserved for a park. The main path was situated along existing roads, the other routes were designed quite loosely, but their shape was given a geometrical form. Circular and semicircular squares with radiating roads were planned in an organic manner, taking into consideration the unique topography of this settlement. Along the streets, lots with one or two storied houses in their own gardens (400–1600m^2) and three story multifamily houses were planned. The main pedestrian route, exposing natural landscape, was concluded by the most impressive element – a main square with the view of the Gdansk Bay. The urban arrangement of Kamienna Gora with spectacular greenery, linden alleys, well maintained gardens and a well composed public space with parks and squares remained almost unchanged to this day. Empty lots were filled with residential buildings, schools, various restaurants in a contemporary interpretation of the Modernism style, characteristic for the city.
The spatial plan for the city central district, well connected to harbours and neighbouring cities was designed in 1925 to serve multiple functions:

representative, residential, port service. Ten years later, a well composed, geometrical grid of streets was filled with extraordinary modern buildings, mostly in early Functionalist style. The biggest pre-war residential building, at 3 Maja 27–31 street, was designed by architect S. Ziołowski and built in 1935–1938, with a reinforced concrete structure and a semicircular tower in form resembling a ship. It was equipped with an underground garage and a ground floor was devoted to shops and a bank. Genius loci of Gdynia is underlined by the Orłowski residential building with characteristic maritime features, designed by architect Z. Kupiec in 1935. Polish Sailors' House, an architectural landmark of Gdynia was designed by architects B. Damięcki and and T. Sieczkowski and built in 1938. Today the Navigation department of Marine Academy is located in the building together with a swimming pool and a planetarium.
The fabric of the city and its architectural concepts survived the turmoil of WW II. Many examples of valuable architecture were also erected after the war. Sport Arena, built in 2008 was designed by Karczewski & Bernier Architectes from Paris. The building has an organic form, parts of the roof are isolated with soil and greenery. The main function of the building are sport events for an audience of 4000 spectators, but it also hosts exhibits, cultural events and various performances. Contemporary interpretation of the city functionalist style is visible in The Museum of the City of Gdynia designed by arch. K. Kozłowski and team in 2001. It is a part of a museum complex, containing a building from 1923.
Both Kamienna Góra and the centre of Gdynia are on the National Heritage List and are valued for functionalist urban landscapes, historical sites, proximity to nature, urban patterns consisting of characteristic streets and squares and a unique housing typology.
Today Gdynia has about 250.000 inhabitants and is an important centre of science and academic education, culture and tourism with ambition to develop in sustainable way. The City Board of Gdynia, the City Development Planning Office along with public partners and experts prepared the Strategic Plan for Gdynia 2003–2013 accepted by the City Council. Its aim is to achieve sustainable, democratic and ecologically safe city development fulfilling European Union standards by prescribing optimal use of natural, human and economic resources. The built heritage connected to cultural institutions and activities, social and economic aspects play an important role in the urban growth and development. Research and experience confirm that culture generates income and employment by attracting visitors, who generate economic activity, such as travelling, shopping, lodging, food etc. In 2010 the survey showed that 97% of

8 | 11
9 | 10 | 12

8 – Gdyňské museum, arch. K. Kozłowski a team, 2001 / Museum of Gdynia, arch. K. Kozłowski and team, 2001

9 – Gdyňská tržnice, arch. Müller a Reychman, 1937–38 / Gdynia Market Hall, arch. Müller and Reychman, 1937–38,

10 – Terminál pro cestující, Dyckerhoff & Widmann company, 1933 / Passenger Terminal, Dyckerhoff & Widmann company, 1933

11 – Modernizace Świętojańske ulice, arch. K. Kozłowski, 2004 / Świętojańska street modernasation, arch. K. Kozłowski, 2004

12 – Pomořanský vědecko-technologický park, arch. P. W. Kowalski, 2001 / Pomeranian Science and Technology Park, arch. P. W. Kowalski, 2001

inhabitants of Gdynia are satisfied with their city. The City of Gdynia together with public and private partners are active in organizing a vivid social life: sport activities, music and theatre festivals, open-air theatre performances and art exhibits. Revitalization of the historic buildings with the help of local government subsidies is of great importance.
Gdynia Market Hall is one of the revitalized complexes. It was built in 1937-38, designed by Polish architects Müller and Reychman using a very innovative construction. The main hall, named „the fruit and vegetable market" is a 3000 m^2 open space bazaar covered with unique steel arches. It has two underground storyes of walk-in cold storages. Two smaller halls for fish and meat trade were built with reinforced concrete, covered with flat roofs. The buildings have fulfilled their original function for more than 70 years. From its very inception the market attracted local farmers, fishermen, craftsmen and small merchants and created workplaces in the centre of the city. Unemployment rate in Gdynia is ca. 5.12% (2011), and it is much lower than Poland's average. Gdynia Market Hall attracted in the past and attracts today the city dwellers shopping for locally produced food in a well-designed environment located within walking distance from their homes. The market encouraged and still does - urban agriculture - the city allotment gardens are popular among inhabitants and kept as a vital elements of detailed spatial plans. In addition, the market is also an attraction for tourists. The strategy to develop Gdynia without sprawling into green areas outside the city and with respect for its cultural heritage aims to reuse historical buildings for new functions, or reuse post-industrial and abandoned harbour sites for city development. Detailed spatial plans of Gdynia use this instrument to combating urban sprawl in order to achieve benefits of a compact city, characterized by higher population densities, a mixture of uses and smaller dependency on car transportation.
Function of the Passenger Terminal, which used to serve the Gdynia - America Line is planned to be changed soon. It is conveniently located next to the marine railway station designed in 1933 by Dyckerhoff & Widmann company (builders of modernist Centennial Hall in Wrocław, listed on UNESCO Heritage Site). The terminal area of 2500 m^2 was furnished with all equipment needed for receiving passengers, passport control, customs, etc. In 1943 the western corner and modernistic façade was damaged during bombardment. Today local government plans to rebuild the façade in its original form and create a Museum of Emigration devoted to Poles, who left the country.
The next example of structure re-use is the transformation of a spacious trolleybus station and garages, which were built in the end of the nineteen thirties. The idea of introducing trolleybus system in Gdynia has been discussed already in 1929, introduced in 1943. During the IIWW the station and garages were transformed into German plane factory - Flugzeugwerk Gotenhafen Kurt Kannenberg AG. After the war it was re-developed and again functioned as trolleybus garage until a new and more specialized object was built in its vicinity. In 2001 the building was redesigned by architect P. Kowalski for a new function. Now it serves as Pomeranian Science and Technology Park and offers attractive space for offices, laboratories, conference and exhibition halls. The Park, managed by Gdynia Innovation Centre (a department of local government) provides excellent conditions for development of high technology-based ideas, mainly in biotechnology, environment protection, computer science, industrial design, electronics and telecommunication.
Recently UNDP office in Gdynia found it's home in the building.
Public open space - good quality streets and squares attract pedestrians and make the city lively and safe. The main street of Gdynia - Świętojańska was modernized in 2004 by architect K. Kozłowski. It was equipped with new interesting streetlights, benches and bike racks. Different pavement types were used for sidewalks, pedestrian crossings and bicycle lanes. Special models of kiosks were designed for the centre of Gdynia. More than half of the city area is covered with green - forests, parks and waterfronts. This not only improves microclimate, enhances biodiversity but also enriches attractiveness and variety of public space. Well-connected urban green and open space add valuable new qualities to the city environment.
Gdynia, together with several neighbouring municipalities, employs the Communal Union Ekodolina to manage waste. Tasks of the institution are: water supply and waste water treatment, central heating, waste management system, environmental protection, ecological education and information.
The waste management system is based on treatment of various fractions as: biodegradable, hazardous and municipal waste. An important element of the system is recycling of recovered materials back to the market. In the field of energy management, improvement can be made both on the side of consumption and production. Reduction of energy consumption through energy saving measures on consumer side is undertaken more eagerly, when modern office buildings are erected. Among others Alfa Plaza Office was built in 2001, designed by architect P. Rutkowski, Łuzycka Office Park designed in 2006 by architect K. Gryczyński& Aedas team, were planned as energy efficient, „intelligent" buildings using flexible „open space" interior concept.
A sustainable city built in appropriate physical form, which responds to human psychological needs is very likely to develop its own identity, character based on unique features of the area or unique skills of inhabitants. The development of social bonds and trust in own local power, increases the participation in decision making processes.
Environmental, economic, social concerns dominate in strategic thinking on sustainable Gdynia, although still much has to be done. Heading towards sustainability is a process, which has to be implemented if we want the following generations to desire to live in Gdynia.

13 |
14 |

13 - Pobřežní bulvár, nábřeží/Seaside Boulevard, waterfront
14 - Kancelářská budova Łuzycka, arch. K. Gryczyński& Aedas team, 2006-2008/ Łuzycka Office Park, arch. K. Gryczyński& Aedas team, 2006-2008

15 |
16 |

15 - Alfa Plaza, kancelářská budova, arch. P. Rutkowski, 2001/Alfa Plaza Office, arch. P. Rutkowski, 2001
16 - Gdynia, letecký pohled / Gdynia, aerial view

Rafał Dutkiewicz
primátor města Vratislavi/Mayor of the City of Wrocław

Magistrát města Vratislavi/Wrocław City Authority
ul. Sukiennice 9, Vratislav/Wrocław
Polsko/Poland
tel.: +48 717 778 201
e-mail: bpr@um.wroc.pl
www.iwroclaw.pl

Jednou z podmínek rozvoje moderního města je vytvoření rámce a základního směřování jeho prostorového vývoje. Vratislav tyto povinnosti nezanedbává a naplňuje je v úzké spolupráci s urbanisty a architekty. Díky této spolupráci a propagaci kvalitní architektury se nám už delší dobu daří posilovat městskou tkáň a zvyšovat kvalitu života obyvatel.
Nyní jsme u konce příprav na fotbalové Euro 2012, největší stavební událost od dob poválečné obnovy města. Jejím výsledkem je řada objektů, které mají šanci stát se novými symboly města (jako např. městský stadión tvarem připomínajícím lampión), ale naučila nás také vést velké mezioborové investice.
Na základě těchto zkušeností můžeme odvážněji přistupovat k novým výzvám. Mám na mysli například snahu navrátit městu obrovský, v současné době zcela dopravně přetížený prostor v samotném centru. Cílem není jen udržet, ale především zvýšit průjezdnost města, a zachovat zároveň celistvost historického jádra předválečné Vratislavi. Mezinárodní architektonická soutěž, uspořádaná v roce 2009, ukázala, že je to možné. S realizací této nesmírně komplexní investice nesmíme otálet.
Druhým velmi ambiciózním projektem, k jehož realizaci nám poskytla nezbytné sebevědomí investiční příprava Eura 2012, je výstavba modelového bytového komplexu. Sídliště má reagovat na potřeby moderního města a jeho aktivních obyvatel a posilovat sociální vazby. Tato architektonická dílna se stává přirozenou součástí různorodých aktivit Vratislavi jako Evropského hlavního města kultury.
Kromě inovací se chceme a musíme soustředit rovněž na záchranu památek: před Vratislaví stojí výzva opravy celých čtvrtí městské zástavby z devatenáctého století. Revitalizační programy přinášejí skvělé výsledky: ulice, které už prošly obnovou, vypadají stejně jako v dobách své první slávy. A když už mluvíme o tom, jak navrátit architektuře její původní lesk, doporučuji Vám výstavu věnovanou velmi oceňovanému projektu rekonstrukce a přestavby obchodního domu Renoma.

Chtěl bych poděkovat organizátorům Architecture Week za prostor pro prezentaci Vratislavi a pozvat Vás tímto nejenom k návštěvě našeho města, ale i k účasti na tvorbě jeho nové podoby.

One of the conditions of modern city development is a creation of a framework and basic direction of its spatial development.
Wrocław is not ignoring these obligations and fulfills them in close cooperation with urban planners and architects. Thanks to this cooperation and promotion of high quality architecture we manage to strengthen urban tissue and increase the quality of life of the inhabitants.
We are now finishing the preparations for Euro 2012, the biggest construction event since the postwar renovation of the city. Its result is a series of objects that have a chance to become new symbols of the city (just like the city stadium resembling a lantern), but it has also taught us to carry on big interdisciplinary investments.
On the basis of these experiences we can now approach new challenges more bravely. I mean for example an effort to restore the large space in the very city center, currently absolutely overloaded with traffic.
The aim is not only to preserve but also increase the traffic capacity of the city and at the same time to preserve the integrity of the historical core of prewar Wrocław. International architectonic competition, organized in 2009, proved it possible. We cannot hesitate to realize this complex investment anymore.
Second very ambitious project, which was enhanced by investment preparations of Euro 2012, is a construction of a model housing complex. The housing estate should reflect the needs of modern city and its active inhabitants and strengthen social relations. This architectural workshop becomes a natural part of various activities of Wrocław as a European Capital of Culture.
Besides innovations we would like to and have to focus on preservation of monuments: Wrocław faces a challenge of renovation of whole city districts with 19th century urban development. Revitalization programs bring excellent results: streets that were renovated look just like in times of their greatest glory. And speaking about how to restore the former glamour of architecture, I recommend you an exhibition dedicated to highly appreciated project of reconstruction and transformation of the department store Renoma.

I would like to thank to the organizers of Architecture Week for the opportunity for present the city of Wrocław and I would also like to invite you not only to visit our city but also to participate in the creation of its new appearance.

Urbanismus ve Vratislavi

Při pohledu na uspořádání Vratislavi je patrná řada bulvárů vedoucích paralelně s řekou Odrou, zatímco obytné části jsou umístěné na střídačku s provozními. Takové uspořádání je velice výhodné pro dopravní systém. Plánují se i nové bulváry: Jihozápadní ekonomická třída a Severní obytná třída. Uliční síť ve Vratislavi je paprskovitá a soustředná s několika diagonálami. Základní radiály jsou: Vratislavský okruh, Vnitřní okruh, Východní radiála (ve výstavbě) a Jižní polo-radiála (plánovaná). Tradiční a základní dopravní prostředek je tramvajová dráha. Chystá se výstavba nových linek a stávající se mají modernizovat, do provozu bude uveden nový typ Tramvaj Plus. Vylepšuje se systém cyklostezek.
Důležitým cílem je udělat město polycentrické. Plánuje se systém specializovaných center různých velikostí. Tři centra jsou považována za zásadní, do nich se koncentruje řada městských zásahů.
Prvním z nich je historické jádro města. Převážená část středového jádra s rozlehlým náměstím Rynek byla obnovena. Hlavní ulice byly přeměněny na pěší zóny. Oblast se stala velice oblíbeným a živoucím místem jak ve dne, tak v noci. Zvláštní oblastí městských zásahů je čtvrť čtyř chrámů, kde se nachází katolický, pravoslavný a protestantský kostel a židovská synagoga. Překrývající se multikulturní vrstvy zde vytvářejí neobvyklou atmosféru.
Na jižním okraji historického jádra, naproti opeře, se staví velká koncertní hala pro 1.400 diváků. Mezi nimi a Městským muzeem v bývalém Pruském královském paláci vznikne náměstí s podzemním parkovištěm. V 70. letech bylo historické centrum rozděleno nově postavenou silnicí nazvanou Západo-východní (W-Z). Po dokončení radiál už netvoří bariéru. Stala se z ní běžná ulice s dostatečným prostorem pro chodce i pro cyklisty.
Na východním okraji města bude zbourána mimoúrovňová křižovatka a získaný prostor bude využit pro novou část centra. Tranzitní doprava bude vedena v tunelech. Systém nových veřejných prostorů bude svým uspořádáním připomínat středověké jádro města s jeho uličkami a prostranstvími.
Na jižním konci vznikne business centrum s mrakodrapy bez výškového omezení. V současné době se tu staví Skytower, druhá nejvyšší budova v Polsku (212 m, 20. nejvyšší v Evropě).
Druhé důležité centrum je komplex Haly Století. Jejím jádrem je hala pro 5.000 až 7.000 diváků postavená v roce 1913, zapsaná na seznamu světového dědictví UNESCO. Komplex zahrnuje: historický pavilon přestavěný na konferenční centrum, umělý rybník s velkou polokruhovou Pergolou, největší tančící fontánou v Evropě a historický Pavilon Čtyř Kopulí. Komplex obklopuje 70hektarový Szczytnicki park s japonskou zahradou. Poblíž se nachází zoologická zahrada, co do počtu druhů největší v Polsku. Je třeba vystavět nový velký pavilon s oceanáriem.
Čtvrť navazuje na historický komplex Olympijského stadionu. Plánovaný nový most přes řeku Odru a nová parkoviště by měly vyřešit problémy s dostupností.
Třetí centrum, západní pilíř rozvoje, se nachází v místě, kde vratislavský silniční okruh kříží hlavní výpadovku na západ. Zde byl nedávno otevřen fotbalový stadion pro 42.000 diváků spojený s velkým nákupním centrem.
V okolí dále vzniknou nové hotely, nový park a kemp. Dostupnost zajišťuje nové nádraží a dvě tramvajové linky.
Poblíž komplexu vyrostl Evropský technologický institut.
Nejdůležitější oblasti pro rozvoj bydlení jsou jižní, západní a severovýchodní části města. Zde má vzniknout celá řada nových možností bydlení: rodinné domy, vícegenerační domy, městské obytné domy, vesnická stavení a další.
Specialitou Vratislavi je harmonická směs rodinných a vícegeneračních domů.
Důležitým prvkem městské struktury je systém zelených zón podél 5 řek protékajících městem. Tyto zóny jsou spojené s dlouhými zelenými pásy, lesy a městskými parky.

Tomasz Ossowicz
Hlavní urbanista města Vratislavi

2

1

1 – Vzdělávací komplex technické university ve Vratislavi – Integrované studentské centrum, nábřeží Stanislava Wyspiańského 23–25, autor/author: Bogusław Wowrzeczka, Mariusz Maury, Artur Płaza, Piotr Krynicki, Arkadiusz Chamielec/Educational complex of Technical university in Wroclaw – Integrated student center Stanislav Wyspiańsky riverbank 23–25
2 – Objekt obchodního domu RENOMA, přístavba a přestavba, ulica Świdnicka, autor/author: Maćków Pracownia Projektowa Sp. z o.o. Zbigniew Maćków, Juliusz Erdman, Marta Firganek, Agnieszka Gilarska, Krystyna Kirschke, Paweł Kirschke, Marek Kotowski, Piotr Krynicki, Piotr Sulisz, Piotr Wilk, Piotr Zybura, Vratislav, Wrocław, spolupráce/cooperation: Benoy LTD, Londyn/Shopping center RENOMA, extension and transformation, Swidnicka street

Urban Planning in Wrocław

In Wrocław city structure one can see series of strips parallel to Odra River, while housing ones are located alternately to economic activity ones. This arrangement is very efficient for the functioning of transportation system. New strips are planned: South-West Economic Activity Strip and North Housing Strip. Wrocław street network

has to be a radial and concentric one with some diagonals. The principal rings are: Wrocław Motorway Ring, Inner-City Ring, East Ring (in construction) and South Semi-Ring (planned).
The tramway is traditional and basic mode of public transportation. New lines are to be built and existing ones are to be modernised, new type of Tramway Plus are to be used.
The system of lanes for cycling is being improved.

The important goal is to make the city a polycentric one. The system of specialised centres of different sizes is planned. Three centres are considered as very important and many municipal actions are concentrated there.
First one is the historic city centre. Major part of core medieval city with large Market Square (Rynek) was revitalized. The principal streets here are converted into sidewalks. The area became a very popular and alive place in day and at night. Special zone for municipal actions is District of Four Temples with catholic, orthodox, protestant churches and Jewish synagogue. Overlapping multi-cultural layers creates here unusual atmosphere. On the south part of historical core, opposite to Opera House, big concert hall for 1,400 spectators is in course of construction. Between them and Municipal Museum in former Prussian King Palace, large square will be arranged with underground parking.
In 70. medieval core was cut by new wide route called West-East (W-Z). After completion of Wrocław rings W-Z is no more a barrier. It has to become a local street with a lot of space for walking and cycling.
On the east end of city centre multilevel street junction will be demolished and recovered space has to be used for a new part of centre. For transit traffic only tunnels will be used. System of new public spaces will be arranged as reminiscence of medieval core with streets and squares. On the south end business centre is to be created with high-rise buildings without any height limitations. Currently Skytower, the second highest building in Poland (212 m high, 20th in Europe) is being constructed here.

The second important centre is Complex of Centennial Hall. The core of this zone is hall for 5,000-7,000 spectators, built in 1913, listed by UNESCO as World Heritage. Elements of the complex are: historical pavilion adapted for conference centre and artificial pond with large semi-elliptic pergola and the biggest „dancing" fountain in Europe and historical Pavilion of Four Cupolas. The complex is surrounded by over 70 ha Szczytnicki Park with Japanese Garden. Close to the complex City Zoological Garden is located, by number of species the biggest in Poland. New big pavilion with oceanarium has to be built.
The area is connected with historical complex of Olympic Stadium. Planned new bridge over Odra River, some parkings have to solve problems with accessibility.
Third centre, West Pole of Development, is located on the area, where Wrocław Motorway Ring is crossing main road exit to the west. Here football stadium for 42,000 spectators just opened, will be integrated with big shopping centre. In vicinity new hotels, new park and camping are planned. New railway station and two tramway lines give very good accessibility. Nearby the complex of European Institute of Technology is created.
The most important zones of housing development are south, west and north-east areas. Many different in character housing neighbourhoods are to be created: one-family housing, multi-family housing, small town character housing, village character housing, landscape housing. Speciality of Wrocław is harmonious mixture of one-family and multi-family housing neighbourhoods.
The important element of city structure is the system of greenery zones along 5 rivers running across the city.
These zones are connected with long green strips, forests and big city parks.

Tomasz Ossowicz
Principal Urban Designer Of Wrocław City

3 – Obytné sídliště PARK OŁTASZYN II, ulice Obrońców Poczty Gdańskiej, autor/author: Mariusz Szlachcic, Renata Gajer-Hackemer, Robert Budny, investor/investor: ArC2 Przedsiebiorstwo Projektowo-Consultingowe, Vratislav, Wrocław/Residential blocks PARK OŁTASZYN II, Obrońców Poczty Gdańskiej street

4 – Soubor objektů pro bydlení (rodinného typu) CORTE VERONA, ulice Grabiszyńská a Inženýrská, autor/author: Biuro Projektów Lewicki Łatak – Kazimierz Łatak, Piotr Lewicki, spolupráce/cooperation: Begona Herrera Rodriguez, Piotr Knez, Mateusz Manecki, Agnieszka Zajączkowska, Zbigniew Piotrowicz, Bartosz Pionka, Anna Rytter, Widold Opaliński, Kinga Raczak, Hannelore Elias, Kraków/Complex of residential objects (family type) CORTE VERONA, Grabiszyńská and Inženýrská street

Jaká je architektura Vratislavi?

Mnohokrát jsem si tuto otázku kladl a snažil se o objektivní charakteristiku. Pokusit se odpovědět má význam už jen proto, abych představil Vratislav všem, kteří ji neznají. Jako vratislavský rodák jistě nebudu zcela objektivní, ale snad oceníte pohled na architektonický vývoj z historické perspektivy.
Architektura města je bezpochyby odrazem jeho kulturní identity a zajímavé historie. Specifický charakter Vratislavi utváří mnoho staveb, které i přes velké válečné škody přetrvaly dodnes.
Velmi dobře zachovalé středověké jádro, centrum s mnoha příklady skvělé architektury z dob německého císařství, nebo nakonec i nejlepší příklady modernismu a architektury německého Werkbundu, tvoří fascinující vyprávění o městě a mění Vratislav ve svérázné album dějin architektury. Upozorňuji na to zejména proto, že v posledních letech byla učiněna řada kroků pro opravu nádherných činžovních domů v centru města a výstava WUWA (Wohnungs- und Werkraumausstellung) z roku 1929 se dočkala revitalizace. To ukazuje, že v charakteru městské zástavby hraje historie značnou roli. Ale může to snad být jinak, když hovoříme o městě, v němž tvořili Max Berg, Erich Mendelsohn, Hans Pelzig, Hans Scharoun nebo Adolf Rading? Poválečnou dobu formovali především akademičtí mistři přicházející z bývalých polských území, jež připadly SSSR, především ze Lvova. Ti tvořili vratislavskou poválečnou školu architektury. Zanechala po sobě nejen zajímavé pokusy o doplnění zástavby v centru, ale také velké bytové komplexy, výsledek překlenování rozdílů mezi tvůrčími ambicemi a realitou socialismu. Důležitý je rovněž velký podíl architektury dynamicky se rozvíjejících univerzit a kampusu. Především ve východní části města vytvořila vysoká koncentrace univerzitních budov a přilehlých kolejí architektonicky výrazný celek. Řada z nich má své kořeny v modernismu a vyžaduje dnes rekonstrukci. Tento proces začal před několika lety podrobným výzkumem, vytvořením seznamu budov a systému jejich památkové ochrany.
Architektura posledních dvaceti let vznikala v odlišné politické a hospodářské situaci. Zcela jiný přístup k investicím a rozvíjející se tržní ekonomika byly pro architekty ve Vratislavi novou výzvou. Objektivně musíme uznat, že z exploze postmoderních projektů lze jen některé případy uznat za zdařilé realizace.
Jednou z příčin byla nízká technická úroveň a neznámé technologie. Výstava 20/20 v rámci Architecture Week rekapitulující poslední dvě dekády vývoje přesto ukazuje, že bilance je pozitivní.
Poslední desetiletí si zaslouží zvláštní pozornost, patří k velmi dobrým obdobím. Jeho základ tvoří bytová výstavba, ale vznikla také řada veřejných budov. Stále lepší výsledky přinášejí architektonické soutěže. Objevila se skupina mladých vratislavských architektů, kteří hledají nové formy, ale zároveň znají moderní technologie. Charakteristický je v tomto ohledu projekt přestavby obchodního domu Renoma (Maćków PP), který spojuje kvalitní vlastnosti návrhu Hermana Dernburga se současnou formou.
To je důkaz, že historie se začíná stávat

6 – Jednorodinný obytný objekt, ulice Ołtaszyńska 75a. Autor/Author: Jacek Sroczyński, Vratislav, Wrocław/Single family residential object, Ołtaszyńska street 75a

7 – Školní a předškolní zařízení č. 12, ulice Suwalska 5, autor/author: Anna Bać, Krzysztof Cebrat grupa synergia), R2 Biuro Projektów Rubik Lesław, spolupráce/cooperation: Anna Haudek, Magda Kłósek, Jakub Chojnacki, Marcin Grabowski, Agnieszka Gałwiaczek, Karolina Grzesiowska, Marcin Zawada, Dorota Wierzchowska/School and preschool No. 12, Suwalska street 5

přirozenou součástí dnešních realizací, aniž by jim ubírala na svěžesti.
Vratislav není městem, které ohromí spektakulárními architektonickými díly, ale dýchá estetickou rovnováhou, výsledkem působení skvělé a silné předválečné architektury. V době, kdy o tom píšu, pracují vratislavští architekti spolu s městskými zastupiteli na návrhu a realizaci modelového bytového sídliště a v centru města je na 30 ha připravována stavba velkého bytového a užitkového komplexu.
Nemohu se ubránit pocitu, že se blíží čas projektů, jež se, stejně jako Hala století Maxe Berga nebo obchodní dům Ericha Mendelsohna, navždy zapíšou do učebnic architektury.

Piotr Fokczyński
Městský architekt

What is architecture of Wrocław like? I have asked myself this question many times and strived for objective characteristic. Trying to answer that makes sense if only for presenting Wrocław to those who don't know it. As a native of Wrocław I surely won't be completely objective but I hope you'll appreciate a view on the architectural development from historical perspective. Architecture of a city is undoubtedly a reflection of its cultural identity and interesting history. Specific character of Wrocław creates many buildings that survived up to today despite extensive war damages.
Very well preserved Medieval core, center with many examples of great architecture from the times of German empire, or even the best examples of modernism and architecture of German Werkbund, all this create fascinating story about the city and change Wrocław into a peculiar album of the architectural history. I mention this mainly because in recent years many steps were taken to reconstruct beautiful apartment houses in the city center and an exhibition WUWA (Wohnungs- und Werkraumausstellung) from 1929 was renewed. That shows that history plays a certain role in the character of urban development. But can it be different, if we speak about a city where Max Berg, Erich Mendelsohn, Hans Pelzig, Hans Scharoun or Adolf Rading worked? Postwar era was formed mainly by academic masters coming from former Polish territories, that were taken by USSR, above all from Lvov. It was them who created the postwar school of architecture. It left behind not only interesting attempts for completion of the development in the city center but also large housing complexes, a result of spanning the differences between creative ambitions and reality of socialism. What is also important is a great share of architecture of dynamically developing universities and campus. Mainly in the eastern part of the city, high concentration of university buildings and adjacent colleges formed architecturally distinct complex. Many of them have their roots in modernism and today require reconstruction. This process begun few years ago with a detailed research, creating a list of buildings and system of their heritage preservation.
Architecture of the last twenty years emerged in different political and economical situation. Completely different approach to investments and developing market economy were a great challenge for architects from Wrocław. We have to admit that only few examples of the explosion of postmodern projects were successful. One of the reasons was low technical level and unknown technologies. Yet exhibition 20/20 as a part of Architecture Week summarizing the last two decades of development shows that the balance is positive.
The last decade deserves special attention, it is one of the best periods. It is based on apartment construction but also many public buildings have emerged. Architectonic competitions bring gradually better results.
There is a group of young architects from Wrocław that seek new forms and at the same time know modern technologies. Characteristic in this concern is a project of conversion of department store Renoma, which merges qualities of the design by Herman Dernburg with contemporary form. It is an evidence that history slowly becomes a natural part of today's realizations without taking away their freshness.
Wrocław is not a city that will impress you with spectacular architectonic monuments, but it breathes with aesthetic balance as a result of great and strong prewar architecture.
In the time I am writing this, architects of Wrocław are working together with city representatives on a design and realization of model housing estate and in the city center there is a large 30 ha construction of housing and service complex being prepared.
I cannot help but have a feeling that the time is coming of projects that will be forever written in architectural schoolbooks just like the Centennial Hall by Max Berg.

Piotr Fokczyński
Municipal Architect

8 – Kancelářský objekt, ulice Strzegomska 42, autor/author: Studio A+R Wojciech Jarząbek i Partnerzy, Wojciech Jarząbek, Anna Jarząbek-Dąbrowska, Bogusław Andrzejewski v spolupráci/cooperation: Agata Kowalczyk, Vratislav, Wrocław/Office building, Strzegomska street 42

Architekti pro Katovice

Katovice jsou hlavním městem slezského kraje a středem více než dvoumilionové slezské aglomerace – největšího městského komplexu v Polsku. Město vzniklo v době průmyslové revoluce jako středisko těžkého průmyslu spojeného s těžbou kamenného uhlí a hutnictvím železa a oceli a také neželezných kovů. Industrializace nastartovala dynamické urbanistické procesy. Status města získaly Katovice v roce 1865. Od počátku rozvoj města ovlivňovala jeho kulturní různorodost: vznikalo na pomezí kultur – polské, německé, české a židovské. Největší rozkvět Katovic nastal po připojení částí Horního Slezska k Polsku – tedy po třech slezských povstáních a mezinárodním plebiscitu v roce 1921. Tehdy, během meziválečného období, vznikla celá řada pro architekturu města klíčových realizací, a to veřejných budov i bytových komplexů, které patří mezi zajímavé příklady modernismu. Mezi nejcennější patří: několik bloků modernistické bytové zástavby v jižní čtvrti a moderní budova Slezského muzea postavená podle soutěžního projektu Karola Schayera, zcela zničená okupanty během 2. světové války. Poválečné období se nese ve znamení rozvoje urbanistické struktury města a pokračující realizace velkých veřejných staveb, z nichž většina vznikla na základě architektonických soutěží. Dva z těchto projektů se staly ikonami současné architektury: Sportovně-kulturní aréna SPODEK a – už neexistující – železniční nádraží s charakteristickými železobetonovými kalichy.

Poslední dvě desetiletí postavila město před nutnost vypořádat se s celou řadou výzev spojených především s ekonomickou transformací a úpadkem těžkého průmyslu. Bývalé objekty dolů a hutí a průmyslové zóny otevírají nové možnosti využití. Procesu proměny struktury města a jeho modernizace se aktivně účastní katovická pobočka Sdružení polských architektů (SARP).

1
2 | 3

1 – Krakov/City of Krakow
2, 3 – Středisko vědecké informce Slezské univerzity a Ekonomické univerzity v Katovicích/Center for Scientific Information of the Silesian University and Economic University in Katowice, autor/author: Dariusz Herman, Piotr Smierzewski, Wojciech Subalski, HS99 Koszalin. Soutěž/Competition: SARP 2002, realizace/Realization: 2011. Foto/Photo: Tomasz Zakrzewski, FOCAL

Asociace polských architektů Katovice /Association of Polish Architects Katowice

ul. Dyrekcyjna 9, Katovice/Katowice
Polsko/Poland
tel.: +48 322 539 774
e-mail: biuro@sarp.katowice.pl
www.sarp.katowice.pl

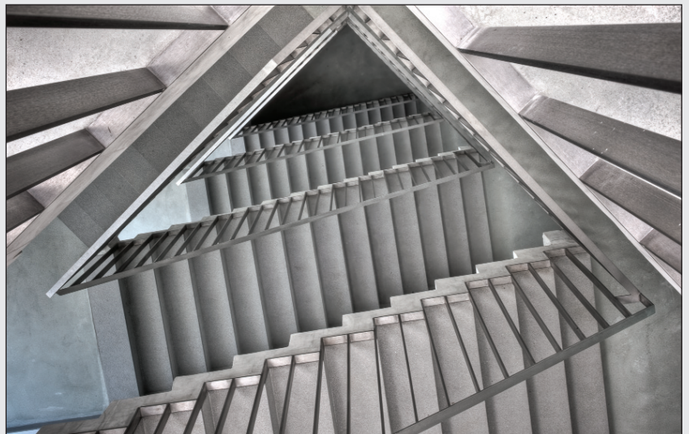
Během poslední dekády katovický SARP, ve spolupráci s místní samosprávou, zorganizoval několik desítek architektonických soutěží na prestižní veřejné stavby, které určují nový charakter veřejného prostoru města. Mezi nejdůležitější patří: nové Slezské muzeum na pozemcích bývalých dolů Katowice (autorem je rakouská kancelář Riegler Riewe), Mezinárodní kongresové centrum (JEMS Architekti z Varšavy), přestavba a rozšíření Slezské filharmonie (architektonická kancelář CONSULTOR z Poznaně), sídlo Národního symfonického orchestru Polského rozhlasu a Centrum hudebního vzdělávání SYMFONIA Slezské hudební akademie (KONIOR STUDIO, Katovice), budovy Okresního soudů v Katovicích (ARCHISTUDIO Studniarek – Pilinkiewicz z Katovic), Univerzitní knihovna – Centrum vědeckých informací v Katovicích (HS99-Herman, Śmierzewski z Koszalinu). Byla rovněž uspořádána urbanistická soutěž na přestavbu centra města. Část z těchto objektů se nyní nachází ve fázi návrhu, probíhá už výstavba Slezského muzea a Slezské filharmonie. Ze zmíněných soutěžních projektů byly dosud realizovány: Centrum hudebního vzdělávání SYMFONIA Slezské hudební akademie, Okresní soud v Katovicích a Univerzitní knihovna – Centrum vědeckých informací Slezské univerzity a Ekonomické univerzity v Katovicích. Katovické architektonické realizace jsou vysoko hodnoceny polskou a mezinárodní architektonickou kritikou a oceňovány za svoji vysokou kvalitu.

Soutěže organizované SARPem navazují na tradici slezské školy architektury, která se podílela během všech historických etap vývoje města na jeho prostorové podobě a sloužila mu svou prací a talentem.

Architects for Katowice

Katowice are the capital of Silesian Region and a center of more than two-million Silesian agglomeration – the biggest urban complex in Poland. The city was founded in the times of industrial revolution as a center of mining industry connected with coal mining and ferrous and non-ferrous metallurgy. Industrialization started dynamic urban processes. Katowice obtained a status of a city in 1865. Since the beginning, the development of the city was influenced by its cultural diversity: it emerged on the border of cultures – Polish, German, Czech and Jewish. The biggest heyday of Katowice came after Upper Silesia joined Poland – i.e. after three Silesian uprisings and international plebiscite in 1921. Then, during the interwar period, emerged a number of realizations crucial for the city's architecture, being public buildings and housing complexes that belong to interesting examples of modernism.

Amongst the most precious are: several blocks of modernist housing development in the southern district

4
5

4, 5 – Okresní soud v Katovicích/County court Katowice, autor/author: Tomasz Studniarek, Malgorzata Pilinkiewicz – ARCHISTUDIO Katowice. Soutěž/Competition: SARP 2003, realizace/realization: 2009.
Foto/Photo: SARP Katovice/Katowice

and modern building of Silesian Museum according to the competition project by Karol Schayer, completely destroyed by occupants during WW II. The postwar era was under the sign of city urban structure development and ongoing realization of large public projects most of which were based on architectonic competitions. Two of these projects have become icons of contemporary architecture: Sports-cultural arena SPODEK and railway station with characteristic reinforced concrete goblets – not existing anymore.
The last two decades have faced the city with a wide range of challenges connected with economic transformation and decline of heavy industry. Former mining objects and industrial zones open new possibilities for use. SARP (Association of Polish Architects) branch in Katowice takes an active part in the process of city structure change and its modernization. During the last decade SARP in Katowice together with the local administration has organized several architectonic competitions for prestigious public buildings that define the new character of the public space in the city. Amongst the most important are: new Silesian Museum on the grounds of former mines Katowice (by Austrian studio Riegler Riewe), International Congress Center (JEMS Architects from Warsaw), transformation and extension of Silesian Philharmonic (CONSULTOR from Poznań), the seat of National Symphonic Orchestra of Polish radio and Center for Musical Education SYMFONIA of the Silesian Musical Academy (KONIOR STUDIO, Katowice), County Court building in Katowice (ARCHISTUDIO Studniarek – Pilinkiewicz from Katowice), University Library – Center for Scientific Information in Katowice (HS99 – Herman, Śmierzewski from Koszalin). There was an urban planning competition for the transformation of the city center. A part of these objects is now being projected, construction of Silesian Museum and Silesian Philharmonic is in progress. From the above mentioned projects, the following have been realized so far: Center for Musical Education SYMFONIA of the Silesian Musical Academy, County Court in Katowice and University Library – Center for Scientific Information of the Silesian University and Economic University in Katowice. Architectonic realizations in Katowice are highly evaluated by both Polish and international architectural critics and appreciated for their quality. Competitions organized by SARP follow the tradition of Silesian school of architecture that participated in the spatial form of the city and served it with its work and talent during all historical periods.

1
2
3

4, 5 – Centrum hudební vědy a vzdělávání SYMFONIA Slezské hudební akademie v Katovicích/Center for Musicology and Education SYMFONIA of the Silesian Musical Academy Katowice, autor/author: Tomasz Konior, KONIOR STUDIO Katowice. Soutěž/Competition: SARP 2004. Realizace/Realization: 2007.
Foto/Photo: Konior Studio

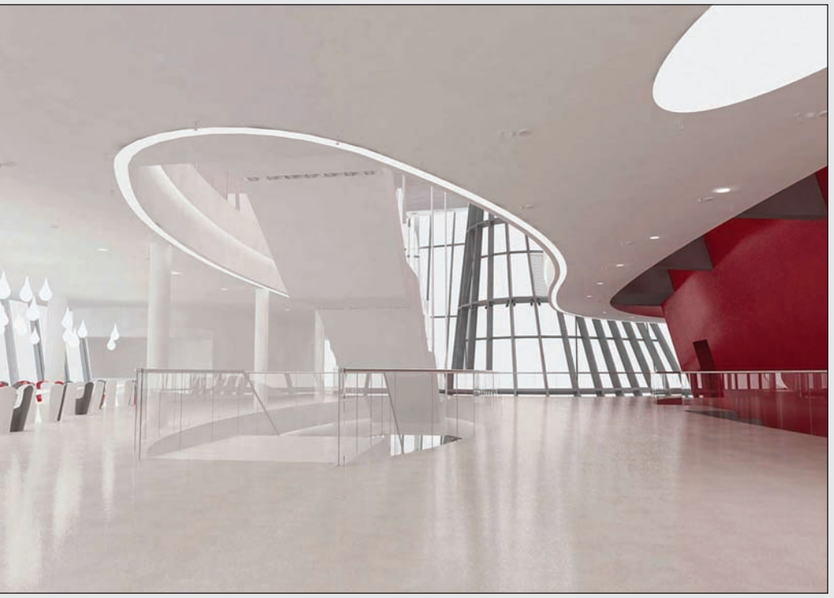
Jacek Majchrowski

Jacek Majchrowski
primátor města Krakov/Mayor of the City of Krakow

Město Krakov/City of Krakow
Pl. Wszystkich Świętych 3-4, Krakov/Krakow
Polsko/Poland
tel.: +48 126 161 398
e-mail: prezydent@um.krakow.pl
www.krakow.pl

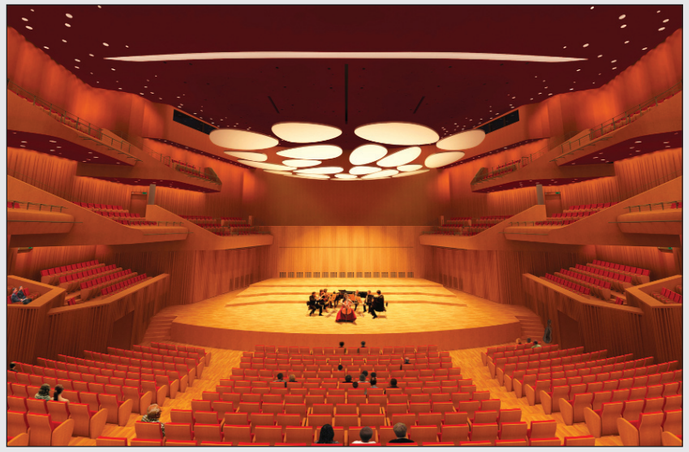
21. století se stále plynuleji a elegantněji zapisuje do architektonické tkáně historického Krakova. Stadiony, rekreační a sportovní centra, kancelářské budovy, komunální a průmyslové stavby, veřejné budovy a nově uspořádané muzejní komplexy působí silně na obrazotvornost.

V samém srdci města, přímo na Královské cestě, upoutá pozornost pavilon Wyspiański 2000. Naproti vrchu Wawel leží Centrum Manga, Muzeum japonského umění a technologie – nápadný objekt odrážející svým tvarem ladnost řeky Vistuly je dílem Arata Isozakiho. Vedle slavné a příkladně obnovené továrny Oskara Schindlera vyrostlo Muzeum současného umění – práce vynikajících architektů z Florencie Claudio Nardiho a Dominica Proliho. Budova Turistické centrály, elegantně a ohleduplně zakomponovaná do nábřežního bulváru, zve hosty k návštěvě města. Oba břehy Vistuly a dvě krásné krakovské čtvrtě – Kazimierz a Podgórze – spojuje oblouk půvabné lávky pro cyklisty a pro pěší klenoucí se přes řeku. Již brzy zaplní prázdný prostor na nábřeží Vistuly působivé Kongresové centrum, zatímco sportovní události světového formátu se budou odehrávat v moderní Divácké sportovní hale, jejíž stavba se chystá.

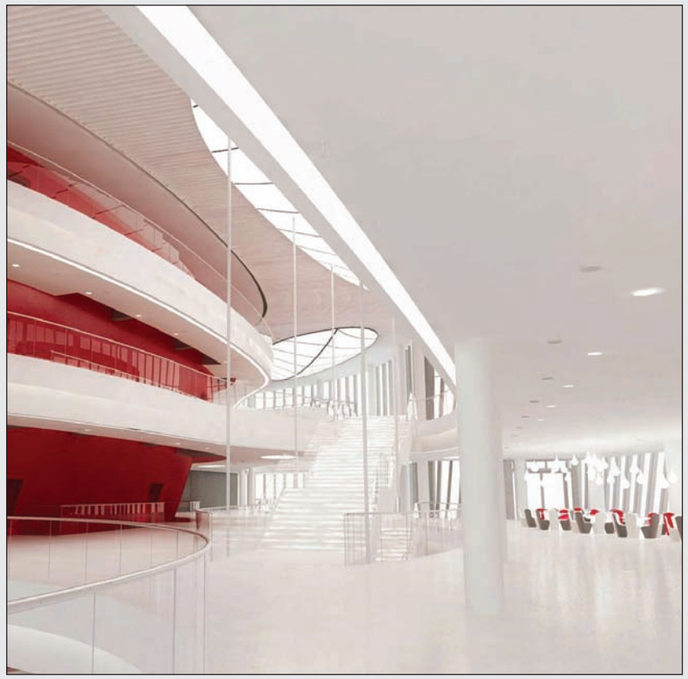
Tisíciletá historie Krakova ohromuje, přitahuje a získává si srdce. Mám radost, že ji můžeme představit i účastníkům prvotřídního festivalu architektury a urbanismu v Praze a ukázat, jak nová generace architektů v přímém přenosu píše novou kapitolu historie města.

The 21st century in an increasingly fluent and elegant manner is inscribing itself within the architectural fabric of historic Cracow. The designs of stadia, recreational and sporting centres, office blocks, communal and industrial architectural elements, public utility buildings and the newly arranged museum complexes appeal strongly to the imagination.
In the very heart of the city, right on the Royal Way the 'Wyspiański 2000' Pavilion rivets one's gaze. Opposite to Wawel Hill is located the Manggha Centre the Museum of Japanese Art and Technology – this strikingly formed object, mirroring in its structure the fluidity of the waves of the Vistula River, is the design of Arata Isozaki himself. Beside the famous and most exemplarily revitalised factory of Oscar Schindler has arisen the Museum of Contemporary Art – the work of the eminent Florentine architects Claudio Nardi and Dominic Proli. The Tourist

Service Centre building, elegantly and discreetly incorporated into the riverbank boulevard, invites our guests to visit the city. The banks of the Vistula and the two beautiful districts of Cracow – Kazimierz and Podgórze – are clasped together by the 'leaf' arc of the charming foot and cycle bridge that spans the river. Soon the impressive Congress Centre will smoothly and unimposingly enter itself into the open expanse of the Vistula waterfront, while world class sporting events will take place in the stylishly modern Spectator Sports Hall to be built. Cracow's one thousand years amaze, attract and win over hearts... I take immense joy in the fact that we can share it with the participants of the superb Prague Festival of Architecture and Urban Planning – to show in what way the new generation of contemporary architects are at present writing the modern chapter in its life history.

1 | **2**
3 | **4**

1–4 – Kongresové centrum v Krakově/Congress Center in Krakow, ul. Konopnickiej, Monte Cassino, Krakov /Kraków, autor/author: Krzysztof Ingarden, Jacek Ewy (Ingarden a Ewy Architekci). Projekt/project: 2011, investor/investor: Městský úřad Krakov/Municipality of Krakow

Jerzy Grochulski
prezident/President

Hlavní kancelář Asociace polských architektů
/Head Office of Association of Polish Architects
ul. Foksal 2, Varšava/Warszaw
Polsko/Poland
tel.: +48 228 278 712
e-mail: zg@sarp.org.pl, sarp@sarp.org.pol
www.sarp.org.pl

Architektura, jež určuje kvalitu lidského života

Podmínky prostorového kontextu určují standard a kvalitu lidského života. Prostorové uspořádání, harmonie prostředí, kvalita krajiny, architektura, veřejné prostory, to vše svědčí o kulturní úrovni země.
V Polsku se debata o pozici architektury ve veřejném životě stala během uplynulých dvou desetiletí důležitou součástí práce architektů. Uznání architektury jako formy umění umožnilo nejen posílit profesionální prostředí, ale především vtáhlo do diskuze širší společenský okruh lidí. Zvýšený zájem o architekturu mezi každodenními uživateli prostoru povzbudil architekty k hlubšímu formálnímu výzkumu, protože jim dal argumenty podporující potřebu rozšíření využití nových způsobů na poli stavebních technologií. Tento proces se také stal silnou motivací pro lokální i vládní úřady k pochopení fungování architektury.
Běžnou představou je, že vytvořit kvalitní prostor znamená nejen brát ohledy na kulturní památky, ale taky podporovat kreativitu, povědomí o architektuře a odpovědnost k životnímu prostředí. Proces vytváření nové pozice architektury ve veřejném životě má zjevné dopady na proměnu prostoru v Polsku. Veřejné objekty z nedávné doby, obvykle vzešlé z architektonických soutěží, činí prostory přátelské a krásné. Díky pochopení pro architekturu mohou její tvůrci a organizátoři společenského života nejen uspokojit potřeby lidí, ale především dosáhnout požadovaného vysokého standardu současné civilizace. Objekty prezentované SARPem na výstavě Architektura a urbanismus V4 jsou dobrým příkladem tohoto procesu. Kromě toho, Asociace polských architektů věří, že tento způsob myšlení bude motivovat lokální i vládní autority k vytváření lepších podmínek pro vznik architektury, která je odolná, užitečná a krásná a architekti díky své píli a nadání budou vytvářet budovy, jež budou plně odpovídat tomuto Vitruviově postulátu.

Architecture – art that determines quality of human life

The condition of spatial context, determines the standard and quality of human life. Spatial order, harmony of the environment, the quality of the landscape, architecture, public spaces are altogether a testimony of culture level in the country.
In Poland during last two decades the debate about the place of architecture in public life has become an important element of architects activity. Recognition the architecture as a branch of art has allowed not only to empower professional environment but, more importantly, has included a broader social circles into discussion. The increased interest in architecture among everyday users of space, has mobilized architects to deeper formal research by giving them arguments supporting the need for extensive use of new developments in the field of building technologies.
This process has also become a strong motivation for creating similar understanding of the rule of architecture by local and government authorities. Became a common notion that the achievement of quality space, is not only a commitment to the protection of cultural heritage, but also is a need to promote creativity, knowledge of architecture and widespread responsibility for the environment.
The ongoing process of building new place for architecture in public life, gives already noticeable effects in the transformation of the Polish space Recent public objects, which are usually the result of architectural competitions are making space more beautiful and friendly.
With such an understanding of architecture by it's creators and social life animators, not only satisfy spiritual needs of people, but most of all, leads to achieve the desired high standard of contemporary civilization.
Objects presented by SARP during Architecture and Urbanism of V4 Exhibition are good illustration of this process.
Moreover Association of Polish Architects strongly believes, that this way of thinking will be the motivation for local and governmental authorities to create better conditions for the formation of architecture which is durable, useful and beautiful and architects through the talent and work will give buildings which are fully realizing this Vitruvian postulate.

Asociace polských architektů (SARP)

Asociace polských architektů je přes sto let stará organizace. Má více než 5.200 členů z celkem 12.000 architektů v Polsku a 800 v zahraničí. SARP má 25 regionálních poboček. Její základní funkcí a náplní je udržování vysoké kvality architektury, sledování legislativních procesů, architektonické praxe a regulérnosti zakázek (tendry a soutěže). SARP je aktivním členem UIA a ACE.

Historie této architektonické organizace v Polsku začala v roce 1877. Každé tři roky zvolí Shromáždění delegátů (1 delegát na každých 20 členů) Radu složenou z prezidenta, 3 viceprezidentů, generálního tajemníka a pokladníka. V Radě je několik pracovních skupin. Nejdůležitější jsou legislativní, zahraniční a etická komise.
SARP poskytuje svým členům profesionální podporu v mnoha ohledech, i když členství není povinné. Usiluje o kvalitní architekturu, neustále monitoruje legislativní procesy, architektonickou praxi a regulérnost zakázek (tendry a soutěže) tím, že:
- Organizuje většinu architektonických soutěží v Polsku, z nichž nejprestižnější

je Cena roku SARP, která má šedesátiletou tradici.
- Vydává měsíční magazín Komunikat, který propaguje a dokumentuje architekturu a design v Polsku s cílem rozvíjet architektonickou teorii a kritiku zaměřenou na vysokou kvalifikovanost a profesionalitu.
- Spolupracuje s fakultami architektury a dalšími vzdělávacími institucemi. Pracuje na nové metodě základního architektonického vzdělání.
- Připravuje zákony a směrnice ve spolupráci s příslušnými ministerstvy.

	2	3
1		4

1 – Centrum hudební vědy a vzdělávání SYMFONIA Slezské hudební akademie v Katovicích/Center for Musicology and Education SYMFONIA of the Silesian Musical Academy Katowice
2–4 – Okresní soud v Katovicích/County court Katowice

SARP iniciovala založení Národní komory architektů Polska.

SARP byla zakládajícím členem Mezinárodní unie architektů UIA, což je organizace založená v Lausanne v roce 1948, která sdružuje architekty z celého světa bez ohledu na národnost, rasu, náboženské vyznání nebo architektonický směr. Navíc je SARP také členem Architektonické rady Evropy, ACE, jejíž hlavní funkcí je monitorovat a ovlivňovat výstavbu na úrovni Evropské unie a zdůrazňovat ty oblasti evropské politiky, které mají přímý dopad na architektonickou praxi a stavební prostředí. V roce 1992 iniciovala SARP vznik Architektonické rady pro Střední a Východní Evropu, ACCEE.

The Association of Polish Architects SARP

The Association of Polish Architects is over a 100 years old. It has 5,200 members for the total number of about 12,000 architects in Poland and 800 abroad. SARP has 25 regional sections. It's principal functions and activities are maintaining good quality of architecture, constantly monitoring legislation processes, architectural practice and fairness of procurement (tenders and competitions). SARP is an active member of UIA and ACE.

The history of architects' organization in Poland began in 1877. Every three years, the General Assembly of Delegates (1 for each 20 members) elects the Board composed of President, 3 Vice-presidents, Secretary General and Treasurer. There are a few working groups in the Board. The most important are legislation, foreign and ethics commissions.

SARP provides its members with professional support in many respects, though membership is not mandatory. It strives for good quality of architecture, constantly monitors legislation processes, architectural practice and fairness of procurement (tenders and competitions) by:

- organizing most of architectural competitions in Poland, of which the most prestigious one is The SARP Prize of the Year with its 60 years of tradition
- publishing a monthly magazine Komunikat which promotes and provides documentation for architecture and design in Poland. Its ambition is to develop architectural theory and critique
- aiming at high standards of education and professional qualifications. SARP cooperates with faculties of architecture and other educative and cultural institutions. It works on new methods for basic architectural education
- drawing up some acts and regulations with joint efforts of SARP and relevant Ministries. The Association initiated the establishing of the National Chamber of Architects of the Republic of Poland.

SARP was one of founding members of the International Union of Architects, UIA, which is an organization, founded in Lausanne in 1948 , to unite architects from all over the world, regardless of nationality, race, religion or architectural school of thought. Moreover, SARP is also a member of Architects Council of Europe, ACE, the principal function of which is to monitor and influence developments at EU level, highlighting those areas of EU Policy that have direct impact on architectural practice, policy and the built environment. In 1992, SARP initiated the formation of the Architects Council of Central and Eastern Europe, ACCEE. Up till now, SARP has been an active member of those organizations.

5 | 6

5, 6 – Centrum hudební vědy a vzdělávání SYMFONIA Slezské hudební akademie v Katovicích/Center for Musicology and Education SYMFONIA of the Silesian Musical Academy Katowice

Professor Krzysztof Gasidło PhD, DSc, Arch.
Děkan Fakulty Architektury Slezské polytechniky v Glivicích
/Dean of the Faculty of Architecture, Silesian University of Technology, Gliwice

ul. Akademicka 7, Glivice/Gliwice
Polsko/Poland
tel.: +48 322 371 210, fax: +48 32 23 724-91
e-mail: rar0@polsl.pl
www.polsl.pl

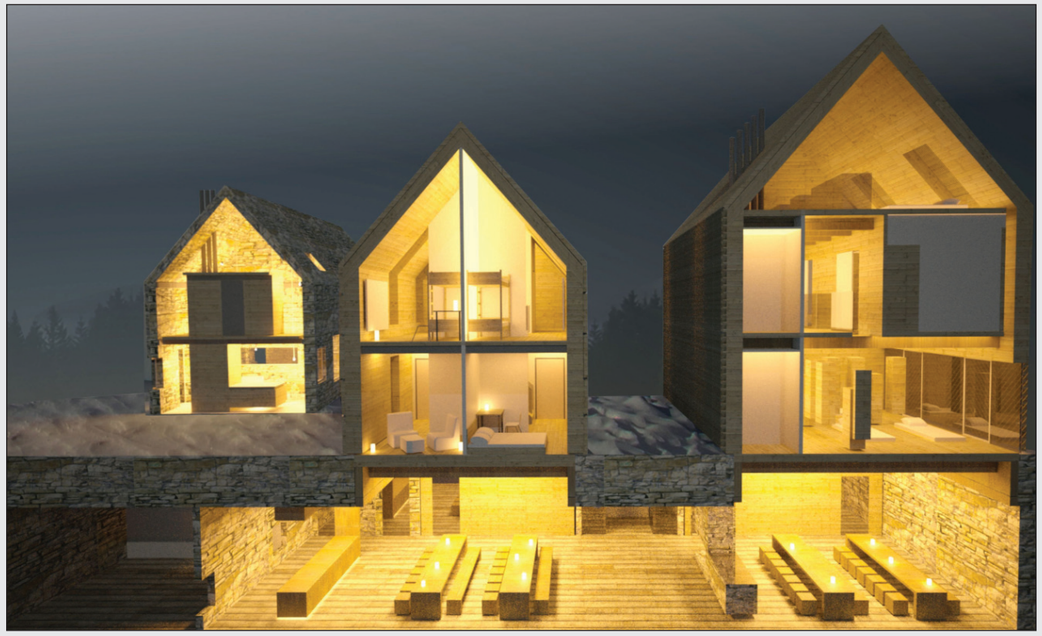

Slezská polytechnika patří mezi největší vysoké školy technického zaměření v Polsku. Vznikla v roce 1945 v srdci Hornoslezské aglomerace, jedné z nejvíce industrializovaných oblastí Evropy.
Na 13 fakultách a 49 oborech se nyní vzdělává asi 30.000 studentů a učitelský sbor čítá 1.800 členů. Škola je svými vzdělávacími a výzkumnými programy úzce spjata s ekonomikou a státní správou a snaží se reflektovat proměňující se potřeby společnosti. Slezská polytechnika aktivně rozvíjí vědeckou a didaktickou spolupráci s více než 100 zahraničními centry, především v rámci EU. Důležitou formu spolupráce představují studijní cesty studentů a zaměstnanců realizované především v rámci evropských programů: 7. rámcového programu, Sokrates, Leonardo da Vinci, CEEPUS. V posledních letech se rychle rozvíjejí i kontakty s univerzitami v rámci Visegrádské skupiny.

Vzdělávání architektů bylo na Slezské polytechnice zahájeno v roce 1949. Po více než šedesáti letech patří slezská škola architektury mezi nejlepší v zemi. Vzdělává architekty, urbanisty a interiérové architekty výborně připravené na působení v Polsku i v mezinárodním prostředí, jak dosvědčují četné ceny získané v mnoha soutěžích doma i v zahraničí.

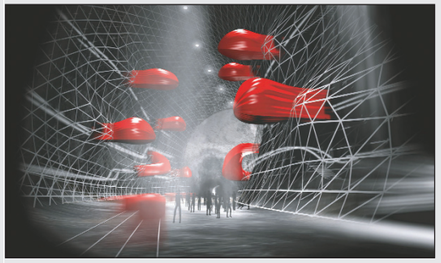
The Silesian University of Technology is one of the biggest tertiary technical education units in Poland. It was established in 1945 at the heart of the Upper Silesian Agglomeration – one of the most industrialized European zones. There are about 30.000 students at 13 Faculties offering 40 engineering disciplines and over 1.800 teaching and research staff. Our University actively participates in research projects and educational programs focused on current economic and administrative market demands.

We conduct cooperation with over 100 foreign research institutes, especially within the EU. One of the most important forms of collaboration are exchange programs involving students and university staff who visit our partners within 7th Framework Program: Socrates, Leonardo da Vinci, Ceepus. Moreover, in recent years strong ties have been made with universities from the Visegrad Group.
Architectural studies have been offered at our University since 1949. For the last 60 years our Silesian School of Architecture has been one of the best in Poland, educating architects, urban planners and interior designers very well prepared for national and international job markets, whose skills and expertise have been certified by many awards achieved at national and international contests.

Kurátor výstavy/Curator of the exhibition:
Ing. arch. Magdalena Żmudzińska-Nowak, PhD., proděkanka Fakulty architektury/Vice-Dean of the Faculty
Spolupráce/Co-operation: Ing. arch. Jerzy Wojewódka, PhD., Ing. arch. Magdalena Preisner

Děkan fakulty/Dean of the Faculty: Professor Krzysztof Gasidło PhD, DSc, Arch.

Racionální modernita

Fakulta architektury Slezské polytechniky v Glivicích je jedním z nejvýznamnějších akademických center, v nichž se vzdělávají architekti, urbanisté a interiéroví architekti. Celkem studuje tyto obory 1.300 studentů. Studenti a absolventi Fakulty architektury v Glivicích se aktivně účastní mnoha zahraničních a domácích soutěží a získávají četné ceny a vyznamenání. Charakteristickým rysem vzdělávání na naší fakultě je zaměření na moderní architekturu založené na podrobném studiu teorie a dějin architektury. Vysoká úroveň vzdělávání, autorské didaktické postupy ve výuce a racionální přístup k projektům v praxi se podílely na vzniku tzv. Slezské školy architektury.

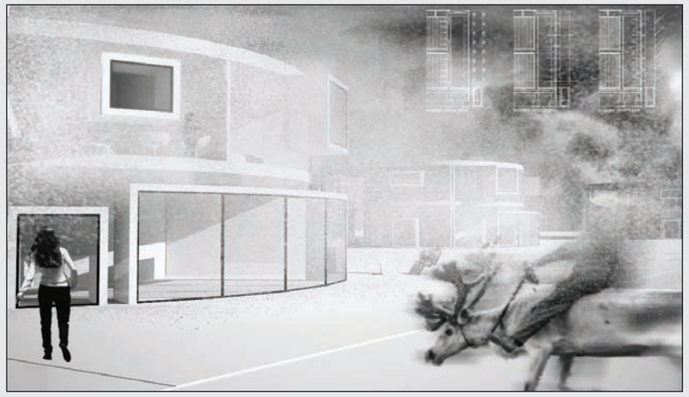

O fakultě

Fakulta architektury Slezské polytechniky navazuje na tradici Fakulty architektury Polytechniky ve Lvově. Jejími zakladateli byli Ivovští profesoři Tadeusz Teodorowicz Todorowski, Zygmunt Majerski a Włodzimierz Buć. V letech 1949–1954 architekti studovali v Oddělení architektury v rámci Inženýrsko-stavební fakulty a od roku 1961 v rámci Fakulty industriálního a obecného stavitelství. V roce 1969 byl založen Institut architektury a urbanistiky a název celé fakulty byl změněn na Fakulta stavebnictví a architektury. Organizační, didaktickou a vědeckou samostatnost získala architektura v roce 1977.

Dnes patří Fakulta architektury mezi třináct fakult Slezské polytechniky v Glivicích. Celkově čítá učitelský sbor téměř sto členů, mezi nimiž je 15 profesorů. Kromě stálých zaměstnanců působí na fakultě známí architekti a urbanisté, kteří se prosadili v regionálním i celostátním měřítku.

Fakulta architektury se jako největší vědecké centrum v regionu soustřeďuje na výzkum problematiky prostoru, především pak na otázku restrukturalizace industriálních oblastí a roli historického dědictví v procesu transformace podoby hornoslezské aglomerace.

Fakulta intenzivně spolupracuje s profesními organizacemi jako Sdružení polských architektů, Sdružení polských urbanistů, Architektonická komora a Urbanistická komora, s lokálními samosprávami a samosprávou Slezského kraje.

Fakulta je rovněž členem Evropské asociace architektonického vzdělávání (EAAE) a Sdružení evropských škol krajinářské architektury (Le Notre), spolupracuje také s organizacemi a institucemi v mnoha zemích, např. International Association for People Environmental Behaviour Studies (IAPS), Internationale Bauausst ellung (IBA) Fuerst-Pueckler-Land v Německu, Nadací Del Bianco v Itálii, Národní rezervací kulturního dědictví Stará Halič na Ukrajině a dalšími.

1 | 2

1 – Blok 21 (Panelák 21), multifunkční struktura/Block 21, multifunctional structure
Autor/Author: Agnieszka Szewera
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Damian Radwanski
1. cena v Soutěži Zygmunta Majerského, SARP Katovice (2010)
Ocenění Diplomová práce roku (2010) v soutěži Představenstva SARP Varšava /1st Prize Competition in Memorial of Zygmunt Majerski, by SARP Katowice (2010)
Distinction Diploma of the Year, competition by the Supervisory Board of SARP Warsaw (2010)

2 – Tři stavy bytu, rodinná zástavba, Jarvenpaa/3 States of Dwelling, single family houses, Jarvenpaa
Autor/Author: Ewa Odyjas
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Damian Radwanski
1. cena, Diplomová práce roku, soutěž Představenstva SARP Varšava (2011)
Ocenění v Soutěži Zygmunta Majerského, organizátor: SARP Katovice (2011)
/1st Prize Diploma of the Year competition by the Supervisory Board of SARP Warsaw (2011)
Distinction, Competition in Memorial of Zygmunt Majerski by SARP Katowice (2011)

3 | 4 | 5

3 – SUB-EMERGENCY, post-industriální prostor, Horní Slezsko/post industrial space, Upper Silesia
Autor/Author: Michal Gorczynski
Vedoucí práce/Supervisor: arch. Henryk Zubel
1. cena v Soutěži Waltera Henna pro projekty v oblasti industriální architektury, Bund Deutscher Architekten (BDA) a Představenstvo SARP Varšava (2005)
1st Prize in Competition in Memorial of Walter Henn, Industrial Constructions by Bund Deutscher Architekten (BDA) and SARP (2005)

4 – BXL Canal City, projekt revitalizace přístavní zóny v Bruselu/project of revitalisation of the port zone in Brussels
Autor/Author: Małgorzata Kotuła
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Krzysztof Kafka
Ocenění /Distinction: European Architecture BXL Competition, Brussels (2009)

5 – Archeologické muzeum Gyeonggi, Do Jeongok, Korea/Archeological Museum Gyeonggi, Do Jeongok, Republic of Korea
Autor/Author: Dorota Zurek
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Damian Radwanski
1. cena, Diplomová práce roku, soutěž Představenstva SARP Varšava (2009)
/1st Prize Diploma of the Year competition by the Supervisory Board of SARP Warsaw (2009)

Směry vzdělávání a programy mezinárodní výměny

V současné době vzdělává Fakulta architektury Slezské polytechniky studenty ve dvou základních oborech:

Architektura a urbanistika a Interiérová architektura. Studium probíhá ve dvoustupňovém systému: inženýrském a magisterském, realizováno je také doktorské studium třetího stupně. Nabídku doplňují dva obory postgraduálního studia: Postgraduální studium konzervace památek architektury a urbanistiky a Postgraduální studium návrhářství interiéru a designu.
Fakulta je partnerem mnoha zahraničních vysokých škol v Německu, Francii, Švédsku, Itálii, Nizozemí, Portugalsku a Španělsku. V rámci programu ERASMUS fakulta realizuje výměny studentů a pedagogů s 19 partnerskými univerzitami, mj. Vrije Universiteit Brussel, Fachhochschule Aachen, Universität Kassel, Fachhochschule Lausitz, Copenhagen School of Design and Technology, Universitat Jaume I, Castello de la Plana, Universidad Politecnica de Valencia, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Marseille, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Saint-Etienne, Universita degli Studi di Bologna, Universidade de Coimbra, Universidade da Beira Interior, Chalmers Tekniska Högskola, Gazi University, Izmir Institute of Technology, Kauno Technologijos Universitetas, Hochschule Zittau / Görlitz (FH).
Vzdělávací program je srovnáván s jinými polskými a zahraničními vysokými školami v rámci spolupráce Děkanů fakult architektury, Akreditační komise technických vysokých škol a v rámci mezinárodních programů spolupráce Evropského sdružení pro architektonické vzdělávání.
To umožňuje širokou spolupráci s jinými akademickými centry. Systém ECTS (European Credit Transfer System), jehož je Fakulta součástí od roku 2000,

umožňuje srovnávání studijních výsledků studentů.
V roce 2010 získala Fakulta architektury notifikaci Evropské komise – získané diplomy tak budou uznávány ve všech zemích EU.

Didaktické přístupy

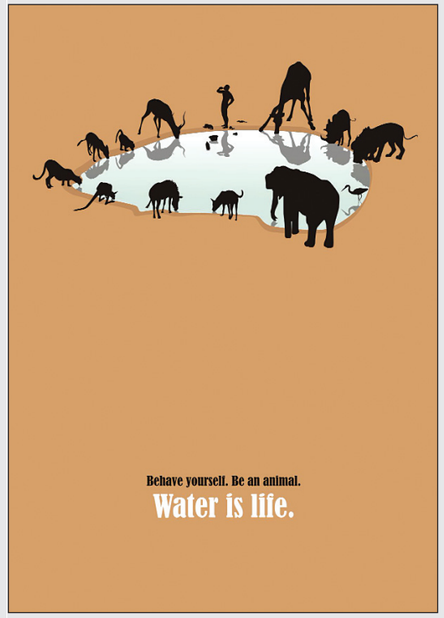
Vzdělávací program určuje základní tematický rámec, jeho obsah a forma výuky jednotlivých oblastí vyplývá z autorských koncepcí pedagogů.
Společným jmenovatelem je vysoká odborná úroveň a důraz na stálý kontakt se studenty během diskuzí, práci v projektových skupinách a individuálních konzultací.

Fakulta je rozdělená na pět kateder, z nichž každá realizuje část celkového didaktického programu naší fakulty. Jedná se o Katedru urbanistiky a prostorového plánování, Katedru architektonického projektování, Katedru strategií projektování a nových technologií v architektuře, Katedru teorie a dějin architektury a Katedru uměleckoprůmyslovou.
Studium studentům umožňuje nejen zvládnout principy architektonického a urbanistického projektování, ale také poznat metody analýzy před-projektových materiálů a naučit se formulovat závěry a doporučení. Cílem je rozvoj kreativity a představivosti.
Studium teorie a dějin architektury má posílit citlivost při vepisování nové architektury do historického kontextu místa a při vytváření esteticky a funkčně hodnotných veřejných prostorů.
V průběhu studia studenti poznávají komplexní dynamiku proměn postindustriálního města, problematiku ochrany životního prostředí a energetické šetrnosti.
Program studia je velmi rozmanitý: kromě přednášek a seminářů mají studenti příležitost účastnit se projektových a historických dílen a stáží, malířských a kreslířských plenérů, působit ve studentských vědeckých kroužcích a studentských sdruženích. Důležitým prvkem didaktického procesu je účast studentů v projektových dílnách organizovaných ve spolupráci s orgány samosprávy a mezinárodních dílen, organizovaných společně se zahraničními školami (mj. Cottbus, Göteborg, Dessau, Florencie, Lublaň, Ostrava, Zurich, Charkov). V rámci mezinárodní spolupráce (Švédsko, Nizozemí, Velká Británie) vznikl v programu Tempus výzkumně-didaktický program zaměřený na hodnocení kvality.
Didaktický cyklus doplňují také pravidelné výstavy a prezentace. Škola v Glivicích patří mezi propagátory estetiky architektury slezského modernismu – polského, německého i českého. Společné vzdělávací a výstavní aktivity realizované mj. ve spolupráci se sdružením SPOK a Kabinetem architektury v Muzeu umění v Ostravě vedou k rozvoji povědomí o architektuře v obou zemích. Mezi nejdůležitější iniciativy v této oblasti patří výstava a konference Trojhlavý drak – architektura meziválečného období v Horním Slezsku (2010). V roce 2005 vznikla Galerie Fakulty architektury, kde jsou prezentovány práce studentů, zaměstnanců a pozvaných hostů. Během posledních šesti let bylo zorganizováno více než 90 výstavních projektů a Galerie má už trvalé místo na kulturní mapě Horního Slezska.

6 | 7

6 – Nawijalnia, projekt revitalizace bývalé plynárny v Zabrzi/project of revitalization of the old gas-works in Zabrze
Autor/Author: Paweł Kobierzewski
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Magdalena Zmudzinska-Nowak
Ocenění v Mezinárodní soutěži Jana Zachwatowicze pro projekty v oblasti ochrany památek a kulturního dědictví, Mezinárodní výbor pro ochranu památek ICOMOS (2010)
/Distinction, International Competition Heritage Structures Restoration in Memorial of Jan Zachwatowicz by the International Council for the Protection of Historical Monuments and Sites ICOMOS (2010)
7 – Důl Szombierki, projekt revitalizace/Szombierki Coal Mine, revitalization
Autor/Author: Katarzyna Przełożny
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Jakub Czarnecki
Ocenění v Soutěži Zygmunta Majerského, SARP Katovice (2010)
Distinction, Competition in Memorial of Zygmunt Majerski by the SARP Katowice 2010

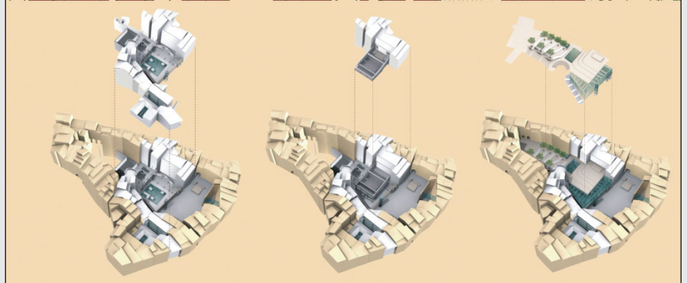
Ceny a vyznamenání

Fakulta každoročně organizuje společně se Sdružením polských architektů (SARP) soutěž Zygmunta Majerského o nejlepší diplomovou práci. Jména studentů naší Fakulty se velmi často objevují mezi oceňovanými v řadě soutěží organizovaných profesními institucemi: soutěži Jana Zachwatowicze (ICOMOS) na téma revalorizace památkových objektů, soutěži Waltera Henna v oblasti průmyslového stavebnictví, celostátní soutěži o nejlepší diplomovou práci v rámci ročníku organizované vedením Sdružení polských architektů a podobné soutěži Svazu polských urbanistů, a také soutěži o Cenu ministra infrastruktury.
V akademickém sboru se stále zvyšuje počet mladých pedagogů – činných architektů, kteří navazují na nejlepší tradice spojování vědy a tvůrčí praxe v přípravě na povolání architekta a urbanisty. Jinou formou rozšiřování praktických a teoretických dovedností je účast studentů ve fakultních, regionálních, celostátních a mezinárodních soutěžích. Studenti naší fakulty v nich každoročně získávají řadu prestižních ocenění. Je to nejen potvrzení vysoké úrovně vzdělávání a talentu samotných studentů, ale také velká radost a zadostiučinění pro autory a vedoucí prací. Stávají se tak nejlepšími velvyslanci naší fakulty na celostátní úrovni i v zahraničí. Na výstavě Visegrad 4: Young Architecture Exhibition 2011 prezentujeme výběr z nejzajímavějších studentských projektů oceněných v nedávné době.

8 | 9

9 – Plakát Water is Life/Poster Water is Life
Autor/Author: Paweł Dadok
1. cena v Mezinárodní soutěži Water is Life, German Sanitation, asociace Heating and Air Conditioning (2010)
1st Prize, International Poster Competition Water is Life by the German Sanitation, Heating and Air Conditioning Association (2010)
8 – Podium Grassum, regionální kulturní centrum, Grasse, Francie, Alpes Maritimes/local centre of culture, Grasse, France, Alpes Maritimes
Autor/Author: Paweł Spisak
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Piotr Stachurski
1. cena v Mezinárodní designérské soutěži Degree & Profession, Nadace Romualdo del Bianco, Florencie, Itálie (2008)
Čestná medaile prezidenta Itálie prof. Giorgia Napolitana, Florence International Exchange Festival (2008)
/1st Prize on International Competition Degree & Profession, Fundazione Romualdo del Bianco, Florence, Italy (2008)
Medal of Honour by the President of the Italian Republic Prof. Giorgio Napolitano, the Florence International Exchange Festival (2008)

Rational Modernity

The Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology is one of the most prominent universities and research centers educating architects, urban planners and interior designers. There are about 1300 students at the two study disciplines. Our students and Faculty graduates actively participate in national and international contests winning numerous awards and distinctions.

The Faculty of Architecture is focused on modern architecture but still well-grounded in the theory and history of architecture. High level of education, unique teaching methods and recognizable rational approach to the design practice have all contributed to the creation of the so called:" Silesian School of Architecture".

About the Faculty of Architecture

The Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology follows the traditions of the Politechnika Lwowska (Lvov Polytechnic), where the Faculty of Architecture was established over 170 years ago. After World War Two most of professors of the Lvov Polytechnic had to emigrate and settled down in Silesia and assisted in establishing a new university there, among them were: Tadeusz Toedorowicz-Todorowski, Zygmunt Majerski, Włodzimierz Buć.
It was in 1945 that the Faculty of Civil Engineering opened up, incorporating fourteen departments and educating civil engineers with various specializations, including architects who attended courses at the Department of Architecture. The independent Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology was opened up in October 1977.
The Faculty of Architecture is one of the 13 Faculties of the Silesian University of Technology in Gliwice. The University is one of the four biggest technical universities in Poland. The Faculty counts 100 research and teaching staff, including fifteen professor. To maintain the constructive identity of the University, apart from „permanent" teaching staff, the Faculty also employs renowned architects and urban planners who have gained the respect of our regional environment of professional architects.
Localization of the University in the most highly industrialized region of Poland significantly influences directions of research. It is focusing mainly on transformations of postindustrial structures and areas, particularly on the role of historical heritage in the process of transforming the image of the Upper Silesian agglomeration, on the quality of built-up areas and especially on energy effectiveness in architecture. Moreover, the Faculty develops in co-operation with local and regional self-government bodies and communal offices of our region. The Faculty staff is involved in administrative structures operating on the regional level as well as in research and institutions operating on the national level. The Faculty is a member of European Association for Architectural Education (EAAE), European Association of Landscape Engineering (Le Notre) and actively cooperates with many research centers and institutes:- International Association for People Environmental Behaviour Studies (IAPS), Internationale Bauausstellung (IBA) Fuerst-Pueckler-Land in Germany, Del Bianco Foundation in Italy, „Old Halicz" National Cultural Heritage Institute in the Ukraine, to mention just a few.

10 |
| **11**

10 – Pamětní medaile pro Nadaci del Bianco/Commemorative Medal for del Bianco Foundation
Autoři/Authors: Magdalena Lejman, Wojciech Majewicz
Vedoucí práce/Supervisor: arch. Wojciech Slodowy
GRAND PRIX v mezinárodní designérské soutěži pamětních medailí International Design Competition for the Commemorative Medal k 10. výročí florentské nadace Romualda del Bianca, Itálie (2009)
/GRAND PRIX 2009, International Design Competition for the Commemorative Medal marking the 10th Anniversary of the Romualdo del Bianco Fundation of Florence, Italy

11 – White Dancer, městská scéna v Lublani/a cultural stage for Lubljana
Autoři/Authors: Alicja Choła, Jan Ledwoń
1. cena v mezinárodní soutěži Trimo Urban Crash, Lublaň, Slovinsko (2009)
1st Prize, international Trimo Urban Crash Competition, Lubljana, Slovenia (2009)

Study disciplines and international exchange programs

Currently the Faculty of Architecture offers courses in two study disciplines: Architecture and Urban Planning, Interior Design, at two levels: BSc. and MSc. There are also PhD. and post-MSc. studies:post-MSc. courses in Architectural and Urban Monuments Conservation, and Interior Design and Functional Design
The Faculty of Architecture is a co-operation partner with numerous foreign universities from Germany, France, Sweden, Italy, Netherland, Denmark, Portugal, Czech Republic, Lithuania, Belgium, Turkey, and Spain. Within the framework of ERASMUS, the Faculty cooperates with the following 19 partners in exchange programs for students and teaching staff: Vrije Universiteit Brussel, Fachhochschule Aachen, Universität Kassel, Fachhochschule Lausitz, Copenhagen School of Design and Technology, Universitat Jaume I, Castello de la Plana, Universidad Politecnica de Valencia, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Marseille, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Saint-Etienne, Universita degli Studi di Bologna, Universidade de Coimbra, Universidade da Beira Interior, Chalmers Tekniska Högskola, Gazi University, Izmir Institute of Technology, Kauno Technologijos Universitetas, Hochschule Zittau / Gorlitz, FH Cottbus.
The teaching syllabus is similar and it is adjusted in comparison with other Polish technical universities within the framework of the co-operation of the Deans of the Faculties of Architecture, Polish Accreditation Commission and within the framework of international programs of co-operation run by the European Association for Architectural Education. Accordingly, the effective collaboration with other academic centers is flourishing, facilitated by the European Credit Transfer System, in which the Faculty as an organizational unit of the Silesian University of Technology has participated since 2000 and which makes it possible to compare a student's workload required by a given university.
In 2010 the Faculty obtained a notification of the European Commission, so the graduation diplomas obtained at the Faculty are recognized all over Europe.

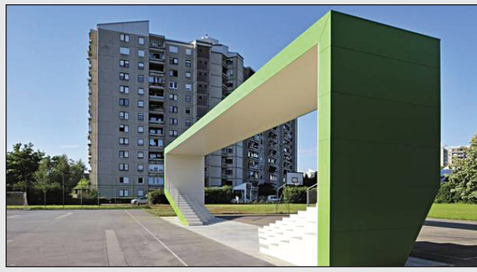
12 |
| **13**

12 – Škola pro mentálně a fyzicky handicapované děti, Lodygowice/The School for Mental and Physical Handicaped Children in Lodygowice
Autor/Author: Katarzyna Wichary
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Jerzy Wojwodka
Ocenění v Soutěži Zygmunta Majerského, SARP Katovice (2009)
/Distinction, Competition in Memorial of Zygmunt Majerski by the SARP Katowice (2009)

13 – A Life Stand, architektonické instalace ve veřejném prostoru, Nove Fužine/a public architectural installation, Nove Fužine
Autoři/Authors: Wojciech Nowak, Martynika Bielawska
1. cena v mezinárodní soutěži Trimo Urban Crash, Lublaň, Slovinsko (2011)
1st Prize, international Trimo Urban Crash Competition, Lubljana, Slovenia (2011)

Approach to teaching

Teaching curricula set frameworks but the content and form of classes in particular subjects are shaped in accordance with individual programs of our research and teaching staff. However, the common denominator of all lectures and classes is a high level of instruction and good contact with students to encourage discussions, team work and one-to-one consultations.
The Faculty includes five Chairs (Departments) each having their own didactic programs yet comprising a comprehensive teaching offer for our students. There are: Department of Urban and Spatial Planning, Department of Architectural Design, Department of Design Strategies and New Technologies in Architecture, Department of the History and Theory of Architecture and Department of Fine and Applied Arts
Classes offered by the Faculty enable students to get well acquainted with the principles of architectural and urban design, historical heritage protection, feasibility studies, encourage formulation of conclusions and guidelines and to promote creative approaches and imagination so essential in architectural profession. Wide scope of teaching of the theory and history of architecture contributes to the development of sensitivity in embedding new architectural objects in the historic context of place and shaping functional and aesthetic public spaces. In the course of studies, our students learn about the complex dynamics of post-industrial urban transformations, environmental protection issues and energy-efficiency.
The teaching curricula offer a variety of lectures and classes, students have opportunities of participating in workshops, design placements, internships, open-air paintings, scientific and research clubs and student

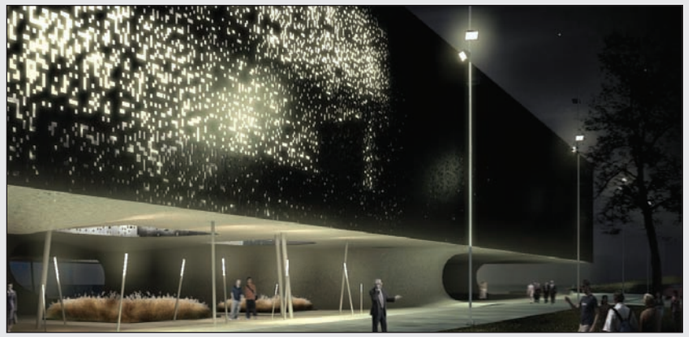
organizations. As far as educational activity is concerned, the main focus is on practical design skills and development of creativity. Students' participation in various design workshops held in co-operation with local authorities or international academic centers (Cottbus, Goeteborg, Dessau, Florence, Lubljana, Ostrava, Zurich, Charkov) constitutes an essential component of the teaching process. Within the framework of international co-operation in TEMPUS program (with Sweden, Netherland, Great Britain) a new teaching and research quality assessment program was created and it has already resulted in MSc diploma theses and doctoral dissertations. One of the activities that supplement our educational offer are regular exhibitions and presentations organized by our Faculty. Our Gliwice Architectural School is renowned for the propagation of the beauty of the architecture of Silesian modernism, including Polish, German, and Czech architects. Our joint-venture educational and exhibition activities, in cooperation with SPOK Architectural Department at the Museum of Arts in Ostrava, the Czech Republic, result in measurable effects to be observed in the dissemination of architectural knowledge in Poland and the Czech Republic, the most important of which is the 2010 Three-Headed Dragon – the architecture of the 20th century Inter-War Period in Upper Silesia exhibition. In 2005 the Faculty opened up a Gallery for the exhibition and presentation of the works made by students, Faculty members, and invited guests. Over 90 exhibitions have already been held in the last 6 years and the Gallery has become a landmark in the cultural map of our city.

Awards and distinctions:

In co-operation with the Association of Polish Architects (SARP) our Faculty organizes annual competition in memorial of Zygmunt Majerski for the diploma work of the year. Other branch or artistic organizations hold open contests: Heritage Structures Restoration in memorial of Jan Zachwatowicz organized by the International Council for the Protection of Historical Monuments and Sites (ICOMOS), Industrial Constructions in memorial of Walter Henn, Diploma of the Year organized by the Supervisory Board of the Association of Polish Architects (SARP) and a similar one in the field of city and spatial planning organized by Supervisory Board of the Association of Polish City Planners (TUP), as well as the competition under the auspices of the Minister of Infrastructure. Students of our Faculty of Architecture are very frequently awarded. Also, the development of academic human resources picks up the pace and new staff of young architects continues the best traditions of combining theoretical and artistic practice in teaching the profession of an architect and urban planner. Another form of broadening theoretical as well as practical knowledge is the participation of our students in Faculty, regional, national or international contests.

Every successive year our students win prestigious awards and distinctions in national and international architectural contests, proving not only our high level of teaching but also their excellent preparation for university studies and, first and foremost, their talent, all being sources of great satisfaction for research staff and supervisors of their diploma works. It is our students who are the best ambassadors of our Faculty. At the Visegrad 4: Young Architecture Exhibition 2011 we hereby present a selection of the most interesting, prize-winning designs recently made by our students.

(Magdalena Zmudzińska-Nowak)

14 |
| **15**

14 – Island of Events, multifunkční městský prostor/multifunctional city space
Autor/Author: Kinga Siedlaczek
Vedoucí práce/Supervisor: dr. Ing. arch. Grzegorz Nawrot
Ocenění v Soutěži Zygmunta Majerského, SARP Katovice (2010)
Distinction, Competition in Memorial of Zygmunt Majerski by the SARP Katowice (2010)

15 – Muzeum Nové Hutě, Krakov/Nowa Huta Museum, Cracow
Autor/Author: Piotr Tokarski
Vedoucí práce/Supervisor: Janusz Poznański
Ocenění v soutěži Architektura Betonowa, Fakulta architektury Krakovské polytechniky a společnost Polski Cement s.r.o. (2009)
/Distinction, Architecture of Concrete Competition by Cracow University of Technology and Polski Cement Ltd. (2009)

Daniel Krajcer

Daniel Krajcer
Minister kultúry Slovenskej republiky/Minister of Culture of the Slovak Republic

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky/Ministry of Culture of the Slovak Republic
Nam. SNP No. 33, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 220 482 111
e-mail: mksr@culture.gov.sk
www.culture.gov.sk, www.mksr.gov.sk

Je pre mňa cťou, že sa pri príležitosti prezentácie slovenskej architektúry v nebývalom rozsahu môžem prihovoriť na stránkach sprievodnej publikácie k takej významnej udalosti, akou je výstava Architektúra a urbanizmus Vyšehradskej štvorky. O to viac, že výstava je súčasťou renomovaného medzinárodného architektonického festivalu Architecture Week Praha 2011. Už jeho predchádzajúce ročníky sa zapísali do povedomia najmä odbornej, ale i laickej verejnosti, poskytli priestor na prezentáciu najnovších projektov a vytvorili miesto pre stretnutia profesionálov z oblasti architektúry a urbanizmu.

Slovenská architektúra mala na festivale silné zastúpenie aj na jeho 4. ročníku v rámci Dní slovenskej architektúry, ktoré sa uskutočnili pod záštitou Ministerstva kultúry SR, primátora Hlavného mesta SR Bratislavy, Spolku architektov Slovenska a Slovenského inštitútu v Prahe. Výstava prof. Ing. arch. Štefana Šlachtu Bratislava – dunajské nábrežie realizovaná vo Výstavnej sieni Mánes priniesla pohľad na históriu a súčasnosť nábrežia Dunaja, dokumentujúci jeden z dôležitých mestských a urbánnych počinov v Bratislave. Medzi významnými osobnosťami architektúry, ktoré sa predstavili počas festivalu na rôznych formách prezentácií, takmer z dvadsiatich krajín, nechýbalo ani Slovensko. Aj preto som rád, že máme pred sebou 5. ročník Architecture Week Praha. Je prísľubom ešte vyššej kvalitatívnej i kvantitatívnej úrovne ako v predchádzajúcich rokoch a začlenenie výsledkov slovenskej architektúry do viacerých projektov realizovaných v rámci festivalu vítam ako výbornú príležitosť jej zviditeľňovanie v európskom kontexte.

Architektúra a urbanizmus sú fenomény, ktoré významnou mierou zasahujú do života ľudí a istým spôsobom ich v danom priestore a čase ovplyvňujú. Sú to procesy, ktoré nemožno ukončiť. Je nesmierne zaujímavé, no zároveň náročné pracovať s históriou a pritom tvoriť projekty, ktoré myslia na budúcnosť. Súzvuk minulosti, prítomnosti a budúcnosti je pritom rovnako dôležitý ako súzvuk architektúry, krajiny a ľudského spoločenstva. Výsledkom by nemal byť náhodne sa formujúci vnútorný a vonkajší obraz miest. V minulých desaťročiach v rozvoji našich miest dominovala unifikácia, čoho sme boli svedkom najmä pri výstavbe veľkých sídlisk. Dnes svoju stopu zanecháva globalizácia. V interiéroch európskych budov nemožno nájsť vonkajšie znaky, ktoré by Vám napovedali, v ktorom meste či krajine sa vlastne nachádzate. O to nevyhnutnejšie je v súčasnosti prehodnotiť smerovanie a vízie rozvoja miest a obcí, uvedomiť si dôležitosť rozhodnutí a všetko, čo môžu spôsobiť. Mimoriadnu úlohu v tomto smere musí zohrať neustále zvyšovanie verejného povedomia o architektúre a urbanizme našich sídel. Len tak možno účinnejšie zlepšovať účasť ľudí na rozhodovacích procesoch, na diskusiách o budúcom vzhľade miest, obcí, krajiny, či diskusiách o kvalite nášho životného prostredia.

Možno i to je dôvod stále silnejúceho záujmu o kultúrne, a teda i architektonické dedičstvo. Jeho ochrana a obnova sa stali pre mňa prioritou, pretože je jedným z najstarších a najvýznamnejších prejavov kultúrnosti národa. Zodpovednosť za kultúrne dedičstvo i za to, čo sa kultúrnym dedičstvom môže stať, si vyžaduje našu pozornosť dnes, aby v budúcnosti kultúrne dedičstvo, vrátane architektúry a urbanizmu, bolo symbolom našej súčasnej kultúrnosti.

Dúfam, že porovnanie výstupov jednotlivých krajín na 5. ročník Architecture Week Praha, vrátane príležitostí pre mladých architektov, bude podnetom na istý progres nielen pre ďalší kvalitatívny rozvoj architektonickej tvorby v európskom kontexte, ale i v procese konsolidácie legislatívneho prostredia, napr. aj prijatím architektonických politík vo viacerých štátoch Európskej únie.
Verím, že toto významné medzinárodné podujatie bude príležitosťou pre podnetné diskusie a stretnutia a želám mu veľa vnímavých návštevníkov.

It is a compliment for me on the occasion of the presentation of Slovak architecture of unprecedented scope to be able to address you on the pages of the accompanying publication for this major event of the exhibition of Architecture and Urbanism of Visegrad 4. It is all the more so, considering that the exhibition is part of a renowned international festival of the Architecture Week Prague 2011. Its preceding years have clearly made their mark in the awareness of especially professionals but also of lay public providing room for presentation of most recent projects and creating opportunities for professionals of architecture and urbanism to meet.

Slovak architecture had a strong representation also in the fourth year of the festival within its Days of Slovak Architecture that were held under the auspices of the Ministry of Culture of the SR, the Mayor of the Slovak Republic's capital Bratislava, the Slovak Architects Association and the Slovak Institute in Prague. The exhibition of Prof. Ing. arch. Štefan Šlachta Bratislava – the Danube embankment, held in the Mánes Exhibition Hall, offered a view of the history and the present of the Danube embankment, documenting one of the major municipal and urban feats in Bratislava. Slovakia's representation was not missing among eminent figures of architecture from almost twenty countries having been introduced during the festival in various forms of presentations. This is also one more reason for the delight with which to expect the 5th year of Architecture Week Prague 2011. It promises to exceed the standards, in terms of quality and quantity, of previous years and I welcome the inclusion of the results of Slovak architecture in a number of projects implemented within the festival as excellent opportunity to make Slovak architecture visible in the European context.

Architecture and urbanism are the phenomena that significantly intervene in the lives of people and, in a way, affect them in their time and space. They are processes that can never come to an end. It is immensely interesting but also challenging to work with history while designing projects that think of the future. The harmony of the past, present and future is equally important as the harmony of architecture, landscape and the human community. The outcome should not be an incidentally shaped internal and external sight of the cities. The development of our cities in the past decades was dominated by unification, which can be witnessed particularly in the construction of large housing estates. Today, it is globalisation that leaves a distinct trace. You would hardly find external signs in the interiors of European edifices that would give you a clue as to which city or country you are actually in. It is therefore vital to currently review the direction and the visions of the development of cities and municipalities, and realize the importance of decisions and all they can entail. Increasingly, public awareness raising of architecture and urbanism of our settlements must play a special role in this regard. Only in this way can we achieve a more effective public involvement in the decision-making processes, the discussions on the future outlook of cities, towns, municipalities and the landscape, or in the debates on the quality of our environment.

It may well be the reason for the ever-growing interest in the cultural and hence also architectural heritage. Its protection and restoration have become my priority, as it is one of the oldest and most significant manifestations of a nation's culture. The responsibility for cultural heritage and also for what may happen to cultural heritage necessitates our attention now in order that the cultural heritage, including architecture and urbanism, would in the future become the symbol of our present culture.

I do hope that comparing the outcomes of individual countries in the 5th year of the Architecture Week Prague, including the opportunities open to young architects, will serve as an impetus for a certain progress not only in the further qualitative growth of architectural work in a European context, but also in the process of consolidation of the legislative framework through the adoption of architectural policies, for example, in a number of countries of the European Union.

I am confident that this significant international event will be an opportunity for stimulating discussions and encounters and I wish it large numbers of perceptive visitors.

Peter Brňo
velvyslanec/Ambassador

Velvyslanectví Slovenské republiky v Praze/The Embassy of Slovakia in Prague
Pelléova 12, Praha 6/Prague 6
Česká republika/Czech Republic
tel.: +420 233 113 051
e-mail: emb.prague@mzv.sk
www.praha.mfa.sk

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky spolu so Slovenským inštitútom v Prahe malo česť a potešenie podieľať sa na zabezpečovaní slovenskej účasti na jednom z projektov tohtoročného medzinárodného festivalu architektúry a urbanizmu – Architecture Week Praha 2011. Som rád, že na mnohých zaujímavých akciách festivalu je účasť zo Slovenska už tradične najsilnejšia. Verím, že stretnutia s významnými osobnosťami slovenskej architektúry, politiky a kultúrneho života prispejú k zdôrazneniu významu a úspechu tohto medzinárodného kultúrneho podujatia.

Projekt s názvom Architektúra a urbanizmus Vyšehradskej štvorky považujem za jedinečný a jeden z najzaujímavejších projektov festivalu. Je symbolické, že miestom konania je práve Praha, hlavné mesto krajiny, ktorá v tomto období predsedá neformálnemu zoskupeniu štyroch stredoeurópskych krajín – Slovenska, Maďarska, Poľska a Českej republiky. Vyšehradská štvorka predstavuje dynamickú regionálnu štruktúru krajín vytvárajúcu priestor pre posilňovanie ich koordinačného a konzultačného mechanizmu v rôznych oblastiach spoločného záujmu. Krajiny V4 sa hlásia k rovnakým hodnotám a dodnes ich spájajú nespočetné zväzky, na ktorých sa odrazili dlhé storočia prežité v tesnom susedstve, zväzky vyplývajúce zo spoločnej histórie, kultúry, ale i hospodárstva. Do istej miery sa to týka aj architektúry a urbanizmu. Za dve desaťročia svojej existencie si skupina získala vysoké renomé. Využila historickú príležitosť na novú spoluprácu a uskutočnenie tisícov spoločných projektov. Len nedávno, počas slovenského predsedníctva V4, sme si dôstojne pripomenuli 20. výročie vzniku zoskupenia a 10. výročie Medzinárodného vyšehradského fondu, ktorý okrem iného podporoval aj projekty na spoznávanie novodobých atrakcií miest a obcí regiónu. .

Projekt venovaný Vyšehradskej skupine je bezpochyby vhodnou platformou na prezentáciu nie len architektúry, urbanizmu, pamiatkovej starostlivosti, historického architektonického dedičstva krajín daného regiónu, vrátane Slovenska, ale aj príležitosťou na predstavenie tvorcov a osobností slovenskej architektúry širšiemu laickému publiku a príležitosťou na výmenu informácií a poznatkov, ktoré architekti a urbanisti získavajú v miestnych podmienkach. Potešujúce je, že sa nezabúda ani na mladú generáciu, študentov architektúry krajín V4, ktorým je venované jedno z podujatí. Porovnanie štúdia architektúry na vybraných vysokých školách v krajinách V4 považujem v širšom kontexte za podnetný a dôležitý z hľadiska perspektívy vývoja našich miest a obcí.

Medzinárodná kultúrna konfrontácia môže veľmi pozitívne ovplyvniť vývoj nášho poznania v oblasti hmotnej kultúry – aj v architektonickej tvorbe. V období súčasnej globalizácie, unifikácie zo strany Európskej únie a ekonomického tlaku vplývajúceho na požiadavky investorov a výstavbu domov je zaujímavou otázka národných špecifík v architektúre a zohľadňovania regionálnych tradícií. Kontinuálny vývoj mesta, predstavujúceho živú, neustále sa vyvíjajúcu štruktúru v nadväznosti na dynamicky sa vyvíjajúce potreby ľudí sa odohráva na pozadí desaťročí a jednotlivé obdobia formujú sínusoidy ekonomického vývoja štátu a svetového trhu. Tento proces z pohľadu architektúry a urbanizmu vyvoláva potrebu neustálej regenerácie a revitalizácie daných území. Verím, že prezentácie 4 metropol – Bratislavy, Prahy, Varšavy a Budapešti ale i ďalších miest , spolkov architektov a urbanistov, vysokých škôl, výstavy najlepšej tvorby v architektúre a urbanizme, prezentácie zaujímavých urbanistických celkov a projektov svojim obsahom naplnia myšlienku festivalu, ktorá je vyjadrená v nosnej téme tohto ročníka – Univerzálne mesto.

The Embassy of Slovakia and Slovak Institute in Prague had the honor and pleasure to cooperate on the organization of the Slovak participation in this year's festival of architecture and urbanism – Architecture Week Prague 2011. I am pleased that Slovak participation is traditionally very strong in many interesting events of this festival. I believe that meetings with important persons of Slovak architecture, politics and culture will help to emphasize the importance of this international cultural event and contribute to its success.

I consider the project called Architecture and Urbanism of Visegrad 4 to be unique and one of the most interesting in the whole festival program. It is symbolic that the festival takes place in Prague, the capital of a country currently presiding the informal group of four Central European countries – Slovakia, Hungary, Poland and Czech Republic. Visegrad 4 represents dynamic regional structure of countries creating platform for enhancing their coordination and consulting mechanisms in different areas of common interest. V4 countries declare common values and are bounded by numerous relations marked by centuries lived in close neighborhood, relations arising from common history, culture as well as economy. To some extend it also applies for architecture and urbanism. During the two decades of its existence the group has gained its reputation. It took advantage of the historical opportunity for new cooperation and realization of thousands of collective projects. Just recently, during the Slovak presidency of V4, we had remembered the 20th anniversary of the group foundation and 10th anniversary of International Visegrad Fund which has supported beside other projects promoting modern attractions of cities and towns of the region.

A project dedicated to Visegrad 4 is undoubtedly a suitable platform for presentation not only of architecture, urbanism, preservation, historical architectural heritage of the given region, including Slovakia, but also an opportunity to introduce authors and personalities of Slovak architecture to general public and for the architects and urban planners to exchange information and ideas. It is good that also the young generation is not forgotten, students of architecture from V4 countries are part of the event. I consider the confrontation of architectural studies on different schools in V4 countries to be inspiring and important from the perspective of the development of our cities and villages.

International cultural confrontation can positively influence the development of our knowledge of material culture – as well as of architectural work. In today's world of globalization, unification demanded by EU and economic pressure on investors' requests and construction, the question of national specificities in architecture and regional traditions is most interesting. Continuous development of a city, representing living permanently evolving structure connected with the evolution of human needs, takes place on the background of a decade and each period is formed by sinusoid of economical development of the country and world market. From the perspective of architecture and urbanism, this process causes the need of constant regeneration and revitalization of the given territories.

I believe that presentation of 4 capitals – Bratislava, Prague, Warsaw and Budapest – as well as other cities, architectural and urban planning associations, universities, exhibitions of the best works in architecture and urban planning, presentation of outstanding urban complexes and projects, all this will fulfill the idea of the festival, which is expressed in this year's main theme – Universal City.

Milan Ftáčnik

Doc. RNDr. Milan Ftáčnik, CSc.
Primátor Bratislavy/Mayor of the City of Bratislava

Hlavné mesto SR Bratislava/Capital City of Slovakia Bratislava
Primaciálne námestie 1, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 259 356 435
e-mail: primator@bratislava.sk
www.bratislava.sk

Bratislava je kozmopolitné mesto, ktoré ponúka neskutočne veľa možností pre návštevníkov spoznávať nielen jej kultúru či históriu, ale aj ľudí, ktorí v nej žijú a pracujú. Aj keď je metropola Slovenska najmladším hlavným mestom Európy, je to mesto s bohatou históriu slobodného kráľovského mesta s korunovačnou tradíciou. Nachádza sa tu množstvo vzácnych a unikátnych historických a architektonických pamiatok, ktoré možno nájsť v priestorovo neveľkom, ale zato komornom a romantickom centre mesta. Bratislava bola koncom 19. a začiatkom 20. storočia rozvíjajúcim sa priemyselným centrom, na prelome 20. a 21. storočia sa však stopy tejto bohatej histórie strácajú. Zoštátnenie po roku 1948 zmenilo vzťah k pôvodnej podobe mesta. Bratislava ako súčasť bývalého socialistického bloku sa stala obeťou nalinkovanej architektúry. V tomto období boli zrovnané so zemou aj niektoré významné historické stavby.

Po nežnej revolúcii v roku 1989 sa slovenská metropola začala dynamicky rozvíjať. Pribudli nové administratívne budovy, obchodné centrá, byty, ale začalo sa aj významne obnovovať historické centrum. Výstavba po revolúcii bola však neraz živelná a nekoncepčná, absentovala súhra investorov, magistrátu a občanov. Zmeniť tento prístup je našou hlavnou ambíciou na najbližšie roky. Nemyslím to tak, že by sme mali za každú cenu vychádzať v ústrety developerom, ale ani ich za každú cenu blokovať. Je potrebné intenzívne komunikovať, aby akékoľvek investície v našej metropole boli v prospech obyvateľov mesta a aby zostali v maximálnej možnej miere zachované (alebo budované) verejné priestory.

Rozhodovanie o budúcnosti Bratislavy sme dnes otvorili širokej verejnosti. O každom veľkom projekte vedieme diskusie za účasti verejnosti, investorov, ale aj odborníkov. Zmenili sme aj spôsob informovania občanov – všetky záväzné stanoviská mesta zverejňujeme na internete, obnovili sme urbanistickú komisiu, ktorá sa pravidelne stretáva a posudzuje návrhy nových stavieb, vo výberovom konaní sme zvolili novú hlavnú architektku, ktorú by so zosilnenými právomocami malo byť počuť ako prvú.

Bratislavu v najbližších rokoch čakajú ďalšie významné investície a zmeny. Okrem stavieb sa však naše hlavné mesto bude meniť aj v prospech vyššej kvality života. Pribudnú nové cyklistické trasy, parky či športoviská. To všetko tak, aby sa obyvatelia aj turisti mohli v našom meste cítiť príjemne a vychutnávať si jedinečnú atmosféru „malého" veľkého mesta na Dunaji.

Bratislava is a cosmopolitan city that offers an unbelievable range of options for visitors to get to know the city, its culture and history as well as the people who live and work here. Even though the metropolis of Slovakia is the youngest capital city in Europe, it is a city rich in history as a free royal town and its coronation tradition. The city features a number of valuable and unique historical and architectural heritage sites that can be found in the not large but quaint and romantic city centre. At the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, Bratislava was a burgeoning industrial centre but the traces of this rich history began to fade at the end of the 20th century and the start of the 21st century. Nationalization after 1948 forever altered the original form of the city. Bratislava, as a part of the former Socialist block, became a victim of linear architecture. It was during this period that a number of important historical structures were levelled to the ground.

Following the Velvet Revolution of 1989, the Slovak metropolis started a period of dynamic development. New office buildings, shopping centres and apartments all started to appear but important and in-depth restoration of the historical centre also started. Construction after the revolution was both alive and missing an overall concept and there was a lack of consensus between investors, city officials and residents. Changing this approach is our main ambition in the coming years. I do not believe that we must either rush to meet every need of the developers or block their work at all costs. It is important to improve and intensify communication so that any investment in our metropolis benefits the residents of the city and so public spaces are preserved (or constructed) to the maximum degree possible.

Making a decision on the future of Bratislava has now been opened to the wider public. We will lead a discussion with the participation of the public, investors and professionals for every large project. We also have changed the way residents receive information as well: all binding city statements are now published on the Internet; we have also restored the urban commission, which meets regularly to assess new construction proposals. In the selection process, we elected a new Chief architect, which is going to have stronger powers and should be heard first.

Bratislava is awaiting further large investments and changes in the future. The city will change in more ways that just in terms of construction and these changes will result in a higher quality of life. New bicycle paths, parks and sports fields will also be developed. All of this so that our residents and tourists feel comfortable in our city and are free to experience the unique atmosphere of the „little" big city on the Danube.

Ingrid Konrádová

Ing. arch. Ingrid Konrádová
hlavná architektka

Hlavné mesto SR Bratislava/Capital City of Slovakia Bratislava
Uršulínska 6, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 259 356 410
e-mail: architekt@bratislava.sk
www.bratislava.sk

BROWNFIELDS

Potenciál pre mesto/A potential for the city

Bratislavský industriál – nevyužitá šanca
Kým hlavné mesto Slovenska Bratislava na prelome 19. a 20. storočia bola rozvíjajúcim sa priemyselným centrom, ktorého vzhľad s množstvom komínov v areáloch veľkých i menších podnikov ako Dynamit-Nobel, Patrónka, Klingerka, Cvernovka či Kablovka obkolesené robotníckymi kolóniami bol podobný mnohým európskym mestám, na prelome 20. a 21. storočia sa stopy tejto bohatej histórie strácajú.

Bratislava's industrial architecture – an untapped opportunity
While at the turn of the 19th and 20th century Slovakia's capital, Bratislava, was a rapidly developing industrial centre. Its appearance was dominated by numerous chimneys of both large and small factories, such as Dynamit-Nobel, Patrónka, Klingerka, Cvernovka or Kablovka. These were surrounded by working-class colonies, which were similar to those of many European cities. These traces of rich history were disappearing at the turn of the 20th and 21st century.

Robotnícke hnutie/Labour movement

Zoštátnenie, vyvlastnenie a poníženie podnikateľov a živnostníkov po roku 1948 zmenilo vzťah k pôvodnej industrializácii mesta. Do popredia sa dostala robotnícka trieda a jej výdobytky, osobnosti bratislavského priemyslu sa dostali do role vykorisťovateľov a príživníkov. Mnohorakosti a dôstojnosti bratislavského industriálu bola udelená prvá rana osudu. Všetko nové bolo pokrokové, diktát Rady vzájomnej hospodárskej pomoci bývalých štátov východného bloku nalinkoval rozvoj priemyslu aj v tomto meste. Staré muselo ustúpiť novému, všetko pôvodné bolo kapitalistické a symbolom vykorisťovania. Vzťah k pamiatkam priemyselnej architektúry bol hájený len malou hŕstkou odborníkov. Len tak si možno vysvetliť vývoj po roku 1989, keď mesto rozpredalo svoj základný potenciál – areály historickej priemyselnej architektúry na prahu pôvodných centier.

The nationalisation, expropriation and humiliation of entrepreneurs and craftsmen after 1948 changed the attitude towards the initial industrialisation of the city. The working class and its achievements came to the forefront, while the personalities of Bratislava's industry found themselves in the role of exploiters and parasites. The diversity and dignity of Bratislava's industrial architecture were dealt the first blow of fate. Everything new was progressive and, in this city too, industrial development was dictated by the Council for Mutual Economic Assistance of the former Eastern Bloc countries. The old had to give way to the new as everything original was capitalist and a symbol of exploitation. The preservation of industrial architecture heritage was advocated by only a handful of experts. Only this can explain the developments after 1989, when the city sold off its fundamental potential – historic industrial architecture sites at the edge of the original centres.

Plochy blízko centra/Areas near the centre

Kým iné európske mestá ako Barcelona, Londýn či Viedeň využívajú priemyselné plochy, ktoré historicky vznikali na hranici miest 19. storočia a dnes sú významnými rezervnými plochami v blízkosti historických centier, v Bratislave ostali tieto plochy nedocenené a mesto sa ich po roku 1989 zbavovalo nekoordinovaným predajom, často pod cenu. Dnes je medzi 760-timi nehnuteľnými kultúrnymi pamiatkami Bratislavy zapísaných okolo 20 industriálnych pamiatok (*. Medzi ne patria zachovalé objekty Cvernovej továrne v Bratislave – Ružinove, kde sa v súčasnosti sa jedná o najreprezentatívnejší a najkomplexnejší historický priemyselný areál v Bratislave (**. Takéto plochy blízko centra mesta

1

1 – GUMON, v súčasnosti už neexistujúca budova, Jakub Ďurinda/GUMON, already not existing building Jakub Ďurinda

Stopy bohatého dedičstva/Traces of a rich heritage

Dodnes boli zbúrané pamiatkovo hodnotné industriálne stavby a súbory ako Kablo, Gumon, Danubius Elektrik, Jedľa a Kefová továreň (**. To, čo z bohatého dedičstva ostalo, treba využiť pre mesto a jeho rozvoj, oddeliť pamiatkovo významné objekty od objektov bez pamiatkovej ochrany, využiť potenciál priestranných a veľkorysých priemyselných hál a budov technickej infraštruktúry. Priemyselnú architektúru chápeme ako kultúrne dedičstvo a atmosféru historických priemyselných areálov chceme aktívne integrovať do mestského prostredia. Jeden z programových bodov novej hlavnej architektky Bratislavy Ingrid Konrad je venovať sa prioritne tejto téme. Sama má skúsenosti z tejto oblasti. Z jej ateliéru pochádza rekonštrukcia priemyselného mlynu v Bratislave-Vajnoroch na bytový dom. V rámci Architecture Week 2011 predstavujeme projekty, ktoré presvedčili, že niektoré pamiatky priemyselnej architektúry sú dnes už aktívnou súčasťou Bratislavy a pohľad do budúcnosti môže byť optimistický.

Historically, valuable industrial buildings and compounds that have been so far demolished include Kablo, Gumon, Danubius Elektrik, Jedľa and Kefová továreň (**. That, what has been left of the rich heritage should be used for the city and its development; historically significant properties should be separated from those that do not enjoy heritage protection, and the potential of the spacious and generous industrial halls and technical infrastructure buildings should be tapped. We consider industrial architecture as cultural heritage and we want to integrate actively the atmosphere of historic industrial sites into the urban environment. One of the points on the agenda of Bratislava's new chief architect Ingrid Konrad is to deal with this issue as a matter of priority. She is well-experienced in this area. The conversion of the industrial mill in Bratislava-Vajnory into an apartment building was designed by her studio. As part of Architecture Week 2011, we present projects providing evidence that some industrial heritage sites are now an active part of Bratislava and we can look into the future with optimism.

Design Factory/Design Factory

Najznámejšia súčasná revitalizácia je objekt Design Factory, ktorý vznikol konverziou priemyselnej haly bratislavskej panelárne na showroom dizajnérskeho nábytku a galériu architektúry. Je situovaný v bývalej najväčšej a najhustejšej priemyselnej zóne v blízkosti mosta Apollo. Rekonštrukciou sa architekti (Martin Paško, Zoran Michalčák, Zuzana Zacharová) snažili zachovať typické črty industriálnej budovy, ako sú veľké členené okná, využili pôvodné kovové konštrukcie v interiéri, schodiská a detaily, ktoré reprezentujú ducha priemyselnej architektúry. Tým si objekt aj po rekonštrukcii zachoval genia loci. O svojich kvalitách presvedčil aj porotu Ceny za architektúru Slovenskej komory architektov CEZAAR. Objekt ju získal v roku 2007 v kategórii Rekonštrukcia a obnova budov.

The best known contemporary revitalisation project is the Design Factory, which was created through conversion of the industrial hall of Bratislava's pre-cast concrete factory into a designer furniture showroom and architecture gallery. It is situated in the former largest and densest industrial zone near the Apollo Bridge. The architects (Martin Paško, Zoran Michalčák, Zuzana Zacharová) sought to ensure that the typical traits of the industrial building, such as the large paned windows, are retained. They used the original metal structures in the interior, stairs and other details representing the spirit of industrial architecture. Thanks to this, the building's genius loci has been preserved after the reconstruction. Its qualities also convinced the jury of the CEZAAR Architecture Award of the Slovak Chamber of Architects. The building won the award in 2007 in the buildings reconstruction and renovation category.

2 |
— —
| 3

2, 3 – Areal Slovnaft/Slovnaft rafinery, foto/photo: Tothová/

4 |
— —
| 5

4 – Cvernovka Páričkova, autor/author: foto/photo: Durinda
5 – Design factory, autor/author: ADOM STUDIO Pasko

Slovnaft/Slovnaft

Jeden z najznámejších Brownfieldov je časť areálu rafinérsko-petrochemického komplexu spoločnosti Slovnaft, ktorý je situovaný v širšom okolí centra, na juhovýchode mesta. 500-hektárové územie obsahuje okrem výrobnej aj nevýrobnú zónu, slúžiacu najmä administratíve a službám, vrátane športového areálu s plavárňou a tenisovými kurtami.

A práve toto územie perspektívne Slovnaft vyčlenil na postupnú zmenu funkčného využitia a začlenenia sa do rozvíjajúceho mesta. Táto iniciatíva Slovnaftu v minulom roku prvýkrát vzbudila záujem študentov – budúcich architektov a stavebných inžinierov a ich pedagógov o nevyužívané priemyselné zóny. Slovnaft vypísal tento rok v spolupráci s STU a hlavným architektom/architektkou mesta Bratislavy už druhú študentskú súťaž na posúdenie urbanisticko-architektonického potenciálu územia ako súčasti celej lokality Bratislava-Vlčie hrdlo. Slovnaftské Brownfieldy sú nevyužívané priemyselné plochy, ktoré už nie sú z pohľadu spoločnosti potrebné na výkon hlavnej podnikateľskej činnosti. Budovy v nevýrobnej časti zóny vznikali postupne v 60., 70. a 80. rokoch. „Iniciatívou chcem dať najavo, že nám nie je ľahostajný urbanistický a architektonický rozvoj Bratislavy. Chceme aktívne pristupovať k budúcim riešeniam a už teraz sa zamýšľať nad možnosťami územného riešenia, samozrejme s rešpektovaním daného prostredia. Ak by sa Vlčie hrdlo zmenilo na zónu nadmestského významu, Slovnaft už bude mať pripravené nápadité projekty," hovorí generálny riaditeľ spoločnosti Oszkár Világi.

One of the best known brownfields is a part of the Slovnaft refinery and

petrochemical plant, which is located in the wider surroundings of the centre, in the southeast of the city. Besides a production zone, the 500-hectare area contains a non-production zone serving mainly as an administrative and services area, which includes sports facilities with a swimming pool and tennis courts.

This is an area that has been earmarked by Slovnaft as an area which function should be prospectively gradually changed and which should be integrated into the developing city. Last year, this initiative of Slovnaft aroused the interest of students – future architects and civil engineers and their educators – in unused industrial zones. This year, Slovnaft, in cooperation with the STU and the chief architect of the city of Bratislava, held the second competition for students to assess the urban and architectural potential of the site as part of the whole Bratislava-Vlčie hrdlo area. Slovnaft's brownfields are unused industrial sites, which, from the company's standpoint, are no longer needed for the conduct of its main activities. The buildings in the non-production zone were constructed gradually in the 60's, 70's and 80's.

„With this initiative, we want to show that we do care about the urban and architectural development of Bratislava. We want to approach future ideas actively and think about the possible planning solutions already now, obviously, taking the environment in the given area into consideration. If Vlčie hrdlo turn into a zone of intercity importance, Slovnaft will already have projects full of creative ideas at hand," says the company's CEO Oszkár Világi.

Refinery Gallery/Refinery Gallery

Jednou z prvých realizácii v rámci územia Slovnaftu bude nový komplex Refinery Gallery, ktorý práve vzniká konverziou dvoch pôvodných montážnych hál a priľahlých priestorov v severovýchodnej časti areálu. Využitím jedinečnej industriálnej atmosféry vzniká galéria pre organizovanie umeleckých výstav a s nimi súvisiacich vernisáží a aukcií doplnená o veľkú prenajímateľnú eventovú sálu pre koncerty, plesy alebo módne prehliadky, priestranné foyer, reštauráciu a kaviareň, niekoľko showroomov pre zastúpenia designových produktov a exteriérové terasy. Architekt Martin Paško a jeho tím vytvoril podmienky pre nového život v dlho nevyužívaných priemyselných priestoroch.

One of the first projects at the Slovnaft site will be the new Refinery Gallery compound, which is being built through the conversion of two original assembly halls and adjacent areas in the north-eastern area of the site. Utilising its unique industrial atmosphere, a gallery for organising art exhibitions and the related openings and auctions, complemented by a large rentable event hall for concerts, balls or fashion shows, a spacious foyer, restaurant and cafe, several showrooms for designer product representations and outdoor terraces, are being built. Architect Martin Paško and his team created conditions for breathing new life into the long-abandoned industrial buildings.

6 | 7

6, 7 – Mlyn Vajnory/Industrial mill in Vajnory, autor/author: Ingrid Konrad

Design Center/Design Centre

Design Center Jarovce je príkladom zachovania a rekonštrukcie starej nevyužitej sýpky a priľahlých budov pre kultúrne účely nadregionálneho významu a dostavby celého areálu novostavbami apartmánov a loftov pre umelcov, predajcov designerských produktov a malé galérie umenia, doplnené o tanečné sály, reštaurácie, kaviarne, malý hotel a vinotéky v jeden kompaktný celok s vlastnými výrazovými prostriedkami typickými pre industriálnu architektúru. Rovnako ako pri Design Factory, či Refinery Gallery aj Design Center ide autorovi architektovi Martinovi Paškovi o konverziu dlhé roky nevyužitých priemyselných priestorov na novú kultúrnu funkciu s prístupom verejnosti a ich zapojenie do života Bratislavčanov.

The Jarovce Design Center is an example of preservation and restoration of an old unused granary and adjacent buildings for cultural purposes of interregional importance. The site was completed to include newly constructed apartments and lofts for artists, designer product dealers and small art galleries, complemented by dance halls, restaurants, cafes, a small hotel and wine shops. It forms a single compact unit with its own means of expression typical of industrial architecture. Just like in the case of the Design Factory or Refinery Gallery, the aim of the Design Centre's architect Martin Paško was to convert a long-abandoned industrial site to serve a new cultural function accessible by the public and integrated into the life of the people living in Bratislava.

Ateliér vo vodnej veži/Water tower studio

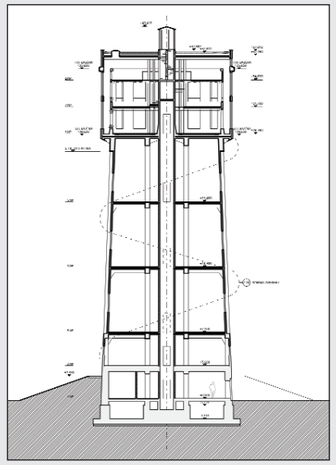
Vežový vodojem z roku 1906 pôvodne patril k vybaveniu továrne Dynamit Nobel. V období druhej svetovej vojny slúžil ako protilietecký kryt. Veža je monolitickým oceľobetónovým skeletom, ktorý nesie masívnu hlavu v podobe vodnej nádrže s dvojitým oceľobetónovým plášťom. (*** V nej si architekti Martin Kusý a Pavol Paňák umiestnili svoj ateliér na troch podlažiach vytvorených prostredníctvom drevených konštrukcií. Vodojem si zachoval pôvodnú formu a hoci nie je chránenou pamiatkou, jeho prestavba je

8 | 9 | 10

8 – Jarovce, Design center, autor/author: ADOM STUDIO Paško
9 – Vodna veža BKPS/Water tower BKPS
10 – Refinery gallery, autor/author: ADOM STUDIO Paško

ukážkovým príkladom narábania s historickým dedičstvom.

The water tower built in 1906 was originally a part of the Dynamit Nobel factory's facilities. It served as a bomb shelter during World War II. The tower is a monolithic, steel-concrete skeleton supporting the massive head of a water container with a double steel-concrete envelope. (*** This is where architects Martin Kusý a Pavlov Paňák set up their studio, on three floors created using wooden structures. The water tower's original form has been retained and although it is not a protected monument, its reconstruction is a prime example of how to deal with historical heritage.

Priemyselný mlyn /Industrial mill

Priemyselný mlyn v mestskej časti Bratislava-Vajnory zo začiatku 20. storočia sa mení na mestskú vilu. V ateliéri architektky Ingrid Konrad vznikol projekt revitalizácie pôvodného objektu na bytový dom. Mlyn patrí k dominantám mestskej časti a hoci nie je kultúrnou pamiatkou, podarilo sa presadiť jeho realizáciu v pôvodnom objeme a vzhľade. Smerom do záhrady pribudli lodžie, v strešnom podlaží sú navrhnuté mezonetové byty. Projekt realizujú architekti Richard Duška a Juraj Duška.

Zdroje/Sources:
(* Viera Obuchová: Priemyselná Bratislava/Industrial Bratislava, Marenčin 2009
(** http://kotp.railnet.sk
(*** www.ustarch.sav.sk

The industrial mill in the Bratislava-Vajnory district is being turned into a city villa from the beginning of the 20th century. A project of conversion of the original building into an apartment building was created in the studio of architect Ingrid Konrad. The mill is one of the dominants of this city district. Although, it is not a cultural heritage site, the idea to implement the project in its original scope and form was successful. Loggias facing the garden have been added and maisonette apartments have been designed for the roof space. The project is being developed by architects Richard Duška and Juraj Duška.

8 | 9
10

8 – Tepláreň, autor/author: Dušan Jurkovič, foto/photo: Jakub Durinda
9 – Vodna veža BKPS/Water tower BKPS
10 – Závod mieru, Cvernova továreň

Richard Raši

MUDr. Richard Raši, PhD., MPH
Primátor města Košice/Mayor of City of Košice

Magistrát mesta Košice/Municipal authority of Košice
Tr. SNP 48/A, Košice
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 55 6419 112
e-mail: primator@kosice.sk
www.kosice.sk

Košice získali titul Európskeho hlavného mesta kultúry 2013 nielen preto, že ponúkli víťazný projekt, ale predovšetkým preto, že sú mestom mimoriadne bohatej a zaujímavej histórie a názorným príkladom jej pôsobivého prepojenia na modernú a dynamicky sa rozvíjajúcu súčasnosť. Architektúra mesta nie je v tomto smere výnimkou. Naopak. Ešte aj v súčasnosti je v pôdoryse nášho mesta čitateľný obrys historických hradieb a ich prezentácia dokumentuje význam a bohatstvo mesta v minulých storočiach. Pozoruhodným je v tejto súvislosti fakt, že Košice boli okrem Budapešti najdlhšie obdobie hlavným mestom uhorskej časti ríše.

Meštianske mesto založené na rozvoji obchodu sa v 19. storočí prirodzene začalo meniť na priemyselné centrum východného Slovenska. Tento proces vyvrcholil v 20. storočí výstavbou viacerých veľkých priemyselných podnikov, zameraných na hutnícku a strojársku výrobu. Na prelome tisícročí s nástupom vývoja nových predovšetkým informačných technológií sa Košice ocitli podobne ako ďalšie mestá V4, na prahu radikálnej zmeny štruktúry výroby. Prežíva a rozvíja sa len tradičná výroba založená na vyššej pridanej hodnote. Konkurencieschopnými ostali podniky, ktoré dokázali modernizovať výrobu. V Košiciach sa to podarilo oceliarskemu gigantu – spoločnosti U. S. Steel Košice. Investícia do linky na výrobu pozinkovaných plechov pre automobilový priemysel za viac ako 4,5 miliardy korún je suverénne najväčšou investíciou v Košiciach

Košice v súčasnosti zažívajú nebývalý a masívny rozvoj IT služieb. Spoločnosť T-Systems Slovakia dnes zamestnáva viac ako 1200 pracovníkov. Dáva príležitosť uplatnenia vysokokvalifikovanej pracovnej sile, ktorej zdrojom je vysoké školstvo – pevná súčasť života a rozvoja Košíc. Nové investície sú nevyhnutným predpokladom stabilizácie pracovného prostredia v našom meste a vytvárania celkového „priateľského" prostredia, ktoré sa usilujeme vytvoriť pre našich obyvateľov. Jeho súčasťou sú bohaté možnosti kultúrneho vyžitia, vysoká kvalita zdravotníckych služieb a zariadení pre deti a pestré možnosti športového vyžitia Košičanov.

Prioritou rozvoja Košíc je teda jednoznačne vytváranie podmienok pre rast počtu nových pracovných príležitostí a postupná zmena tradičných priemyselných odvetví za sofistikovanejšie a environmentálne priateľskejšie odvetvia. Takto postavený cieľ môže spĺňať len mesto, ktoré poskytuje svojim obyvateľom kvalitné priestory pre prácu a pre oddych tak, aby jeho obyvatelia chceli vo svojom meste natrvalo žiť a pracovať a aby vo svojom meste žili a pracovali spokojne a radi. Súčasné kvalitné technológie nám umožňujú spolužitie a kombináciu funkcií mesta, ktoré plní pre svojich obyvateľov v neporovnateľne väčšej miere ako tomu bolo v čase, keď najproduktívnejším odvetvím bola ťažká výroba.
Košice sa chcú zaradiť medzi mestá, ktoré vedia pružne zareagovať na tento trend a získavajú tak kvalitnejšie prostredie, zmenšujú dochádzkové vzdialenosti a vytvárajú lepšie podmienky pre doplňujúce trendy – napríklad zatraktívnenie pešieho pohybu po meste, cyklodopravy a mestskej hromadnej dopravy. Takáto snaha má spätne vplyv na zdravie a spokojnosť obyvateľov, ktorí si viac uvedomujú identitu každej štvrte i celého mesta. A o to nám ide v Košiciach predovšetkým. Chceme, aby sa Košičania skutočne cítili vo svojom meste ako doma. Ako niekam, kam neodmysliteľne patria.

The City of Košice won the title of the European Capital of Culture 2013 not only because of its winning project, but also because it is a city with particularly rich and interesting history and an example of its impressive interconnection with the modern and dynamically developing present. City architecture is no exception in this respect; quite the opposite. Even today the ground plan of the city reveals the outline of the city's historical walls, and their presentation documents the importance and wealth of the city in the past centuries. A remarkable fact in this respect is that Košice, apart from Budapest, was the capital of the Hungarian part of the Empire for the longest period of time.
In the 19th century, the once merchant city founded on trade started to naturally turn into the industrial hub of Eastern Slovakia. The process culminated in the 20th century with the establishment of several major industrial businesses specializing in metallurgy and mechanical engineering. Around the turn of the millennium and alongside the introduction of new, especially information, technologies, Košice found itself at the threshold of a radical change in the structure of production like the other Visegrad Four cities. Only traditional production with higher added value survived and continues to develop; likewise, only businesses that modernized production remained competitive. In Košice it was the steel giant U. S. Steel Košice that managed to do so, and the investment into a hot dip galvanized line for the automotive industry valued at more than 4.5 billion Slovak Crowns was definitely the largest major investment made in Košice.
Today, Košice is experiencing unprecedented and massive growth in the IT services sector. T-Systems Slovakia currently employs more than 1,200 people. It offers opportunities to the highly qualified work force graduating from universities who are a solid part of the life and growth of our city. New investments are a necessity to maintain a stable business and working environment in our city and to create an overall „friendly" environment for our citizens. This environment also includes a wide range of cultural activities, high quality healthcare services and facilities for children and the many sports opportunities available to the people in Košice.
The priority for growth in Košice is to prepare conditions for creating new jobs, and gradually make the transition from traditional heavy industries to more sophisticated and environmentally friendlier industries. This goal can only be achieved by a city that offers its citizens quality space for work and rest, and where people would want to stay and work and are happy to do so.
Modern day quality technologies enable the combination of more city functions than in the past when heavy industry was the dominant and most productive industry.
Košice wants to become a city that is able to promptly respond to this trend by creating a higher quality environment, decreasing commuting distances and creating better conditions for accompanying trends, such as making walking, riding a bike and taking public transportation in the city more attractive. Such efforts retroactively affect the health and wellbeing of city residents who as a byproduct become more aware of the identity of their city and its parts; and this is what we want in Košice. We want people in Košice to feel at home in their city and feel as somewhere where they belong.

1

1 – Hlavná ulica v Košiciach, autor: A. Jiroušek/ Main Street in Košice, author: A. Jiroušek

KOŠICE

Verejné priestory v urbanizme Košíc

Košice sa vyvinuli ako mesto na historickej obchodnej križovatke, okolo ústredného šošovkovitého priestoru, tradičného pre tento región a jedinečného v rámci Európy. Toto centrálne námestie – ulica, zo severu na juh asi 1000 m dlhé a miestami až 50 m široké prešlo od 13. storočia mnohými zmenami ale svoju funkciu intenzívne navštevovaného verejného priestranstva si udržalo dodnes. Stredoveký systém okružných a radiálnych ulíc obklopujúcich „zlatý kríž" dvoch kolmých hlavných ulíc, expandoval aj za hranice historického jadra a formoval urbanizmus Košíc v nadväzujúcich okruhoch zástavby, s prihliadnutím na nepravidelnosti terénu. Pešia zóna na Hlavnej ulici bola vyhlásená už v 80-tych rokoch a bola aj ako prvá na Slovensku zrekonštruovaná. V súčasnej podobe slúži už 15 rokov a neprejde hádam deň, aby sa tu nekonala aktivita, od pouličného vystúpenia cez reklamné akcie až po festivaly a lámanie rekordov pri zápisoch do Guinessovej knihy. Tu sa organizujú mestské dni, veľké koncerty pod holým nebom, mítingy, je tu štart a cieľ Medzinárodného maratónu mieru. Intenzita podujatí neustále narastá. Takéto extrémne sústredenie rôznych funkcií má svoje výhody i nevýhody.

Dôraz na verejné priestranstvá sa objavuje aj v rámci EHMK

V súčasnosti je dôležité, vytvoriť ďalšie, pokiaľ možno rovnako obľúbené verejné priestory, ktoré umožnia rozloženie občianskych aktivít aj do ďalších častí mesta. Toto si mesto uvedomovalo aj pri spracovaní projektu Európske hlavné mesto kultúry 2013. Mesto titul EHMK 2013 získalo a v súčasnosti sa intenzívne pripravuje na jeho realizáciu. Hodnotiaca komisia ocenila najmä projekt Kasárne KulturPark a Výmeníky – komunitné centrá, ktoré boli prezentované aj na minuloročnom Týždni architektúry v Prahe 2010. Kulturpark, v minulosti uzavretý, vojenský areál kasární z 19. storočia sa rekonštruuje na polyfunkčné kultúrne centrum. Z hľadiska verejných priestorov je významným fenoménom tohto areálu „urbánna plocha" s rozmermi 40 x 100 m, určená na oddych a rozptýlenie, zeleň zastupuje v areáli 100 ročný prevažne gaštanový háj. Urbánna plocha zabezpečí prepojenie areálu s okolitou mestskou štruktúrou, pre návštevníkov bude prvým kontaktom s kultúrou, ktorá by sem mala expandovať z okolitých budov. Toto bude miesto stretnutí, miesto oddychu i zábavy, predpokladáme, že atmosféra pozitívne ovplyvní aj svoje okolie.

Priestorom, ktorého význam v Košiciach neustále rastie je Mestský park. Z pôvodnej zelene na okraji mesta sa za zhruba 150 rokov vyvinul do polyfunkčného verejného priestranstva so zeleňou, kde sa odohráva množstvo kultúrno-spoločenských aktivít. Cieľom rekonštrukcie je prinavrátiť mu niektoré historické prvky ako napr. prechádzkový okruh a obnoviť infraštruktúru, umožňujúcu skvalitniť a rozšíriť dianie v parku. Dôležitou otázkou je bezpečnosť návštevníkov, ktorú má zabezpečiť oplotenie a kamerový systém.

Bezprostredne na Mestský park nadväzuje ďalší projekt EHMK Košice 2013, Kunsthalle – Stará krytá plaváreň, ktorá v súčasnosti už len z diaľky pripomína zašlú slávu kúpeľov v Košiciach. Jej rekonštrukcia umožní prezentáciu kvalitnej architektúry plavárne minulého storočia s čiastočným zachovaním pôvodnej funkcie, rozšírenej o kultúrne aktivity v duchu antickej kalokagatie.

Známa košická štvorradová aleja – Park Moyzesova, je príkladom ako sa môžu v urbanizme mesta prejaviť historické súvislosti. Vznikla v 19. storočí na ploche tzv. „glacis" – zo strategických dôvodov nezastavaného územia pred západnými hradbami. Po strate významu hradieb tu vyrástla veľkorysá bloková zástavba, odlišná od svojho okolia, zeleň a časť dopravného okruhu.
Dodnes je tak v pôdoryse mesta pôvodné „glacis" čitateľné. Veľkú časť územia zabrali kasárne, ktoré sa po viac ako 100 rokoch prestali využívať, prešli do vlastníctva mesta a sú príležitosťou doplniť v tejto časti mesta potrebné funkcie vybavenosti ako obchod, administratíva, zeleň, parkovanie.
Park Komenského rozdelený severo-južnou historickou obchodnou cestou – pokračovaním Hlavnej ulice je pozostatkom bohatých záhrad na okraji mesta z 19-teho storočia, ktoré sprevádzali vtedy novú zástavbu za hranicou historického jadra mesta. Veľkorysé budovy pre školy, administratívu a kultúru sú odrazom potrieb a možností rešpektovanej a v tom čase v Košiciach bohatej vrstvy meštianstva. Rekonštrukcia historickej aleje i zelene na Komenského ulici posilní identitu bývalých predmestí Košíc a zlepší možnosti občanov Košíc na stretávanie a oddych.
Súčasné mesto smeruje k univerzálnosti, k navzájom podporujúcemu sa premiešavaniu funkcií, primerane dopravne obslúžených, s dôrazom na mestskú hromadnú dopravu. Vhodne dimenzovaná a primerane vybavená sieť verejných priestranstiev je stimulom pre rozvoj občianskych aktivít v meste a katalyzátorom aj pre budovanie nadväzujúcich prepojení pre peších a cyklistov

Univerzálnosť a udržateľnosť

Univerzálnosť mesta má priamy súvis s udržateľnosťou. Verejné priestranstvá sú dôležité pre vznik a udržanie KOMUNITY. Dôležité je vytvoriť podmienky na stretávanie ľudí a vzájomné spoznávanie. Pri bývaní to znamená, že vhodnejšie ako izolované rodinné domy sú sofistikovanejšie formy bývania v radových rodinných domoch a bytovkách do 4 podlaží. Súvisí to aj s tvorbou vhodnej sociálnej štruktúry, zdravá komunita potrebuje pre svoj rozvoj a získanie identity primeranú rôznorodosť, tú nie je možné zabezpečiť jedným druhom bývania. Rovnako ide aj o primeranú urbanistickú ekonómiu, čo sa zatiaľ u nás málo zohľadňuje. Ťažko preložiteľný termín „urban sprawl" (rozkysnutie miest do šírky) je momentálne veľmi aktuálny aj u nás. Na plochách, kde sú vhodné podmienky pre rozvoj bývania v rodinných domoch presadzujeme riešenia, kde je jasne čitateľná štruktúra a hierarchizácia priestorov. Hlavná ulica má byť širšia a odlišná, s alejou stromov a pod. Na dôležitých križovatkách musí byť mikronámestie s lavičkou, s možnosťou umiestnenia doplnkových funkcií – malá materská škôlka, kaplnka, kostolík, obchod, fitness, reštaurácia a pod.

Z urbanistického hľadiska sa snažíme o univerzálnosť aj v mierke jednotlivých mestských častí. Každá časť mesta má svoje výhody aj nevýhody. V súčasnosti je dôležité doplniť medzery v už zastavanom území, skvalitniť vybavenosť a infraštruktúru, zrevitalizovať brownfieldy. Veľkou brzdou sú nevysporiadané majetkové vzťahy. Košice majú stále veľmi atraktívne možnosti pre investície v rámci historického centra, aj na jeho okraji – bývalé areály kasární. Dlhodobou výzvou je dobudovanie centra Terasy – najväčšieho košického sídliska, s ašpiráciou na odľahčenie historického jadra a výstavbu nového administratívno-kultúrno-spoločenského centra celého mesta.

2 | 3
—
4 |

2 – Kasárne KulturPark / Military Barracks-CulturePark

3 – Kasárne KulturPark, vizualizácia námestia/Military Barracks-CulturePark, visualisation of square

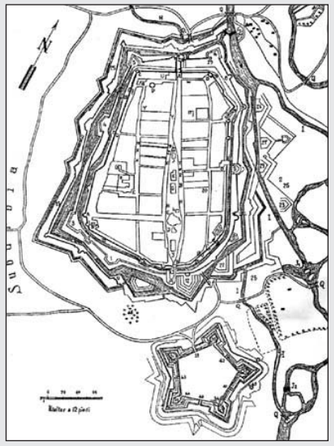
4 – Stará krytá plaváreň Kunsthalle/Old Indoor Swimming Pool The Kunsthalle

KOŠICE

Public places in urban planning in Košice

Košice was built up as a city near the old historical trade cross-roads around the characteristic lens-shape square traditional for this region, however,

unique in Europe. This central square –, in fact the main street of the city, is about 1000 m long spreading from north to south and in some places it is about 50 m broad. Since the 13th century this central square went through several changes, but its function of busy public space has been retained up to now. The medieval system of circular and radial streets surrounding the „golden cross" of two orthogonal main streets expanded also beyond the borders of the historic centre and formed the urbanism of Košice in the connected districts of the urban development respecting the irregularities of the adjacent landscape. The pedestrian zone on the Main Street (Hlavná ulica) was established in the 80ies and it was the first one in Slovakia to be reconstructed. In its present shape it serves 15 years, and every day there are held different events like street attractions, promotional events and festivals, or even record-breaking activities entered into Guinness World Records. There are organised city days, great open air concerts, meetings, and there is also the start and finish of the famous Košice International Peace Marathon. The frequency of the events is permanently increasing. Such an extreme concentration of different functions, however, has its advantages and disadvantages.

Public places and Košice – the European Capital of Culture 2013

Nowadays it is important to create further, if possible, equally popular public spaces that enable us to lay out civic activities in some other parts of the city. The city was aware of this fact at the time of designing its project the European Capital of Culture 2013. Košice has acquired the title of the European Capital of Culture 2013 (further in the text also: ECC – 2013) in 2008 and now is preparing its implementation intensively. The evaluating committee appreciated especially the project Kasárne KulturPark (Military Barracks – Culture Park) and the Výmenníky (Heat Exchangers) – community centres that were also presented on the last year Architecture Week in Prague 2010.
The Culture Park – closed military base in the 19th century, is under reconstruction for transforming it into multifunction cultural centre.
A significant phenomenon of these premises from the aspect of public spaces is its „urban space", measuring 40 x 100 m designed for relax and

5 |
6 | **7**

5 – Park Moyzesova/Moyzesova Park
6 – Cittadella di Cassovia
7 – Malinovského kasárne, ortofoto mapa / Millitary Barracks Malinovského, orthophoto map

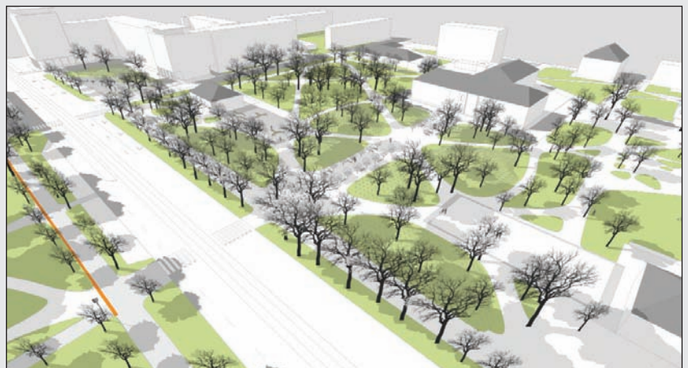

entertainment. The green park zone in the culture park is made up of 100 year old mainly chestnut grove. The urban space ensures the connection of the area with the surrounding city structures. It will serve for the visitors as the first contact with the culture which will be brought here from the adjacent buildings. It will be the meeting place for the citizens, a great place to relax and have fun, and it is expected that the local atmosphere will influence also the environs.
There is a place in Košice whose importance is constantly growing – the City Park. During the last 150 years it has evolved from the original park into a multifunction public space with urban green areas where a plenty of cultural – social activities take place regularly.
The aim of the reconstruction is to return to the park some its historical elements, e.g. the walking circuit and to restore the infrastructure enabling to improve the quality and enlarge the scope of activities in the park. An important question is the safety of the visitors that has to be ensured by the fence and camera system.
Another ECC – 2013 project is also immediately connected with the city park – The Kunsthalle – Old Indoor Swimming Pool which nowadays only slightly reminds us the glorious past of the former Košice spas. Its reconstruction will allow us the presentation of the high quality architecture of the swimming pools from the last century with partial preservation of its original function enriched with cultural activities in the spirit of the antic kalokagathia. The famous four-lane alley in Košice – Park Moyzesova is an example of the fact, how to embed into the urbanism the historical contexts. It was founded in the 19th century on the space of the so called „glacis" – because of strategic reasons in empty spaces in front of the west city walls. After the city walls had lost their function great block type buildings were there built up that differed from the surrounding constructions and a green park area was established with a part of a traffic ring. In the ground plan of the city the original „glacis" is readable up to now. The military barracks took up a large part of the territory that after more than 100 years of existence ceased to function; subsequently the city took them as its property. There is the opportunity there to complete in this part of the city the necessary amenities such as shops, administrative buildings, green parks, parking places.
The Park Komenského divided by the north-south historical trade route – through continuing the Main Street is a remnant of the rich gardens from the 19th century on the outskirts of Košice that made part of the then new urban development beyond the historical centre of the city. The magnificent buildings of schools, buildings designed for administrative and culture purposes reflected the needs and opportunities of the highly respected rich citizens in Košice at that time. The reconstruction of the historical alley and green parks on Komenského street will enforce the identity of the former suburbs of Košice and will improve the opportunities of the citizens to have new meeting and relaxation places.
The present day city aims at universality, to mutually interconnected functions,

8 |
9 | **10**

8 – Nová terasa, vizualizácia/Nová Terasa housing, visualisation
9 – Free Aupark/Aupark, multifunctional complex
10 – Komenského park, vizualizácia /Green Park of Komenského Street, visualisation

KOŠICE

adequately supported by traffic infrastructures with emphasis on city public transport. An appropriately dimensioned and equipped network of the public spaces may be a stimulus for the development of the civic activities in the city and a catalyst for building up the connected communications for the pedestrians and cyclists.

Universality and Sustainability

The universality of the city is directly related with the sustainability. The public spaces are important for the birth and maintenance of the COMMUNITY. It is important to create conditions for meeting people and to provide them possibility to learn each other. In housing issues it means that it is more appropriate for the people to live in semidetached houses and in maximally four-storey block of flats than in individual family houses. It relates to the creation of the appropriate social structure. A healthy community needs for its development and acquiring its identity an adequate diversity and it is not possible to ensure by just one type of housing. It is also a question of the adequate urban economy that is rarely respected in our city. The English concept of „urban sprawl" is a current issue in Slovakia too. In the areas where there are appropriate conditions for the development of family houses we enforce settlements with clear structure and hierarchy of spaces. The Main street (Hlavná ulica) should be broader and different with alley of trees and so on. In the important crossroads there have to be founded micro-squares with benches with possible complementary amenities – small kindergarten, chapel, church, shops, fitness centre, restaurant etc.
From the urban aspect we strive for universality also in the different city parts. Nowadays it is important to fill in the gaps in the built up areas, to improve the existing facilities and infrastructure, to revitalize the existing brown fields. However we face a great obstacle in unsettled property relations. Košice still has attractive possibilities for investments within the historical centre, and in its periphery – former military barracks. It is a long time challenge for the city to finish the centre of the housing estate Terasa – the biggest housing estate in Košice, aspiring to reduce the load of the historic centre, and to build up a new administrative-cultural centre serving for the whole city.

Ďalšie významné investičné aktivity v meste Košice
/Other important investments taking place in Košice:

Serpentin, obytný komplex
/residential complex
Košická Nová Ves
Autor/Author: DGA studio, Design Graphic Architecture

Aupark, polyfunkčný komplex/multifunctional complex
Investor/Investor: HB Reavis Slovakia

BCK2 Štúrova, administratívny komplex/administrative complex
Autor/Author: Kopa
Investor/Investor: CTR Group

Residental komplex Na hore, Krásna, LF development

Floriánska 80, 80 Terasa, group member Credo

Nová Terasa, bývanie/housing
Autor/Author: Vallo Sadovsky Architects

11 | 12

11 – Free Aupark, HB Reavis Slovakia
12 – BCK2 Štúrova, administrative complex, VSH development

Partner Košické expozice/Partner of Košice Exposition:

Spoločnosť Investconsul, spol. s r. o. bola založená v Košiciach v roku 1993.
Poslaním spoločnosti je poskytovať klientom komplexné služby vo všetkých fázach prípravy a realizácii stavebných projektov, od vyhľadania vhodných pozemkov a spolupráce pri vytvorení modelu financovania, cez spracovanie potrebnej projektovej dokumentácie a zabezpečenie všetkých rozhodnutí pre realizáciu projektu, až po výber zhotoviteľa, manažment stavby a získanie povolenia na užívanie stavby. Za pätnásť rokov práce sa spoločnosť podieľala na viac ako tristo stavebných projektoch rôznej veľkosti.

The Investconsul, spol. s r. o. Company was founded in Košice in 1993.
The company's mission is to provide clients with complex services in all stages of preparation and execution of construction projects, ranging from finding suitable land and cooperation in development of financial model, including elaboration of necessary project documentation and arranging all decisions for project execution, as well as selecting the contractor, construction management, and obtaining use permission.
In the course of fifteen years of its operation, the company has participated in more than three hundred construction projects of various extents.

Obytný park Košice Lorinčík – Háje

Urbanisticko-architektonický projekt pojednáva riešené územie v mestskej časti Lorinčík mesta Košice ako súbor rôznorodých rezidenčných objektov s približne 270 bytmi. Lokalita počíta s vnesením rozmanitých foriem bývania, od samostatne stojacich rodinných domov, cez bývanie v radových domoch, malopodlažných bytových domoch s možnosťou podnikateľských aktivít alebo s občianskou vybavenosťou v parteri. Urbanizmus lokality vytvára nové lokálne centrum – námestie, kde komornosť a celkový charakter je docielený nízkou zástavbou a množstvom zelene. Námestie tak vytvára chýbajúce možnosti pre doplnkové funkcie k bývaniu ako je spoločenský život a rekreácia.

Housing Park Košice Lorinčík – Háje

Town planning – architectonic project solving territory of city district Lorinčík in city Košice as a set of various residential objects with approximately 270 flats.
In such territory project counts on various forms of housing, from houses, through semi detached houses, multifamily houses with small flats with possible business activities or civil amenities in the ground floor. Town – planning of the location creates a new local centre – square with whole intimate atmosphere created with low buildings and rich vegetation. Square creates missing possibilities for additional functions for housing, how is social life and relaxation

1 | 2

1 – Obytný park Košice Lorinčík-Háje/Housing Park Košice Lorinčík-Háje
2 – Shopping centrum Optima Košice

Speciální poděkování / Special thanks
INVESTCONSUL

Pavel Hagyari

Pavel Hagyari
primátor mesta Prešov/Mayor of the City of Prešov

Mesto Prešov/City of Prešov
Hlavná ul. 73, Prešov
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 513 100 101
e-mail: primator@presov.sk
www.presov.sk

Mesto Prešov, mesto na 49° rovnobežke rovnako ako Paríž či Vancouver, nazývané tiež aj ako Atény nad Torysou. Mesto výnimočné skvostami svetového významu ako technickou pamiatkou Solivar či Opálové bane... Prešov s počtom obyvateľov s 90.000 a 20.000 študentmi, je mestom mladých, tretím najväčším mestom Slovenska, po uličkách ktorého sa prechádzala Sissi, či J. A. Komenský. Je významným hospodárskym a správnym centrom východu a môžeme ho považovať za synonymum srdca Šariša, hlavné mesto najväčšieho kraja na Slovensku. Už v minulosti, historicky od udelenia mestských práv, sa v ňom sústreďovali vtedajšie riadiace orgány, ktoré mali dosah spočiatku len na okolité mestá a obce, neskôr na celý región. Vyplýva to z geografickej polohy Prešova, keďže je situovaný na križovatke bývalých významných obchodných ciest.
To všetko je však história... Budúce možnosti mesta sú ďalekosiahlejšie. Súmestie, ktoré tvorí Prešov spolu s Košicami, je druhým ekonomickým a politickým centrom na Slovensku. Strategická poloha s veľkou perspektívou, potenciálom geotermálnej energie, najväčšou spádovou oblasťou, vďaka stredným a vysokým školám širokého zamerania aj ponukou najväčšej škály erudovaných a vysokokvalifikovaných pracovných síl...
Každému z nás je ale jasné, že ďalší vývoj Prešova musí vychádzať z prírodných, historických, ľudských a materiálnych daností. Je potrebné nájsť v tomto smere súzvuk a harmóniu v minulosti a v nových nápadoch, víziách či myšlienkach.
V prenesenom význame tak treba zosúladiť našu prírodu, zeleň s priestorom pre výdobytky modernej techniky a zábavy.
Mesto – prirodzené centrum historického, kultúrneho i politického života. V každom momente nejakého zásahu do jeho priestoru, vytvárame jeho budúcu históriu.
Konkrétne v Prešove sú najvýznamnejšie historické a architektonické pamiatky z obdobia baroka a renesancie sústredené v jeho jadre, ktoré tvorí námestie šošovkovitého tvaru (Hlavná ulica). Súbežne s Hlavnou ulicou nájde návštevník mesta Prešov ďalšie významné kultúrnohistorické pamiatky, ktoré sa formovali za prvými mestskými hradbami. Naše historické jadro bolo tiež vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu a najmä v poslednom období prešlo rozsiahlou rekonštrukciou.
Avšak aj na našej modernej architektúre môžeme ukázať, že sme sa striasli bremena bývalého režimu. Napĺňa sa duch tretieho tisícročia a jeho anjelmi sú architekti, poslovia svojej doby.
Som presvedčený, že mesto Prešov má skvelú minulosť a čaká nás aj úžasná budúcnosť. Na živote mesta tak vďaka ľuďom, ktorí tu žijú, ktorí tu vyrástli, vidíme, že aj napriek ekonomicky rezervovanej dobe, sa neutápame v histórii, pretože vývoj nemožno zastaviť. Progres je však potrebné riešiť a realizovať citlivo, aby sa zachoval prienik pamiatky a modernity... Aby nová moderná doba bola v harmónii s tým, čo bolo vytvorené, aby noví vizionári našli súzvuk s tými, ktorí boli tvorcami histórie.

Prešov, a city of 49 ° latitude as Paris and Vancouver, also known as the Athens upon Torysa. City of exceptional jewels of world importance such as a technical monument Solivar (Saltworks) or Opal mines... Prešov with a population of 90,000 and 20,000 students,is a city of the young, the third biggest city in Slovakia, the streets of which were walked by Sissi and J. A. Comenius.
It is an important economic and administrative center of the east and can be regarded as the heart of Saris region, the capital of the largest region in Slovakia.
Even in the past, ever since the granting of the city rights, the then governing bodies, which initially had an impact only on the surrounding cities and towns, and later Presov as it is situated at the crossroads of the former important trade routes.
Nevertheless, all this is a history... Future possibilities of the city are far-reaching. Conurbation formed by Presov and Kosice is the second economic and political center of Slovakia. Strategic location with a great perspective, the potential of geothermal energy, the largest subregion thanks to middle and high schools with a broad focus and the offer of the largest range of erudite and highly skilled workforce ...
Though, it is clear for everyone of us that further developments in Prešov must be based on natural, historical, human and material giveness. In this respect, it is necessary to find a consonance and harmony between the past and the new ideas, visions, or thoughts. In figurative meaning, it is necessary to synchronize our nature, greenery, with the space for the achievements of modern technology and entertainment.
City – the natural center of historical, cultural and political life. In every moment of any interference with its space we make its future history.
Specifically in Presov, the most important historical and architectural monuments of Baroque and Renaissance periods are concentrated in its center, which is formed by a lenticular-shaped square (Main Street). Parallel with the main street of the city, visitors can find other significant cultural and historical sights, which were formed beyond the first city walls. Our historic core has also been declared an urban conservation area and particularly in recent years undergone extensive renovation.
However, even in our modern architecture we can show that we got rid of the burden of the former regime. The spirit of the third millennium is coming true and the architects are its angels, messengers of the time.
I believe, that Prešov had a great history and that a wonderful future is awaiting us. We can see through the life of the city, thanks to the people who live or grew up here, that despite the economically restrained times we are not in deep water over the history because the development cannot be stopped. Progress, however, needs to be dealed with and implemented in the most sensitive way so as to preserve the intersection of the sights and modernity... So a new modern times can go hand in hand with what has been created so as new visionaries can find a consonance with those who have made the history.

MESTO PREŠOV

Architektúra a urbanizmus mesta Prešov

Mesto Prešov je historické sídlo, ktorého dejiny majú viac ako tisíc rokov.
Poznatky o prítomnosti človeka na jeho území sú ešte staršie a siahajú až do strednej doby kamennej. Od toho času je preukázané sústavné osídlenie tohto územia, aj keď formou prevažne menších osád, ktorých poloha sa neustále menila tak, ako sa menili národy, obývajúce tento kraj.
Mesto Prešov sa vyvinulo z jednej zo slovanských osád, ktoré vznikli koncom 6. a začiatkom 7. storočia nášho letopočtu na miestach, kde vhodné prírodné podmienky na sútoku Torysy a Sekčova umožňovali prosperitu poľnohospodárstva aj dobrú obranu pred nepriateľom. Druhým dôležitým faktorom boli vhodné podmienky na rozvoj obchodu a remesiel – v tomto mieste sa krížili významné obchodné cesty vedúce zo severu na juh a z východu na západ a nachádzali sa tu ložiská soli, čo bol vždy významný obchodný artikel. Intenzita osídlenia rástla a postupne viedla ku koncentrácii obyvateľov do najvýznamnejších osád, ktoré sa stali základom budúceho mesta Prešov a okolitých obcí, z ktorých niektoré sú dnes súčasťou mesta (Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová).
Najvýznamnejšou z vtedajších osád sa stala tá, ktorá bola postavená na juhozápadnom svahu terénnej terasy údolia Torysy pred jej sútokom s riečkou Sekčov, na mieste dnešnej Slovenskej ulice. Objekty v osade boli vybudované z dreva a preto sa nezachovali, ale tá ulica existuje dodnes. Po obsadení územia Veľkomoravskej ríše Maďarmi bol na jej južnom okraji vybudovaný vojenský tábor, ktorý dal základ dnešnej ulici Hurbanistov. Po tatárskych vpádoch na začiatku 13. storočia pozval kráľ Belo IV. do Uhorska kolonistov z Nemecka, aby pomohli oživiť vyplienené územia. Jedna skupina kolonistov prišla aj do Prešova a zorganizovala plánovitú výstavbu novej, trhovo – remeselníckej časti osady. Jej stredom bolo námestie zvláštneho šošovkovitého tvaru, ktoré sa stalo ústredným priestorom mesta. Okolo tohto námestia sa postupne vytvorilo stredoveké mesto s plánovito usporiadaným oválnym pôdorysom.
Prešov sa stal mestom v roku 1299 udelením mestských práv. Jeho centrom bolo námestie, na ktorom stáli najvýznamnejšie stavby – kostoly a radnica (nezachovala sa), neskôr aj škola a lýceum. Z námestia vychádzali dve hlavné ulice v smere sever – juh a východ – západ, ktoré mesto delili na štyri štvrte. Dôležité boli aj dve ulice paralelné s hlavným námestím – Slovenská a neskôr aj Jarková ulica.
Mesto bolo obohnané hradbami, budovanými koncom 14. a začiatkom 15. storočia, popri ktorých vznikli úzke prihradobné uličky (Baštová, Konštantínova, Kováčska). V hradbách boli dve hlavné brány – Dolná a Horná (južná a severná), doplnené obranným barbakanom. Aj keď sa v ďalších storočiach mesto rozvíjalo a dobudovávalo, a napríklad hradby boli z väčšej časti zbúrané, historický pôdorys stredovekého mesta sa v Prešove zachoval dodnes a stal sa jedným z dôvodov na vznik najstaršej Pamiatkovej rezervácie na Slovensku, vyhlásenej v roku 1955. Je to pamiatková rezervácia s najväčším počtom pamiatkovo chránených objektov na Slovensku.
Základy terajšieho mesta Prešov vznikali v dobe, kedy architektonickým štýlom bola gotika. Preto najstaršie zachované stavby alebo časti stavieb v Prešove sú gotické. Z pôvodných gotických objektov sa zachovali dva – kostol sv. Mikuláša na Hlavnej ulici a bývalý objekt

1 | **2**

1 – Hlavná ulica – centrum mesta a Pamiatkovej rezervácie, ústredné námestie s chrámom sv. Mikuláša, pešia zóna/Main street – city center and Central Monument Square with St. Nicolas cathedral, pedestrian zone

2 – Stredoveká mestská škola, renesančná budova znovuobjavenými nástennými maľbami zo 17. storočia, klasicisticky upravená/Medieval municipal school with rediscovered 17th century wall paintings, adapted in classicist style

mestských skladov a zbrojnice na Jarkovej ulici, dnes nazývaný Caraffova väznica. Všetky ostatné budovy v starom meste boli v neskorších dobách viackrát prestavované a tým sa menil aj ich výzor. Mnohé z nich majú ale dodnes gotické základy a najmä pivnice. Na niekoľkých meštianskych domoch (Hlavná 53, 80, 100) sú ešte viditeľné pôvodné gotické ostenia brán alebo priechodové portály (Hlavná 82). Stredoveký Prešov bol bohaté obchodné a remeselné centrum, čo sa prejavilo aj na jeho stavebnom rozmachu. Väčšina pôvodných meštianskych domov bola prestavaná a upravená v renesančnom slohu. Fasády domov a najmä ich štíty boli zdobené maľbami a sgrafitami (Hlavná 65, 84). Bohaté rodiny skupovali aj viaceré susediace objekty a prestavovali ich na rozľahlejšie budovy. Týmto spôsobom vzniklo v meste aj niekoľko mestských šľachtických palácov, z ktorých najvýznamnejší Rákocziho palác (Hlavná 86) sa v renesančnom štýle zachoval dodnes. Palác Klobušických (Hlavná 22) má neskoršie upravenú barokovú fasádu so štukovou reliéfnou výzdobou. Mnohé objekty boli upravované aj v neskorších obdobiach, často aj kvôli odstraňovaniu poškodení zapríčinených vojnami alebo požiarmi (posledný r. 1887). Preto mnohé z nich majú dnes barokové, klasicistické, empírové alebo aj secesné úpravy. Aj v ďalších obdobiach vznikali v meste významné objekty. Z obdobia baroka sa zachovali sakrálne objekty gréckokatolíckeho chrámu sv. Jána Krstiteľa s klasicistickou prístavbou objektu biskupstva, súsošie Immaculata v severnej časti námestia, Františkánsky kostol a súbor stavieb prešovskej Kalvárie. Zo svetských stavieb je významná budova radnice na Hlavnej č. 73. Pôvodne barokový palác Puľských na Jarkovej ulici sa dochoval v secesnej úprave. Z klasicistického obdobia je budova reduty Čierny orol s bohatou vnútornou výzdobou, v tomto slohu boli prestavané budovy mestskej školy kolégia na Hlavnej ulici. Župný dom na Slovenskej ulici je zaujímavou administratívnou budovou palácového typu v rokokovo – klasicistickom slohu. Významnou architektonickou pamiatkou mesta je secesná stavba Bosákovej banky na nároží Hlavnej a Levočskej ulice, secesnú úpravu majú aj domy č. 92 a 96 na Hlavnej a č. 26 na Jarkovej ulici. Osobitou je aj stavba ortodoxnej synagógy na Okružnej ulici, postavená v maursko-orientálnom štýle. Prehľad architektonických štýlov v centre mesta zahŕňa aj funkcionalistickú (Baťova obuv – Hlavná 54) a modernú novodobú architektúru z 20. storočia, reprezentované najmä dostavbami prelúk alebo asanovaných objektov. Historické centrum Prešova je možné považovať za názornú učebnicu architektonických štýlov od gotiky po súčasnosť, vzácne skĺbených na urbanistickom pôdoryse stredovekého mesta.

Vlastný stavebný vývoj mali pôvodné samostatné obce Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová, dnes časti mesta Prešov. Solivar má slávnu históriu spojenú s ťažbou soli. Jeho najstaršia časť Soľná baňa je pamiatkovou zónou a jej súčasťou je zachovaný komplex unikátnych výrobných objektov a pôvodnej baníckej osady. V centre Nižnej Šebastovej je zachovaný komplex renesančného, barokovo upraveného kaštieľa a barokového kostola s kláštorom františkánov.

Už v 17. storočí prerástlo mesto pôvodné hradby a pred nimi začali vznikať predmestia. Hradby boli z väčšej časti zbúrané v druhej polovici 18. storočia a mesto sa začalo rozrastať do okolia najmä okolo prístupových ciest. Koncom 19. storočia bola plánovito založená nová štvrť Táborisko s pravouhlou uličnou osnovou. Do mesta vstúpila železnica a s ňou prvé mestské bulváry (Masarykova a Solivarská ulica) s obojstrannou gaštanovou alejou.

V prvej polovici 20. storočia mesto na západe prekročilo rieku Torysa vznikom obytnej štvrte Pod Hurou. Na Hlavnej ulici aj ďalších častiach mesta boli založené skrášľovacie parky. Prudký rozvoj zaznamenal Prešov po II. svetovej vojne. Proces industrializácie Slovenska priniesol výstavbu nových výrobných areálov, obytných sídlisk aj verejných budov. Mesto postupne zaplnilo údolie Torysy na západnej strane, neskôr sa ťažisko rozvoja prenieslo do údolia Sekčova na východnej strane pôvodného mesta. Urbanisticky sú hodnotnými najmä obytné súbory ulice 17. novembra s univerzitným areálom a sídliska III, postaveného v duchu Aténskej charty formou rozvoľnenej blokovej zástavby s veľkým podielom zelených plôch. Architektonicky významnými novodobými stavbami sú napríklad budova autobusovej stanice s parabolickou konštrukciou vstupnej haly, nová budova Divadla Jonáša Záborského alebo Prešovskej univerzity, administratívne budovy na Námestí mieru. Z najnovších realizácií boli v architektonických súťažiach ocenené prestavba obytného súboru na Majakovského ulici a viaceré objekty rodinných domov z tvorby prešovských architektov. Prešov sa pýši aj rekonštrukciou Hlavnej ulice a nadväzujúcich ulíc historického centra, ktorá prispela k skrášleniu aj lepšiemu využívaniu centra mesta jeho obyvateľmi aj návštevníkmi.

3 | **5**

4 | **6**

3 – Rákocziho palác, renesančný mestský palác, dnes Krajské múzeum/Rákoczi Palace, Renaissance urban palace, today a Regional museum

4 – Hlavná 65, meštiansky dom so zachovaným renesančným štítom so sgrafitovou výzdobou/Hlavná 65 – civic house with preserved Renaissance gable decorated with sgraffiti

5 – Palác Klobušických, renesančný mestský palác s barokovou fasádou so štukovou výzdobou/Klobušický Palace, Renaissance urban palace with Baroque façade and stucco decorations

6 – Hlavná 72, meštiansky dom s osobitným prešovským typom barokového štítu tzv. lastovičím chvostom/Hlavná 72, civic house with original Baroque gable of Prešov type, called „the swallow tail"

Architecture and Urbanism of the Town of Presov

Presov is a historic settlement with more than a thousand years' history. Findings of human presence in its territory are even older and go back to the Middle Stone Age. Since that time, continuous settlement of this territory is documented, although largely through small communities whose position was constantly changing as the nations inhabiting this territory were changing as well.

The town of Presov has evolved from one of the Slavic settlements built in the late 6th and early 7th century AD in areas where suitable natural conditions at the confluence of rivers Torysa and Sekcov enabled prosperity of agriculture and good defense against enemies. Another important factor were suitable conditions for the development of trade and crafts – major trading routes from the north to the south and from the east to the west crossed in this place and the salt deposits were found here, which has always been an important commercial article. The intensity of settlement grew and gradually led to a concentration of population in the most important villages, which became the basis for the future town of Presov and surrounding villages some of which are now part of the town (Solivar, Salgovik, and Nizna Sebastova). The most important of that time settlements became the one that was built on the southwestern slope of terrain terrace of Torysa valley, before its confluence with Sekcov stream, on the site of today's Slovak Street. Objects in the village were built of wood and therefore were not preserved, but the street still exists. After the occupation of the territory of the Great Moravian Empire by the Hungarians, a military camp was built on its southern edge which provided the basis for the present day Hurbanistov Street.

MESTO PREŠOV

After the Tatar invasion in the early 13th century, King Belo IV. of Hungary invited German settlers to help revitalize plundered areas. One group of colonists came to Presov and organized scheduled construction of a new market-craft part of the village. Its center was a special lenticular-shaped square which became the central town area. A medieval town with systematicly organized oval pattern was gradually built around the square. Presov became the town in 1299 by granting the city rights. Its center was the square where the most important buildings were built – churches and the town hall (not preserved), later on also the school and lycee. Two main streets in north-south and east-west directions led from the square, dividing the city into four districts. Also important were two streets parallel to the main square – Slovenska Street and later on Jarkova Street. The city was surrounded by the walls built in the late 14th and early 15th centuries along which narrow streets arose (Bastova, Konstantinova, Kovacska Streets). There were two main gates – Lower and Upper (southern and northern), supplemented by a defensive barbican. Although in later centuries the town developed and still new constructions were built up, and for instance the walls were largely demolished, historical pattern of medieval town was preserved in Presov up to the present day and became one of the reasons for the emergence of the oldest monument reservation in Slovakia, declared in 1955. It is a monument reservation with the highest number of listed objects in Slovakia.
Basis for the present city of Presov originated at the time of the Gothic architectural style. Thus the oldest preserved buildings or parts of buildings in Presov are gothic. From original gothic objects, the two were preserved – St. Nicholas Church on Main Street and former object of the city reservoirs and armory on Jarkova Street, nowadays called the Caraffa's Prison. All other buildings in the old town have been rebuilt several times during the following years and thus their appearance has been changing as well. Many of them preserved gothic foundations, mostly the basements. Original gothic gate wall embrasure or transition portal (Main Street No. 82) can be seen on several burgher's houses (Main Street No. 53, 80, 100).
Medieval Presov was a rich commercial and handicrafts center, which was also reflected in its construction boom. Most of the original burgher's houses has been rebuilt and adapted in Renaissance style. The houses' facades and mostly their gables were decorated with paintings and graffiti (Main Street No. 65, 84). Rich families used to buy several adjoining objects and rebuilt them in one larger building. Several urban aristocratic palaces were built in this way, of which the most significant Rakoczi Palace (Main Street No. 86) is preserved in its Renaissance style up to this day. Klobusicky Palace (Main Street No. 22) has later-modified Baroque facade with stucco relief decoration. Many objects have been modified also in later periods, often due to the elimination of damage caused by war of fire (the last in 1887). Therefore, many of them have Baroque, Classical, Empire, or Art Nouveau style alterations. Significant objects were built in the following periods as well. Sacral objects of the Greek Catholic Church of St. John the Baptist with the classicist building of the bishopric, Immaculata sculpture in the northern part of the square, the Franciscan Church and a group of buildings in Presov's Calvary were preserved from the Baroque period. Out of secular buildings, one of the most significant objects is the Town Hall on the Main Street No. 73. Originaly Baroque Palace of Pulsky on Jarkova Street was preserved in the Art Nouveau modification. From the Classicist period, it is the Black Eagle building with a rich interior decorations, urban school buidings of the college on Main Street were also rebuilt in this style.
The County House in Slovenska Street is an interesting administrative building of a palace type built in Rococo-Classicist style. The Art Nouveau building of Bosak's Bank on the corner of Main Street and Levocska Street is one of the most significant objects, Art Nouveau elements can be found also on buildings on Main Street No. 92 and 96 and on Jarkova Street No. 26. Extraordinary is also the Orthodox Synagogue on Okruzna Street built in Moorish-Oriental style. List of architectural styles in the town center includes also functionalist (Bata Shoes – Main Street No. 54) and modern architecture of the 20th century represented particularly by re-building sanitisied objects. Historical center of Presov can be regarded as a visual textbook of architectural styles from the Gothic up to the present day, rarely linked together on the urban pattern of the medieval city.
Former independent villages Solivar, Salgovik and Nizna Sebastova, nowadays parts of the town of Presov, had their own construction development.
Solivar(Saltworks) has a famous history connected with the extraction of salt. Its oldest part, the Salt Mine, is a reservation zone with preserved complex of unique production facilities and former mining settlement as its component part. In the center of Nizna Sebastova, a complex of Reneissance, Baroque modified castle and Baroque church with the Franciscan monastery are preserved.
Already in the 17th century, the city has outgrown its former city walls and new suburbs began to emerge. The walls were largely demolished during the second half of the18th century and the town began to grow into the surrounding area particularly around the access roads. At the end of the 19th century a new district Taborisko was built planwise with a rectangular street layout. Train transportation reached the city and the first urban boulevards (Masarykova and Solivarska Streets) with chestnut-sided alley came into existance. In the first half of the 20th century the city crossed the river Torysa on the west side by building of the residential district Pod Hurou. The parks were built on Main Street and in other parts of the city.
Presov experienced the rapid development after the Second World War. The process of industrialization of Slovakia brought about the construction of new production areas, residential neighbourhoods, and public buildings. The city gradually filled the valley of Torysa on the west side, later the focus of development was transferred to the valley of Sekcov on the eastern side of the former city. Urbanistically valued are the residential objects on 17th November Street with the university campus and the housing estate III. built in the spirit of the Athens Charter in the form of a loose block building with a large proportion of green areas. Architecturally significant buildings are, for instance, the Bus Station with a parabolic entrance hall structure, new building of Jonas Zaborsky Theatre or the Presov University, administrative buildings on Namestie mieru. Out of the most recent realizations, the rebuilding of residential complex on Majakovsky Street and several family houses proposed by Presov's architects were awarded in design competitions. Reconstruction of Presov's Main Street and its adjecent streets of the historical center contributed to beautify and make a better use of the city center by its inhabitants and visitors.

7 | 9

8 | 10

7 – Kalvária, barokový komplex sakrálnych stavieb, miesto k krásnym výhľadom na mesto /Calvary, Baroque complex of sacral buildings, offering beautiful view over the city

8 – Barokový chrám Sv. Jána Krstiteľa s klasicistickou prístavbou biskupského paláca /Baroque church of St. John the Baptist with classicist extension of bishop palace

9 – Bosákova banka, secesná budova, jej obnova bola ocenená cenou Europa Nostra za záchranu kultúrneho dedičstva/Bosák Bank, Art Deco building, the renovation was awarded Europa Nostra Prize for cultural heritage conservation

10 – Nová budova Divadla Jonáša Záborského, príklad modernej prešovskej architektúry/New building of Jonáš Záborský Theatre, an example of modern Prešov architecture

TRENČÍN

Mgr. Richard Rybníček
Primátor mesta Trenčín/Mayor of the City of Trenčín

Mesto Trenčín/City of Trenčín
Mierové námestie 2, Trenčín
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 326 504 111
e-mail: trencin@trencin.sk
www.trencin.sk

Pri hľadaní dôvodov, prečo považujem Trenčín za veľmi atraktívne miesto nielen na Slovensku, ale aj v stredoeurópskom priestore, nechcem hovoriť o faktoch z jeho histórie, o jeho geografických danostiach, o jeho infraštruktúre. Chcem hovoriť o ľuďoch, o ich motiváciách, ambíciách, o ich hodnotách. Pretože ľudia sú to, čo tvorí genius loci, ducha miesta. Ľudia sú to, čo zanecháva v krajine hmatateľné i nehmatateľné stopy.
Každý človek si kladie otázky Kto som, Kam patrím, Odkiaľ som prišiel a Kam smerujem. Na našej ceste chodíme, ba často priam utekáme za rôznymi cieľmi, no zároveň za sebou zanechávame stopy. Tie však nebudeme čítať my, ale až naši nasledovníci. Lebo my, súčasníci, na našej rýchlej ceste svetom na takúto reflexiu zvyčajne nemáme čas.
A práve preto sme možnosť zúčastniť sa projektu Architecture Week privítali ako šancu na sebareflexiu pre naše mesto. Predtým, než sme sa pustili do prípravy našej prezentácie, zastavili sme sa na chvíľu a položili si otázku: Akú stopu môže relatívne malé mesto akým je Trenčín vytvoriť v Európe, vo svete?
Je to ťažká otázka a hľadáme na ňu odpoveď. Sme si však istí, že Trenčín má schopnosť zanechať na svojej ceste v čase stopu naozaj veľkú.
Náš koncept tomu verí. Založili sme ho na potrebe hľadania hodnôt a vízie pre Trenčín.
Život plynúci bez vízie, je stratený. Týka sa to života jedinca, ale aj života rodiny, mesta, krajiny, ba aj celého kontinentu, napríklad Európy. Aj tá potrebuje nielen svoje pevné základy, ale aj svoju modernú víziu. Aby tu človek neplynul v čase a priestore len tak, ale aby po sebe zanechával zreteľné stopy, zmysluplný odkaz na ceste odniekiaľ niekam. V našom projekte sme použili jednoduchú metaforu ako symbol pre toto hľadanie. Je ňou cesta v čase.
Trenčín, tak ako aj celé Slovensko, bolo totiž vždy na ceste. V historickom i geografickom zmysle slova. Relatívne malé mesto v relatívne malej krajine, stojacej vždy uprostred niečoho oveľa dejinne či územne väčšieho. Zároveň však živý a dýchajúci samostatný organizmus. Po istú etapu jeho života mu čas odmeriavali mechanické hodiny na mestskej veži. Zachovalé torzo ich stroja sme použili ako symbol spomínanej cesty v čase. Vypožičali sme si ho z jeho stálej expozície v Katovom dome Trenčianskeho múzea, aby sme pomocou neho vyrozprávali príbeh nášho mesta.
Chceme ukázať, že máme v Trenčíne záujem o cesty, ktoré ho povedú k cieľom naozaj veľkým a ušľachtilým. Veľkým ako náš hrad, ktorý neprehliadnuteľne dominuje mestu i celému okoliu a ušľachtilým ako odkaz nezlomného kamenného brala v údolí Váhu, na ktorom oddávna stojí a odoláva zubu času. Už Marcus Aurelius a jeho vojenské légie, ho tu, v najsevernejšom cípe svojho dávneho impéria, objavili a vytesali doň svoj nezmazateľný historický zápis. Žiadne iné slovenské ani európske mesto nemá svoju históriu vpísanú do skaly tak, ako Trenčín. Je to európsky unikát, ktorý nás naozaj pevne a presne ukotvuje v čase i priestore.
Na tom chceme stavať.
Na vrchole tej skaly sa návštevníkovi naskytá úchvatný pohľad na celé mesto i jeho široké okolie v údolí najdlhšej slovenskej rieky Váh. Až tam si naplno uvedomíme, prečo naši predkovia zakorenili svoje životy práve tu. A práve tu, pod hradným bralom, plynie aj naša rieka ako symbol pominuteľnosti v čase. Nedá sa do nej stúpiť dvakrát. Jej koryto bolo dlho dravé a nevyspytateľné.
Ako hovorí história, pred polovicou 16. storočia bol na území dnešného Trenčína osídlený aj západný priestor mesta medzi múrmi a Váhom, nazývaný Za mestom alebo Za hradbami. Všetky tieto štvrte mali veľmi pohnuté osudy, lebo boli ohrozované nevyspytateľným tokom rieky a častými povodňami.
Svedčí o tom aj samotný názov rieky Váh. Pochádza z latinského Wagus, čo znamená bludný, blúdivý.
Nekonečné meandre rieky sa síce behom rokov podarilo vtesnať do jedného poslušného koryta, no priestor medzi Váhom a hradnou skalou je dodnes stále najužším a najcitlivejším miestom v meste. A práve tu, v samom srdci mesta, nás čakajú jedny z najvážnejších urbanistických zmien za posledné desiatky rokov. Vďaka práve prebiehajúcej modernizácii európskeho železničného koridoru, je totiž práve v týchto miestach naplánované preloženie železničnej trate. Ide vskutku o historickú udalosť a urbanistickú príležitosť, pred ktorou sa neocitá každé vedenie mesta. My túto česť máme. Ako primátor cítim zároveň zodpovednosť, ktorá na mne leží. Chcem, aby sme urobili dobré rozhodnutia, za ktoré sa pred budúcimi generáciami nebudeme hanbiť.
Pri našom rozhodovaní nás vedie presvedčenie, že Trenčania všetky stavebné zmeny, ktoré ich v meste v najbližších rokoch čakajú, pochopia a prijmú ľahšie, ak budú zasadené aj do kontextu spoločne akceptovanej kultúrnej a hodnotovej vízie. Jej tretí rozmer, zhmotnenie, preto nehľadáme len v priestore, ale aj v čase. Pomocou minulosti chceme hľadieť do budúcnosti.
Mesto Trenčín predstavujeme ako zatiaľ driemajúci, svetu málo známy, no pritom veľmi silný potenciál. Jeho silu si naplno uvedomíme až v súvislostiach, odhaľovaním jeho identity v rámci celej stredoeurópskej lokality vyvíjajúcej sa v čase. Stojíme pred úlohou vybrúsiť Trenčín ako vzácny kameň, ktorý sme našli na našej ceste dejinami a veríme, že aj vďaka cennej výmene skúseností so svetom, ku ktorej máme príležitosť práve na Architecture Week, sa nám to podarí.

Prijmite preto naše pozvanie do Trenčína a cíťte sa u nás ako doma.

In my quest for reasons as to why I regard Trenčín as a very attractive place not only within Slovakia but also within a central European space, I do not want to mention the facts from its history, its geographical features, conditions or its infrastructure. I want to speak about the people, their motivations their ambitions and their values. Since, people are what create the genius loci, the spirit of the place. People are what leave the untraceable and untouchable features in the country. Every person is asking themselves questions Who am I, Where do I belong, Where did I come from and Where am I heading to. On our path we walk but often almost run towards specific aims meanwhile we are leaving traces behind us. We are not going to read these but the future generations will. Because today's people at their fast pace through the world usually do not have time for such reflection.
This is why we welcomed the chance to participate in a project Architecture Week as a chance at self reflection of our town. Prior to the preparation of our presentation we stopped for a while and asked ourselves the question: what kind of trace can a relatively small town the size of Trenčín leave in Europe or in the world?
It is a difficult question and we are searching for the answer. We are sure that Trenčín has the ability to leave a large mark on its path in time.
The reason with which we came to ask for your attention is our belief in this concept. It is based on the need for searching for values and visions for Trenčín.
Life flowing without a vision is lost. It involves the lives of the individual and also the life of family, town, country, and an entire continent such as Europe. Also Europe needs a stable foundation and its own modern vision, this means that man does not just flow in time and space as nothing but rather leaves concrete traces and a meaningful message on the path from the past to the future. In our projects we have used a simple metaphor as a symbol of this quest. It is a path in time.
Trenčín, like the whole of Slovakia has always been on the path both in a historical and geographical meaning of the word A relatively small town in a relatively small country has always been in the middle of something historically or geographically much greater. At the same time it is a living and breathing self sufficient organism. For a certain part of its life its time was measured by a mechanical clock on the city tower. The preserved bust of its machine is used as a symbol of the aforementioned path in time. We have borrowed it from its permanent exposition in Katov dom (Executioners house) Trenčianskeho múzea (Museum of Trenčín) so we could retell the story of our town through it.
We want to show that in Trenčín we are interested in paths that will gear it towards great and profound goals. Big as our castle, which undoubtedly dominates our town and the entire surrounds and profound as a message of an unbreakable rock in the Vah valley on which it stands throughout time resisting it. Marcus Aurelius and his legions have discovered it in the most northern part of their ancient empire and have carved a traceable historical inscription. None of the other Slovak or European towns have their history engraved in a rock as in Trenčín. It is European uniqueness that has anchored us precisely in a time and space. These are our foundations that we want to build upon.
On the top of this rock the visitor gets a breath taking view of the whole town and its wider surroundings in the valley of the longest Slovak river Vah. This is where we fully realise why our ancestors have rooted themselves precisely here. And right here under the castle rock flows our river as a symbol of lasting most in time. It is not possible to step in it twice. Its bottom has always been rough and unpredictable. As history writes prior to the first half of the 16th century in the place of the nowadays western part of the town between the city walls and the river Vah known as Za mestom or Za hradbami – behind the town or behind the city walls. All these parts had very transient destiny as they were endangered by the unexpected flow of the river and frequent floods.
The proof is also in the name of the Vah derived from the Latin word Vagus which means wandering.
Never ending meanders of the river were throughout the ages fitting into to a single river bed but the space between the Vah and the castle rock is up till today the narrowest and most sensitive space within the town. Exactly here in the precise heart of the town, we are witnessing some of the most serious urban changes in the last decade.
Thanks to current modernisation of the railway corridor a new section of a railroad is planned here. It is really a historical event and a unique challenge for the leaders of a town. We have this opportunity. As a mayor at the same time I feel a big responsibility. It is my intention to make good decisions so we are not ashamed in front of future generations.
During our decision making process we are lead by our convictions that the inhabitants of Trenčín will understand and accept the future urban changes if they are set within the context of a commonly accepted cultural and valuable vision. Its three dimensional mask is the reason we are searching both within space and time. With the help of the past we want to see the future.
We are introducing Trenčín, until now snoozing to world not very well known but at the same time with a strong potential. We realise this powerfully only in connection with revealing its identity within the framework of a central European location evolving through time. We have a task to shape Trenčín as a precious stone which we have found on our path through time and we believe that thanks to the interchange of experience with the world for which we will be successful thanks to the opportunities during Architecture Week.

Please accept our invitation to Trenčín and feel like at home.

Architektúra a urbanizmus mesta Trenčín

Trenčín patrí spolu s Nitrou a Bratislavou k trom najstarším mestám na Slovensku, ktoré kroniky spomínajú už v 11. storočí. Jeho strategicky kľúčová poloha v blízkosti troch karpatských priesmykov na križovatke obchodných ciest z neho vždy robila významný oporný bod a správne centrum celého stredného Považia.
Urbanizmus Trenčína je z veľkej časti determinovaný prostredím. Základom je morfológia terénu – Trenčín leží v údolí rieky Váh, údolie je zovreté horskými masívmi Považského Inovca a Bielych Karpát. Dôležitým prvkom prostredia je výbežok Považského Inovca – hradné bralo s lesoparkom Brezina, ktorý siaha až ku Váhu. Zregulovaním Váhu bol vytvorený ostrov, ktorý začína na úrovni hradného brala. Tento ostrov plní dôležitú úlohu v organizme mesta.
Je tu priestor na oddychové, športové a relaxačné aktivity, výhodou je, že je prístupný priamo z centra, dôležitým pre budúcnosť je prepojenie ostrova aj s pravým brehom Váhu. Údolie Trenčína je zároveň dôležitou dopravnou tepnou, cez Trenčín vedie hlavná železničná trať, vedľa Trenčína diaľnica.

Trenčín sa v údolí urbanizuje hlavne v súvislosti s troma determinantami. Prvým je hradné bralo, pod ktorým v minulosti vzniklo mesto – tento priestor tvorí v súčasnosti centrum Trenčína. Druhým determinantom je rieka Váh, popri ktorej automaticky mesto vyrastá, hlavne po jej zregulovaní v medzivojnovom období, kedy prichádza aj k výraznému rozšíreniu osídlenia na pravom brehu Váhu. Tretím determinantom je vytvorenie lesoparku Brezina na konci 19. storočia – pľúc Trenčína, tento priestor hneď za hradom tvorí akoby zelený stred budúceho mesta – mesto sa nerozkladá len do dĺžky popri Váhu, ale v 20. storočí začína obostavovať priestor okolo lesoparku – sídlisko Juh – po jeho spojení s časťou Kubrá by priestor lesoparku zostal priamo v meste a mesto by sa kruhovo uzavrelo okolo tohto lesoparku. Tejto urbanizácii napomôže aj tzv. juhovýchodný obchvat Trenčína, ktorý umožní zokruhovať cestnú dopravu v meste okolo Breziny.
V blízkej dobe dôjde k modernizácii železničnej trate, ktorá prechádza tesne vedľa centra Trenčína, železničná stanica je pri parku, ktorý začína pri začiatku námestia. V súvislosti s touto modernizáciou je potrebné preložiť železničnú trať kvôli vyrovnaniu smerových oblúkov súvisiacich so zväčšením rýchlosti železničnej dopravy. Nová trať bude viesť priestormi súčasnej plavárne, táto bude zrušená a nová plaváreň bude vybudovaná neďaleko – v priestore ostrova, hneď za mostom na ostrov. Týmto sa uvoľnia plochy priamo v centre mesta, čím mesto získava dve veľké šance na zvýšenie kvality života v meste. Prvou je prerieš̌enie dopravného systému v centre, ktoré je v súčasnosti v zlom stave, kvôli vytvoreniu úzkeho hrdla medzi centrom mesta a Váhom, resp. súčasnou plavárňou. Druhou šancou je vytvorenie nábrežia pri Váhu a jeho splynutie s centrom mesta, čím môže dôjsť ku kvalitatívne veľkému skoku v urbanizme mesta, keď sa aktivity centra prepoja s aktivitami nábrežia. Aby toto bolo umožnené, je potrebné preriešiť cestnú dopravu v tomto priestore tak, aby netvorila bariéru medzi týmito dvoma urbanistickými celkami, nesmú byť prepojené len podchodmi a nadchodmi, preto bude potreba túto dopravu v určitých miestach zahĺbiť a vytvoriť tranzitný ťah pre autá nestojace v centre mesta. Zároveň treba doriešiť preložku železničnej trate tak, aby netvorila bariéru medzi nábrežím a ostrovom – táto trať je kvôli novému plavebnému gabaritu a kvôli konštrukcii nového mosta v priestore, kde opúšťa hrádzu, o cca 6 m vyššie ako súčasná trať a prepojenie nábrežia so športovým areálom za traťou a s ostrovom je možné použitím estakády. Ďalším dôležitým dopravným prvkom je chynoranská železničná trať, ktorá bude taktiež čiastočne preložená, táto trať je využívaná pomerne málo a je možné jej úrovňové križovanie, v budúcnosti by sa mala chynoranská trať preložiť tak, aby sa na hlavnú trať pripájala ešte pred mestom a cez mesto by viedla po hlavnej trati, uvoľnená trať by mala slúžiť pre prímestskú koľajovú dopravu. Dôležitým

bude aj jednoduchšie sprístupnenie hradu. V súčasnosti je hrad prístupný len pre peších, pomerne náročným výstupom do strmého kopca, ideálnym riešením by bola kabínová lanovka.
Toto sú základné urbanistické problémy mesta, ktorých riešenie mesto očakáva v blízkej budúcnosti.

Architektúra mesta je prezentovaná aj v obrazovej forme – ide o výber zaujímavejších stavieb od historických až po súčasnosť. Širší výber stavieb je prezentovaný na lcd obrazovkách, užší výber so stručným opisom je v texte Trenčín 179... – 2179???

V súčasnosti je výrazným fenoménom mesta Trenčín festival Pohoda. Na letisku je každoročne v júli vystavané dočasné kultúrne mesto pre 30.000 ľudí. Tento festival výrazne zasahuje do organizmu šesťdesiattisícového mesta, sám osebe je architektonicko-urbanistickým celkom so zaujímavým životom, preto časť tejto prezentácie je venovaná aj tomuto počinu, s použitím textu prof. akad. arch. Imricha Vaška, ktorý opísal festival ako každoročný návštevník aj z urbanisticko-architektonického pohľadu.

Pohoda City 2011 – Mesto zvukov

pätnásty ročník letného multikultúrneho festivalu.
Urbánny rachot.
Silná a intenzívna, srdcervúca, sladká a nežná, ale aj hlučná, divoká a expresívna bola tohtoročná atmosféra pohody a relaxu. Urbánny rachot, priestor plný vynikajúceho zvuku a skvelého ozvučenia. Len dvakrát nastalo absolútne ticho – prvý večer pri Netherlands Dance Theatre, kde síce výkrikmi ešte sporadicky špinili atmosféru performácie ľudia zostatkovo intoxikovaní z prostredia, odkiaľ prišli, ale na záver Pohody už bez výnimky tolerantná masa davu dokázala naplno inhalovať ticho medzipriestoru zvukov speváčky Beth Gibbons, multiinštrumentalistu Geoffa Barrowa a gitaristu Adriana Utleya z Portishead. Pohoda nielen znela, ale aj pôsobila ohromujúco. Zmohutneli stanové konštrukcie aj stejdže, kvalitatívne sa zlepšil zvuk. Najviac sa posunula vizuálna kvalita Pohody. Symetrické veľkoplošné obrazovky na bokoch hlavného pódia, ale aj na zadnej stene réžijnej veže, zdvojená obrazovka v O2 stane... a dokonalé a veľmi premyslené vizuály kapiel s réžiou strihu priamych záberov účinkujúcich a divákov napomáhali vytvárať euforickú ilúziu transcendentálneho prepojenia. Popri skvelej sérii tanečných a drum'n'bassových setoch, kde nás reprezentoval svetovo uznávaný, u nás stále neznámy B-Complex, 25-ročný študent VŠMU Matúš Lenický, vrcholom bola radikálne urbánna show M.I.A. s vizuálmi mesta, kultúry, generácie a politiky dneška, absolútny realistický koncentrát doby.
Navždy mladí!
Aj keď v oplotenej izolácii Pohody ako festivalového ghetta v krajine a prírode, absolútne súčasný, urbánny program a aktivity festivalu – od hudby, divadla, čítačiek a krstov kníh až po galériu umenia spolu s profilom typického návštevníka Pohody – sa toto miesto dočasne stáva najlepším Mestom Slovenska. Energetickí tínedžeri a energické mladé rodiny a všetci ostatní – ktorí sa popri mladých môžu zdať staršími, no vo svojich hlavách rovnako premýšľajú o tých najlepších projektoch, aké by tu mohli byť a akými by táto vzmáhajúca sa krajina mohla disponovať – tvoria reprezentatívnu vzorku Mesta. Vypredaná 30-tisícová Pohoda, vypredané parkovisko, rekordné čísla predajcov a výberov z bankomatov, nadšené referencie zo zahraničia a naše vnútorné pocity nás môžu všetkých povzbudzovať, Slováci to totiž historicky potrebujú... Povzbudzujúca bola aj hravosť, nadšenie a pohoda generácie „fotrov" (Hex, Le Payaco, Madness, Public Image Ltd....), ktorí sa bez mindrákov bavili na javisku a dokázali presvedčiť, že nič nie je stratené, tu ani tam...

MeToo.sk – stavba mesta v priamom prenose

Desať dní pred festivalom sa virtuálny návrh mesta Pohody začína realizovať. Presťahovaním organizačného štábu z virtuálnej bratislavskej adresy do budovy vedľa veže trenčianskeho letiska sa začína každoročná urbánna kolonizácia letiskovej runway na plochej topografii krajiny medzi trenčianskymi kopcami a Váhom, „Považie" sa transformuje na „Pohodie". Na webe Bažant Pohoda ONLINE 2011 sa prostredníctvom panoramatickej kamery (aj s nočným videním) dalo sledovať a kontrolovať logistiku budovania

1 | 3
2 | 4

1 – Rodinný dom Veľkomoravská 1/Villa Veľkomoravská 1
2 – Bytový dom s polyfunkciou passage /Multifunctional apartment house passage
3 – Obchodná akadémia Milana Hodžu/Business academy of Milan Hodža
4 – Administratíva a výroba Cemdesign/Office building and factory Cemdesign

TRENČÍN

takéhoto komplexného a fascinujúceho projektu, akým Mesto Pohoda bez pochýb je. Letisková budova sa stala hradom, betónová runway komunikáciou, okolo ktorej sa postupne budovalo celé Mesto. Kamera neúnavne od západu na východ monitorovala územie, zacieľovala strategické miesta výstavby areálu, scanovala choreografiu prác a výstavby. Digitálne zameriavanie, stavba plotov a bariér z 3.285 dielov oplotenia, vytváranie štvrtí, 1000 m^2 veľkoplošných tieňov..., nosný systém 500 toi-toi (toaliet), 128 splachovacích záchodov a 132 spŕch ako staníc metra na Manhattane. Najväčšie z 83 festivalových stanových stavieb boli postavené ako prvé, posledný sa budoval farebný Detský svet a Runway Stage. Sochársku záhradu a Melišov stĺp bolo vidieť už od začiatku prenosov. Stejdže boli landmarkami, orientačnými bodmi Mesta Pohoda a pre túto udalosť zatieňovali siluetu Trenčianskeho hradu. Každý stejdž mal svoj priestor, orientáciu, logiku a atmosféru.

Pätnásť bocianov čistoty

Na mieste potvrdené: Bažant Stage je hlavný, s dobrou dostupnosťou, kombinovanou betónovou aj trávnatou plochou, blízko slnečnicového parčíku s motýlími krídlami ako meeting-pointmi a nádhernou vedutou východu slnka aj nočného osvetlenia Trenčianskeho hradu. Runway Stage ako amfiteáter obklopený gastro- a nápojovými centrami a impozantný O2 Stage ako zvukotesný mega-chrám fascinujúceho elektronického rachotu. Slovenská sporiteľňa aréna s kultovým bratislavským Kútom na plošine spolu s ďalšími kaviarňami zjemňuje veľkú mierku Mesta Pohoda. Príjemná je štvrť stanu Dobrej krajiny, Press centra, Rádioaktívnej zóny_FM, Bažant kinematografu a stanu Európa, ktoré ohraničujú Sochársku lúku a spomaľujú dynamiku Mesta Pohoda. Samostané svety tvoria stanové mestečká s 15.921 m^2 plochy, dve sídliská pri vstupoch do ghetta, každé so svojou identickou atmosférou usínania a vstávania, jedno pri megaparkovisku od Bratislavy s bazénom, druhé pešo dostupné z Trenčína s dobre fungujúcimi taxíkmi s fixnými cenami – ako v nyc:.
Ideálne Mesto Pohody, konečne západné mesto na východe, pozoruhodný festival, ktorý sa zaradil podľa virtualfestivals.com aj svojou čistotou medzi 4 najlepšie v Európe: Získal 9 z 10 bodov, pričom žiaden doposiaľ nezískal plný počet!
Kniha, divadlo, rozhovory, politika..., každá intelektuálna činnosť je súčasťou Mesta Pohody. 1 vernisáž a 1 ekumenická bohoslužba, 3 tanečné predstavenia, 12 divadiel, 15 filmov, 25 diskusií, 31 literárnych programov... a 8 krstov slovenskej literatúry. Deviatym bol krst reedície prekladu Tamary Zemkovej z roku 1990 – Pena dní od Borisa Viana, utajený dar Agentúry Pohoda, najutajovanejšia misia spolupracovníkov a priateľov hlavného architekta Mesta Pohoda Michala Kaščáka, ktorý sa tesne pred otvorením festivalu dožil posledných tridsať-in (4. 7.). Skupina, z ktorej vzišla celá filozofia, architektúra a estetika Mesta Pohody. Zaujímavá a zložitá cesta.
A veľký zásah...

prof. akad. arch. Imrich Vaško

Je vynikajúce, že mesto Trenčín má Pohodu. A ak sa túto Pohodu podarí prepojiť ešte viac s mestom, nielen pocitovo, ale aj reálnymi aktivitami priamo v meste, je zrejmé, že pohoda v celom meste sa zväčší – a cieľom Trenčína je udržať a zväčšiť v meste túto pohodu aj mimo festivalového diania.

5 | 7
6 | 8

5 – Polyfunkčný objekt OV centrum/Multifunctional house OV centrum
6 – Art centrum Synagóga/Art centre Synagogue
7 – Futbalový štadión/Football stadium
8 – Trenčiansky hrad/Trencin castle

Architecture and Urbanisation of the city of TRENČÍN

Trenčín together with Nitra and Bratislava is one of the three oldest towns of Slovakia, which are mentioned in 11th century chronicles. Its strategic key settings near the three Carpathians Passes on the crossroads of trade routes has always been a stabilising influence on the entire centre of Považie (Valley of the river Vah).
Urbanisation of Trenčín is determined by and large by the environment. The base is the morphology of the terrain – Trenčín lies in the valley of the river Vah, and the valley is enclosed by mountains of Považský Inovec and White Carpathians (Biele Karpaty). A very important part of the environment is the castle rock with the forest park Brezina, which reaches the Vah. Through the regulation of the river Vah an island was created which begins at the level of the castle rock. This island has an important role in the town's organism. There is room for resting relaxation and sporting activities and the great advantage is its accessibility from the centre, which important for the future for connecting the island with the right side of the river. The valley of Trenčín is at the same time an important traffic vein. Through Trenčín is a main rail route and rights next to Trenčín is a highway.

Trenčín in the valley is urbanised mainly in connection with three factors. Firstly, the castle rock, under which past settlements were created – this space nowadays creates the centre of Trenčín. A second factor is the river Váh, along which the city is expanding automatically especially after its regulation in between two world wars, when there was large migration patterns on the right handside of the Váh. The third determining factor is the creation of the forest park Brezina at the end of the 19th century – lungs of Trenčín, this space directly behind the castle creates a green area of the future city, as the city is not only expanding along the river banks of the Vah but in the 20th century expansion also took place around this forest park – district Juh (south) – after connection with the area Kubrá the space of the forest park would remain directly in the city and the city would enclose the circle around this forest park. The so called south-east bypass of Trenčín will help this urbanisation, because it will encircle the entire road traffic in the city around the region of Brezina.

In the near future there will be a modernisation of the railroads, which travel directly next to the centre of Trenčín, the railway station is close to the park which starts at the beginning of the square. In connection with this modernisation it is necessary to relocate the railroad to balance the navigation arches due to increase speed of the trains travelling. The new rail route will go through the current area of the indoor swimming pool, which will be relocated close by in the space of the island, behind the bridge in the direction of the island. In this way there will be a large space revealed in the centre of the city resulting in two great opportunities to improve the quality of life. Firstly, reorganisation of the traffic system in the centre (currently in bad condition) due to the creation of the bottle neck between the centre of the city and the river Vah, currently the indoor swimming pool. The second opportunity is due to the creation of a Quay near the river merging together with the centre of the town, and this way we can jump immensely in quality of urban life when the activities of the centre will merge with the activities of the quays. To create this chance it is necessary to reorganise the entire traffic route within this space in such a way so that there is no barrier created between these two urban units, they can't be connected only through underground or overground walkways, this is why it will be necessary to reduce the traffic flow and create a transit exit for cars not parking in the city centre. At the same time the railroads must be rerouted in such a way so it does not create a barrier between the quays and the island. This track is thanks to a new gabarit (sailing height) and the construction of a new bridge in the space where it is exiting the dam is approximately 6 m higher than the present days track and connection of the quay with the sports area behind the track with the island is possible only with the use of an Estacada. Another important traffic element is Chynorany railroad track which will also be partially relocated; this track not frequently used making it possible to connect using a level crossing. In the future this track should be relocated in such a way to connect it to the main railroad track prior to entering the city and should lead to the city on the main track and freed up space should serve for suburban rail transport. What is important is that this will result in easier accessibility to the castle. Currently the castle is accessible by foot and the trip is quite demanding due to its inclination creating an ideal opportunity for a „touristic lift"
These are the main urban problems of the city and city awaits their resolution. Architecture of the city is illustrated – it is a selection of the most interesting building from the past to the present.

The wider selection is presented on LCD screens and the narrower selection with a brief overview in the text Trenčín 179... – 2179???
Currently the bright star of the city of Trenčín is the festival Pohoda. At the airport in July a temporary culture city is built for 30,000 people. This festival clearly influences the 60,000 city organism, this festival is an architectural urban unit in itself with its interesting life, which is why part of this presentation is devoted to this event with the help of the text from Professor of architecture Imrich Vaško who has described the festival as an annual visitor also from the urban architectural view.

Pohoda City 2011 – city of sounds

Fifteen years of a summer multicultural festival. Urban ramble.
Strong and intensive, heart aching, sweet, gentle but also noisy, wild and expressive that was the atmosphere of this year's Pohoda (in Slovak this word means to „relax" or „tranquillity"). Urban ramble, space full of outstanding sounds and fantastic sound engineering. There was complete silence only twice – first evening at the Netherlands Dance Theatre, where people intoxicated from the surroundings where they came from were with their shouts sporadically tarnishing the atmosphere of the performance and at the end of Pohoda a completly tolerant mass was able to fully inhale the silence in between the voice of Beth Gibbons, multi-instrumentalist Geoff Barrow and the guitar player Adrian Utley of Portishead. Pohoda not only sounded but also looked impressive. The tent construction and stages strengthened and the sound qualitatively improved.

But the biggest improvement was the visual quality of Pohoda. Symmetrical big screens on the sides of the main stage, but also on the lower part of the directing tower, double screen in the 02 tent... and perfect and thoughtful visualisation of bands with editing of direct shots of performance and viewers were helping to create euphoric illusions of their transient connection. The great series of drum and bass sets where we were represented by world renowned but still unknown to us B-Complex, 25 year old student of VŠMU Matúš Lenický, but the peak was the radically urban show of M.I.A. with the visuals of city culture generation and politics of the present and absolutely realistic focus of these times.

Forever young!

Even if in the fences isolation of Pohoda as a festival ghetto in the country and nature, absolutely current urban program and activities of festivals – from music, theatre, readings and first readings of books up to galleries of art together with the profile of a typical Pohoda visitor – this place momentarily becomes the greatest city of Slovakia. Energetic teenagers and energetic young families and the rest – who seem older, compared to the younger generations, but in their heads they think similarly about the best projects that could be here and this expanding country has them at their convenience– creating the representative sample of the City. Sold 30,000 Pohoda tickets sold out parking space, record numbers from sellers and bank machine withdrawals, enthusiastic references from abroad and our inner feelings can cheer us up, Slovaks need it historically..,. Cheerful was also the playfulness, enthusiasm, and relaxed generation of „fathers" (Hex, Le Payaco, Madness, Public Image Ltd....), who were having fun on the stage and were convinced that nothing was lost both here and there ...
MeToo.sk – is a construction of a city life. Ten days before the festival the virtual proposal of the Pohoda city commences. Moving of headquarters from the virtual Bratislava address into the building near the Trenčín airport tower begins the annual urban colonisation of the airport runway and the flat topography of the country between Trenčín hills and the Vah valley is transformed to a tranquil atmosphere. On the web Bažant Pohoda ONLINE 2011 was possible with the help of a panoramic camera, with night-vision, to watch and check logistics of the building of such a complex and fascinating project which without doubt City Pohoda is. The airport building became a castle; concrete runway became communication around which the entire City was gradually built. The camera scans continuously from west to east monitoring the land, focussing on strategic places of the areal construction, chorographical works and buildings. Digital measurements, building of fences and barriers out of 3,285 pieces, creation of water supply, 1000 m^2 or large area shade...., system of 500 toi-toi (porto-loos) , 128 flushing toilets and 132 showers the number of underground stops on Manhattan. The largest out of the 83 festival tent constructions were built first, and the last built was the colourful children's world and Runway stage. Sculpture garden and Meliš´s column was possible to see from the start of the digital camera screening. The stages

9 | 10 | 11

9 – Festival Pohoda, logo/Festival Pohoda (Tranquility), logo
10 – Kostol Svätej rodiny Juh/Church of the Holy Family Juh
11 – Rímsky nápis na hradnej skale – 179... Rímsky nápis na hradnej skale – 2179??? /Roman inscription on the castle rock – 179... Roman inscription on the castle rock – 2179???

were landmarks orientation points of Pohoda city and because of this event were overshadowing the silhouette Trenčín castle. Every stage has its own space, orientation, logics and atmosphere.

Fifteen cranes of purity

Confirmed on place; Bažant Stage is the main stage, with great accessibility, combining a concrete and grass setting, near to the sunflower park with butterfly wings, as a meeting point, and a beautiful image of the sunrise and also the night lights of Trenčín Castle. Runway Stage as an amphitheatre is surrounded by gastro and refreshment centres and impressive 02 stage as a soundproof mega-temple of a fascinating electronic rumble. Slovenská sporiteľňa arena with the cult Bratislava cafe Kút (Corner) on the deck, with other cafes is refining the large scale of Pohoda City. A very pleasant space is a quarter of a tent part is the tent Dobrá krajina, press centre, radioactive zone FM, Bažant Cinema, Europa tent, which are bordering Sochárska lúka (Sculpture Meadow) are balancing the dynamics of Pohoda City. Self sufficient worlds are created by tent cities, with 15,921 m^2 of space, two districts at the entrance to the ghetto, each with its own identical atmosphere of falling asleep and awaking, one at the mega parking space at the Bratislava entrance with swimming pool, second one accessible by foot from Trenčín with efficient taxi service with set prices – as in New York City. Ideal City Pohoda, finally a western city in the east, a festival worthwhile which according to the virtualfestivals.com belongs to one of the four best festivals of Europe: also thanks to its cleanliness: it achieved 9 out of 10 points – no festival has ever received full marks!

Book, theatre, interviews, politics..., every intellectual activity is part of Pohoda City. One Vernisage, one ecumenical service, 3 dance shows, 12 theatres, 15 films, 25 discussions, 31 literal programs ... and 8 first readings of Slovak literature. The ninth reading was a baptismal reading of a re-edition of a Tamara Zemkova translation from 1990 – Foam of days from Boris Vian, a secret present of the Pohoda Agency, the most secret mission of teammates and friends of the main architect of Pohoda City Michal Kaščák, who directly prior to the festival opening entered the last year of his thirties (4. 7.). It is this group, from which the whole philosophy and aesthetics and architecture of City Pohoda originates. An interesting and difficult path. A large intervention...

Prof. Imrich Vaško

It is fantastic that Trenčín has Pohoda. If this Pohoda will be more connected with the town not only through emotions but also through activities in the centre it is clear that Pohoda in the whole city will grow – and the aim of Trenčín is to sustain and enlarge this Pohoda in the town and outside of the festival period.

Použité obrázky sú vybraté z prezentácie výstavy Trenčín 179...2179??? Ako podklad je použitý renesančný hodinový stroj zo 16. storočia. Prezentácia je realizovaná ako abstrahované pokračovanie tohto stroja. Pôvodný hodinový mechanizmus je doplnený o súčasnú časť, ktorá je zložená z troch hodinových koliesok symbolizujúcich tri elementy - priestor, čas, človek. Na koliesku ČAS sú zobrazené letopočty ako symboly plynutia času. Na koliesku ČLOVEK sú zobrazené piktogramy ako symboly činností človeka v meste. Koliesko PRIESTOR zobrazuje architektúru - od bývania cez vzdelanie, prácu a služby, až po duchovné, kultúrne či relaxačné funkcie, turizmus, festival Pohoda a budúcnosť. K týmto témam sú priradené prezentované obrázky.

Used pictures are chosen from a presentation of the exhibition -- Trenčín 179...2179??? as the essential fragment is the renaissance clock from the 16th century. The presentation is realised as an abstract continuation of this machine. The original time machine is completed by the present day's fragment - which consists of three cogs symbolising three the elements of space, time and man. On the cog TIME there are pictured eras as a symbol of time flowing. On the cog MAN there are pictograms given as symbols of the activities of man in the city. On the cog SPCAE there are images of architecture - from living and education, work and services, up to spiritual, cultural or relaxation options, tourism, festival Pohoda and the future. There are images presented with these topics.

Igor Choma

Ing. Igor Choma
Primátor města Žiliny/Mayor of the City of Žilina

Mestský úrad v Žiline/Žilina City Authority
Nám. obetí komunizmu, Žilina
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 417 233 671
e-mail: primator@zilina.sk
www.zilina.sk

Ako primátor mesta Žilina Vám chcem v krátkosti predstaviť mesto Žilina – perlu na Váhu v jej histórii i súčasnosti.
Krajské a okresné mesto Žilina je administratívnym, hospodárskym, kultúrno-spoločenským aj historickým centrom regiónu Horného Považia na severozápade Slovenska. Leží v Žilinskej kotline, na sútoku troch riek: Váh, Kysuca a Rajčanka.
S počtom obyvateľov 84 594 sa radí medzi najväčšie mestá Slovenskej republiky. Je sídlom Žilinského samosprávneho kraja aj Euroregiónu Beskydy. Zároveň sa aktívne zúčastňuje diania v Združení primátorov krajských miest K8 a udržiava partnerské vzťahy so 16 mestami z 13 krajín sveta.
Žilina je významnou dopravnou križovatkou, stretávajú sa tu tri cesty, ktoré umožňujú spojenie Slovenska s Českom, Poľskom, Ukrajinou aj s juhom. V roku 2010 bolo dokončené diaľničné prepojenie do Bratislavy.
V meste sa stretajú aj hlavné slovenské železničné trate, ktoré ležia na trase postupne modernizovaného paneurópskeho dopravného koridoru. Žilinské letisko má tiež medzinárodný charakter. Žilina je prvým slovenským mestom s verejnou dopravou na mapách Google.
Územie mesta bolo osídlené už v kamennej dobe, Slovania sa usídlili na území mesta už v 5. storočí. Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1208. Žilina bola mestom už pred rokom 1312 a v roku 1321 získala výsady slobodného kráľovského mesta. Erb Žiliny je jedným z najstarších erbov nielen na Slovensku, dvojkríž má byzantský pôvod.
V nasledujúcich storočiach bola Žilina významným centrom obchodu, remeselnej výroby a vzdelávania. Od roku 1665 pôsobila v Žiline prvá kníhtlačiareň. Zásadný význam pre ďalší rozvoj mesta malo vybudovanie železničných tratí koncom 19. storočia.
Na prelome rokov 1918/1919 sa Žilina stala dočasným sídlom prvej slovenskej vlády a prvým hlavným mestom Slovenska. V roku 1960 sa do Žiliny z Prahy presťahovala Vysoká škola dopravná, dnešná Žilinská univerzita v Žiline, kde dnes študuje viac ako 11 tisíc študentov. V súčasnosti mestu Žilina oprávnene patrí popredné miesto medzi najvýznamnejšími mestami Slovenskej republiky. Prežíva dynamický rozvoj a tvorí zaujímavú turistickú destináciu, vzrastá záujem o mesto ako o centrum seminárneho a konferenčného cestovného ruchu.
Od roku 1990 prešlo mesto veľkým rozvojom. Uskutočnila sa rekonštrukcia historického jadra mesta, mnohých ulíc a námestí. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky význam mesta vzrástol. Novým podnetom bolo aj zriadenie Žilinského samosprávneho kraja v roku 1996. Mesto z vlastných zdrojov vybudovalo ekologickú trolejbusovú dopravu. Vzniklo Vodné dielo Žilina. Historické srdce viac ako osemstoročného mesta tvorí štvorcové Mariánske námestie, ktoré vďaka svojim arkádam vytvára neopakovateľnú atmosféru. Centrom mesta prechádza jedna z najdlhších peších zón na Slovensku.
Komunikácia medzi Mestom a jeho občanmi je pre mňa, ako primátora, aj pre celé vedenie Mesta Žilina jednou z priorít. Svedčí o tom Klientske centrum Mestského úradu v Žiline, jedno z najmodernejších na Slovensku, aj možnosť osobného stretnutia sa občanov s predstaviteľmi vedenia Mesta, ktorého činnosť vychádza, realizuje a rozvíja sa od občanov, pre občanov a s občanmi.

As Mayor of Žilina, I want to briefly introduce Žilina – the pearl on Váh in its history and present.
The regional and district town Žilina is the administrative, economic, socio-cultural and historical centre of the region of the Upper Považie in the North West of Slovakia. It is situated in Žilina Basin, at the confluence of three rivers: Váh, Kysuca and Rajčanka.
Zilina has 84.594 inhabitants and it belongs among the largest towns of the Slovak Republic. Žilina town is the seat of Žilina Self-Governing Region and Beskydy Euroregion, of which it is a founding member. At the same time, it actively participates in events in the association of mayors of K8 regional cities and maintains partnerships with 16 cities from 13 countries worldwide.
Žilina is a major traffic intersection, where three roads of international importance meet, enabling the connection of Slovakia with the Czech Republic, Poland, Ukraine and the South. In 2010 the motorway link to Bratislava was completed.
Also main Slovak railways, which lie on the route of the gradually modernized pan-European transport corridor, meet in the town. Žilina airport has also an international character. Žilina is the first Slovak town with public transport on Google Maps.
The area of the town was settled already in the Stone Age period. Slavs settled in the area of the town already in the 5th century. The first written mention of the town dates from 1208. Žilina was a town already before 1312, and in 1321 it acquired a free royal town privileges. The coat of arms of Žilina is one of the oldest coats of arms not only in Slovakia, the double cross is of the Byzantine origin.
In the following centuries, Žilina was an important centre of trade, crafts and education. From 1665 the first book printer worked in Žilina. Building railway tracks in the late 19th century had an essential importance for further development of the town. At the turn of 1918/1919 Žilina became the first temporary seat of the Slovak government and the first capital of Slovakia. Currently, Žilina town is rightly at the forefront among major towns in the Slovak Republic. It is experiencing a dynamic growth, and together with the Upper Považie region represents an interesting tourist destination, in recent years the interest in the town as the centre of seminar and conference tourism is increasing.
In 1960 the College of Transport, today's University of Žilina, moved from Prague to Žilina. Today, more than 11 thousand students study here. Since 1990, the town has undergone a great development. There was a reconstruction of the historical centre, many streets and squares. After the establishment of the independent Slovak Republic the importance of the town increased. A new impetus was also the establishment of Žilina Self-Governing Region in 1996.
The town built ecological trolleybus transport from its own resources.
The Water Works Žilina was built.
The historic heart of more than eight hundred years old town is Mariánske Spuare, which due to its arcades creates a unique atmosphere. One of the longest pedestrian zones in Slovakia crosses the centre of the town with plenty of restaurants and stylish cafes.
Communication between the town and its citizens is for me, as Mayor, and also for the whole management of Žilina town, one of priorities. It is evidenced by the Client Centre of the Municipal Office in Žilina, one of the most modern in Slovakia, and the possibility of personal meeting of the citizens with the representatives of the Town management, whose activity is based, implemented and developed from the citizens, for citizens and with citizens.

Architektúra a urbanizmus mesta Žilina

Príroda vytvorila optimálne geografické podmienky na prvé pradávne osídlenia ľudí, ktorí si našli miesto pre život v kotline s prichádzajúcimi cestami a riekami cez údolia zo všetkých svetových strán. Život mesta na sútoku troch riek a križovatke kupeckých ciest začal už pred 800 rokmi a v základnej urbanistickej kostre okružno-radiálneho systému dopravy žije ďalej.

História poznačila mesto významnými národnými kultúrnymi pamiatkami ako hrad Budatín, kostolík sv. Štefana alebo Mestská pamiatková rezervácia s jedinečnou šachovnicovou zástavbou a štvorcovým lauběnovým (arkádovým) námestím. Regulácia rieky Váh umožnila vybudovať trať a železničnú stanicu v dolnej časti mesta. Vtedy bola postavená aj spojnica medzi mestom a stanicou – obchodná Masarykova ulica s vnútro blokmi a Sedláčkovým sadom.

Koniec 19. storočia priniesol do mesta nielen technickú revolúciu, ale aj nové obytné kolónie, ako sú železničiarske domy na Bratislavskej ulici, Nová Žilina, Frambor, Kolónia Sloveny.

Tradícia remesla kožušníkov, krajčírov, súkenníkov, kníhtlačiarov, kováčov a mäsiarov sa premietla do manufaktúr ako napríklad Súkenka (Slovena), Továreň na zápalky (Samuel Wittenberg a syn) 1914 – stavitelia Folkman a Molnár, Tehelňa, Celulózka...

Začiatkom 20. storočia, s nástupom moderny, mala Žilina šťastie na pôsobenie významných architektov. Regulačné plány Josefa Peňáza, Bohuslava Fuchsa, a Vladimíra Zákrejsa z roku 1929 založili urbanizmus v Žiline. Osvietenosť intelektuálov a mešťanostov pritiahla realizovať významné stavby ako synagógu 1931 – Peter Behrens, Modlitebňu na židovskom cintoríne 1936 – Július Stein, Evanjelický kostol a. v. 1936 – Michal Milan Harminc, Evanjelickú a. v. faru 1938 – Michal Kováč, Legiobanku 1930 – Fridrich Weinwurm, Katolícky dom 1926 + Dom Vojtecha Spanyola 1920 – Stanislav Koníček, Rosenfeldov palác 1907 – Mikuláš Rauter, Grand Bio Universum 1921, Remeselnícky dom 1910, Uhorská kráľovská štátna hlavná reálna škola 1912 – Ignác Alpár, Československá obchodná banka 1936 – staviteľ Michal Kováč, Škola Romualda Zaymusa 1912, Vila na ulici Republiky – Karol Paver, Hotel Metropol 1931 – František Eduard Bednárik, Reprezentačný dom (Divadlo) s prestavbou balustrád 1942 – Otto Reichner spolu s F. Čapkom a F. E. Bednárikom, Reštaurácia Kamélia 1930 – Otto Reichner, Sokolovňa 1931 – Jozef Francu, Nová pošta 1940 – Juraj Tvarožek, bitúnok 1929 – Walter Frese, Administratívna budova železníc 1938 – F. E. Bednárik, Obytný a obchodný dom Dr. Ringa 1925 + Vila Engel 1925 + Obytný dom Wittenberga 1925 + Vila Ellenborger 1927 – Fridrich Weinwurm, Hotel Astoria 1928 + Obchodný a bytový dom na Národnej ulici 1927 + Dom Popper 1928 + Obytný dom Dr. Krupec 1929 + Urbanistický návrh mestskej štvrti Svojdomov 1927 – Žigo Wertheimer – Vavrín, obchodný a bytový dom Progres 1927 + Dom p. Bratmanna na Závaží 1929 + Obchodný a bytový dom na Bottovej ulici + Dom p. Grossa 1928 + Dom p. Nurnberga 1927 + Obytný dom na Kalinčiakovej ulici – Jozef Zweigenthal. Areál nemocnice sa postupne budoval realizáciami pavilónov: Infekčný pavilón nemocnice 1934 – Michal Milan Harminc, Chirurgicko-pôrodnícky pavilón 1930 + Hospodárska budova nemocnice 1935 – Štefan Zongor, Očný pavilón 1913 – Alfréd Jendrassik, Detský pavilón – Milan Rastislav Šavlík, Poliklinika – Richard Pestor, ale aj vilky primárov pred areálom nemocnice. Obchodný a bytový dom na Námestí A. Hlinku 1928 – Jozef Konrad, Nájomný dom F. Kovalíka 1937 – Július Stein. Rozvoj mesta na západ bol založený štvrťou vilových domov a kolóniou Malá Praha, kolóniou pri bitúnku a konceptom mestskej časti Svojdomov. Obytný dom na nám. Požiarnikov 1943 – Alojz Jesch, Dom Dr. Brauna 1928 – Július Stein, Rodinný dom Ing. „K" 1928 – Jozef Konrad, Poštový úrad 1941 – Ján Vrána, Mestská tržnica 1942 – M. Šesták + F. Čapka.

2

1

1 – Obytný súbor Amfiteáter v Žiline / Residential complex Amfiteáter in Žilina, A. Mann, A. Shinar, M. Diviš. Investor: GLOBAL – ZA, realizácia: VÁHOSTAV – SK Žilina.
2 – Národná banka Slovenska v Žiline / National Bank of Slovakia in Žilina, V. Fajčík, M. Likavčan, R. Toman. CE-ZA-AR 2004.

Akademický architekt Ferdinand Čapka (1905–1987), študoval na Akadémii výtvarných umení vo Viedni 1930 a v Prahe 1935, do Žiliny prišiel na podnet M. M. Scheera a celý život tvoril aj s kolegami pre svoje mesto. Niektoré realizácie: tribúna na štadióne 1942, Závodný klub Slovena 1942 (zbúraný v roku 2005), s F. E. Bednárikom – Spojené elektrárne 1942 a Železničnú stanicu Žilina 1942, Bytový dom na Ulici Na priekope.

V 50tych rokoch s budovateľskou atmosférou bola určená na rozvoj mesta južná os od historického centra reprezentovaná Sorelou ako ucelený koncept mestských štvrtí Hliny s Bulvárom a štvrťou rodinných domov na Bôriku. Ferdinand Čapka s Ladislavom Bauerom – Sídelný útvar Hliny I–IV, s M. Řepom – Dom Odborov 1962, so S. Ďurišom – Pobočka VÚB 1974. Ďalším významným architektom, ktorý ovplyvnil mesto bol Michal Maximilán Scheer (1902–2000). Narodil sa v Považskej Bystrici, v rokoch 1919–1925 študoval architektúru v Brne, v rokoch 1926–1948 mal v Žiline vlastný ateliér, kde vytvoril na tú dobu veľa odvážnych projektov. Tieto realizácie v meste Žilina ho zaradili medzi najvýznamnejších predstaviteľov modernej architektúry na Slovensku. Niektoré realizácie v Žiline: Finančný palác 1931, Saleziánsky ústav 1939, Štátna ľudová škola 1933, Obchodný dom Hustý 1947, Administratívna budova Drevoúnie 1950, Grossmannov obytný a obchodný dom 1929, Dom továrnika „K" 1932, Obytný a obchodný dom Trávnička 1932, Dom rímskokatolíckej fary 1931, Obytný dom Grossa 1929, Obytný dom „H" 1928, pavlačový dom rímskokatolíckej farnosti 1931, Nájomný dom F. Ševca 1944, s Júliusom Steinom – Mestská štvrť Svojdomov 1932, Rodinný dom na Daxnerovej ulici 1927, Rodinný dom Š. Steina 1933, Rodinný dom na Veľkej Okružnej 1936, Vila J. Malíka 1951.

3

4

3 – Považská galéria umenia v Žiline /Považská Gallery of Art in Žilina, Ateliér – Eurodesign, CE:ZA:AR 2010
4 – Bytový dom Skelet v Žiline/Apartment house Skelet in Žilina, Ľ. Koreňová. CE-ZA-AR 2006.

Medzivojnové obdobie rozmachu mesta určilo aj základne funkcie území pre priemysel pozdĺž rieky Rajčanka a pri Váhu. Športový areál sa budoval pod vrchom Dubeň, za rekreáciou sa chodilo ku krútidlu na Riviéru a letné výlety na Kysucu alebo do Rajeckých Teplíc.
Po vojne sa s novými ideálmi buduje priemysel popri Váhu, ako Považské chemické závody, Celulózka, Avia, Tepláreň, Makyta, Modex, Slovena, alebo pri Rajčanke, Drevoindustria, Stavoinvesta, Elektrovod, Štrkopiesky, Ferona, Mraziarne, Mliekarne, Pekárne, Tehelne a areál ZVL.

V sústave vodných diel na Váhu boli vybudované Hričovská priehrada a Vodné dielo Žilina, ktoré zmenili prirodzenú klímu v Žilinskej kotline.
Stavebná prefabrikácia umožnila budovanie satelitných sídlisk Vlčince, Solinky, Hájik. Život preukázal, že bývanie na sídlisku postráda individuálne aktivity, preto vznikla prirodzená potreba budovať záhradkárske osady, ako aj Bôrický park a lesopark Chrasť. Územný plán sídelného útvaru Žilina z roku 1980 – autor Anton Stuchl, zapojil do organizmu mesta aj prímestské časti.
V projektových ústavoch Stavoprojekt, Urbion, Športprojekta, Projektový ústav Slovenského zväzu výrobných družstiev (PÚ SZVD), Proma, VHS Projekt-SK ... sa sústredilo veľa kreatívnych architektov, ktorí riešili spoločenské zákazky. Mestský úrad (OV KSČ) 1987 (Cena Dušana Jurkoviča 1988) + konzervatórium 1994 – Vierka Mecková, Krytá plaváreň 1963 – Anton Cimmermann, Hotel Slovakia 1980 – Stanislav Toman + Otto Sedlák + Gabriela Cimmermanová (Cena Dušana Jurkoviča 1981), areál polície – Ladislav Rožánek, Stredná priemyselná škola stavebná – Milan Hodoň, Športová hala 1986 – Ľudovít Kupkovič + Andrej Bašista (Cena Dušana Jurkoviča 1986), Dom smútku 1960 – Ladislav Bauer + Anton Stolárik, Sporiteľňa, Jazyková škola – Ladislav Rožánek, Dom techniky.

Úsilie vytvoriť v Žiline Vysokú školu dopravy a spojov (Žilinská Univerzita) prinieslo výstavbu komplexu internátov a menzy na Hlinách, a následne stabilizovanie územia pre areál Žilinskej univerzity na Vlčincoch pri Paľovej búde.

Mesto Žilina

Úmerne k potrebe mesta sa budovali aj úrady štátnej a miestnej správy, školy a predškolské zariadenia. Letisko v Hričove prinieslo spojenie so svetom.

Túžba po demokracii predstavuje po roku 1989 možnosť slobodných volieb, cestovanie a informácie z celého sveta. Tento obzor nám formuje názor na individuálny pohľad na veci verejné a zodpovednosť za naše rozhodnutia. Po zrušení Útvaru hlavného architekta mesta prešla zodpovednosť v rozhodovaní o urbanizme mesta do kompetencie primátora a mestského zastupiteľstva. Snaha architektov stanoviť nové zásady a regulatívy prináša spracovanie Územného plánu Mesta Žilina – Vladimír Barčiak a kol., ktorý je toho času pred schválením. Koncept riešenia od Ivana Meliša našiel pokračovanie ÚPN SÚ Žilina z roku 1980, zároveň predpokladá optimálny rozvoj mesta.

Rozhodnutie o umiestnení montážneho závodu automobilky KIA MOTORS do Tepličky nad Váhom a následných výrobných závodov v okolí mesta prináša ďalšie možnosti rozvoja vyše osemdesiat tisícovej aglomerácie na severe Slovenska. Aj toto rozhodnutie urýchlilo dobudovanie dopravného systému diaľničného prepojenia s privádzačmi cez Žilinu. Podobne ako železnica a priemyselné zóny nás odkrojili od riek, diaľničné privádzače rozdeľujú mesto v úrovni pešiaka na zóny bez prepojenia s mestom. Žiada sa otvoriť koncepčnú komunikáciu na tému druhej úrovne mesta pre ľudí, oázu kľudného životného prostredia parkov nad úrovňou dopravného systému s odstavnými plochami, technického vybavenia a priemyslu.

Ďalšou otázkou je prirodzený kontakt s tromi riekami. Dejinná situácia pre Žilinu sa ponúka prípravou zadania na projekt rekonštrukcie železničného uzla Žilina a Moderná stanica, ktorý je v štádiu príprav zo strany Železníc Slovenskej republiky. Mesto môže získať územia pri vode, ale potrebujeme nové riešenie ako sa tam dostať. Tieto otázniky sa pokúsime sformulovať ako zadanie a regulatívy pre spracovateľa projektu.

Napriek víziám o meste pre ľudí, život po nežnej revolúcií plynie postupne. Po návale benzínových púmp, bánk, autosalónov a poisťovní sa postupne sformovala skupina developerov, pripravených riešiť veľké problémy konzumnej spoločnosti. Začalo to obchodnými reťazcami: OC Dubeň 2000 – Juraj Herman, OC Aupark 2010 – Juraj Jančina, OC Mirage 2011 – Michal Diviš, ďalej obytnými komplexmi: Amfiteáter 2009 – Amir Mann + Michal Diviš, Europalace 2009 – Michal Diviš, Rezidencia Lesopark 2007 – Katarína Ihnatišinová, bytovými domami: The Cube 2009 – Dušan Maňák, Dom na Spanyolovej ulici 2009 – Stanislav Krčmárik, L-Palace 2007 – František Láncoš, Skelet 2005 – Ľuba Koreňová (Cena Slovenskej komory architektov za architektúru CE.ZA.AR 2006 a Cena Dušana Jurkoviča 2006).

Ďalšie významné realizácie posledného obdobia sú Národná banka Slovenska 2003 – Vlado Fajčík, Maroš Likavčan, Robo Toman (CE.ZA.AR 2004), rekonštrukcia Hotela Astória 1995 – Vierka Mecková, rekonštrukcia podkrovia Považskej galérie umenia v Žiline 2009 – Ateliér Eurodesign (CE.ZA.AR 2010), Hotel Holiday Inn 2007 + Rodinný dom M. Ftorek 2004 + Polyfunkčný dom Renox 2003 – Peter Dunajovec, Administratívna budova – Žilinský samosprávny kraj 2005 – Peter Kurimský, S2 Stanica Zariečie 2010 – Atelér Eurodesign, Sociálna poisťovňa 2000 – Rudo Tupý, rekonštrukcia Domu odborov 2010 – Ľubomír Kružel a kol., rekonštrukcia budovy Makabi 2011 – Otto Sedlák, rekonštrukcia vily na Ulici V. Spanyola 2011 – Pavol Brna, Rodinný dom F. T. na Pivovarskej ulici 1993 + Polyfunkčný dom J. Sunik 1995 – Ľuba Koreňová, rekonštrukcia bytového domu na Ulici Republiky 2011 – Ateliér Eurodesign, prístavba administratívnej budovy Red 2007 – Mária Piričová, Technologické centrum SSE 2009 – Pavol Repka + Pavol Ružbarský a ďalšie realizácie stavieb, ktoré postupne formujú príbeh mesta Žilina.
(Akademický architekt Dušan Voštenák)

5 |
6 |

5 – Priestor pre alternatívne divadlo S2 v Žiline / Space for the alternative theatre S2 in Žilina, M. Adamov, M. Jančok, M. Sládek, T. Rijven, B. Kierulf, Ateliér – Eurodesign.
6 – Návrh systému letných terás na Mariánskom námestí v Žiline / Design of the system of summer terraces in Mariánske Square in Žilina, Ateliér – Eurodesign.

Architecture and Urban Planning of the Žilina Town

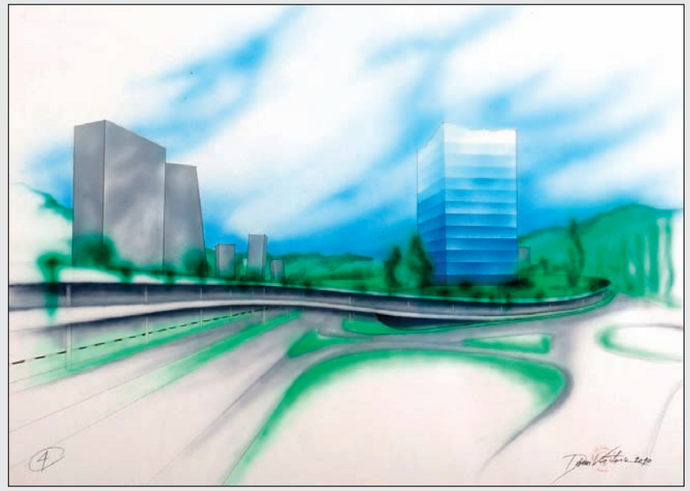
Nature has created optimal geographical conditions for the first ancient settlements of people who found a place to live in the valley with roads and rivers coming across the valley from all cardinal points. Life of the town at the confluence of three rivers and the crossing of merchant roads had started already 800 years ago, and in the basic urban skeleton of the ring-radial transport system it lives on.

The history marked the town with major national cultural monuments such as Budatín Castle, Church of St. Stephen or Town Conservation Reservation with its unique buildings and arcade square. Regulation of the river Váh allowed building the railway line and railway station in the lower part of the town. At that time, also the line between the town and the station was built – business Masarykova Street with inside blocks and Sedláček Orchard.

The late 19th century brought to the city not only a technical revolution, but also new residential colonies such as railway houses in Bratislava Street, New Žilina, Frambor, Slovena Colony.

The tradition of crafts of furriers, tailors, drapers, book printers, blacksmiths and butchers translated into manufactories such as Súkenka (Slovena), Matches Plant (Samuel Wittenberg and Son) 1914 – builders Folkman and Molnár, Brick Plant, Pulp Mill...

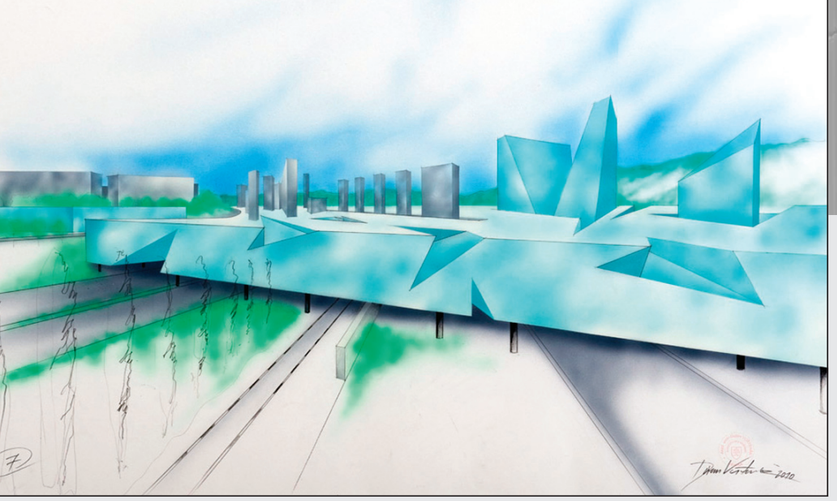
At the beginning of the 20th century Žilina was fortunate to have prominent architects who worked there. The regulatory plans of Josef Peňáz, Bohuslav Fuchs, and Vladimír Zákrejs as of 1929 founded the urban planning in Žilina. Enlightenment of intellectuals and townsmen attracted realizations of important buildings such as the Synagogue 1931 – Peter Behrens, Prayer House in the Jewish Cemetery

1936 – Julius Stein, Evangelical Church of Ausburg Confession 1936 – Michal Milan Harminc, Parish Office of the Evangelical Church of Ausburg Confession 1938 – Michal Kováč, Legiobank 1930 – Fridrich Weinwurm, Catholic House 1926 + House of Vojtech Spanyol 1920 – Stanislav Koníček, Rosenfeld Palace 1907 – Mikuláš Rauter, Grand Bio Universum 1921, Craftsman House 1910, Hungarian Royal State Primary School 1912 – Ignác Alpár, Czechoslovak Commercial Bank 1936 – architect Michal Kováč, Romuald Zaymus School 1912, Villa in Republic Street – Karol Paver, Hotel Metropol 1931 – František Eduard Bednárik, Ceremonial Building (Theatre) with the reconstruction of balustrades 1942 – Otto Reichner with F. Čapek and E. F. Bednárik, Kamélia Restaurant 1930 – Otto Reichner, Gymnasium 1931 – Jozef Francu, New Post Office 1940 – Juraj Tvarožek, Slaughterhouse 1929 – Walter Frese, Railway Administration Building 1938 – E. F. Bednárik, Residential and Commercial Building of Dr. Ring 1925 + Engel Villa 1925 + Wittenberg Apartment House 1925 + Ellenborger Villa 1927 – Fridrich Weinwurm, Hotel Astoria 1928 + Commercial and Residential Building in National Street 1927 + Popper House 1928 + Residential House Dr. Krupec 1929 + Urban Design of the Town Quarter Svojdomov 1927 – Žigo Wertheimer – Vavrín, Commercial and Residential Building Progres 1927 + House of Mr. Bratmann in Závažie 1929 + Commercial and Residential Building in Bottova Street + House of Mr. Gross 1928 + House of Mr. Nurnberg 1927 + Residential House in Kalinčiakova Street – Jozef Zweigenthal. The premises of the hospital were gradually built by realization of pavilions: Infectious Pavilion of the Hospital 1934 – Milan Michal Harminc, Surgical and Obstetric Pavilion 1930 + Economic Building of the Hospital 1935 – Štefan Zongor, Ophthalmologic Pavilion 1913 – Alfréd Jendrassik, Children's Pavilion – Milan Rastislav Šavlík, Outpatient Clinic – Richard Pestor, as well as villas of senior consultants in front of the hospital premises. Commercial and Residential Building in A. Hlinka Square 1928 – Jozef Konrad, Tenant House of F. Kovalík 1937 – Július Stein. Development of the town to the west was founded by the quarter of villa houses and colony Small Prague, the colony at the slaughterhouse and the concept of the town quarter Svojdomov. The residential house in Firefighters Square 1943 – Alojz Jesch, House of Dr. Braun 1928 – Július Stein, Residential House of Ing. „K" 1928 – Jozef Konrad, Post Office 1941 – Ján Vrána, Town Market Place 1942 – M. Šesták + F. Čapka. The academic architect František Čapka (1905–1987) studied at the Academy of Fine Arts in Vienna 1930 and Prague 1935, he arrived in Žilina on the initiative of M. M. Scheer and for his lifetime he created with his colleagues for his town. Here are some realizations: stand at the stadium 1942, Factory Club Slovena 1942 (demolished in 2005), with F. E. Bednárik – United Power

7 |

7 – Vízia č. 4/2010 – Vision No. 4/2010 Rajecká (diaľničný privádzač č. 64) / Rajecká (motorway feeder No. 64), Dušan Voštenák

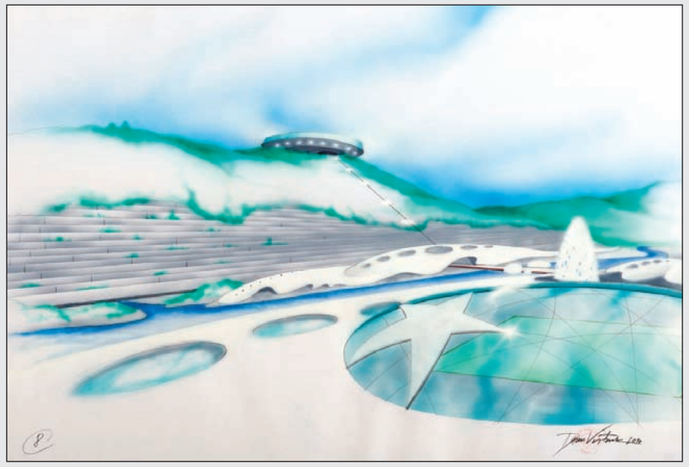
Stations 1942 and Railway Station Žilina 1942, Apartment House in Na Priekope Street.

In the 1950´s the constructive atmosphere determined the southern axis from the historic centre for development of the town, represented by Sorela as a coherent concept of the town quarter Hliny with Bulvár and quarter with residential houses in Bôrik. Ferdinand Čapka with Ladislav Bauer – Residential Unit Hliny I-IV, with M. Řepa – Trade Union House 1962, with S. Ďuriš – Branch of the General Credit Bank 1974. Another important architect who influenced the town was Michal Maximilán Scheer (1902-2000). He was born in Považská Bystrica, in the years 1919–1925 he studied architecture in Brno, in the years 1926 to 1948 he had in Žilina his own studio where he created, in that period, many daring projects. These realizations in Žilina town ranked him among the most important representatives of modern architecture in Slovakia. Here are some realizations in Žilina: Financial Palace 1931, Salesian Institute 1939, State Primary School 1933, Commercial Building Hustý 1947, Office Building of Drevoúnia 1950, Grossmann Residential and Commercial Building 1929, House of Industrialist „K" 1932, Residential and Commercial Building Trávnička 1932, Roman Catholic Parish House 1931, Gross Residential House 1929, Residential House „H" 1928, courtyard balcony house of the Roman Catholic parish 1931, Tenant House of F. Ševc 1944, with Julius Stein – Town Quarter Svojdomov 1932, Family House in Daxnerova Street 1927, Family House of S. Stein 1933, Family House in Veľká Okružná 1936, Villa of J. Malík 1951.

The inter-war period of expansion of the town also determined the basic functions of the territories for industry along the river Rajčanka and Váh. The sports complex was built under the hill Dubeň, for recreation people used to go to Riviéra to whirpool and for summer trips to Kysuca or Rajecké Teplice. After the war, with new ideals the industry along the river Váh was built, as well as Považské chemické závody, Avia, Heating Plant, Makyta, Modex, Slovena, or near Rajčanka, Drevoindustria, Stavoinvesta, Štrkopiesky, Ferona, Freezing Plants, Dairies, Bakeries, Brick Plants and ZVL premises.

Within the system of dams on the river Váh, Hričovská Dam and Water Works Žilina were built, which changed the natural climate in Žilina Basin.

Construction building prefabrication enabled building satellite housing estates Vlčince, Solinky, Hájik. Life has shown that living in a housing estate lacks individual activities therefore a natural need arose to build garden villages, as well as Bôrický Park and Chrasť Forest Park. The local plan of the residential unit Žilina as of 1980 – author Anton Stuchl, who included in the body of the town also suburban areas. Many creative architects, who worked on social contracts, concentrated in design institutes Stavoprojekt, Urbion, Športprojekta, Design Institute of the Slovak Union of Production Cooperatives, Proma, VHS Projekt-SK... Municipal Office (District Office of the Communist Party of Czechoslovakia) 1987 (Price of Dušan Jurkovič 1988) + Conservatory 1994 – Vierka Mecková, Indoor Swimming Pool 1963 – Anton Cimmermann, Hotel Slovakia 1980 – Stanislav Toman + Otto Sedlák + Gabriela Cimmermanová (Price of Dušan Jurkovič 1981), Police Compound – Ladislav Rožánek, Secondary Technical School of Civil Engineering – Milan Hodoň, Sports Hall 1986 – Ľudovít Kupkovič + Andrej Bašista (Price of Dušan Jurkovič 1986), House of Mourning 1960 – Ladislav Bauer + Anton Stolárik, Savings Bank, Language School – Ladislav Rožánek, House of Technology.
The efforts to develop the University of Transport and Communications in Žilina (University of Žilina) brought the construction of the complex of dormitories and canteen in Hliny, and then stabilizing the area for the

8 | **9**

8 – Vízia č. 7/2010 – Vision No. 7/2010 Rajecká cesta, Solinky/Rajecká Road, Solinky, Dušan Voštenák

9 – Vízia č. 8/2010 – Vision No. 8/2010 Pohľad na Dubeň z hotela Holiday Inn/View of Dubeň from the Hotel Holiday Inn. Dušan Voštenák.

Mesto Žilina

premises of the University of Žilina in Vlčince at Paľova Búda. Proportionally to the need of the town also offices of state and local administration, schools and nurseries were built. The airport in Hričov brought the connection with the world.

After 1989, the desire for democracy has represented the possibility of free elections, travelling and information from the whole world. This horizon forms our view of public affairs and responsibility for our decisions. After the abolition of the Department of the Chief Architect of the Town, the responsibility of deciding on the urbanism of the town was assigned to the competence of the mayor and the municipal council. The efforts of the architects to establish new architectural principles and regulations bring designing of the Local Plan of the Žilina Town – Vladimír Barčiak et al., which is now before its approval. The concept of the solution by Ivan Meliš found continuing of municipal plan of residential unit Žilina as of 1980 it also anticipates the optimal development of the town.

The decision on locating the assembly car plant KIA MOTORS in Teplička nad Váhom, and subsequent production plants around the town, provides further possibilities for development of the agglomeration with over eighty thousand inhabitants in northern Slovakia. This decision also accelerated the completion of the transport system of the motorway link with the feeder roads over Žilina. Similarly, like the railway and industrial zones cut us from the rivers, motorway feeders divide our town at the pawn level into zones without links to the town. Opening the conception communication is required on the topic of the second level of the town for people, the oasis of calm environment of parks above the level of the transport system with parking areas, technical facilities and industry.

Another issue is the natural contact with the three rivers. The historic situation for Žilina is offered by the preparation of the project of reconstruction of the railway junction Žilina and Modern Station, which is under preparation by the Railways of the Slovak Republic. The town can acquire territories near the water, but we need a new solution how to get there. We will try to formulate these issues as an assignment and regulations for the author of the project.

Despite the vision of the town for people, life after the Velvet Revolution goes gradually. After a burst of petrol stations, banks, car showrooms and insurance companies, a group of developers has gradually formed, prepared to tackle major problems of the consumer society. It began with retail chains: Business Center Dubeň 2000 – Juraj Herman, Business Center Aupark 2010 – Juraj Jančina, Business Center Mirage 2011, Michal Diviš, further, residential complexes: Amfiteáter 2009 – Amir Mann, Michal Diviš, Europalace 2009 – Michal Diviš, Residence Lesopark 2007 – Katarína Ihnatišinová, apartment houses: The Cube 2009 – Dušan Maňák, House in Spanyol Street 2009 – Stanislav Krčmárik, L-Palace 2007 – František Láncoš, Skelet 2005 – Ľuba Koreňová (Price of the Slovak Chamber of Architects for architecture CE.ZA.AR 2006 and Price of Dušan Jurkovič 2006).

Other important realizations of the last period are the National Bank of Slovakia 2003 – Vlado Fajčík, Maroš Likavčan, Robo Toman (CE.ZA.AR 2004), reconstruction of the Hotel Astoria 1995 – Vierka Mecková, reconstruction of the attic of Považská Art Gallery in Žilina 2009 – Studio Eurodesign (CE.ZA.AR 2010), Hotel Holiday Inn 2007 + Family House M. Ftorek 2004 + Multifunctional Building Renox 2003 – Peter Dunajovec, Administrative Building – Žilina Self-Governing Region 2005 – Peter Kurimský, S2 Station Zariečie 2010 – Studio Eurodesign, Social Insurance Company 2000 – Rudo Tupý, reconstruction of the Trade Union House 2010 – Ľubomír Kružel et al., reconstruction of the Makabi building 2011 – Otto Sedlák, reconstruction of the villa in V. Spanyol Street 2011 – Pavol Brna, F. T. Family house in Pivovarská Street 1993 + Polyfunctional Building J. Sunik 1995 – Ľuba Koreňová, reconstruction of the apartment building in Republic Street 2011 – Studio Eurodesign, extension of the office building Red 2007 – Mária Piričová, SSE Technology Center 2009 – Pavol Repka + Pavol Ružbarský, and other realizations of buildings which gradually shape the story of Žilina town.

(Academic Architect Dušan Voštenák)

10 | |

10 – Návrh kioskov na ambulantný predaj Maringotky pre Žilinu / Design of kiosks for street vending Maringotky for Žilina, Ateliér – Eurodesign.

Roman Talaš
Predseda IUR/IUR Chairman

Inštitút urbánneho rozvoja/The Institute of Urban Development
Trnavská cesta 84, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 903 755 430
e-mail: info@iur.sk
www.iur.sk

Mestská štruktúra je jedinečná v tom, že je vytvorená jedine a len človekom. Táto mimoriadna vlastnosť je určujúca danosť i pri tvorbe budúcnosti. Záleží len na nás ako budú mestá v budúcnosti vyzerať. Od urbanistických modernistických vízií ostáva dnes tvorba miest skôr konzervatívna ako odvážne vizionárska. Nechcem hodnotiť či je to dobre alebo zle, ale určite to nesmie brzdiť našu snahu vytvárať príjemné mestské životné prostredie. Mesto nie sú len budovy, ale aj jeho tepny – verejná infraštruktúra. Od jej kvality závisí pocit z mesta. Príjemný alebo aj zmätený. Ulice, parky a námestia sú priestory, ktoré dávajú pridanú hodnotu obyvateľom a jednoznačne zvyšujú ako ekonomickú hodnotu všetkých nehnuteľností, tak aj sociálno-spoločenskú. Dobre zhodnotená investícia do verejného priestoru sa napokon vráti všetkým zúčastneným stranám – nielen investorom, ale aj samospráve a predovšetkým občanom. Recept pre budúcnosť, pre krajší životný priestor nás všetkých a ďalší rozvoj miest, je preto podľa mňa veľmi jednoduchý. Spoločne rozmýšľať ako sa veci robiť dajú a nie naopak. Takáto elementárna filozofia nás posunie ďalej. Som presvedčený, že na začiatku ďalšej tvorby mesta, musí prebehnúť čo možno najširšia diskusia. Pomôže stanoviť primerane flexibilný rámec pre spracovanie návrhov a následná riadená diskusia potom povedie k výberu najoptimálnejšieho návrhu.
Priestor vidím predovšetkým v spolufinancovaní verejnej infraštruktúry z jednotlivých komerčných investícií na základe jasných pravidiel. Tieto prostriedky musia byť viazané na budovanie parkov, námestí, ulíc v stanovenom mestskom dizajne, pričom organizácia plánovania a realizácia by mala byť v rukách samosprávy. Moment zodpovednosti voči verejnosti je základným nástrojom urbánneho rozvoja. Identifikuje, zhmotňuje politikum v priestore. Zároveň by mohol priniesť zmenu vnímania investícií, ktoré sa v konečnom dôsledku prejavia na zlepšovaní životného mestského priestoru. Samosprávy by mali motiváciu rozmýšľať proinvestične a stavitelia by získali partnera a porozumenie. Výsledkom by tak mohli byť aj lepšie podmienky pre realizáciu investičných plánov, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie termínového rámca prípravy územných podkladov a posudzovania samotných projektov.
Situácia s investíciami nie je na Slovensku optimálna a nie je to len financiami. Hlavným zdrojom nespokojnosti sú procesy prípravy územnoplánovacích dokumentácií a priebeh ich schvaľovania. Napriek tomu, že stavebný zákon platný od roku 1976 nie je vo svojej podstate neakceptovateľný, jeho nedodržiavanie vedie k predlžovaniu procesov, nejasnému plánovaniu a tým k stagnácii spoločenského a mestského rozvoja. Jeho aktualizácia je preto na Slovensku nevyhnutná.
V našom multiprofesijnom združení Inštitútu urbánneho rozvoja sa snažíme pomenovať témy danej problematiky, ktoré si z nášho poznania zaslúžia pozornosť z pohľadu: Funguje to pre všetkých? V priebehu krátkej doby sme v diskusiách identifikovali množstvo tém, o ktorých sme presvedčení, že by svojimi riešeniami prispeli k zlepšeniu podmienok i možností rozvoja. Práve účasť viacerých profesií združených v našom inštitúte nám dáva predpoklad vytvárať návrhy optimálneho riešenia procesov, ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú podmienky vzniku investície – stavby.
Príklady fungujúcich systémov udržateľného rozvoja mesta a procesov sme dlho hľadať nemuseli. Profesionálne skúsenosti našich členov a ich interakcia s podobnými procesmi v zahraničí, blízkom i vzdialenejšom, nám ponúkli inšpiráciu. Trhové ekonomiky v princípe vygenerovali relatívne navzájom podobné prostredie pre tvorbu mesta. Je našou úlohou sa poučiť, pretože napriek 20 rokom od zmeny spoločenského systému nedosahujeme úroveň objektivity a politického záujmu v prospech budovania verejného priestoru. Príčina môže tkvieť v nedostatku financií i v neustálej zmene vedení miest z politického pohľadu. No práve rozvoj miest, vzhľadom na svoju dlhodobú vlastnosť, musí prebiehať bez zásadného dočasného vplyvu. Na pláne rozvoja mesta sa musí zhodnúť prevažná väčšina jeho obyvateľov, aj v zastúpení lokálnych politikov. Iná cesta vedie k brzdeniu rozvoja a tým prostredia, v neposlednom rade aj podnikaniu, ktoré dáva ľuďom prácu a mestám dane.
Je samozrejme, že v prípade tvorby mestského priestoru nedôjde nikdy k úplným zhodám, ale som presvedčený, že poznáme cestu ako do budúcnosti nastaviť procesy tak, aby ten, kto má zlý pocit z plánovanej stavby, dostane aj návrhy ako sa mu v okolí kvalita života zlepší.

An urban structure is unique in the fact that it has been created only and exclusively by the man. This extraordinary characteristic is a determining feature also with shaping of the future. It only depends on us how cities will look in the future. Based on urban modernistic visions, forming of cities today remains rather conservative than courageously visionary. I don't want to judge whether it is good or bad, but it definitely must not slow down our effort to shape an enjoyable urban environment. A city is not only buildings but also its veins – the public infrastructure. Its quality determines the feeling from the city. Enjoyable or also chaotic. Streets, parks and squares are spaces that provide an added value for the inhabitants and clearly increase the economic value of all the properties as well as their social value. A well evaluated investment in a public area will in the end benefit all the stakeholders – not only the investors but also the municipality and especially the citizens. A recipe for the future, for achieving a nicer living space for all of us and further development of cities, is therefore, in my opinion, very simple.

We should think together how things can be done and not the opposite. Such an elementary philosophy will move us further. I am convinced that a further development of the city must be preceded by the widest possible discussion. It will be helpful to establish an appropriately flexible framework for processing of proposals and the consequent controlled discussion will then lead to the selection of the most optimal proposal.
I see the space especially in co-financing of the public infrastructure from various commercial investments based on clear rules. These funds need to be reserved for development of parks, squares, streets in a designated urban design while the organisation of the planning and the implementation should be in the municipality's hands. The moment of responsibility towards the public is the basic instrument of urban development. It identifies and materialises politics in space. At the same time it could bring a change of the perception of investments, which will in the end up demonstrate themselves in enhancement of the city's living space. Municipalities would be motivated to think in favour of investments and building companies would obtain a partner and understanding. The result could also be better conditions for implementation of investment plans, especially as far as meeting the deadlines for drawing up land use documentation and evaluation of projects themselves.
The situation with investments is not optimal in Slovakia and it is not only about the funds. The main source of discontent are procedures for drawing up the land use documentations and the process of their approval. In spite of the fact that the Building Act in force from 1976 is not unacceptable in its essence, its violation leads to prolongation of processes, to unclear planning and therefore to stagnation of social and urban development. Therefore its update is inevitable in Slovakia.
In our multi-profession association of the Institute of Urban Development, we try to label topics of the given issue, which out of our knowledge deserve the attention in terms of: Does it work for everybody? In the course of a short period of time we identified many topics in discussions of which we are convinced that their solutions would contribute to improving the conditions and the opportunities for development. It is precisely the participation of several professions associated in our institute that gives us the odds to create proposals for optimal solutions of processes that decisively affect the conditions for the formation of an investment – a structure.
It is quite easy to find examples of functioning systems of urban sustainable development. The professional experiences of our members and their interaction with similar processes abroad, closer or more distant, have offered inspiration to us. In principle market economies generated relatively similar environments for urban development. Our task is to learn from it because even 20 years after the change of the social system we do not achieve the level of objectivity and the political interest in favour of public space development. The reason can be a lack of funds and in constant change of the cities' management from the political perspective. But precisely the urban development, considering its long-term nature, has to progress without a significant temporary influence.
The urban development plan needs to win the approval of most the city's inhabitants and also of the local politicians. The other direction leads to slowing down of the development and thereby also the environment and not the least also the business, which provides jobs for the people and taxes for the cities.
It is natural that in case of urban space development there will never be a full agreement, but I am convinced that we know the way how to set processes for the future to achieve the condition that if someone has a bad feeling about a planned structure, he/she will also receive proposals as to how the quality of his/her life will improve in the neighbourhood.

1 | — | —

1 – Bratislava, Byvala priemyselna zona / Brownfield

Inštitút urbánneho rozvoja – IUR

Riešenie problémov slovenských miest cestou kultivovaného dialógu

IUR je skratka, ktorá sa na Slovensku po viac ako roku existencie pomaly, ale isto dostáva do povedomia odbornej aj laickej verejnosti. Etablovala sa ako platforma s odvážnou ambíciou združiť všetky profesie pôsobiace v oblasti urbánneho rozvoja a tvorby krajiny. IUR tak na seba preberá úlohu garanta kvality odporúčaných transparentných procesov. Je živým organizmom, ktorého každý člen je aktívnym článkom.

Veľká výzva na začiatku

Na svojej pôde IUR vytvoril priestor pre multidisciplinárne stretnutia, ktoré si dovtedy málokto vedel predstaviť v praxi. Na prednášky organizované inštitútom sú dnes pravidelne pozývaní developeri, architekti, inžinieri, projektanti, stavebné firmy, finančné inštitúcie, marketingoví odborníci, právnici, realitné kancelárie, správcovia nehnuteľností, reprezentanti samospráv a orgánov štátnej správy. Všetky spomenuté profesie a podnikateľské subjekty majú otvorené dvere do členskej základne tejto neziskovej organizácie, ktorá sa snaží vytvoriť partnerský vzťah medzi verejnosťou, vládnymi inštitúciami, samosprávami a developerským odvetvím, založený na vzájomnej dôvere a porozumení. V tomto zmysle zohráva najmä úlohu mienkotvorného partnera štátnej správy, samosprávy, verejnosti aj developerov pri nezávislom a odbornom posudzovaní stavebných investičných zámerov, urbánnom plánovaní a tvorbe kvalitného životného priestoru, ako aj pri tvorbe a zmenách či posudzovaní legislatívneho prostredia.

Vyváženosť na prvom mieste

IUR zosobňuje snahu neustále hľadať inovatívne riešenia, efektívnosť a kultivovanosť. Ide predovšetkým o tvorbu životného prostredia na nadradenej úrovni. Tvorba miest a obcí je preto príťažlivá vďaka svojej komplexnosti, ktorá nikoho neobchádza, ale naopak, zasahuje všetkých. Kvalitu prostredia ovplyvňuje funkčnosť architektúry. Ani výnimočná architektúra zasadená do zlej urbanistickej štruktúry nedokáže skvalitniť prostredie – len zhoršuje prítomnú pachuť dezorganizácie a prispieva k degradácii mestského životného priestoru. Na druhej strane, bežná architektúra vo vysoko kvalitnom prostredí môže byť príjemná a funkčná. Predstavitelia a sympatizanti IUR si dobre uvedomujú, že kultivácia prostredia značí vyváženosť v tvare architektúry bez ohľadu na to, či ide o solitérny dom alebo koncepciu celého mesta. Tá reflektuje prostredie a odráža realitu vzájomných priestorových, ekonomických a sociálnych vzťahov.

Zmeniť myslenie verejnosti

Podporou pre budovanie vzťahov je komunikácia. Práve tá je jedným z predpokladov naplnenia vízie IUR. V dialógu s verejnosťou, chce presvedčiť, že developer nie je nepriateľ, ale partner v rozvoji prostredia, v ktorom žijeme. K tomu neodmysliteľne patrí funkcia vzdelávať a vychovávať nastupujúcu generáciu tvorcov a užívateľov. V konečnom dôsledku je cieľom vytvorenie transparentného prostredia, ktoré bude benefitom pre všetky záujmové skupiny – – samospráva, stavebník, verejnosť i developer.

2 | 3

2 – Vieden, Pesia zona / Pedestrian area
3 – Bratislava, Byvala priemyselna zona / Brownfield

IUR odvážne poukazuje na najpálčivejšie témy slovenských miest, ako aj metropoly Slovenska.
V súčasnosti je to predovšetkým:

- stavebný zákon – stavebné konanie a jeho zjednodušenie
- územný plán Bratislavy a jeho zmeny
- príspevky developerov mestu na budovanie infraštruktúry – ich stransparentnenie

Hoci sa inštitút v súčasnosti sústreďuje na Bratislavu a jej okolie, viacero tém, ktoré sú v centre pozornosti jeho členov, má nadregionálny, systémový charakter. Zámerom združenia je aplikácia výsledkov činnosti IUR na národnej úrovni, samozrejme, rozširovanie pôsobnosti IUR do ostatných regiónov Slovenska v závislosti od rastu členskej základne.

Základné ciele IUR

- snaha o vybudovanie vyváženého, dobre naplánovaného a udržateľného rozvoja miest a obcí
- podpora ústretového a efektívneho stavebného rozvoja
- kvalitný rezidenčný, komerčný a priemyselný development
- efektívne plánovanie a korektné praktiky
- podávanie konkrétnych návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia
- zabezpečovanie profesionálneho rozvoja svojich členov
- poskytovanie odborných skúseností členov pri rokovaniach s dotknutými orgánmi, organizáciami a verejnosťou

Komisie IUR

V IUR pracujú tri komisie: Komisia dopravy, parkov a zelene; Legislatívno-vyjednávacia komisia a Publikačno-vzdelávacia komisia.

Prvá z nich zastrešuje komplexný okruh aktivít, ktoré sa týkajú urbanizmu, dopravy, parkov a zelene. Jej cieľom je podpora uplatňovania myšlienok trvale udržateľného rozvoja v plánovaní miest a obcí, ale aj podieľanie sa na vypracovaní koncepcií a dlhodobých stratégií územného plánovania sídiel. Komisia ponúka spoluprácu pri vypracovaní územných plánov, územných plánov zón a podpore ich flexibility.

Legislatívno-vyjednávacia komisia sa zameriava predovšetkým na spracovanie podnetov členov združenia IUR. Vypracúva legislatívne podklady pre rokovania IUR. Snahou je predkladať návrhy, vysvetľovať ich účel svojim členom, verejnosti, orgánom štátnej správy a samosprávy a vyvíjať úsilie smerujúce k zlepšeniu legislatívneho prostredia.

Publikačno-vzdelávacia komisia svoju činnosť sústreďuje predovšetkým na prezentáciu inštitútu širokej i odbornej verejnosti. Jej poslaním je prezentovať výsledky práce IUR, nachádzať vhodné formy oslovenia cieľových skupín, sprostredkovávať zahraničné skúsenosti, prinášať príklady i vlastné návrhy riešenia urbanistických problémov.

Institute of Urban Development – IUR

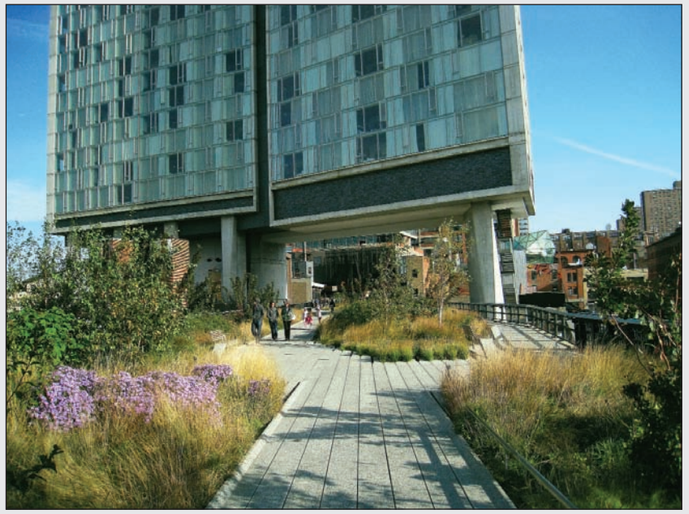
Dealing with issues of Slovak cities through a cultured dialogue

IUR is an abbreviation that after over one year of its existence in Slovakia is slowly but surely becoming known among the professional and general public. It has established itself as a platform having the courageous ambition to associate all the professions working in the area of urban development and landscaping. IUR thus assumes the role of a sponsor of quality of the recommended transparent processes. It is a live organism whose each member is an active component.

4 | 5

4, 5 – Hamburg Hafencity/Hamburg Hafencity

Great challenge in the beginning

IUR created a platform for interdisciplinary meetings, which anybody could hardly imagine until then. Lectures organised by the institute are currently attended by developers, architects, engineers, project designers, construction firms, financial institutions, marketing experts, lawyers, real estate agencies, property administrators, representatives of municipalities and public administration bodies, who are regularly invited as guests. All the mentioned professions and business entities have the door open to become members of this non-profit organisation, which tries to create partnership between the public, government institutions, municipalities and developers based on mutual trust and understanding. In this sense it mostly plays the role of an influential partner of the state administration, the municipality, the public and the developers with independent and expert assessment of investment development plans, urban planning and formation of a high-quality living space as well as with development and adjustment or evaluation of the legislative environment.

Balance in the first place

IUR personalises the effort to permanently look for innovative solutions, efficiency and fineness. It is especially about formation of the environment on a superior level. Development of cities and municipalities is attractive due to its complexity, which does not bypass anybody, but on the opposite it affects everybody. The environment quality is affected by the architecture functionality. Even a unique architecture placed in a bad urban structure is not able to enhance the environment quality – it only worsens the present aftertaste of disorganisation and contributes to degradation of the city's living space. On the other hand a regular architecture set in a high-quality environment can be pleasant and functional. Representatives and sympathisers of IUR realise well that refining the environment means balance in the shape of the architecture regardless of the fact if it is a solitary house or a concept of the whole city. It reflects the environment and the reality of mutual spatial, economic and social relations.

Change the public thinking

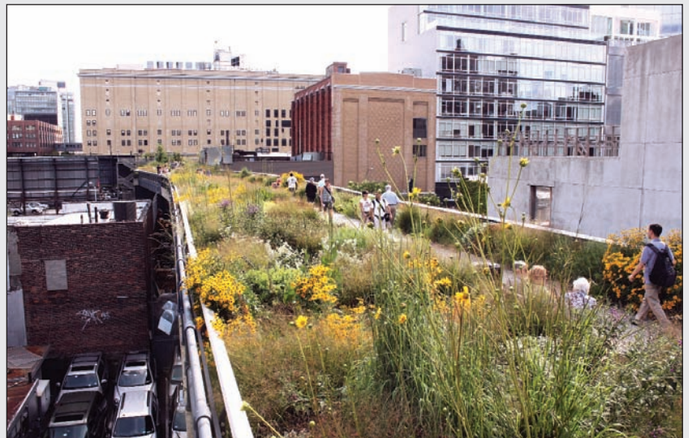
The support for building relationships is communication. Precisely that is one of the presumptions for fulfilling IUR's vision. In a dialogue with the public, it wants to convince that a developer is not an enemy but a partner in development of the environment that we live in. This inevitably includes the task of educating and training the upcoming generation of creators and users. In the end the goal is to create a transparent environment that will benefit for all the stakeholders – the municipality, the building company, the public and the developer.
IUR courageously addresses the hottest issues of Slovak towns as well as of the Slovak capital.

Currently they are especially:

- the Building Act – the construction permit process and its simplification
- the land use plan of Bratislava and its adjustments
- developers' contributions for infrastructure construction – making them more transparent

Although the institute currently concentrates on Bratislava and its vicinity, several issues that are in the focus of its members have a trans-regional, systemic character. The aim of the association is to apply results of IUR's work on the national level and, of course, to expand IUR's activity into other regions of Slovakia depending on its membership growth.

6 | **7** | **8**

6, 8 – New York, High line park / New York, High line park
7 – Park / Park

Basic IUR goals

- Effort to achieve a balanced, well planned and sustainable development of cities and municipalities
- Support for friendly and efficient construction development
- High quality, residential, commercial and industrial development
- Efficient planning and fair practices
- Submitting specific proposals for improving the business environment
- Facilitation of professional growth of its members
- Provision of its members' professional experience during negotiations with affected bodies, organisations and the public

IUR committees

There are three committees working at IUR: Towns-Planning, Transport, Parks and Greenery Committee; Legislative and Negotiating Committee and Publication and Educational committee.

The first one covers a complex circle of activities related to urbanism, transport, parks and greenery. Its aim is to support the application of ideas of the sustainable development with the planning of cities and municipalities, but also to participate in development of concepts and long-term strategies for land use planning of residences. The committee offers cooperation with drawing up of land use plans, land use zones and the support of their flexibility.

The legislative and negotiating committee especially focuses on the processing of proposals made by IUR members. It draws up legislative documentation for IUR negotiations. The effort is to submit proposals, explain their purpose to its members, the public, the state administration bodies and the municipality and to exert the effort directed at improving the legislative environment.

The publication and educational committee focuses its activity especially on the presentation of the institute to the general and the professional public. Its mission is to present the results of IUR's work, to look for suitable forms of addressing target groups, to facilitate foreign experiences, to bring examples and own proposals of solving urban problems.

9 | **10**

9, 10 – Vancouver / Vancouver

Prof. akad. arch. Ing. arch. Ján Bahna
Spolok Architektov Slovenska/The Slovak Architects Society

Panská 15, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 254 431 078
e-mail: sas@euroweb.sk
www.sasarch.sk

Cena Dušana Jurkoviča je v architektonických dejinách Slovenska najstaršou a najvýznamnejšou cenou. Dá sa povedať, že plní funkciu národnej ceny za architektúru. Zažila šesťdesiate roky, kedy ju prvá generácia slovenských architektov založila, prežila aj obdobie normalizácie za cenu zmeny názvu na Cenu Zväzu slovenských architektov a dočkala sa aj svojej revitalizácie po roku 1990.
Vznik Ceny Dušana Jurkoviča bol spojený s uvoľňovaním politickej klímy v šesťdesiatych rokoch. Pôvodných šesť kategórií bolo poznačených vtedajšími aktuálnymi problémami urbanizmu a výstavby sídlisk. K nim pribudla v roku 1969 aj cena za celoživotnú tvorbu.
V období rokov 1974–1988 sa ako Cena Zväzu slovenských architektov udeľovala väčšinou trom kolektívom a od roku 1991 fungovala už opäť ako Cena Dušana Jurkoviča, avšak už s novým, upraveným štatútom. V novej ére deväťdesiatych rokov navrhované diela už posudzovala nezávislá porota, ktorá od roku 1999 má podľa štatútu charakter medzinárodnej poroty.
Postupne sa odchádzalo od kategórií a prešlo sa k udeľovaniu jednej ceny. Možno dnes konštatovať, že takmer päť posledných desaťročí slovenskej architektúry sa v podstatných črtách zrkadlí práve cez optiku Ceny Dušana Jurkoviča. Svedčia o tom pravidelné každoročné výstavy prezentujúce nielen diela laureátov ale aj nominácie na cenu a všetky ostatné prihlásené diela.
Cena má už svoju históriu v kontexte slovenskej kultúry a má rešpekt u našich zahraničných partnerov. Symbolizuje kontinuitu architektonickej minulosti so súčasnosťou.

Pohľad na ostatný ročník Ceny Dušana Jurkoviča potvrdzuje zodpovedný a náročný výber i dôstojnú reprezentáciu súčasnej tvorby. Osvedčený a nezávislý systém práce medzinárodnej poroty vo viacerých aspektoch dáva záruky hľadania nových ideí a domácimi pomermi nezaťažených pohľadov na tvorbu. Členmi medzinárodnej poroty boli Jakub Cígler (ČR), Andrej Alexy (SR), Jozef Fabian (SR), Péter Janesch (Maďarsko), Stefan Kurylowicz (Poľsko), Rolf Reichert (Nemecko), Igor Teplan (SR). Predsedom poroty bol Jakub Cígler.
Súťaž sa vyznačovala nebývalou vyrovnanosťou úrovne predložených diel, preto sa porota rozhodla udeliť len Nominácie, ktoré sú v zmysle štatútu osobitným ocenením diela. Porota týmto spôsobom poukázala na diela, ktoré reprezentujú slovenskú architektúru v širokej palete jej typológie – konkrétne od vinárskej a industriálnej architektúry v spojení s galériou a krajinotvorbou, cez memoriálnu , administratívnu a rezidenčnú spojenú s multifunkčným parterom.
Ťažisko výstavy tvoria najmä ocenené diela, teda tie, ktoré získali Nomináciu.
V prípade vinárskeho komplexu IN VINO v Modre (Kalin Cakov, Emil Makara, Ján Obušek, Metodiy Monev, Miloš Djuračka, architektonický ateliér cakov–makara) porota ocenila predovšetkým veľmi citlivé osadenie do okolitej krajiny a súčasne aj spojenie funkcie galérie výtvarného umenia s prezentáciou vinárstva.
Pamätník obetiam Holokaustu z okresu Bánovce nad Bebravou v Bánovciach nad Bebravou (Anna Pernecká, Ján Pernecký, Bohuslav Pernecký, architektonický ateliér BP) charakterizuje silná myšlienka stvárnená citlivým a premysleným návrhom. Minimálnymi prostriedkami pomocou svetla a tieňa evokuje atmosféru nadčasovosti.
Na polyfunkčnom dome VELES (Norbert Šmondrk, štúdio K.F.A) porota ocenila ako autor tohto projektu dokázal včleniť súčasný nekompromisný architektonický koncept do zložitého kontextu okolitej nesúrodej historickej zástavby.
Autori diela INNER City Residence (Roman Halmi, Peter Jurkovič, Lukáš Kordík, Števo Polakovič, architektonický ateliér gutgut s.r.o.) získali ocenenie za vysokú architektonickú invenčnosť tímu, ktorý dokázal včleniť do zložitého kontextu historického jadra mesta svojbytnú rezidenčnú budovu s aktívnym obchodným parterom. Popri tom, že objekt veľmi intenzívne využíva danú lokalitu, podarilo sa autorom udržať optimálny vzťah budov k voľnému priestoru.
Výstavu dotvára výber niekoľkých ďalších diel, ktoré sa zúčastnili ostatného ročníka súťaže. Viaceré vynikajú invenčnosťou, pravom ich zaraďujeme medzi invenčnú architektúru.

Cena Dušana Jurkoviča symbolizuje snahu Spolku architektov Slovenska – garantovať vysokú úroveň a kultúrno–spoločenskú prestíž architektúry, ktorá reaguje na spoločenské premeny a je trvalým vkladom do kultúrnej histórie národa.

Tohtoročný 47. ročník opäť prinesie diskusiu o hodnotách súčasnej architektúry. Jej základom bude viac ako tridsať architektonických diel, ktoré posúdi sedemčlenná medzinárodná porota, ktorej členmi sú Andreas Lichtblau (Rakúsko), Peter Lizoň (USA), Jaroslav Wertig (Česko), za Slovensko v porote zasadnú Ľubica Vítková (FA STU), Kalin Cakov (nominácia na Cenu D. Jurkoviča 2010), Ladislav Bradiak a Ivan Kubík.
Porota bude zasadať 22. a 23. septembra a slávnostné odovzdanie Ceny sa uskutoční 15. novembra 2011 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Výstava prihlásených a ocenených diel bude sprístupnená 15. novembra v Galérii architektúry Spolku architektov Slovenska v Balassovom paláci v Bratislave na Panskej ulici č. 15.

The Dušan Jurkovič Prize is in the architectural history of Slovakia the oldest and most distinguished prize. One can say it fulfils a function of a national prize for architecture.
It experienced the sixties, when it was founded by the first generation of Slovak architects, it also experienced a period of normalisation at the cost of its renaming to the Slovak Architects Association Prize and it also lived to see its revitalisation after 1990.
Formation of the Dušan Jurkovič Prize was connected to loosening the political climate in the sixties. The original six categories were marked by the contemporary town–planning problems and construction of housing estates. In 1969 it was joined by the award for lifetime achievements. In the period of 1974–1988 it was usually granted as the Slovak Architects Society Prize to three teams and since 1991 it has been functioning again as the Dušan Jurkovič Prize, however, with a new adapted statute. In the new era of the nineties the works proposed were judged by an independent jury, which has had a character of an international jury since 1999, in accordance with the statute.
Gradually the categories have been abandoned and one prize started to be conferred. Nowadays we can state that almost five past decades of the Slovak architecture are reflected in their significant features exactly through the optics of the Dušan Jurkovič Prize. It is shown by regular annual exhibitions presenting not only the nominees' works, but also nominations for the prize and all other enrolled works.
The prize already has its history in the context of the Slovak culture and it is respected by our foreign partners. It symbolises a continuity between the architectural past and presence.

The view of the recent year of the Dušan Jurkovič Prize confirms a reliable and demanding selection, as well as a dignified representation of the current work. Well–established and independent system of work of the international jury gives in more aspects a guarantee of searching for new ideas and views of work, not burdened by domestic relations. The members of the international jury were Andrej Alexy (Slovakia), Jozef Fabian (Slovakia), Péter Janesch (Hungary), Stefan Kurylowicz (Poland), Rolf Reichert (Germany), Igor Teplan (Slovakia). The jury was presided over by Jakub Cígler (Czechia).
The competition marked an unusual balance of the level of submitted works, therefore the jury decided to confer only those nominations, which are a special recognition of the work, in the sense of the statute. The jury thus pointed at the works broadly representing the Slovak architecture in its typology – namely ranking from the viticulture and industrial architecture in connection with a gallery and landscape, through the memorial, administrative and residential referring to the multifunctional parterre.

The core of the exhibition lies in works awarded, namely those that gained a nomination.
In case of the winery IN VINO in Modra (Kalin Cakov, Emil Makara, Ján Obušek, Metodiy Monev, Miloš Djuračka, architectural studio cakov–makara) the jury prized mainly a very sensitive settlement of surrounding landscape and at the same time a connection of the fine art gallery function with the viticulture presentation.
The Memorial to Holocaust Victims from the district of Bánovce nad Bebravou in Bánovce nad Bebravou (Anna Pernecká, Ján Pernecký, Bohuslav Pernecký, architectural studio BP) is characterised by a strong idea formed with a sensitive and elaborated proposal. With minimum means using the light and shadow it evokes an atmosphere of timelessness.
In the polyfunctional house VELES (Norbert Šmondrk, K.F.A studio) the jury appreciated, how the project author managed to incorporate the current architectural concept to the complex concept of the surrounding homogeneous historical housing development.
The authors of the work INNER City Residence (Roman Halmi, Peter Jurkovič, Lukáš Kordík, Števo Polakovič, architectural studio gutgut s.r.o.) gained an award for a high architectural team invention, which managed to incorporate an independent residential building with an active business parterre into the complex context of the historical city core. The object not only very intensively uses the location given, but the author succeeded in maintaining the optimum relation of buildings to the free space.
The exhibition is completed by a selection of several other works, which participated in the recent competition year. More of them excel with their invention, by right they are ranked among the Architecture of Invention.

The Dušan Jurkovič Prize symbolises an attempt of the Slovak Architects Society to guarantee a high level of cultural–social prestige of architecture, reacting to social changes and it is a permanent investment into the cultural history of the nation.

The 47th year this year will bring again a discussion on values of the current architecture. Its basis will be more than thirty architectural works, which will be assessed by a seven–member international jury, the members of which are Andreas Lichtblau (Austria), Peter Lizoň (USA), Jaroslav Wertig (Czech Republic), for Slovakia Ľubica Vítková (FA STU), Kalin Cakov (nomination for Dušan Jurkovič Prize 2010), Ladislav Bradiak and Ivan Kubik. The jury will meet on 22 and 23 September and the ceremonial prize award will take place on 15 November 2011 in the Mirror hall of the Primatial Palace in Bratislava. The exhibition of enrolled and prized works will be accessible on 15 November in the Gallery of Architecture of Slovak Architects Society in Ballace Palace in Bratislava in Panská street 15.

Alojz Kopáčik

Alojz Kopáčik
děkan SvF STU v Bratislavě

Stavebná fakulta v Bratislave
/Faculty of Civil Engineering of Slovak University of Technology in Bratislava
Radlinského 11, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 252 923 006
e-mail: dekan.svf@stuba.sk
www.svf.stuba.sk

História Stavebnej fakulty (SvF) STU v Bratislave sa začala písať v roku 1937 po zriadení Vysokej školy technickej dr. Milana Rastislava Štefánika v Košiciach. Prvé vyučovanie na tejto vysokej škole sa začalo v Martine 5. decembra 1938. Do svojho terajšieho sídla v Bratislave sa škola presťahovala v roku 1939 už pod novým názvom Slovenská vysoká škola technická (SVŠT). Od školského roku 1950/51 mala SVŠT päť fakúlt medzi ktorými boli aj Fakulta inžinierskeho staviteľstva a Fakulta architektúry a pozemného staviteľstva (FAPS), ktorej nosné študijné odbory boli Architektúra a Pozemné stavby.

V roku 1960 došlo k zlúčeniu Fakulty inžinierskeho staviteľstva a Fakulty architektúry a pozemného staviteľstva a tak vznikla samotná Stavebná fakulta. V roku 1976 sa od Stavebnej fakulty odčlenila Fakulta architektúry so študijným odborom Architektúra. Na Stavebnej fakulte sa v súlade s požiadavkami praxe rozvíjal študijný odbor Pozemné stavby. Po roku 1989 prešiel tento študijný program výraznou prestavbou a transformoval sa na dva študijné programy so spoločným bakalárskym štvorročným štúdiom pod spoločným názvom – Pozemné stavby a architektúra a dvoma dvojročnými inžinierskymi programami a to Pozemné stavby a architektúra (PSA) (program s architektonickým vzdelávaním) a Architektonické konštrukcie a projektovanie (AKP) (program zameraný na konštrukcie a techniku prostredia v architektúre).
Stavebná fakulta STU v Bratislave je modernou výchovno-vzdelávacou a výskumnou inštitúciou ponúkajúcou štúdium v akreditovaných študijných programoch v celom komplexe bakalárskeho, inžinierskeho a doktorandského štúdia. Vzdelávací systém je kreditový, kompatibilný s Európskym systémom prenosu kreditov ECTS, takže umožňuje obojsmernú mobilitu študentov a doktorandov a prepojenie s prestížnymi partnerskými univerzitami v rámci aktuálnych medzinárodných programov (Life Learning Program – Erasmus, Tempus Tacis). Fakulta vytvára priestor na harmonizáciu vzdelávania, posilňuje teoretický základ štúdia s cieľom naplniť univerzitný charakter štúdia.
Stavebná fakulta STU v Bratislave za viac ako 70 rokov svojej existencie vychovala vo všetkých študijných odboroch spolu 4.742 bakalárov, 29.649 inžinierov a 1.130 kandidátov vied a doktorov. V aktuálnom školskom roku má fakulta 3.717 študentov na bakalárskom a inžinierskom štúdiu a 326 študentov na doktorandskom štúdiu. Medzi jej absolventmi je celý rad odborníkov, ktorí sa natrvalo zapísali do histórie slovenského stavebníctva. Dôkazom toho sú aj početné stavby, ktoré dodnes slúžia svojmu účelu a budia obdiv svojím konštrukčným a estetickým riešením.
Onešná Stavebná fakulta so svojimi 21 katedrami, Ústavom súdneho znalectva, Centrom informačných technológií a Knižnicou a informačným centrom tvorí najväčšie vzdelávacie a vedecko-výskumné centrum v oblasti stavebníctva a geodézie. Svoje poznatky študentom odovzdáva na fakulte 43 profesorov, 69 docentov, 144 odborných asistentov ako aj 55 vedeckých pracovníkov. Absolventi SvF majú široké uplatnenie v praxi.

The history of the Faculty of Civil Engineering of Slovak University of Technology in Bratislava started in 1937, when the Polytechnical Institute of Dr. Milan Rastislav Štefánik in Košice was established. The instruction at this school first started in Martin on December 5, 1938.
The school, then called the Slovak Polytechnical Institute, moved to the present premises in Bratislava in 1939. Since the academic year 1950/51, the Slovak Polytechnical Institute contained five faculties, among them the Faculty of Civil Engineering and the Faculty of Architecture and Building Structures. Their main fields of study were Architecture and Building Structures.
In 1960, the Faculty of Civil Engineering and the Faculty of Architecture and Building Structures united, and the Faculty of Civil Engineering came into existence. In 1976, the Faculty of Architecture with its field of study of Architecture separated from the Faculty of Civil Engineering.
In compliance with the requirements of the practice, the Building Structures field of study was developed. After 1989, this study program was restructured and transformed into two study programs with a common four-year Bachelor's study, which is called "Building Structures and Architecture". It is followed by two two-year engineering programs, which are „Building Structures and Architecture" (a program with architectural education) and „Architectural Constructions and Design" (a program aimed at construction and an environment technology in architecture).
The Faculty of Civil Engineering of STU in Bratislava is a modern educational and research institution offering studies in accredited study programs in a complex of bachelor's, engineering and doctoral studies. he system of education is a credit system, which is compatible with the European Credit Transfer System ECTS, so it makes possible the bidirectional mobility of students and PhDs, as well as interconnections with prestigious partner universities within current international programs (Life Learning Program – Erasmus, Tempus Tacis). The Faculty allows harmonization of the education, and boosts the theoretical basis of the studies with the aim of fulfilling the university character of the studies.
In more than 70 years the Faculty of Civil Engineering of Slovak University of Technology in Bratislava has educated 4,742 bachelors, 29,649 masters (engineers) and 1,130 PhDs and candidates of science. The Faculty currently has 3,717 students in the bachelor's and engineering studies and 326 students in the doctoral studies. There are a number of specialists among the Faculty's graduates who have contributed significantly to history of the Slovak civil engineering. This can be proved by the numerous constructions which not only serve their purpose, but are also admired for their construction and aesthetic solutions.
The current Faculty of Civil Engineering, with its 21 departments, the Institute of Forensic Engineering, the Center of Information Technologies and the Library and Information Center, is the largest educational and scientific-research center in the field of civil engineering and geodesy. The students receive their learning from 43 professors, 69 associate professors, 144 senior lecturers and 55 scientific workers. Graduates from the Faculty of Civil Engineering have broad job opportunities.

2
1 | 3

1, 2 – Výstavy studentských prací / Exhubitions of student's work
3 – Budova školy / Building of STU Bratislava

Visegrad 4 Young Architecture

Miloslav Mudrončík
Stavebná fakulta STU v Bratislave
/Faculty of Civil Engineering of Slovak University of Technology in Bratislava

Radlinského 11, Bratislava
Slovensko/Slovakia
tel.: +421 252 923 111
www.svf.stuba.sk

Young Slovak architecture

Výstava prezentuje prácu študentov a absolventov študijného programu Pozemné stavby a architektúra (PSA) na SvF STU v Bratislave v celom rozsahu ateliérovej tvorby a diplomových prác. Tematické okruhy prác sa týkajú Bratislavy, vidieka, konverzie priemyselných objektov, pamiatkovej obnovy historických budov a architektonických súťaží. Na týchto okruhoch pracoval kolektív pedagógov a študentov študijného programu PSA v spolupráci s praxou.
Architektonická výučba na študijnom programe PSA stavia na dobrých technických a inžinierskych vedomostiach študentov. Reaguje na súčasné ekonomické a spoločenské potreby praxe.
Výučba sleduje štyri rovnocenné aspekty, ktoré vytvárajú predpoklad pre dobre fungujúcu architektúru a stavebné dielo; účelový, konštrukčno-technický, ekonomický a estetický.
Stavebná fakulta a jej katedry svojou tradíciou vytvárajú dobré predpoklady pre zvládnutie technickej, inžinierskej a konštrukčnej stránky architektúry ako základnej gramatiky, fundamentu a predpokladu pre dobré fungovanie architektonického diela. Zvládnutie tejto gramatiky dáva základný predpoklad pre architektonickú tvorbu.
Táto časť výučby je sústredená najmä v bakalárskej prípravnej časti študijného programu PSA spolu s adekvátne zastúpenou architektonickou výučbou.
Inžinierska dvojročná časť programu je venovaná už prioritne architektonickému navrhovaniu od koncepcie začlenenia stavby do kontextu urbanizovaného a regulovaného prostredia cez objekt a jeho dobre logicky a ekonomicky fungujúcu dispozíciu, interiér až po dizajn konštrukčného detailu a konštrukcie.
Architektonickú výučbu na študijnom programe PSA je potrebné chápať ako celkové komplexné 6-ročné vzdelávanie. Predmety humanitné, výtvarné a architektonické spolu s inžinierskymi vytvárajú základný predpoklad pre zvládnutie náročných úloh, ktoré študenti riešia v 12 ateliérových tvorbách, záverečnej práci a diplomovej práci počas 6-ročného štúdia. Ateliérové tvorby tematicky pokrývajú celú škálu navrhovania pozemných stavieb, a to stavieb bytových, občianskych inžinierskych, výrobných a ich interiérov.
Súčasťou výučby je aj obnova stavieb pamiatkovo chránených a špecifiká projektovania v pamiatkovo chránenom prostredí.
Samostatnou oblasťou je urbanizmus a územné plánovanie ako neodmysliteľná súčasť architektonickej výchovy, obohatená v inžinierskom stupni o tvorbu krajiny a priestorovú ekonómiu.
Zadávané úlohy vychádzajú z konkrétnych požiadaviek miest a obcí na Slovensku a reagujú na ich aktuálne problémy.
Architektonickú výučbu na Stavebnej fakulte od roku 1993 zabezpečuje Katedra architektúry.
Medzi zakladajúcich členov katedry patrili osobnosti slovenskej, českej a rakúskej architektúry. Na katedre pôsobili a pôsobia významné osobnosti slovenskej architektúry s bohatou projekčnou praxou.
Dôležitým aspektom architektonickej výučby, pre ktorú koncepcia štúdia vytvára adekvátne predpoklady, je aj otázka úspor energií, ekológia a dnes aktuálna zelená architektúra, ktorú prednášajú významní odborníci nielen z domáceho prostredia, ale aj zo zahraničia.
Výskum na katedre je orientovaný na obnovu vidieka, v celej šírke tejto problematiky.
Študenti a absolventi ŠP PSA sa úspešne zúčastňujú domácich aj medzinárodných architektonických súťaží a výborne sa uplatňujú v domácich aj zahraničných architektonických ateliéroch.
Vystavované práce prezentujú celý rozsah koncepcie architektonického vzdelávania na študijnom programe PSA na SvF v Bratislave.

Young Slovak architecture

The exhibition presents the work of the students and graduates of the Building Structures and Architecture study program at the Faculty of Civil Engineering in Bratislava within the whole range of their design studio works and dissertations. The themes are related to Bratislava, the countryside, conversion of industrial buildings, preservation of monuments and historical buildings and architectural competitions. The teams of teachers and

students of this program worked on these themes and co-operated with the practice.
The architectural instruction of the program of Building Structures and Architecture is aimed at ensuring the good technical and engineering knowledge of the students. It responds to the current economic and social needs of the practice.
The teaching takes into consideration four equally important aspects that create the conditions for properly functioning architecture and construction work: purposeful, construction-technical, economic and aesthetic.
The Faculty of Civil Engineering and its departments, along with their traditions, create good conditions for coping with the technical, engineering and construction aspects of architecture as a basic "grammar", the basics and the prerequisites for the proper functioning of an architectural artwork. Coping with this "grammar" provides the basic prerequisite for an architectural output.
This part of the instruction is mainly concentrated in the preparatory bachelor part of the study program of Building Structures and Architecture; however architectural instruction is well covered, too. The two-year engineering part of the study program is primarily focused on architectural design from the concept of the incorporation of the structure in the context of an urbanized and regulated environment through the constructed object and its proper, logical and economically functioning disposition, from the interior to the design of the construction details and the structure itself.
It is necessary to perceive the architectural instruction in the study program of Building Structures and Architecture as a complex 6-year education.
The humane, fine art and architectural subjects together with the engineering subjects constitute the basic conditions for coping with the demanding tasks the students have to solve in 12 studio design works and dissertations during their 6-year studies. The studio design and its contents thematically cover the whole range of building structure projects, residential, civil, engineering, production constructions, and their interiors. Part of the instruction is also the reconstruction of protected historical buildings and specific features of designing in a protected historical environment.
An independent part is urbanism and regional planning, which are an integral part of the education of an architect.
In the engineering stage it is further developed by landscape engineering and spatial economy. The assigned tasks are based on the specific requirements of cities and municipalities in Slovakia and respond to their current needs.
Since 1993, the instruction in architecture at the Faculty of Civil Engineering has been provided by the Department of Architecture.
Significant personalities of Slovak, Czech and Austrian architecture belong among the founders of the Department, while many notable personalities of Slovak architecture with their extensive experience in design continue to work at the Department.
An important aspect of instruction in architecture is also saving energy, ecology and the currently popular green architecture; the Department's instruction covers these topics, and lectures are provided by outstanding domestic as well as foreign specialists.
The Department's research is also oriented towards the revitalization of the countryside with its wide range of problems.
The students and graduates of the study program of Building Structures and Architecture are successful in domestic and international architectural competitions and do well in domestic and foreign architectural design studios.
The exhibited works demonstrate the scale of the concepts underlying the education in architecture in the study program of Building Structures and Architecture at the Faculty of Civil Engineering in Bratislava.

2
1

1 – Účastníci workshopu GOČÁR SE DÍVA, ROJKIND TE POVEDE! pri analyze témy
/participants analyzing the topic, workshop Gočár is watching... Rojkind will lead you!
2 – Otvorenie workshopu GOČÁR SE DÍVA, ROJKIND TE POVEDE! (Ateliér D, FSv ČVUT)
/opening ceremony of workshop Gočár is watching... Rojkind will lead you! (Atelier D, FS v ČVUT)

Název: **Architektura a urbanismus VISEGRÁDSKÉ ČTYŘKY v rámci mezinárodního festivalu architektury a urbanismu ARCHITECTURE WEEK PRAHA 2011**
Termín konání: **10. – 23. 10. 2011**
Charakteristika: **Multimediální výstava architektonických a urbanistických projektů zemí Visegrádské čtyřky**
Místo konání: **Letohrádek královny Anny, Pražský hrad, Praha**

Organizátoři: Správa Pražského hradu ▮ Czech Architecture Week
Spoluorganizátoři: Hlavní město Praha ▮ Útvar rozvoje hl. m. Prahy

Poděkování:
Ministr kultury České republiky Jiří Besser ▮ Ministr pro místní rozvoj České republiky Kamil Jankovský ▮ Ministr životního prostředí České republiky Tomáš Chalupa ▮ Ministr kultury Slovenské republiky Daniel Krajcer ▮ Ministr kultury Polské republiky Bogdan Zdrojewski ▮ Velvyslanec Polské republiky v Praze, J. E. Jan Pastwa ▮ Velvyslanec Slovenské republiky v Praze, J. E. Peter Brňo ▮ Velvyslanec Maďarské republiky v Praze, J. E. László Szőke ▮ Správa Pražského hradu ▮ Magistrát hl. m. Prahy ▮ Útvar rozvoje hl. m. Prahy ▮ Petr Vágner, International Visegrad Fund

Poděkování městům V4:
Statutární město Brno ▮ Statutární město Hradec Králové ▮ Město Kutná Hora ▮ Statutární město Zlín ▮ Statutární město Ostrava ▮ Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz ▮ Město Plzeň ▮ Město Bratislava ▮ Město Žilina ▮ Město Košice ▮ Město Trenčín ▮ Město Prešov ▮ Město Varšava ▮ Město Gdyně ▮ Město Vratislav ▮ Město Krakov ▮ Město Katowice ▮ Město Budapešť ▮ Město Pécs

Poděkování partnerům měst:
Raiffeisen-lesing Real Estate, hlavní partner AW ▮ HB Reavis Slovakia ▮ Penta ▮ Skanska ▮ ProCeram ▮ Dalkia ČR ▮ Eiffage Construction ČR ▮ Metrostav Development ▮ Zlínstav ▮ Investconsul

Poděkování partnerům:
Tadeáš Goryczka, Jaroslav Němec, SPOK, ▮ Jerzy Grochulski, prezident SARP ▮ Grigorij Parma, předseda, Obec architektů ▮ Ján Bahna, prezident, Spolok architektov Slovenska ▮ Ernő Kálmán, prezident, Asociation of Hungarian Architects ▮ Roman Talaš, předseda, Institut urbánneho rozvoja ▮ Petr Durdík, předseda, Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR ▮ Krzysztof Gasidlo, děkan, Fakulta architektury, Slezská technická univerzita, Gliwice ▮ Alojz Kopáčik, děkan, Stavebná Fakulta, Slovenská technická univerzita v Bratislave ▮ Zdeněk Zavřel, děkan, Fakulta architektury, České vysoké učení technické v Praze ▮ Antal Puhl, vedoucí katedry architektury, Fakulta techniky a architektury, Univerzita Debrecín

Záštity:
Ministerstvo kultury České republiky ▮ Ministr pro místní rozvoj České republiky Kamil Jankovský ▮ Ministr životního prostředí České republiky Tomáš Chalupa ▮ Ministr kultury Slovenské republiky Daniel Krajcer ▮ Ministr kultury Polské republiky Bogdan Zdrojewski ▮ Primátor hl. m. Prahy Bohuslav Svoboda ▮ Náměstek primátora hl. m. Prahy pro oblast územního rozvoje Josef Nosek ▮ Starostka Městské části Praha 6 Marie Kousalíková ▮ Primátor hl. m. SR Bratislavy Milan Ftáčnik ▮ Primátorka hl. m. Varšavy Hana Gronkiewicz-Waltz

Spolupráce:
Maďarské kulturní středisko v Praze ▮ Polský institut v Praze ▮ Slovenský institut v Praze ▮ International Visegrad Fund ▮ Slovenská republika ▮ In Form Slovakia

---

Publikace Architecture Week 2011 vydává společnost Czech Architecture Week, s.r.o.
Editor: Helga Hrabincová
Redakce: Petr Ivanov, Helga Hrabincová, Sylvia Hanáková, Michal Schneider
Překlady: Tereza Fendrychová
Logo & design © Czech Architecture Week s.r.o.
Grafické zpracování a předtisková příprava: Pavel Černý – DESIGN, SIGIT, spol. s r. o.
Tisk: Tiskárna RENTIS, s.r.o.

Tiráž

Změna programu vyhrazena.
Úroveň reprodukcí je dána kvalitou tiskových podkladů dodaných jednotlivými subjekty, které jsou v katalogu zastoupeny.
Všechna práva vyhrazena. Žádná část tohoto katalogu nesmí být reprodukována, kopírovaná a elektronicky šířena bez písemného souhlasu autorů.

Projekt je připraven za finanční podpory Visegrad Fund a Ministerstva kultury Slovenské republiky
The project is prepared with the financial support from Visegrad Fund and the Ministry of Culture of the Slovak Republic.